

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

42'nci Birleşim 21 Aralık 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	153
II.- GELEN KÂĞITLAR	158
III.- YOKLAMALAR	239,240
IV.- ÖNERİLER	177
<i>A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ</i>	177
1.-AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 368 sıra sayılı Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu'nun bu kısmın 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ilişkin önerisi	177

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER178,212,223,230,239,240,
241,275*A) KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER*

178:205

1.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 2022 Yılında Beşi Haziran Ayında Olmak Üzere Genel Kurulun Altı Birleşimine Özürsüz veya İzinsiz Katılmaması Sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 13 Ekim 2022 Tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/2082) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (S. Sayısı: 368)

178:205

*B) KANUN TEKLİFLERİ*212:220,223:228,230:238,
239,240,241:271,275:276

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381)

212:220,223:228,230:238,
239,240,241:271,275:276**VI.- AÇIKLAMALAR**

205,222,228,273

1.- Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can'ın, Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin 368 sıra sayılı Komisyon Raporu üzerinde yaptığı savunma konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

205:206

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

206:207

3.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, İç Tüzük'ün 138'inci maddesindeki devamsızlık nedeniyle milletvekilinin üyeliğinin düşmesine ve Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

207:210

4.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak Karma Komisyon toplantı süreçlerinde milletvekilinin üyeliğinin düşmesi hususuna dair görüş ve düşüncelerini paylaştıklarına ilişkin açıklaması

210

5.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un, milletvekilinin üyeliğinin düşmesi hususuna Karma Komisyon raporu doğrultusunda karar verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

210:211

6.- Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ile Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

211:212

7.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	222:223
8.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Hazreti Mevlâna'nın vuslatının 749'uncu yılına ilişkin açıklaması	228:229
9.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emeklilikte yaşa takılanlara, sözleşmelilere, geçici işçilere, mevsimlik işçilere ve taşeronda kalanların tamamının kadroya alınmasına ilişkin açıklaması	229
10.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesinin Bitek Mahallesi'ndeki kentsel dönüşüme ilişkin açıklaması	229
11.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, kamuda çalışan sözleşmeli personele ve iktidarın ayrımcılık yapan politikalarına ilişkin açıklaması	229:230
12.- Nevşehir Milletvekili Faruk Sariaşlan'ın, Ortahisar-Göreme arasında yapılan yola ilişkin açıklaması	230
13.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	273
14.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	273:274
15.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	274:275
16.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	275

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR**220,238,271**

1.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması	220:222
2.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması	222
3.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması	238:239
4.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması	271:273

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

241

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, çocuk istismarlarının araştırılması ve çocukların korunmaları amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasına yönelik bütün grupların önerilerini verdiklerine ve bu önerilerin görüşmelerinin de 3 Ocak tarihinde yapılması konusunda gruplar arasında mutabakat sağlandığına ilişkin konuşması

241

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

277

1.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos karayolunda gerçekleşen kazaların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerle ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/74722)

277:279

2.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, bir eyleme katılan PTT çalışanlarının görev yerlerinin değiştirildiği iddiasına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/74869)

280:281

3.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bakanlığın olası siber saldırılara karşı aldığı önlemlere ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/74870)

282:284

4.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Yusufeli Barajı'nın açılmasında yaşanan gecikme sebebiyle meydana gelen kamu zararına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/75352)

285:286

5.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, 2002-2022 yılları arasında Bakanlıkta sahte üniversite diplomasıyla çalıştığı tespit edilen kamu görevlilerine ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/75353)

287:288

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.02’de açılarak dört oturum yaptı.

Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir, Şebiarus törenlerine,

Uşak Milletvekili Özkan Yalım, Uşak’ın sorunlarına,

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, siyasi yargı pratiklerine,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz, sıfır atık hareketine,

Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan, 26’ncı Dönem Milletvekili Ferhat Encu’ya uygulanan şiddete,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, yirmi yıllık iktidarın Kırşehir’e yönelik gerçekleşmemiş vaatlerine,

Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın,

AK PARTİ hükûmetlerinin 21’inci bütçesine;

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, Mersin’de gerçekleşen Aday Belli Karar Net mitingine ve Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim görevlisi Uğur Kutay’ın açıklamalarına,

Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, Afşin-Elbistan Termik Santrali’ndeki iş güvenliğine,

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, Diyabet Önleme ve Kontrol Programı’na ve Tip 1 şeker hastalarının kan şekeri sensörünün ve insülin pompasının SGK tarafından geri ödeme kapsamına alınmasına,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, Mersin’de gerçekleşen 2023’e Doğru Aday Belli Karar Net mitingine,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, emekli Korgeneral Vural Avar’ın vefatına,

İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu, Yunanistan’ın uluslararası hukuku yok sayan tutumuna,

Uşak Milletvekili İsmail Güneş, Uşak’a yapılan sağlık yatırımlarına, sondaj gemisi Abdülhamid Han’a ve açılış yapılan doğal gaz depolama tesislerine,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Aydın’ın ihracatının düşmesine,

Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, Karayolları müşavir işçilerinin kadro hakkına,

Mersin Milletvekili Alpay Antmen, Mersin’in metro hayaline,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, YÖK’ün denklik vermediği öğrencilere ve Ukrayna-Rusya savaşından sonra bu ülkelerde eğitim gören Türk öğrencilerin askerlik sorununa,

Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Amasya’ya yaptığı sosyal yardımlara,

Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya, çocukların beslenme sorununa ve yaz saati uygulamasına,

Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu, 2023 yılı bütçesine ve Türkiye Yüzyılı vizyonuna,

Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü, Osmaniye’de yaşanan elektrik kesintilerine,

Bursa Milletvekili Erkan Aydın, Tunçbilek ve Orhaneli Termik Santrallerine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, elektrik faturalarına ve bir ayda çift elektrik faturası gelmesine, TÜM KAMU-DER’in yaptığı basın açıklamasına, sorunları hâlâ devam eden bazı çalışanlara, atama

bekleyen öğretmen ve sağlıkçılara, EYT meselesine, asgari ücretin önemine ve 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, 20-27 Aralık Mehmet Akif Ersoy'u Anma Haftası'na, millî teknoloji hamlesine ve Yunanistan'ın bir süredir devam ettirdiği tahrik edici eylemlere,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, HDP Eş Genel Başkanlarının abluka altına alınmasına, HDP İstanbul İl Eş Başkanı Ferhat Encu'ya bir polis tarafından tokat atılmasına ve bu saldırılara rağmen demokratik siyasetten vazgeçmeyeceklerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, emekli Korgeneral Vural Avar'ın vefatına, Ali Tatar'ın ölüm yıl dönümüne, 103 amiralin yargılandığı davaya, HDP İstanbul İl Eş Başkanı Ferhat Encu'ya bir polis tarafından tokat atılmasına ve HDP Eş Genel Başkanlarının abluka altına alınmasına,

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, 2023 yılı bütçesine, Hazreti Mevlâna'nın 749'uncu vuslat yıl dönümüne, asgari ücrete, EYT düzenlemesine, Türkiye'nin ilk insansız savaş uçağı KIZILELMA'ya, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının;

Rusya Federasyonu Devlet Duması Başkanı Vyacheslav Volodin'in beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesinin,

Suudi Arabistan Şura Konseyi Başkanı Abdullah Muhammed İbrahim Al-Sheikh'in beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesinin,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 2/12/2022 tarih ve 97 sayılı Kararı'yla uygun bulunduğuna ilişkin tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın (2/4775) esas numaralı Kanun Teklifi'ni geri aldığı açıklandı.

Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Kosova-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Enis Kervan ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denildi.

İYİ Parti Grubunun, 25/5/2022 tarihinde Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve 19 milletvekili tarafından, eczanelerde ilaç bulunamaması ve yüksek ilaç fiyatları gibi sorunların çözümü, giderek büyüyen ilaç krizinin önlenmesi ve doğru ilaç politikalarının oluşturulması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 20/12/2022 tarihinde Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, demokratik siyasetin önündeki engellerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 20/12/2022 tarihinde Adana Milletvekili Burhanettin Bulut ve arkadaşları tarafından, Sosyal Güvenlik Kurumundaki yolsuzlukların önüne geçilmesi ve gelir gider adaletsizliğinin nedenlerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Aralık 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına, aynı kısımda bulunan 368 sıra sayılı Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ile 370, 376, 377, 378 ve 379 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin sırasıyla yine bu kısmın 2'nci, 3'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci ve 8'nci sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 20, 21, 22 Aralık 2022 ile 3, 4 ve 5 Ocak 2023 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü Birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesine, Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine ve 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Manisa Milletvekili Özgür Özel, enflasyonist dönemde ilaç yokluğunun neden yaşandığına,

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in AK PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in AK PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, İstanbul Milletvekili Hulusi Şentürk'ün HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, (2/2439) esas numaralı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasına alınan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı

Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 381) görüşmelerine başlanarak tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandı, verilen aradan sonra Komisyon temsilcileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Manisa Milletvekili Özgür Özel, 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Komisyona iade edilmesi gerektiğine ve Başkanlığın tutumunun bu yönde olmaması hâlinde usul tartışması açılmasını talep ettiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin İç Tüzük madde 81'e göre devam etmesi için Danışma Kurulunun toplantıya çağırılmasıyla ilgili talebi konusunda Başkanlığın tutumunun bu yönde olmaması hâlinde usul tartışması açılmasını talep ettiğine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne,

Manisa Milletvekili Özgür Özel,

Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

6 yaşındaki çocuğun istismarına ve çocuklara yönelik istismarın önlenmesi için grupların vermiş oldukları önergelerin birleştirilerek görüşülmesine;

Manisa Milletvekili Özgür Özel,

Samsun Milletvekili Erhan Usta,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Samsun Milletvekili Erhan Usta'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Hatay Milletvekili Suzan Şahin, Hatay'ın Dörtiyol ilçesi Yeniyurt bölgesinde kurulacağı açıklanan entegre petrokimya tesisine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait dükkân ve işletmelerin kira artış oranına,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, doğal gaz ve kömür fiyatlarına,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Sağlık Bakanlığı Ek Ödeme Yönetmeliği'ne,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Şanlıurfa'nın elektriksiz kalmasına ve önce borçlanıp sonra yetki yasasının Meclisten çıkarılmak istenmesine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in;

381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Komisyona iade edilip edilmemesiyle ilgili tutumuna,

381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin İç Tüzük madde 81'e göre devam etmesi için Danışma Kurulunun toplantıya çağırılıp çağırılmamasıyla ilgili tutumuna,

Yönelik usul görüşmesi yapıldı. Başkanlığın tutumunda herhangi bir değişiklik olmadığı açıklandı.

Alınan karar gereğince, 21 Aralık 2022 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 21.50'de birleşime son verildi.

Süreyya Sadi BİLGİÇ

TBMM Başkanı Vekili

Emine Sare AYDIN

İstanbul

Kâtip Üye

Sevda ERDAN KILIÇ

İzmir

Kâtip Üye

Necati TIĞLI

Giresun

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 55

21 Aralık 2022 Çarşamba

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

- 1.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve İzmir'de imtihar eden kişilere dair çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74632)
- 2.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Rize Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74633)
- 3.-Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74634)
- 4.-Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Orhangazi Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74635)
- 5.-Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Bursa'da bazı belediyeler tarafından kurulan bir şirkete dair Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda yaptığı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74636)
- 6.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, son 10 yılda Alibeyköy barajı ile diğer baraj göllerinde boğularak yaşamını yitiren kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74637)
- 7.-Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Keçiören Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74638)
- 8.-Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Gölbaşı Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74639)
- 9.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, büro yönetimi ve yönetici asistanlığı mezunları için atama yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74640)
- 10.-Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, kamu kurum ve kuruluşlarına maden mühendisi alımı yapılıp yapılmayacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74724)
- 11.-İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan'ın, GSM operatörleri tarafından kurulması planlanan ortak deprem hattına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74726)
- 12.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Cumhurbaşkanı'nın üniversite diplomasına dair yapılan açıklamalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74728)
- 13.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, bir kişinin sosyal medya paylaşımları ile ilgili iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74729)
- 14.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Cumhurbaşkanı'nın 5 Haziran 2022 tarihinde yaptığı bir açıklamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/74730)
- 15.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Cumhurbaşkanı'nın fiyat artışları ile ilgili yaptığı bir açıklamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/74731)

Adalet Bakanlığı

16.-İğdır Milletvekili Habip Eksik'in, Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hasta bir mahkumun tedavisine ve tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74641)

17.-İğdır Milletvekili Habip Eksik'in, Van F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hasta bir mahkumun tedavisine ve tahliye edilme talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74642)

18.-İğdır Milletvekili Habip Eksik'in, Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hasta bir mahkumun tedavisine ve tahliye edilme talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74643)

19.-İğdır Milletvekili Habip Eksik'in, Eskişehir H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hasta bir mahkumun tedavisine ve tahliye edilme talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74644)

20.-İğdır Milletvekili Habip Eksik'in, İğdır S Tipi Kapalı Cezaevinde tutuklu bulunan hasta bir mahkumun tedavisine ve tahliye edilme talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74645)

21.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Trabzon Beşikdüzü T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun kötü muameleye maruz bırakıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74646)

22.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bazı mahkumların istekleri dışında başka cezaevlerine sevk edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74647)

23.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kayseri Kadın Kapalı Cezaevinde kalan hasta bir tutuklunun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74648)

24.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Burhaniye T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74649)

25.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde kalan bir mahkumun kelepçeli muayeneyi kabul etmemesi nedeniyle tedavi edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74650)

26.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Edirne F Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan mahkumların mektup gönderme haklarının sınırlandırıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74651)

27.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Afyonkarahisar 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74652)

28.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevinin koşullarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74653)

29.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Afyonkarahisar 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun infazın ertelenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74654)

30.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kütahya T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74655)

31.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Edirne Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun haberleşme hakkının engellendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74656)

32.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde bulunan hasta bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74657)

- 33.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bingöl'e bağlı bir köyün muhtarı ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74658)
- 34.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Van Yüksek Güvenlikli Cezaevi ile ilgili hak ihlali iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74659)
- 35.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, kaçırılan bir kişiye ve kaçırılan kişinin yargılamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74660)
- 36.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Balıkesir L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanamadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74733)
- 37.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Aydın E Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74734)
- 38.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bolvadin T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ve tedavisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74735)
- 39.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun yaşadığı hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74736)
- 40.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Patnos L Tipi Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74737)
- 41.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yediemin depolarında bulunan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74738)
- 42.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir'in Karaburun ilçesinde görülen bir davayla ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74739)
- 43.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74740)
- 44.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Patnos L Tipi Kapalı Cezaevindeki cezaevi koşullarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74741)
- 45.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevindeki cezaevi koşullarına ve bazı hak ihlalleri iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74742)
- 46.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van T Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74743)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- 47.-Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, SMA hastalığının tedavisinde kullanılan ilaçların SGK kapsamına alınması talebi ile hastalığın tanı ve tedavisiyle ilgili yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74661)
- 48.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, Bakanlık tarafından 2020-2022 yılları arasında en fazla sağlık yardımı yapılan illere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74744)
- 49.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74745)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

- 50.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, sosyal yardımlarla ilgili verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74663)

51.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile kamu görevinden ihraç edilmiş ancak haklarında beraat kararı verilmiş kişilere prim borçlanması hakkı verilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74664)

52.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, ILO'nun İş Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 190 sayılı Sözleşmesi'nin onaylanıp uygulanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74746)

53.-Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü'nün, Osmaniye'deki işsizlik oranlarına ve İŞKUR'a yapılan başvurulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74747)

54.-Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, çölyak hastası çocuklara SGK tarafından yapılan destekleme ödemelerinde artış yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74748)

55.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadın istihdamının artırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74749)

56.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Meteoroloji çalışanlarına ödenen havacılık tazminatının artırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74750)

57.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74751)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

58.-Elazığ Milletvekili Gürsel Erol'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Kovancılar Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74665)

59.-Hatay Milletvekili Barış Atay Mengüllüoğlu'nun, Zori Çayı üzerinde kurulması planlanan Kayser Barajı projesinin çevresel etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74666)

60.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, 2020 yılında Elazığ'da meydana gelen deprem nedeniyle konteynerlerde yaşayan kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74667)

61.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, olası bir depreme yönelik alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74668)

62.-Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Muş'ta olası bir depreme yönelik alınan önlemlere ve riskli yapılarla ilişkin yazılı soru önergesi (7/74752)

63.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın Çağlayancerit ilçesine bağlı Başpınar Mahallesi'ndeki foseptik çukurunun kapatılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74753)

64.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, Ballıkayalar Vadisinde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan inşaat çalışmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74754)

65.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Düzce Adliye Binasının yapım işlerine ve depreme dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74755)

66.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'da bulunan bir meydanın adının değiştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74756)

67.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ve Devlet Hava Meydanları İşletmeleri çalışanlarına ödenen havacılık tazminatları arasındaki farkın giderilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74757)

68.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Diyarbakır'ın Silvan ilçesine bağlı bazı mahallelerde yaşanan içme suyu sıkıntısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74758)

69.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, TOKİ'nin Her Yıl 100 Bin Yeni Sosyal Konut Projesi'nin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74759)

70.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74760)

71.-İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, Ergene Havzasında yapılan atık su arıtma tesislerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74761)

72.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Türkiye'de son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74959)

73.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Yalova ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74960)

74.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Van ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74961)

75.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Şırnak ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74962)

76.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Siirt ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74963)

77.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Rize ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74964)

78.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Muş ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74965)

79.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Mardin ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74966)

80.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kilis ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74967)

81.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kars ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74968)

82.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Karabük ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74969)

83.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Isparta ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74970)

84.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Iğdır ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74971)

85.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Hakkari ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74972)

86.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Gümüşhane ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74973)

87.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzurum ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74974)

88.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzincan ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74975)

89.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Düzce ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74976)

90.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Diyarbakır ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74977)

91.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Çankırı ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74978)

92.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bitlis ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74979)

93.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bingöl ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74980)

94.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bolu ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74981)

95.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bayburt ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74982)

96.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Batman ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74983)

97.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ardahan ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74984)

98.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Aksaray ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74985)

99.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ağrı ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74986)

100.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74987)

Dışişleri Bakanlığı

101.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74763)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

102.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, içme suyunun elektrik enerjisiyle temin edildiği yerlerde elektrik faturalarının sübvansede edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74670)

103.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in Gaziemir ilçesinde bulunan kurşun ve döküm fabrikasının atıklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74764)

104.-Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Antalya'nın Gündoğmuş ilçesinde maden ocağı açılması için sondaj çalışması yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74765)

105.-Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü'nün, Osmaniye'deki maden ocaklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74766)

106.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 3194 sayılı Kanun'un geçici 11'inci maddesinin uygulamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74767)

107.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74768)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

108.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Düzce depreminin KYK yurtlarında yol açtığı hasara ve yurtlarda depreme karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74769)

109.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, KYK yurtlarında meydana gelen gıda zehirlenmelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74770)

110.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Hopa şehir stadının yenilenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74771)

111.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Menderes 19 Mayıs Stadyumuna usulsüz bir şekilde bina inşa edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74772)

112.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74773)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

113.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile ihraç edildiği gerekçesiyle bir kişiye banka tarafından sosyal yardım ödemesinin yapılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74671)

114.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile ihraç edildiği gerekçesiyle bir kişiye banka tarafından sosyal yardım ödemesinin yapılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74774)

115.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, MTV indirimi ve araç muayenelerinde verilen cezalara yönelik af talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74775)

116.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ADÜAŞ'ın gerçekleştirdiği özelleştirme ihalelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74776)

117.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ADÜAŞ'a ait iştirak hisselerinin özelleştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74777)

118.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2021-2022 alkollü içecek ve tütün mamullerinden elde edilen ÖTV ve KDV gelirin e ilişkin yazılı soru önergesi (7/74778)

119.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74779)

İçişleri Bakanlığı

120.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Erzurum Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74673)

121.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve İzmir'de intihar eden kişilere dair çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74674)

122.-Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Hastanesinde narkotik etkisi olan bazı ilaçların kaybolduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74675)

123.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile ihraç edildiği gerekçesiyle bir kişiye banka tarafından sosyal yardım ödemesinin yapılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74676)

124.-Elazığ Milletvekili Gürsel Erol'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Kovancılar Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74677)

125.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Ankara Büyükşehir Belediyesine bağlı bir şirket ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74678)

126.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Boyabat Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74679)

127.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74680)

128.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Samsun Büyükşehir Belediyesine bağlı bir şirket ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74681)

129.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Samsun Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74682)

130.-Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Manisa Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74683)

131.-Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74684)

132.-Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, 2021 yılı Denetim Raporunda Edremit Belediyesine bağlı bir şirket ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74685)

133.-Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Kapaklı Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74686)

134.-Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Süleymanpaşa Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74687)

135.-Iğdır Milletvekili Habip Eksik'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Bornova Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74688)

136.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Erciş Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74689)

137.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Bingöl'ün bazı mahallelerinde yaşanan su kesintilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74690)

138.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, 2020 yılında Elazığ'da meydana gelen deprem nedeniyle konteynerlerde yaşayan kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74691)

139.-Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74692)

140.-Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın, 2021 yılı Denetim Raporunda Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine bağlı bir şirket ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74693)

141.-Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Soma Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74694)

142.-Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Didim Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74695)

143.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Kars'ın Digor ilçesine bağlı Yeniköy Mahallesi'nin sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/74696)

144.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, kaybolan bir kişiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/74697)

145.-Siirt Milletvekili Sıdık Taş'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Uşak Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74698)

146.-Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Batman Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74780)

147.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74781)

148.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74782)

149.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı İSPARK ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74783)

150.-Siirt Milletvekili Sıdık Taş'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Yalova Termal Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74784)

151.-İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, AFAD bünyesinde çalışan taşeronlara kadro verilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74785)

152.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, hafif ticari araçların hız limitlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74786)

153.-İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan'ın, 2018'den bu yana haklarında idari para cezası uygulanan derneklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74787)

154.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2022'de suç işlediği için Türkiye'den sınır dışı edilen yabancı uyruklu kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74788)

155.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kaçak sigara operasyonlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74789)

156.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, elektrikli skuter kazalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74790)

157.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Zonguldak'a bağlı Gülüç belde belediyesine yönelik iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74791)

158.-İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan'ın, 2018'den bu yana denetlenen derneklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74792)

159.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2023 seçimlerinde oy kullanacak sonradan Türk vatandaşlığı kazanan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74793)

160.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2022 yılındaki sahte alkol üretimine ve yapılan denetimlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74794)

161.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74795)

162.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, bir kişinin sosyal medya paylaşımları ile ilgili iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74796)

163.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Cumhurbaşkanı'nın 5 Haziran 2022 tarihinde yaptığı bir açıklamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/74797)

164.-İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda İznik Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74798)

165.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Yalova ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74988)

166.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Van ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74989)

167.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Şırnak ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74990)

168.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Siirt ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74991)

169.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Rize ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74992)

170.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Muş ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74993)

171.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Mardin ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74994)

172.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kilis ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74995)

173.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kars ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74996)

174.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Karabük ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74997)

175.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Isparta ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74998)

176.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Iğdır ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74999)

177.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Hakkari ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75000)

178.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Gümüşhane ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75001)

179.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzurum ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75002)

180.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzincan ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75003)

181.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Düzce ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75004)

182.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Diyarbakır ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75005)

183.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Yalova ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75006)

184.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Van ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75007)

185.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Şırnak ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75008)

186.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Siirt ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75009)

187.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Rize ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75010)

188.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Muş ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75011)

189.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Mardin ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75012)

190.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kilis ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75013)

191.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kars ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75014)

192.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Karabük ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75015)

193.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Isparta ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75016)

194.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Iğdır ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75017)

195.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Hakkari ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75018)

196.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Gümüşhane ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75019)

197.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzurum ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75020)

198.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzincan ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75021)

199.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Düzce ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75022)

200.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Diyarbakır ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75023)

201.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Çankırı ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75024)

202.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bitlis ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75025)

203.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bingöl ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75026)

204.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bolu ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75027)

205.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bayburt ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75028)

206.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Batman ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75029)

207.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ardahan ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75030)

208.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Aksaray ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75031)

209.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ağrı ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75032)

210.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir ilinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75033)

211.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Türkiye genelinde 2020'den bu yana yasaklanan konser ve festivallere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75034)

212.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Türkiye'de son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75035)

213.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Çankırı ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75036)

214.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bitlis ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75037)

215.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bingöl ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75038)

216.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bolu ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75039)

217.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bayburt ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75040)

218.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Batman ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75041)

219.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ardahan ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75042)

220.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Aksaray ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75043)

221.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ağrı ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75044)

222.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir ilinde son 5 yılda meydana gelen doğal afetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/75045)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

223.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Adıyaman'ın Besni ilçesinde bulunan ören yerlerinin turizme kazandırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74699)

224.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Kars'ta bulunan Ahmet Tevfik Paşa Konağı'nın restore edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74700)

225.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır'ın Yenişehir ilçesinde ortaya çıkan tarihi kalıntılara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74799)

226.-Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Alanya Atatürk Evi'nin restorasyonuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74800)

227.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74801)

Milli Eğitim Bakanlığı

228.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Van Büyükşehir Belediyesinin siyasi parti etkinlikleri için öğrenci gezisi adı altında evrak düzenlediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74701)

229.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Bakanlık tarafından bir sitenin kapatılmasına yönelik dava açılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74702)

230.-Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, kapatılan akşam sanat okullarına öğretmen ataması yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74703)

231.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, açık lise sınavlarının online yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74704)

232.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Harran Üniversitesinde yapılan bir atamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/74705)

233.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, başöğretmenlik sınavına girebilmek için uzman öğretmenlikte en az 10 yıl görev yapma koşulunda düzenleme yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74706)

234.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir dil okulu ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74707)

235.-Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü'nün, öğretmen atamalarına ve öğretmenlerle ilgili çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74802)

236.-Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'in, 2018-2022 yılları arasında Antalya'dan başka illere tayinini isteyen öğretmenlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74803)

237.-Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'in, Antalya Muratpaşa Anadolu Lisesi bahçesine inşa edilmeye başlanan anaokuluna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74804)

238.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, 2002-2022 yılları arasında okullardaki öğretmen açığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74805)

239.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, 2002-2022 yılları arasında Bakanlıktan ek bütçe talebinde bulunan devlet okullarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74806)

240.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, okullaşma oranında yaşanan düşüşe ilişkin yazılı soru önergesi (7/74807)

241.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Cumhurbaşkanı'nın üniversite diplomasına dair yapılan açıklamalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74808)

242.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74809)

243.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Yalova ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75046)

244.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Van ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75047)

245.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Şırnak ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75048)

246.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Siirt ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75049)

247.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Rize ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75050)

248.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Muş ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75051)

249.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Mardin ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75052)

250.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kilis ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75053)

251.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Kars ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75054)

252.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Karabük ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75055)

253.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Isparta ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75056)

254.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Iğdır ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75057)

255.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Hakkari ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75058)

256.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Gümüşhane ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75059)

257.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzurum ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75060)

258.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Erzincan ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75061)

259.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Düzce ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75062)

260.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Diyarbakır ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75063)

261.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Çankırı ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75064)

262.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bitlis ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75065)

263.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bingöl ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75066)

264.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bolu ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75067)

265.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bayburt ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75068)

266.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Batman ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75069)

267.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ardahan ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75070)

268.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Aksaray ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75071)

269.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ağrı ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75072)

270.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir ilinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75073)

271.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Türkiye genelinde okul yapılması için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/75074)

Milli Savunma Bakanlığı

272.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, ASELSAN'da şahıs güvenlik belgesi olumsuz çıktığı için görevden uzaklaştırılan personele ilişkin yazılı soru önergesi (7/74810)

273.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, 2019-2022 yılları arasında ASELSAN'dan ayrılan mühendislerle ilişkin yazılı soru önergesi (7/74811)

274.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74812)

Sağlık Bakanlığı

275.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, üniversite hastanelerinde çalışan asistan hekimler ile aile hekimlerine yönelik ek ödeme düzenlemesi yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74708)

276.-Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, SMA hastalığının tedavisinde kullanılan ilaçların SGK kapsamına alınması talebi ile hastalığın tanı ve tedavisiyle ilgili yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74709)

277.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Adıyaman'ın Kahta ilçesine bağlı Burmapınar Köyüne sağlık ocağı yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74712)

278.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, acil yardım ve afet yönetimi mezunlarının görev tanımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74814)

279.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde onkoloji hastanesi açılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74815)

280.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Göksun Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74817)

281.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş Pazarcık Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74818)

282.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş Afşin Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74819)

283.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Elbistan Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74820)

284.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş Andırın Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74821)

285.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş Türkoğlu Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74822)

286.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş Çağlayancerit Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74823)

287.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş Ekinözü Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74824)

288.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş Nurhak Devlet Hastanesinin doktor ve ekipman ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74825)

289.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, 2020-2022 yılları arasında psikolojik rahatsızlıklar nedeniyle sağlık kuruluşlarına başvuran kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74829)

290.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, İzmir'de bulunan sağlık personeli ve ambulans sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74830)

291.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, İzmir'de 2020-2022 yılları arasında devlet ve özel hastanelere başvuran hasta ve hastanelerde bulunan sağlık personeli sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74832)

292.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, biyomedikal mühendislerinin atanmaları için yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74834)

293.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74836)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

294.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, Bursa'nın Yenişehir ilçesinde kurulacak olan Yenişehir TSE Otomotiv Test Merkezinin kaynak tahsis çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74837)

295.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74838)

Tarım ve Orman Bakanlığı

296.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Adıyaman'a bağlı Bozatlı Köyünde yaşanan içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/74715)

297.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Orman İşletme Müdürlüğünde çalışan taşeron işçilere kadro verilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74716)

298.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, veteriner hekim istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74717)

299.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, son 10 yılda Alibeyköy barajı ile diğer baraj göllerinde boğularak yaşamını yitiren kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74718)

300.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, ülkemizden Singapur'a ihraç edilen bir baharat ürününün kanserojen madde içerdiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74839)

301.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, Yeşildere ve Gölecik barajlarının ne zaman faaliyete geçeceğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74840)

302.-Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, Eskişehir'deki Balıklıdamı Kuş Cennetinde bulunan sulak alanın yok olmaması için yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74841)

303.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sahte ve kaçak alkol üretim ve tüketimine yönelik denetimlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74842)

304.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ülkemizde aronya bitkisinin üretimini yapan çiftçilere verilen desteklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74843)

305.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, veteriner hekimlerin istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74844)

306.-Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü'nün, Osmaniye'de çiftçi kayıt sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve çiftçilerin borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74845)

307.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, LSD aşısı yapılan hayvanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74846)

308.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74847)

Ticaret Bakanlığı

309.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Rusya ve Ukrayna'ya ürün veren ve faaliyetlerini savaş nedeniyle durduran firma sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74848)

310.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlığın 2022 yılına ait kadro istatistiklerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74849)

311.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın ihracat ve ithalata etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74850)

312.-İstanbul Milletvekili Yüksel Mansur Kılıncı'nın, uluslararası savunma alanında danışmanlık ve askeri eğitim veren bir şirketin kuruluşuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74851)

313.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74852)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

314.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, BTK tarafından gerçekleştirilen bant daraltma uygulamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74719)

315.-İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, Esenboğa Havalimanının kapasite artırımıyla ilgili ihaleye ilişkin yazılı soru önergesi (7/74720)

316.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli Şehir Hastanesi tramvay hattı yapım işi ihalesiyle ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74723)

317.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlık'a ait bazı ihalelerin EKAP üzerinden görüntülenememesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74853)

318.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, denizcilik alanında eğitim, teknik yardım ve işbirliğine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74854)

319.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, dış hat kargo miktarı artışına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74855)

320.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, havalimanlarının uçak kapasitelerinde meydana gelen azalmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/74856)

321.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, demiryolu altyapılarının yenilenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74857)

322.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, kentiçi raylı sistem projelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74858)

323.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de mobil haberleşme altyapısı kurulan yerlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74859)

324.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Ödemiş-Kiraz demiryolu projesinin akıbetine ve projeye ayrılan bütçeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/74860)

325.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bakanlıkça yürütülen demiryolu projelerinde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için ayrılan bütçeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/74861)

326.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Ankara-İzmir Hızlı Tren Hattı Projesi için ek bütçe talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74862)

327.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir kuzey doğu çevre yolu projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74863)

328.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, hafif ticari araçların hususi otomobiller gibi işlem görmesine yönelik düzenleme yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74864)

329.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Ulukışla ilçesine bağlı bazı köylerin cep telefonu ve internet erişiminde yaşadığı sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74865)

330.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Söke-Milas karayolunda yürütülen yol çalışmalarının akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74866)

331.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Milas-Ören yolu yapımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74867)

332.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Ortakent-Yalıkavak yolu yapımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74868)

333.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2018-2022 yılları arasında Bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda işe başlayan personele ve personel alım usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74871)

21 Aralık 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Necati TİĞLİ (Giresun)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42’nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

IV.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 368 sıra sayılı Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu’nun bu kısmın 1’inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ilişkin önerisi

21/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 21/12/2022 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Yılmaz Tunç

Bartın

AK PARTİ Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 368 sıra sayılı Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu’nun bu kısmın 1’inci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi önerilmiştir.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sıraya alınan, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’in 2022 Yılında Beşi Haziran Ayında Olmak Üzere Genel Kurulun Altı Birleşimine Özürsüz veya İzinsiz Katılmaması Sebebiyle Anayasanın 84’üncü ve İçtüzüğü’nün 138’inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 13 Ekim 2022 Tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu’nun görüşmelerine başlıyoruz.

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

1.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 2022 Yılında Beşi Haziran Ayında Olmak Üzere Genel Kurulun Altı Birleşimine Özürsüz veya İzinsiz Katılmaması Sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 13 Ekim 2022 Tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/2082) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (S. Sayısı: 368) (*)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 368 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, söz konusu Komisyon raporu üzerinde görüşme İç Tüzük'ün 72'nci ve 138'inci maddelerine göre yapılacaktır.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.03

(*) 368 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.07****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Necati TİĞLİ (Giresun)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

368 sıra sayılı Komisyon Raporu’nun görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Savunmadan başka söz talebi bulunmadığından, savunma yapmak üzere Diyarbakır Milletvekili Sayın Semra Güzel adına Batman Milletvekili Sayın Mehmet Ruştı Tiryaki’ye söz veriyorum.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Semra Güzel’i savunmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Aslında Semra Güzel’in savunma yapmasını gerektiren hiçbir fiili olduğunu düşünmüyorum. Daha önce de söyledim, Parlamentonun en çalışkan milletvekilllerinden birisinin milletvekilliğini Meclis çalışmalarına katılmadığı için düşürmek istiyorsunuz, Parlamentonun en çalışkan vekillerinden birisinin... 273 soru önergesi vermiş, çok sayıda yasa teklifi vermiş -ayrıntılar birazdan anlatacağım- KEFEK, Sağlık Komisyonu başta olmak üzere pek çok komisyonda görevinin gereğini layığıyla yerine getirmiş bir milletvekilinden söz ediyoruz. Yemin ettikten sonra sağlık mazereti nedeniyle bir daha Meclise gelmeyen milletvekillerinin olduğu, yemin töreninden sonra bir daha Meclis kürsüsünü kullanmayan milletvekillerinin olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisinin en çalışkan vekillerinden birisi olan Semra Güzel’in vekilliğini devamsızlık nedeniyle düşürmek istiyorsunuz.

Ben, önce, bunun nasıl başladığını bir hatırlayalım isterim, ilk günden itibaren neler olmuştu, bir tarihsel süreç içerisinde hatırlayalım. Şimdi, 8 Ocak 2022 günü saat 19.47’de “SuperHaber” adlı internet sitesinde bir köşe yazısı yayımlandı. Adı geçen internet sitesinde, soruşturmanın gizliliği ilkesine aykırı olarak, yalnızca soruşturma dosyasında olan, yalnızca soruşturma dosyasını inceleme yetkisi olan savcı ve komisyon üyelerinin dışında hiç kimsenin ve komisyonda görevli olanlar dışında hiç kimsenin bilgi sahibi olamayacağı, gizlilik kararı olan bir dosya ile ilgili bilgi ve belgeler bu internet sitesinde yayımlandı. Hangi tarihte? 8 Ocak 2022 günü. İnternet sitesinin yayınladığı fotoğraflar yalnızca görevli Jandarma birimi, soruşturma savcılığı, Anayasa Komisyonunun elinde bulunuyordu, dosyalarda gizlilik kararları vardı, bu fotoğraflara ancak gizli bilgilere erişim hakkı olanlar ulaşabilirdi. Dolayısıyla, bu fotoğraflar ancak bu bilgilere ulaşma yetkisi olan biri veya birileri tarafından basına servis edildi.

Semra Güzel bundan iki gün sonra, 10 Ocak tarihinde bu resimlerle ilgili bir açıklama yaptı, basına bir açıklama yaptı ve bu açıklamada “İktidar tarafından basına servis edilen kimi fotoğraflar üzerine sosyal medyada ve televizyonlarda hakkımda başlatılan karalama ve linç kampanyasıyla ilgili kamuoyunu bilgilendirmek isterim.” demişti. Bu fotoğrafın yayınlanmasıyla birlikte, âdetâ düğmeye basılmış gibi olağan bir Meclis komisyonu çalışması olarak nitelendirilemeyecek bir süreç işletildi, yaşanan süreci şöyle özetleyebiliriz: Bundan yedi yılı aşkın süre önce, 2014 yılında “çözüm süreci” olarak adlandırılan bir süreçte çekildiği belirtilen, 2017 yılından beridir güvenlik birimlerinin ve cumhuriyet savcılıklarının elinde olan fotoğrafların basına servis edilmesi ve 8 Ocak 2022 günü akşam saat 19.47’de fotoğrafların yayınlanmasıyla Semra Güzel hakkında, aralarında AKP ve MHP’li

milletvekillerinin ve Hükümet üyelerinin de olduğu çok sayıda kişi tarafından bir linç kampanyası başlatıldı, Semra Güzel hedef gösterildi, lekelenmeme hakkı ihlal edildi.

Ne diyordu Semra Güzel açıklamasında? Şunları söylüyordu, diyordu ki Semra: “8 Ocak 2022 gecesi iktidar tarafından basına servis edilen kimi fotoğraflar üzerine sosyal medyada ve televizyonlarda hakkımda başlatılan karalama ve linç kampanyasıyla ilgili kamuoyunu bilgilendirmek isterim. İktidar, son dönemlerde partimizin milletvekillerine yönelik itibar suikastı düzenlemeyi kendisine iş edinmiş durumdadır. Kirlî odaklar tarafından servis edilen kimi görüntüler ve organize trol saldırılarıyla sosyal medya ortamında yargısız infazlar yapılmaktadır. Önceki gece de şahsıma yönelik bir itibar suikastı işlenmiş, gerçeği yansıtmayan ve iktidarın kadın düşmanı politikalarının bir parçası olarak cinsiyetçi bir psikolojik operasyon yürütülmüştür. Gerçekleri anlatmadan önce ifade etmek isterim ki bu kişi ve odaklara yönelik hukuk mücadelemi sürdürüp yargı önünde bu odaklarla hesaplaşacağımın bilinmesi isterim.

Hatırlarsak, 2013 yılında mevcut iktidarın da taraf olduğu bir çözüm ve barış sürecinde silahlar susmuş, çatışmalar durmuştu. Bu süreçte taraflar arasında bir mutabakat oluşmuş, devlet yetkilileri ve çeşitli heyetler tarafından haberde bahsedilen bölgelere gidiş gelişler yaşanmıştı. Bunların hepsi mevcut iktidarın bilgisi ve onayı çerçevesinde gerçekleşmiş, Türkiye toplumu ve kamuoyu da buna tanklık etmişti.

Söz konusu fotoğraflara gelince, Volkan Bora’yla üniversite yıllarında tanıştım ve bir süre arkadaş olarak görüştüm. Kendisiyle yaşadığımız duygusal yakınlık sonucunda aileler arasında yaptığımız bir tören sonrasında sözlendik. Volkan Bora gazetecilik yaparken 2009 sonlarında maruz kaldığı soruşturma ve davalar neticesinde yurt dışına gitmek zorunda kaldı; ulaşmaya çalışmama rağmen 2014 yılına kadar kendisiyle hiçbir şekilde görüşmedim. 2013-2015 yılları arasında başlatılan çözüm ve barış sürecinin olumlu havası içerisinde çocuklarını, annelerini, babalarını ve sevdiklerini görmeye çalışan birçok kişi gibi ben de Volkan Bora’ya ulaşmaya çalıştım. Bahsi geçen bölgeye gittiğimde 2 kadın tarafından karşılandım. Bana güvenlik koşulları nedeniyle kendi kıyafetlerinden giymem gerektiğini söylediler. Bir süre bekledikten sonra orada olduğunu öğrendim ve görüştük. İşte, basına servis edilen fotoğraflar, bu görüşmeye ait fotoğraflardır. Sadece benim değil, milyonlarca insanın geleceğe dair umutlandığı ve barışı arzuladığı bir süreçte, bizatihi Hükümetin karşı tarafla görüşmeler yaptığı göz önüne alınırsa, bu fotoğrafların bugün hakkımda yürütülen karalamalara, kumpas girişimlerine ve suçlamalara dayanak yapılmaya çalışılması kabul edilemez.

2014 yılı içerisinde kamu alanında görev yapmaktaydım yani memurdum, hiçbir siyasi partiye üye değildim 2017 yılında Volkan Bora’nın yaşamını kaybetmesinin ardından ele geçirilen kimi materyaller sonucu açılan soruşturma dosyalarında bana dair herhangi bir işlem olup olmadığını bilmiyorum fakat 2018’de milletvekili seçilene kadar hiçbir şekilde hakkımda bir soruşturma başlatılmadı, ifadeye dahi çağırılmadım. Beş yıl önce ele geçen fotoğrafların yargıya konu edilmeden bugün basına servis edilmesi erkek devlet aklının bir tezahürüdür. Son derece çirkin ve cinsiyetçi söylemlerle yapılan fotoğraf ve haber servisinin, partim hakkında siyasi iktidar tarafından yürütülen kirlî propagandaların bir devamı olduğu aşikâr.

Medya tetikçilerine ve onların arkasındaki güçlere soruyorum: Madem bu fotoğraflar beş yıl önce elinize geçti, milletvekili olmadığım bir yıl boyunca neden hakkımda herhangi bir soruşturma başlatılmadı? Madem bu fotoğraflar beş yıl önce elinize geçti, attığım “tweet”ten dahi fezleke hazırlanırken vekillik çalışmalarımı yürüttüğüm üç buçuk yıl içerisinde neden bu dosyaya dair Meclise iletilen herhangi bir fezleke olmadı? Bu fotoğraflar nasıl oluyor da bir gazetecinin eline geçiyor? Bu gazeteci -tırnak içerisinde- bu fotoğraflara habercilik yeteneği sayesinde mi ulaştı, yoksa bu fotoğraflar

bizatihi Emniyet ve bir devlet kurumu tarafından kendisine servis mi edildi? Nasıl oluyor da bu fotoğraflar öncelikle bir fezlekede değil de bir gazete sayfasında yayımlanabiliyor?

Yaşadığımız coğrafyada, insanların sevdiklerini, çocuklarını, arkadaşlarını kaybetmenin acısını artık yaşamamayı ve uzaktaki sevdiklerini bir gün görmeyi umdukları bir barış arayışı var. Anılarımız, hikâyelerimiz, yaşanmışlıklarımız ve acılarımız var. Bugün, maalesef, insanlıktan nasibini almamış bazı kimseler tarafından insanların acıları, hayat hikâyeleri kirli siyasi amaçların, komplo ve kumpas girişimlerinin aracı hâline getirilmek isteniyor. İnsanlıktan biraz nasiplenmiş, hiçbir vicdanın kabul etmeyeceği bu yaklaşım bir kez daha gösterdi ki karşımızdaki iktidarın ne ahlakla ne vicdanla ne de toplumsal değerlerle hiçbir ilişkisi kalmamıştır. Bir Kürt kadını olarak bu iğrenç oyunlara bugüne kadar pabuç bırakmadım, bundan sonra da bırakmayacağımın bilinmesini isterim. İktidar odaklarının yıllardır elinde tuttuğu fotoğrafların, yıllar sonra bir siyasi kumpasın parçası olarak şimdi basına ve kamuoyuna servis edildiği açıktır.

2014'te HDP'yle herhangi bir üyelik ilişkim yoktu, 2018 yılındaki milletvekili adaylığına kadar da olmadı. Yürütülen linç kampanyasına ve gerçeği yansıtmayan kirli ithamlara karşı hukuk yollarını da kullanacağımı özellikle belirtmek isterim.” (HDP sıralarından alkışlar)

Sevgili Semra, 8 Ocakta bu fotoğrafların yayınlanmasından iki gün sonra böyle bir açıklama yapmıştı.

Resimlerin sosyal medyada yayımlanmasından dört gün sonra, 12 Ocak 2022 günü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanı, neredeyse tamamı bunlardan çok önce Komisyona ulaşan ve görüşülmeyi bekleyen çok sayıda milletvekili hakkındaki 1.200'ü aşkın dosya arasından, resimlerin yer aldığı (3/1843) sayılı dosya ile -yalnız resimlerin yer aldığı dosyayı dokunulmazlığın kaldırılması için ikna edici bulmadığı için olsa gerek- bir gizli tanığın, itirafçının beyanının yer aldığı (3/665) sayılı dosyayı görüşmek üzere Karma Komisyon üyelerini 20 Ocak 2022 Perşembe günü saat 11.00'de yani on iki gün sonra toplantıya çağırdı. Karma Komisyon, 20 Ocak günü saat 11.00'de toplandı. Sosyal medya paylaşımlarıyla Semra Güzel'i hedef gösteren dolayısıyla tarafsızlığını kaybetmiş Komisyon üyelerinin de içinde yer aldığı Komisyon üyelerinin teklifiyle, dosyaları incelemek üzere bir hazırlık komisyonu oluşturmasına karar verildi. Hazırlık Komisyonu aynı gün, 20 Ocak 2022 günü toplantıya çağırıldı. 20 Ocak 2022 günü saat 17.00'de Hazırlık Komisyonu toplandı, Komisyonun görev dağılımı yapıldı, Semra Güzel'den aynı gün savunma istendi, 28 Ocak 2022 tarihine kadar yazılı savunma yapması için süre verildi, bir sonraki toplantının 31 Ocak 2022 günü yapılmasına, gelirse Semra Güzel'in bu tarihte sözlü savunma yapabileceğine karar verildi. Önceden karar verildiği biçimde, 31 Ocak günü Hazırlık Komisyonu 2'nci Toplantısını yaptı. Hakkında Meclis tarihinin en büyük linç kampanyalarından biri başlatılan ve âdeta yargısız infaz edilen Semra Güzel yazılı savunma göndermedi, sözlü savunma için de Komisyona gelmedi. Bu arada, Hazırlık Komisyonu Başkanı, Hazırlık Komisyonunda bir ara karar oluşturulmadığı hâlde, resen, Karma Komisyondaki tartışmalar hakkında 2 araştırma yaptı. Birincisi: Semra Güzel'in birlikte fotoğraf çektiği Volkan Bora'nın gerçekten Semra Güzel'le birlikte aynı dönemde Şanlıurfa Harran Üniversitesinde öğrenci olup olmadığını YÖK'e sordu. Komisyon tartışmaları sırasında Grup Başkan Vekilimiz “Aynı dönemde Şanlıurfa'da Harran Üniversitesinde öğrencidirler.” gibi bir cümle kullanmıştı. Bunun üzerine, Hazırlık Komisyonu Başkanı, Hazırlık Komisyonu üyelerine sormadan, toplantıdan önce YÖK'e bir yazı yazdı ve dedi ki: “Volkan Bora ile Semra Güzel, gerçekten, aynı tarihte Harran Üniversitesinde öğrenci midirler?”

İkinci olarak: Yine aynı dosyada -birazdan anlatacağım- ismi geçen bir hemşire hakkında soruşturma başlatılıp başlatılmadığını sordu. Ayrıca, Emniyet Genel Müdürlüğüne bir yazı yazıldı, Semra Güzel'in yurt dışına giriş ve çıkış tarihlerini gösteren bilgiler istendi.

şimdi, Hazırlık Komisyonu Başkanı gerçeklerin araştırılması için bu tür soruları sorabilir; anlaşılır bir şey. Madem amaç gerçeklerin ortaya çıkarılması, ben de 2 soru sordum, bunların araştırılmasını istedim. Dedim ki... 2 tane dosya var, bir dosya sadece bir itirafçının bir cümlelik beyanı üzerine başlatılan bir soruşturmaya dair fezleke, diğeri de bu meşhur fotoğrafların olduğu fezleke. şimdi, bir itirafçının beyanında geçen isimler var, 59 kişi, sadece Semra Güzel değil; Semra Güzel'le ilgili bir cümlelik bir şey söylemiş. Ben dedim de ki: "Bu itirafçı madem 59 kişiyle ilgili beyanda bulundu, herhâlde bu 59 kişi milletvekili değil, milletvekili olmayanlarla ilgili bir soruşturma başlatıldı mı, soruşturma başlatıldıysa bir iddianame hazırlandı mı, dava açıldı mı, mahkeme bir karar verdi mi? Bakın, aynı dosyayla ilgili. Yani bir ifadeden dolayı bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması isteniyor, aynı soruşturmada ismi geçen 59 kişiyle ilgili ne yapılmış yani biz bir bilelim, en azından fikir edinelim. Hazırlık Komisyonu Başkanı "Gerek yok." dedi -aynı dosyayla ilgili- çünkü amaç gerçeklerin ortaya çıkarılması değildi.

Bir diğeri sorum da şuydu: Gerçekten, Semra Güzel ile Volkan Bora arasında duygusal bir ilişkinin olup olmadığı araştırılabilirdi yani aile üyeleriyle görüşülebilirdi, beyanlar olabilirdi. Çünkü bu ilişi, bu iktidar tarafından insani, duygusal bir ilişi olarak değil, örgütsel bir ilişi olarak lanse edildi. Bunun duygusal bir ilişi olup olmadığı öğrenilebilirdi; bu konunun da araştırılmasına gerek görmedi Hazırlık Komisyonu. Hazırlık Komisyonu Başkanı 2 talebimi reddetti çünkü asıl amaç gerçeğin ortaya çıkarılması değildi; hâlbuki Meclise gönderilen fezlekenin ekinde yalnız basına servis edilen fotoğraflar yoktu, Semra Güzel ve Volkan Bora'nın henüz 18-20'li yaşlarda şanlıurfa'da Balıklıgöl kenarında, şanlıurfa sokaklarında, kahvehanelerinde çekilmiş onlarca fotoğraf vardı.

Evet, arkadaşlar, o dosyanın içerisinde sadece Semra Güzel'in örgüt üyeleriyle, PKK'lilerle çektiği fotoğraflar yok; birazdan anlatacağım. Çünkü o Volkan Bora, ilk gençlik yıllarından beri çektiği bütün fotoğrafları saklamıştı ve o fotoğrafların içerisinde Semra Güzel'le birlikte, şanlıurfa'da, Harran Üniversitesinde, Balıklıgöl kenarında, kahvehanelerde çekilmiş fotoğraflar vardı, o fotoğrafların hepsi hâlâ o soruşturma dosyasının içerisinde. Bunu o Komisyon üyelerinin tamamı biliyor eğer araştırdıysa, bunu savcı da biliyor eğer araştırdıysa, bunu basına servis edenler de biliyor eğer o dosyayı araştırdıysa.

Neyse, Semra Güzel, Hazırlık Komisyonunda sözlü savunmasını benim yapmamı istemişti. Hazırlık Komisyonunun 2'nci Toplantısı'nda, Komisyon üyesi olarak savunmasını yapmamın önünde hukuksal bir engel yok dedim. Nitekim, karar merci olan Karma Komisyonunda bir komisyon üyesinin, yine karar merci olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde de bir milletvekilinin savunma yapabileceğini anımsattım fakat bunu uzun uzun tartışmak istemedim, başka bir milletvekilinin savunma yapması için en azından süre verilmesini istedim. Komisyon, bütün itirazlarıma, Komisyonun alışmaları için Anayasa'nın öngördüğu sürenin henüz başında olduğumuzu, yirmi gün aşkın bir süreye sahip olduğumuzu söylememe rağmen yalnızca iki günlük süre verdi ve bunun aslında savunma hakkının kısıtlanması anlamına geleceğini, Komisyonunun çoğunluğunu oluşturan AKP'li vekillerin bir an önce karar vermek için olağanüstü çaba sarf ettiğini ifade etmeme rağmen, Semra Güzel'i savunmak üzere görev vereceğim milletvekiline, savunmayı hazırlaması için 2 şubat 2022 tarihine kadar yani aslında iki günden az süre verildi. 2 şubat 2022 tarihinde, Ankara Milletvekilimiz sevgili Filiz Kerestecioğlu Semra Güzel'i savunmak üzere Komisyon toplantısına katıldı; bir milletvekili olarak, bir avukat olarak değil; bir kadın, bir insan olarak sözlü savunmasını yaptı. Aslında paylaştığı şeyleri, Semra'nın

hikâyesini, bu ülkedeki kadınların hikâyesini, Kürt kadınlarının hikâyesini anlattı çünkü Filiz Vekilimiz de Semra Güzel'in savunmaya ihtiyacı olmadığını çok iyi biliyordu.

Tartışmalar sonucunda 2 Şubat 2022 tarihinde yani Komisyonun oluşturulmasından on üç gün sonra, oy çokluğuyla, her iki fezleke için de Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasının Karma Komisyona teklif edilmesine karar verildi. Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon 17 Şubat 2022 tarihinde toplandı; AKP, MHP, CHP ve İYİ Partinin Komisyon üyesi olan vekillerinin oylarıyla, Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasının Türkiye Büyük Millet Meclisine teklif edilmesine karar verildi. 1 Mart 2022 tarihinde de -çok tarihi bir günde- Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan oylamayla sevgili Semra Güzel'in dokunulmazlığı kaldırıldı.

Şimdi, Semra Güzel'in ivedi olarak, hızlıca milletvekilliği görevinin sona ermesinden önce dokunulmazlığının kaldırılmasını gerektirecek bir neden var mıydı? Bizce yoktu. Bu tezimin dayanağını fezlekelerin içeriklerinden yola çıkarak açıklamaya çalışayım. Şimdi, Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmesi istenen 2 fezlekeden biri (3/365) sayılı fezleke -basın soruşturma numarası (2018/9757)- 13 Şubat 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, 13 Şubat 2019 tarihinde yani bizim Komisyonunda görüşmemizden üç yıl önce o fezleke Meclise gelmiş. Dosyayı inceleyecek herkesin göreceği gibi, dosyada 3 Temmuz 2018 tarihli gizli tanık, itirafçı beyanı ile fotoğraf teşhis tutanağından başka hiçbir bilgi yok. Bakın, 2 fezlekeden 1 tanesi bir gizli tanığın beyanına dayanıyor ve o soruşturma dosyasında -birazdan söyleyeceğim o cümleyi- tek bir cümlelik bir itirafçı beyanı var, tek bir cümlelik, bir de Semra Güzel'in fotoğrafı gösterilmiş "Evet, bu Semra Güzel." denilmiş. Bunun üzerine örgüt üyeliği suçlamasıyla Semra Güzel hakkında soruşturma başlatılmış ve evet, bizim dışımızdaki, Mecliste grubu bulunan 4 tane siyasi parti tek cümlelik bir ifadeye dayalı olarak Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasını istedi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de bu yönde oy kullandı. Bu fezlekenin içerisinde sadece birkaç satırdan oluşan bir gizli tanık ifadesi var, bunun dışında bu dosyada hiçbir bilgi yok. Adalet Komisyonu üyeleri de Anayasa Komisyonu üyeleri de Hazırlık Komisyonu üyeleri de incelemiştir, benim bu söylediğim dışında bir bilgi varsa Komisyon üyeleri beni yalanlayabilirler "Hayır, dosyada şunlar var." diyebilirler. Sadece bir gizli tanığın birkaç satırlık beyanı var, ben o gizli tanığın beyanlarını da okuyacağım size. "Ezel" ismi verilmiş bu gizli tanığa. 3 Temmuz 2018 tarihinde yani Semra Güzel milletvekili seçildikten birkaç gün sonra, belki de henüz mazbatasını almadığı bir tarihte TEM şube müdürlüğünde cumhuriyet savcısı huzurunda ifade veriyor, fotoğraftan teşhis beyanında şunları söylüyor -o cümle- diyor ki: "PKK'nin çatı yapılanması olan KCK'nin kadın yapılanmalarından eski adı 'KJA' olan ve şu anki adı 'TJA' olan yapılanma içerisinde yer almıştır. Sonrasında, PKK'nin sözde meclisi olan DTK içerisinde faaliyet yürütmeye başlamıştır, DTK'nin tüm yasa dışı toplantılarına katılmıştır. KCK yönetimi bu şahsın örgütsel potansiyeli olduğundan dolayı milletvekili olmasının isabetli olacağıyla ilgili ciddi telkinlerde bulunmuştur. Ayrıca, KCK'den referanslı olduğu için HDP'nin yaptığı mülakatlara formalite gereği girerek bir dakika içerisinde dışarı çıkmıştır." Böyle bir cümle, bu kadar. Yani Semra Güzel'le ilgili bir dosyadaki tek iddia gizli tanığın kurduğu cümlelerden ibaret. İşin dramatik tarafı, Hazırlık Komisyonu Başkanı yalnız bu cümlelerden oluşan bu gizli tanık beyanıyla ilgili olarak bir rapor sundu bize yani kanaatlerini sundu. Bu okuduğum cümlelerle ilgili olarak Hazırlık Komisyonu Başkanı dedi ki: "Bu gizli tanık beyanında zaman var." Siz bir zaman görüyor musunuz, benim okuduğum cümleler içinde bir zaman var mı? Bir yıl tahmini yapabiliyor musunuz? Diyebilirsiniz ki: Milletvekili seçilmeden önce falan.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Seçim öncesi, evet. Aday belirleme.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Evet. Zaman varmış, mekân varmış; benim bu okuduğum cümlelerin içerisinde bir mekân gördünüz mü? Bakın, Hazırlık Komisyonu burada “Mekân var.” dedi; bir mekân gördünüz mü? Buradan nerede geçtiğini anlayabiliyor musunuz? Ben anlamadım ama Hazırlık Komisyonunun diğer üyeleri mekânı da zamanı da çok iyi anlamışlar, tahmin etmişler.

Yine, ayrıntı varmış, müşahhasmış yani şahıs belirtilmiş, müşahhasmış. Bakın, Semra Güzel’le ilgili olarak bu dosyada DTK faaliyetleri, KJA, TJA faaliyetleri; bunlara dair hiçbir şey yok yani ne faaliyet yürüttüğüne dair hiçbir şey yok. Aslında dokunulmazlık kaldırıldı, yargılama sonucunda da ortaya çıkacak, Semra Güzel DTK içerisinde hayatı boyunca bir çalışma yürütmemiş. Ya, bakın, bu DTK çalışmalarını biz -Demokratik Toplum Kongresi çalışmalarını- burada çok tartıştık, kimlerin içerisinde çalışma yürüttüğünü, AKP’li milletvekillerinin DTK’nin toplantılarına nasıl katıldığını, yüzlerce sivil toplum örgütü üyesinin, yöneticinin nasıl katıldığını, daha sonra terörize edildiğini; bunları anlattık ama Semra Güzel -hani ben “Bu yasa dışıdır, katılmamıştır.” anlamında söyleyemiyorum-katılmamış ve yarın öbür gün hiç katılmadığı ortaya çıkacak. Fakat bu Meclis bu cümle üzerine Semra Güzel’in dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verdi.

Şimdi, Komisyonunda da tartışılırken bu gizli tanık meselesini tartışmamız gerektiğini söyledim yani bu gizli tanık meselesi, tanık beyanı, itirafçı beyanı nasıl bir iştir; bir bakalım nasıl oluyor Türkiye’de, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ne diyor, Anayasa Mahkemesi ne diyor, Türkiye’deki mahkemeler ne diyor; bu beyanlarla ilgili görüşlerimi biraz paylaşmak istedim.

Şimdi, ondan önce birkaç şeyi söyleyeyim. Ben Hazırlık Komisyonunda -dedim ya biraz önce talepte bulunmuştum, demiştim ki: Bu tanık ifadesinin sadece bir kısmı dosyada var fakat bu gizli tanığın sanırım 59 kişiyle ilgili ifadesi var. Biz Semra Güzel dışındaki 58 kişinin kim olduğunu bilmiyoruz; dosyada yok ama bir soruşturma başlatılmış olabilir, yürüyor olabilir. Yani madem bir gizli tanığın ifadesine bu kadar önem atfedilmiş, bu soruşturma konusunda bilgi isteyin dedim Başkana; reddetti, dedi ki: “Gerek yok.” Hâlbuki bu soruşturma başlatılmış olabilir, hiç kimseyle ilgili başlatılmamış olabilir veya başlatılmış, takipsizlik kararı verilmiş olabilir veya diğerleri beraat etmiş olabilirler. “Gerek yok.” dedi. Hâlâ bilmiyoruz, hâlâ bilmiyoruz; belki yargılama sırasında öğreneceğiz.

Bir hemşirenin ismi var ya, bir hemşirenin ismi var; şimdi birazdan anlatacağım. Bu örgüt üyelerinden birinin üzerinden 7 kişilik bir liste çıkıyor; isim ve telefon numarası, biri Semra Güzel’in numarası, 7 kişiden. Muhtemelen... Yani tam olarak bilmiyoruz, ben bu soruşturma dosyasının ayrıntısını bilmiyorum ama Kürtçe bildiğim için kimlere ait olduğunu tahmin edebiliyorum. Hani, Kürtçe bilen... Çünkü bu 7’sinin içerisinde birine “...” (*) yazmış, muhtemelen annesinin telefonu; birine “...”(*) yazmış, muhtemelen dayısının telefonu; biri Semra Güzel’e ait; biri de hemşireyle ilgili yani 7 kişiden 4’ünü biliyorum. Biraz önce size anlattım ya, hani, Semra Güzel’in Volkan Bora’yla sadece böyle örgüt üyeleriyle çektiği fotoğrafları yok, ta öğrencilik yıllarından fotoğrafları var dedim ya, işte o fotoğraflardan bir tanesinde o hemşire de var. Yani muhtemelen, bu hemşirenin Semra Güzel ve Volkan Bora arasında çok eskiye dayanan arkadaşlık ilişkileri var yani örgüt üyesi olduktan sonra da bunu unutmamış olmalı ki bir biçimde onların resimlerini kaydetmiş. Şimdi, biz bunu da sormuştuk aslında, daha doğrusu sormak dışında Grup Başkan Vekilimiz “Bu hemşireyle ilgili bir soruşturma var mı?” demişti. Bakın, dürüstçe iş yürütülüyor burada arkadaşlar, dürüstçe iş yürütülüyor. Muhtemelen, biraz önce söylediğim bu 58 kişiyle ilgili Komisyonun işine yarayacak bir bilgi yoktur, o yüzden Komisyon reddetmiştir ama bu hemşireyle ilgili işlerine yarayan bir bilgi buldukları için

(*) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

“Hemşireyle ilgili soruşturma var.” dediler. Bakın, aradan cümleleri seçiyorlar yani mesela, diyelim ki... “Volkan Bora’yla aynı yıllarda üniversite öğrencisi.” diyorsunuz, orada YÖK’e yazı yazıyor: “2’si Harran Üniversitesi öğrencisi mi, değil mi?” Ben diyorum ki fotoğrafları var, beraber oldukları o yıllarda o kadar açık ki ama bir yerden sormuş Komisyon, önce gayriresmî sormuş, sonra onların aynı dönem, aynı üniversitede öğrenci olmadığını öğrenince bu sefer resmî yazı yazmış. Burada çalışma arkadaşlarımız Ramazan Bey, Recep Bey yani böyle, daha ağır bir ifade kullanmak istemem ama işlerine gelen kısmı resmî yazıyla da doğrulamışlar, işlerine gelen kısmı. Bu da öyle bir şey, işlerine gelmiş “Hemşireyle ilgili soruşturma var mı?” demişler “Evet, soruşturma var.” Aslında dosyayla bir ilgisi yok o hemşireyle ilgili bir soruşturma yürütmesinin çünkü ortak bir suçlama yok 2’sine yönelik olarak. Ama siz “Hemşireyle ilgili soruşturma yapılmış.” dediniz ya “Bak, hemşireyle ilgili soruşturma var.” demek için, evet, sormuşlar, hemşireyle ilgili de bir soruşturma varmış.

Şimdi, tanık beyanları meselesine geleyim. Burasına çok uzatmayayım ama yani içinde... Keşke mahkemede avukatı olsaydım yani milletvekili değil, keşke mahkemede avukatı olsaydım, çok kolay olurdu bu dosyayı savunmak, emin olun. Yani olağan bir yargılama süreci içerisinde söylüyorum, tek celsede beraat ederdi bütün suçlamalardan, hepsi için söylüyorum; olağan bir yargılama içerisinde. Soruşturma başlatılmaması gerekir ama başlatılırsa olağan, adil bir mahkemede tek celsede beraat ederdi, o kadar net iddia ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar) Baştan sona hepsini okudum. Ama bunu bir şey olarak görmek lazım. Yani tanık beyanları... Bir tanık beyanı varmış. O kadar çok canımızı incitti ki, bu ülkede o kadar çok insanın canını incitti ki bu itirafçı beyanları, tanık beyanları ama her nedense, Emniyet müdürlükleri, savcılıklar başaramadıkları her konuda yine tanık beyanlarına, gizli tanık beyanlarına, itirafçı beyanlarına sığınıyorlar.

Şimdi “tanık beyanı” “gizli tanık” “itirafçı” bunların hepsi aynı şey değil, farklı adlandırılıyor. Bir kişi gelip tanık olarak beyanda bulunabilir, bir kişi gizli tanık olarak beyanda bulunabilir veya itirafçı olarak beyanda bulunabilir. Bir bütün olarak bunların her üçü de hukuk camiası tarafından tartışılıyor, her üçü de yani güvenilir delil olarak değerlendirilmiyor. Ben, önce, hukuk camiası tanık beyanına nasıl bakıyor, ona ilişkin birkaç şeyi söyleyeyim. Delil serbestisi sisteminin kabul edildiği ceza yargılamalarında en çok başvuru delil, tanık beyanı. Kişinin uyumsuzluk konusu olayla ilgili beş duyu organı vasıtasıyla edindiği bilgileri mahkeme huzurunda aktarmasına tanık beyan deniyor. Sıklıkla başvuru delil çeşidi olmasına rağmen, yapılan araştırmalar tanık delilinin tamamen güvenilir bir delil çeşidi olmadığını ortaya koyuyor. Örneğin, Doçent Doktor Devrim Güngör ceza muhakemesinde tanık beyanının delil değeri üzerine bazı tespit ve değerlendirmeler başlattı; bir makale yayınlamış, bu makaleden bir örnek vereceğim. Diyor ki Sayın Güngör: “İnsan beyni üzerine yapılan bilimsel araştırmalar sonunda elde edilen bulgular, bir kimsenin tanık olduğu bir olayı unutmadığı takdirde doğru hatırladığı şeklindeki varsayımın yanlış olduğunu çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor. Aynı eserde Güngör; somut olayda tanığın doğru beyanda bulunduğunu tespit etmenin güç olduğunu, bir kimsenin geçmişi doğru hatırlamasının veya dolayısıyla aktarmasının neredeyse imkânsız olduğunu bilimsel çalışmaları referans alarak ortaya koyuyor, her türlü tanık beyanına kuşkuyla yaklaşılması gerektiğini çarpıcı bir şekilde açıklıyor.

Yasa koyucu da tanık delilinin bu niteliğinin bilincinde olarak 5271 sayılı Yasa kapsamında tanıklık kurumuna ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapmış ve sıkı şekil şartlarına bağlamış, ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6’ncı maddesinin (3)’üncü fıkrasının (d) bendinde de tanıklık kurumuna ilişkin özel düzenlemeye yer verilmiş. 5271 sayılı Yasa kapsamında tanık delilinin güvenilirliğini artırmak için yapılan düzenlemelerle getirilen şartlardan biri, ceza yargılamasında doğrudanlık ilkesi gereği tanığın yargılama yürüten mahkeme tarafından da dinlenmesi ancak tanık yasanın 180’inci maddesinde sayılan zorunlu hâllerde SEGBİS, naip hâkim

veya istinabe yoluyla dinlenebilir. Yine yasanın 43'üncü maddesinin (5)'inci fıkrası gereğince tanığın soruşturma aşamasında savcı tarafından da dinlenebileceği düzenlenmişse de delillerin tartışılabilceği evre yargılama aşaması olduğundan mahkeme huzurunda dinlenmedikçe savcılıkta alınan beyana dayanılarak hüküm kurulması mümkün değil demiş yasa. Aynı maddenin (5)'inci fıkrasında ise "Bu madde hükümleri, kişinin ancak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme önünde tanık olarak dinlenmesi hâlinde uygulanabilir." denilmiş ve kolluğa tanık dinleme yetkisi verilmemiştir. Kolluk tarafından alınan beyanlar bilgi alma tutanağı olarak nitelendirilir. Size az evvel okuduğum ve soruşturma konusu edilen beyan, savcı oraya gitmiş olsa da aslında savcılıkta alınmış bir beyan değil, kollukta alınmış bir beyan. Nitekim, Yargıtay da yalan tanıklık suçuna ilişkin verdiği kararlarda kolluk tarafından yapılan ifade alma işlemini tanık beyanı olarak nitelendirmemekte, yalnızca ispat konusunda karar verecek mahkeme önünde verilen beyanı tanık beyanı olarak kabul etmektedir. Ayrıca, tanık beyanı 5271 sayılı Yasa'nın 52'nci maddesinde belirtildiği üzere sözlü olmak zorundadır. Zira tanığın beyanının doğruluğunu tespit etmede tanığın tavır ve hareketlerden tutalım, ses tonuna kadar birçok husus ile sözlü beyanı sonrası sorulacak sorulara ilişkin huzurda vereceği cevaplar beyanın doğru olup olmadığı konusunda bir kanaat oluşması açısından önemli etkenlerdir. Bunlar, adı sanı, kim olduğu belli olan, gizli olmayan açık bir tanığa ilişkin öğretinin ortaya koyduğu kuşkular. Bakın, adı sanı belli, kim olduğu belli, böyle bir kişinin beyanıyla bile bu kadar kuşku taşıyor öğreti.

Şimdi, gizli tanık kurumuna gelince...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Evet, Sayın Tiryaki, hukuka giriş anlatıyorsunuz ya.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Yani bu anlattığımız, açık tanığa bu kadar kuşkulu yaklaşıyor öğreti. Gizli tanığa gelelim. Gizli tanık; kamusal bir görev ifa eden tanığın tanıklık yapması nedeniyle kendisinin veya yakınlarının yaşam hakkı, vücut dokunulmazlığı ve özel yaşamın gizliliği haklarına dönük gerçekleşebilecek tehditler karşısında korunması ihtiyacı devletleri bu konuda tedbirler almaya sevk etmiştir. Bu ihtiyaçtan hareketle dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemiz mevzuatında da birtakım düzenlemeler yapılmıştır. İlk olarak 2004 yılında 5271 sayılı Yasa'da tanığın korunmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, daha sonra 2008 yılında yürürlüğe giren 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu'yla daha kapsamlı bir şekilde tanıkları korumaya dönük tedbirler düzenlenmiştir. Tanığın Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle güvence altına alınmış hakları korunurken, öbür taraftan, sanığın da Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle güvence altına alınmış olan adil yargılanma hakkının ihlal edilmemesine özen gösterilmelidir. Zira, devletin tanığın haklarını koruma yükümlülüğü olduğu kadar sanığın haklarını da koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Yukarıda, teknik delilin özünde çok güvenilir bir delil türü olmadığını ve yasa koyucunun birçok şekil şartı getirmek suretiyle tanık delilinin güvenilirliğini arttırmaya çalıştığını açıkladım. Bu şartların en önemlilerinden biri de şüphesiz 5271 sayılı Yasa'nın 201'inci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinin (3)'üncü fıkrasının (d) bendinde düzenlenmiş olan savunmanın tanığı dinleyebilme, izleyebilme ve soru sorabilme hakkına sahip olmasıdır. Bu düzenlemeler, adil yargılanma hakkı, yargılanmanın aleniliği ve silahların eşitliği ilkesinin gerektirdiği bir zorunluluk olmakla birlikte savunma makamına da tanık delilini denetleyebilme ve böylece bu delilin güvenilirliğini sınavabilme imkânı tanımıştır. Biz herhangi bir denetime tabi tutulmamış bir gizli tanık beyanından söz ediyoruz bu soruşturmada. Neden herhangi bir denetime tabi tutulmamış diyorum çünkü bu gizli tanığın bir mahkeme huzurunda bu beyanlarını doğrulayıp doğrulamadığını bilmiyoruz. Ben Hazırlık Komisyonundayken sordum, istedim; bu gizli tanığın ifadeleriyle ilgili olarak bir soruşturma başlatıldı mı, dava açıldı mı, dolayısıyla mahkeme huzurunda dinlendi mi, bilmiyoruz ama biz, yukarıda söylediğim gibi, biraz önce söylediğim gibi gerçekten doğrulanmamış, denetlenmemiş bir gizli tanık beyanı üzerinden –"biz"

derken tabii, bizim dışımızdaki siyasi partilerden bahsediyorum- Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verdik.

Bununla birlikte, 5271 sayılı Yasa'nın 58'inci maddesinin (2) ve (3)'üncü fıkraları ile 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu'yla düzenlenen gizli tanık kurumu, savunma makamının tanık delilini denetleyebilme imkânını büyük oranda ortadan kaldırmıştır. 58'inci maddenin (2)'nci fıkrasında, tanığın kimliğinin bilinmesinin kendisi veya yakınları açısından ağır tehlike yaratabileceği ihtimali karşısında tanığın kimliğinin saklı tutulacağı belirtilmiştir. Anılan düzenlemeyle, tanığın vücut bütünlüğü, yaşam hakkı ile özel hayatının gizliliği haklarının korunması amaçlanırken sanığın savunma hakkı ise kısıtlanmaktadır. Yasa koyucu, 5271 sayılı Yasa'nın 58'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası ve 5726 sayılı Yasa'nın 9'uncu maddesindeki düzenlemelerle tanığın haklarını korumakla birlikte sanığın savunma hakkının kısıtlanmasının bir nebze olsun önüne geçebilmeyi amaçlamıştır. 58'inci maddenin (3)'üncü fıkrasında, hâkimin, tanığı hazır bulunma hakkı olanlar bulunmadan da dinleyebileceğini ancak tanığın dinlenilmesi esnasında ses ve görüntü aktarımı yapılacağını ve soru sorma hakkının da saklı kalacağını düzenlemiştir. 5726 sayılı Yasa'nın 9'uncu maddesindeki düzenlemede ise daha ayrıntılı olarak dinleme sırasında, tanığın görüntü veya sesi değiştirilerek tanınmasının engellenebileceği, tanığın duruşma salonunda fiziksel görünümünü engelleyecek tarzda mahkemece tayin ve tespit edilecek bir usule göre dinlenilmesine karar verileceği belirtilmiştir.

Bu düzenlemelerle getirilen alternatifler uygulansa dahi yargılamaların savunma hakkını kısıtlayacağı açık olmakla birlikte uygulamada bu düzenlemelere mahkemelerce riayet edilmediğini, gizli tanığın teknoloji kullanılarak görüntüsü ve sesi tanınmayacak hâle getirildikten sonra, hazır bulunma hakkına sahip olanların dinleyebilme ve soru sorabilme imkânına sahip olacağı şekilde dinlenilmesi yönteminin çok sınırlı olarak uygulandığını biliyoruz. Bakın, savunma hakkını bu kadar kısıtladığı hâlde hepimiz biliyoruz ki mahkemeler bu gizli tanıkları bu biçimde mahkeme huzuruna getirmiyorlar. Yani sesini değiştirerek, görüntüsünü değiştirerek en azından sanık ve avukatlarının soru sormasına, iddialarını denetleyebilmesine olanak tanımıyorlar. Nasıl olduğunu buradaki çoğu hukukçu biliyor; sanık ve müdafilerine "Siz sorularınızı hazırlayın, ben ara celsede ona sorarım." deyip geçiştiriyor. Dolayısıyla bu kadar kısıtlı olmasına rağmen aslında çoğu dosyada sanıklar ve yakınları bundan da yararlandırılmıyor.

Doktrinde bu uygulamanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinin (3)'üncü fıkrası ile Anayasa'nın 36'ncı maddesinin ihlali olmakla birlikte 5271 sayılı Yasa'nın 206'ncı maddesinin (2)'nci fıkrasının (a) bendi ve 217'nci maddesinin (2)'nci fıkrası gereğince hukuka aykırı elde edilen delil niteliğinde olduğu ve hükme esas alınmasının mümkün olmayacağı belirtilmektedir. Ben bir tane Anayasa Mahkemesi kararı okursam neyi kastettiğim anlaşılır. 7 Mayıs 2015 tarihli 2014/12906 Bireysel Başvuru Numaralı kararı, Baran Karadağ Kararı. Karar şu şekilde: "Gizli tanığın açıklamaları önceden bilinmeyeceği için savunma tarafından tanığın güvenilirliğini sınamaya yönelik soruların önceden mahkemeye bildirilmesinin bu sakıncaları gidermeye yeterli olmadığı, dolayısıyla savunma tarafından önceden hazırlanan soruların tanığın çelişkili ve değişen beyanlarını sorgulamak için yeterli olmadığı, tanığın ne şekilde beyanda bulunacağını önceden bilinmeyeceği kabul edilmiştir. Makul gerekçe ve haklı sebep gösterilmeksizin kimliği gizlenen tanığın ön yargıyla, husumetle veya düşmanlıkla hareket eden veya güvenilmez birisi olup olmadığını sınaama veya söyleyeceklerinin inandırıcılığı üzerine şüphe çekebilme imkânından savunma makamı yoksun bırakılacaktır. Böylece tanığı sorgulama hakkının ve CMK 201 uyarınca doğrudan soru yaratma ve çapraz sorgu hakkının kullanılması engellenecek, savcılık makamının hazır bulunduğu harici bir celsede savunma makamının yokluğunda silahların eşitliği ilkesi ihlal edilmiş olacaktır." Ama bugün, emin olun, gizli tanıkların beyanları dosyaların büyük bir bölümünde hâlâ bu şekilde devam etmektedir. Bizim görüştüğümüz

Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılması dosyasında bunların hiçbirinin uygulanıp uygulanmadığını bilmiyoruz. Tekrar ediyorum, bu sorularımıza yanıt verilmedi, bu sorularımızın araştırılmasına ilişkin taleplerimizin gereği yerine getirilmedi. Bakın, Anayasa Mahkemesinin bu kararı bir gizli tanığın kollukta, savcılıkta verdiği ifadeleri mahkeme huzurunda tekrar etmesi hâlinde verilmiş bir karardır yani biz bu gizli tanığın henüz bir mahkeme karşısına çıkarılıp çıkarılmadığını bilmiyoruz; ben bilmiyorum, sordum, yanıt alamadım. Çoğu zaman mahkemeler diyor ki: "Siz sorularınızı hazırlayın, biz o soruları ayrıca gizli bir oturuma girip bu gizli tanığa soracağız." Yani hem gizli tanık hem de gizli bir mahkeme. Bu durumda bile, bunun uygulanmasının Anayasa Mahkemesi tarafından hak ihlali olarak görüldüğü bir durumda doğruluğu hiçbir şekilde denetlenmemiş bir gizli tanığın üç satırlık beyanı üzerine Semra Güzel'in örgüt üyesi olması iddiasıyla dokunulmazlığı kaldırdı, şimdi de o dosyalarla ilgili, milletvekilliğinin düşürülmesi isteniyor.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Onlarla ilgili değil, onlarla ilgili değil. Tiryaki, onlarla ne alakası var? Devamla ilgili bu şart.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de bu konuda kararları var; Saakaşvili-Almanya kararı buna örnek. Ayrıca gizli tanıklık müessesesinin uygulamada oldukça fazla suistimal edilebildiği de biliniyor. Bakın, ben gizli tanıklarla ilgili çok çarpıcı bir örnek vereceğim, burada arkadaşlarımız daha önce de söyledi, HDP önceki dönem Eş Genel Başkanımız sevgili Selahattin Demirtaş'ın yüz kırk iki yıl hapis cezasıyla yargılandığı davanın iddianamesinde 2009 yılında dinlenen gizli tanık "Mercek" in beyanlarına yer verilmişti ancak yargılama aşamasında "Mercek" isminde bir gizli tanığın olmadığı ortaya çıktı. Mahkeme bu "Mercek" i dinlemek istedi, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne, savcılığa yazı yazdı, dedi ki: "Siz, daha önce Mercek isimli bir gizli tanığı dinlemişsiniz, biz onu mahkeme huzurunda dinlemek istiyoruz." Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Emniyet Müdürlüğü "'Mercek' isminde bir gizli tanık yok, hiçbir zaman olmadı." dedi. "Bu 'Mercek' isimli gizli tanıktan şu, şu, şu sorulsun, bununla ilgili bilgi alınsın..." Ve "Mercek" adında herhangi bir gizli tanığın olmadığı konusunda mahkemeye yanıt verildi ve söylediğim biçimde yanıtı ama Selahattin Demirtaş hâlâ tutuklu olarak yargılanmaya devam ediyor.

Bir de itirafçı beyanları var. Bu az evvel söylediğim gizli tanıkla ilgili. Bakın, önce tanık beyanı, öğreti bunun kuşkulu olduğunu söyledi. Ne yaparsanız yapın gizli tanık beyanını delil niteliğine kavuşturmakta güçlük çekiyorsunuz, Türkiye'de olmayan gizli tanıkların beyanı var. Bir örnek verdim; Anayasa Mahkemesinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları var. Bir de itirafçı beyanları var; 3'üncü beyan, tanık olarak ismi geçen beyan. Yani açık tanık kuşkulu, gizli tanık daha da kuşkulu, bir de itirafçı beyanları var. Biz, bu beyanı alınan kişinin itirafçı olup olmadığını da bilmiyoruz yani Semra Güzel'in dosyasındaki bu kişinin. Daha önce örgütün içerisinde yer aldığı iddiasıyla hakkında bir soruşturma başlatılmış, daha sonra itirafta bulunan bir kişi olup olmadığını bilmiyoruz.

Peki, itirafçı beyanına nasıl bakıyor hukuk? Kısaca biraz ona bakalım. Doktrininde ve içtihatlarda tanık olarak kabul edilen kişiler, yargılamanın sonucundan hiçbir şekilde etkilenmeyen, olayla ilgisi olmayan, sanık veya mağdurla bağlantısı bulunmayan kişiler olarak tanımlanıyor. Bu durumun istisnalarından biri suça iştirak eden kişilerin yani itirafçıların beyanı. Tanığın sanıkla veya mağdurla bir yakınlığının veya husumetinin bulunup bulunmadığı vereceği bilginin doğruluğuna ilişkin bir kanaat oluşmasına vesile olacağından, bu durum, 5271 bir sayılı Yasa'nın 58'inci maddesinin (1)'inci fıkrasında, hâkimin tanığa ilk olarak soracağı hususlar arasında sayılmıştır. Yasa koyucu, burada, tanığın beyanının dışsal veya içsel bir nedenle etkilenip etkilenmediğini, diğer bir ifadeyle, beyanlarının objektif olup olmayacağını ölçmeyi hedeflemektedir. Mağduru veya sanığı tanıyan olmanın dahi kişinin tanıklığını etkileyebileceği düşünüldüğünde, kendisi de aynı suçlama nedeniyle yargılanan kişinin

beyanına daha güçlükle itibar edilmelidir çünkü kendisi de sanıktır ve başkaları aleyhine vereceği ifadeler sonucunda hiç ceza almama veya daha az ceza alma durumu vardır, hatta bazı suçlarda olduğu gibi, ödül alma hakkına bile sahip olabilmektedir. Bu neden, başlı başına, itirafçı beyanlarını en güvenilir beyanlar hâline getirmektedir. Nitekim, 5271 sayılı Yasa'nın 50'nci maddesinin (1)'inci fıkrasının (c) bendi, soruşturma veya kovuşturma konusu suçlara iştiraken veya bu suçlar nedeniyle suçluyu kayırmaktan ya da suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirmekten şüpheli, sanık veya hükümlü olanların yeminsiz olarak dinlenmesi gerektiğini düzenlemiştir. Yani bu kişilerin tanıklıklarına yasa koyucu da güvenmediği için onlardan yemin almamaktadır. Yüksek mahkeme içtihatları, sanığın suçunu ikrar etmesi durumunda dahi sanığın beyanının başka delillerle desteklenmediği sürece hükme esas alınmayacağı yönündedir. Sanığın ikrarının dahi başkaca delille desteklenmediği sürece hükme esas alınmayacağı tespiti karşısında, başkaları aleyhine verilen beyanlarla ilgili daha titiz davranılması gerektiği izahtan varestedir. Yargıtay 16. Ceza Dairesi de konuyla ilgili verdiği bir kararında "İtirafçı sanık olup 'tanık' sıfatıyla dinlenen, etkin pişmanlıktan yararlanmak için sanık aleyhine beyanda bulunma hususunda hukuksal yararı olan '...' isimli kişinin anlatımı tek başına hükme esas alınmaz." demiştir. Aynı mahiyette Yargıtay 16. Ceza Dairesinin çok sayıda kararı mevcuttur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Labita-İtalya Kararı'nda konuyla ilgili şöyle demiştir ki yani özellikle "İtirafçı beyanlarına da itibar etmemiz gerekir." diyenlerin sıklıkla delil olarak gösterdiği mafya içinden, suç örgütlerinin içerisinde bir itirafa ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı. Şöyle diyor AIHM Labita-İtalya Kararı: "Mevcut olayda başvuru aleyhindeki iddialar, tek bir kaynaktan yani başvuru mafya türü bir örgütün mali ilişkilerine baktığını dolaylı bir biçimde öğrendiğini 1992'de söylemiş olan bir itirafçının anlattıklarından doğmaktadır. Yetkililere göre Mayıs 1992'de söz konusu itirafçının ifadelerinin genel olarak inandırıcılığı ve güvenilirliği dikkate alındığında başvuru tutuklu kalması için yeterli bir delil oluşturmuştur. Mahkeme, İtalyan yetkililerinin mafyayla mücadelesinde itirafçıların iş birliğinin çok önemli bir silah olduğunun farkındadır. Ne var ki itirafçılar tarafından verilen ifadelerin kullanılması zor problemler de doğurmaktadır. Çünkü bu tür ifadeler nitelikleri gereği manipülasyona açık olup İtalyan hukukunun itirafçılara tanıdığı avantajları elde etmek amacıyla veya kişisel intikam duygularıyla verilmiş de olabilirler. Bu tür ifadelerin bazen muğlak olabileceği ve bir kimsenin alakasız değilse bile doğrulanmamış iddialara dayanarak sanık durumuna sokulabilme ve gözaltına alınabilme riski hafife alınmaz. Bu nedenle ulusal mahkemelerin de kabul ettiği gibi itirafçıların ifadelerinin başka delillerle desteklenmesi zorunludur. Ayrıca, bir duyum mutlaka objektif delillerle desteklenmelidir." Bununla birlikte uygulamada kolluk tarafından alınan şüpheli beyanlarının çeşitli menfaatler vadedme, tehdit, şantaj ve hatta işkence yapmak suretiyle kişinin iradesi sakatlanarak alındığı karşılaşılabilen bir durumdur. Bizim ülkemizde de bunun örnekleri vardır. Anayasa Mahkemesi de iddianamede soruşturma aşamasında alınan beyanlarına yer verilen itirafçıların kovuşturma aşamasındaki beyanları incelediğinde bu durumu tespit etmiştir. Soruşturma aşamasında baskı, tehdit ve kötü muameleyle beyanda bulunmaya zorlanan birçok kişi, mahkeme huzurunda baskı ve tehditten uzak bir ortamda özgür iradeleriyle verdikleri beyanlarda soruşturma aşamasındaki beyanların kendilerine ait olmadığını ve zorla imzalatıldığını ifade etmişlerdir. Örneğin, Tunceli Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yürütülen bir soruşturma, ad ve soyadının sadece baş harflerini söyleyeceğim, G.T. isimli bir şahıs, daha sonra mahkemelerde, tutuklu bulunduğu Elâzığ Cezaevinden SEGBİS'le verdiği ifadelerinde yaralı vaziyette yakalandığını, baygın şekilde işkence gördüğünü, soruşturma aşamasında avukat yardımından yararlanmadığını, Elâzığ Barosundan hiç tanımadığı bir avukatın imzasıyla kendisine zorla bazı beyanlar imzalatıldığını belirtmiştir. Nitekim, ilk gözaltına alındığı süreçte ailesi tarafından tutulan avukatı basına yaptığı açıklamalarda müvekkiliyle 3 kez görüşmek istediğini ancak görüşülmediğini belirtmişti. Tanık G.T. 20 Haziran 2018 tarihli

duruşmasında “Şu an SEGBİS sistemiyle görmüş olduğum sanığı tanımıyorum, ben bu kişiyi hiç tanımıyorum. Ben bu kişiyle ilgili bir çalışma yapmadım, daha önce bu kişiyle karşılaşmadım. Bu kişinin göreviyle de alakalı hiçbir bilgim yoktur, sanığın ismini de duymuşluğum yoktur. Bu beyanları kabul etmiyorum. Bu beyanlar istihbaratın yazmış olduğu beyanlardır. Avukat huzurunda benim beyanım alınmadı, bu bahsedilen söylemler uydurmadır, sahte beyanlardır. Bu kişiyi de tanımıyorum, kabul etmiyorum. Gerillanın bu kişilerle ilgili çalışması olamaz.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

Tanık, gizli tanık ve itirafçı beyanların sonuç olarak delil değeri tartışmalıdır. Karma Komisyon Başkanlığının özel önem attığı tanık, gizli tanık ve itirafçı, artık her kimse beyanlarının delil değeri bence yoktur ve gelecekte de hükme esas alınması mümkün gözüküyor. Şöyle ki tanık, gizli tanık ve itirafçı beyanı kolluk tarafından alınmıştır, savcı olsa da kollukta alınmış, yukarıda belirttiğim üzere, kolluk tarafından alınan beyanlar tanık beyanı olarak değil, bilgi alma tutanağı mahiyetindedir ve delil değeri yoktur. Tanık, gizli tanık ve itirafçı beyanı henüz tamamlanmamış bir soruşturma aşamasında alınmıştır. Bu dosya kesinlikle öyledir. Çünkü soruşturmanın akıbeti hakkında hiçbir bilgimiz yoktur. Her ne kadar yasa cumhuriyet savcısına tanık dinleme yetkisi vermiş olsa da yargılamanın aleniliği ilkesi, silahların eşitliği ilkesi ve adil yargılanma hakkı kapsamında tanık mahkeme huzurunda ve savunmanın da katılma ve soru sorma olanağı bulacağı bir şekilde dinlenmedikçe yani taraflarca delili değerlendirme imkânı sağlanmadıkça mahkemece hükme esas alınması mümkün değildir. Dosyada tanık, gizli tanık, itirafçı beyanını destekleyen hiçbir ek delil yoktur. Başkaca bir delille desteklenip desteklenmediği tespit edilemeyen tanık beyanlarının 5726 sayılı Yasa'nın 9'uncu maddesinin (8)'inci fıkrasına ve yüksek mahkeme içtihatlarına aykırı olacağı açıktır. Dosyada yer alan tanığı, gizli tanığı veya itirafçiyı, her kimse Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer verdiğim Baran Karadağ kararında belirttiği hâliyle savunma makamının sözlü sorabileceği teknik imkânların yaratılması suretiyle henüz dinlenmemiştir. Dolayısıyla ve en azından bu delil hukuka aykırı delil niteliğindedir.

Yukarıda özetle belirttiğimiz sebeplerle dosyanın tek delili olan tanık beyanının doğruluğunu denetleme imkânı bulunmadığından, burada bir yargılama faaliyeti de yürütülmediğinden, dolayısıyla kendisinin veya avukatların hazır bulunduğu bir yöntemle dinleme ve soru sorma imkânı olmayacağından bu beyan üzerinde Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmaması gerekirdi fakat Hazırlık Komisyonunda da Karma Komisyonunda da Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda da aksi bir kanaatle dokunulmazlığın kaldırılmasına karar verildi.

Şimdi, ilk fezlekeyle ilgili kısaca, özetle söyleyeceğim bunlar, ikinci fezleke neydi onu hatırlayalım. Linç kampanyasına dönüştürülen ve içinde fotoğrafların olduğu (3/1843) sayılı fezleke; Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan ve soruşturma numarası 2017/3975.

Adıyaman 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10 Mayıs 2017 tarihinde verdiği kararla HTS kayıtlarının incelenmesine karar verilmiş; basına servis edilen fotoğrafların yer aldığı bu dosya incelendiğinde fotoğrafların bu tarihte Semra Güzel'e ait olduğu, yine telefon numarasının tespit edildiği, daha sonra HTS kayıtlarının incelendiği anlaşılmaktadır. Semra Güzel'in adı, soyadı, telefon numarası, görüşmeleri tespit edildiği hâlde dokunulmazlığının olmadığı 2017 yılı Mayıs ayından milletvekili seçildiği Haziran 2018 tarihine kadar yani bir yılı aşkın bir süre hakkında hiçbir işlem yapılmamış; bırakınız iddianame hazırlanarak cezalandırılması istemiyle ceza davası açılmasını bir yılı aşkın süre içerisinde ifadesine bile başvurulmamış, dokunulmazlığının olmadığı bir yıl içerisinde. Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun yıllardır elinde olan fezlekelerde yer alan bilgi ve belgeler üzerine değil, kendi elindeki bilgilerin basına servis edilmesinden sonra toplandığı ve çalışmalarına başladığı anlaşılmış oldu. Ne zaman? 2022 Ocak ayında. Fotoğrafların güvenlik birimlerinin eline geçmesinden dört buçuk yılı aşkın bir süre sonra bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasının

istenmesi ve vekilliğinin düşürülmesinin yolunun açılması aslında ivedi bir gereksinimin olmadığını en açık kanıtıydı.

Şimdi, ikinci dosyada da çarpıcı şeyler var, biraz onları anlatayım. Şimdi, 29 Nisan 2017’de Adıyaman Çamyurdu’nda PKK’lılarla çatışma çıkıyor ve Volkan Bora çatışmada yaşamını yitiriyor, çatışmada yaşamını yitiren 4 kişiden 1’i. Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı hemen 2017/3975 sayılı bir soruşturma başlatıyor bununla ilgili olarak. 9 Mayıs 2017’de sulh ceza mahkemesinden yaşamını yitiren PKK’lıların üzerinden adları ve telefonları çıkan 7 kişi için HTS raporlarının tespit edilmesini istiyor. Bu yaşamını yitiren örgüt üyelerinin üzerinden ismi ve telefonu çıkanlardan biri de Semra Güzel. 9 Mayıs 2017’de bununla ilgili bir HTS kaydı araştırması yapılmasını isteniyor yani bir yılı aşkın bir süre önce; Semra Güzel’in henüz milletvekili olmasından bir yıl önceden bahsediyoruz, henüz Semra Güzel milletvekili değil. 11 Mayıs 2017’de de bu izin üzerinde Bilgi, Teknoloji ve İletişim Başkanlığından HTS kayıtları isteniyor. 6 Martta Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı, Adıyaman İl Jandarma Komutanlığından bu 7 kişi hakkında örgüt üyeleriyle ilişkilerinin olup olmadığını araştırılmasını istiyor. 18 Eylül 2017’de Jandarma Komutanlığından bir daha bilgi isteniyor, 27 Eylül 2017’de analiz raporları hazırlanıyor, 5 Nisan 2018’de hazırlanan tutanaklar savcılığa gönderiliyor, 3 Mayıs 2017’de Jandarma Genel Komutanlığından 500 gigabaytlık bir “harddisk”in incelenmesi isteniyor. 30 Haziran 2017’de Jandarma Genel Komutanlığı uzmanlık raporunu hazırlıyor ve Adıyaman Başsavcısına gönderiyor, 4.240 tane resim buluyorlar bu 500 gigabaytlık harddisk içerisinde. Bunların içerisinde mükerrer olanlar var, örgütle hiç ilişkisi olmayan fotoğraflar olduğunu söylüyor Jandarma Genel Komutanlığı; 150 tane fotoğrafı inceliyor bunların içerisinde, 4.200 fotoğraftan çünkü önceki özel yaşamına ait binlerce fotoğraf var, biraz önce söylediğim gibi. Örgütsel olduğunu düşündüğü yani örgüt kamplarında örgüt üyeleriyle çekildiği düşünülen 150 tane fotoğraf inceleniyor, ayrıca 195 adet de video inceleniyor Jandarma Komutanlığı Kriminal İnceleme Bürosu tarafından.

Bunlar ne zaman oluyor? 2017 yılında oluyor bütün bunlar. Semra Güzel sokakta, dokunulmazlığı yok, milletvekili değil; 2017 yılında bütün bunlar yapılıyor. 29 Nisan 2017’den yani olay tarihinden 27 Mart 2019’a kadar bütün yazışmalar Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığının az evvel numarasını söylediğim 2017/3975 sayılı soruşturma dosyası üzerinden yürütülüyor, Mart 2019’a kadar. 10 Mart 2021’e kadar yani yaklaşık iki yıl boyunca, 2019’dan 2021’e kadar dosyada hiçbir işlem yapılmıyor arkadaşlar, 2019’dan 2021 yılına kadar; 10 Mart 2021’e kadar, iki yıl boyunca. Yani 2017’de çokça yazışma yapılıyor, bilgi isteniyor, araştırma yapılıyor 2019’a kadar ama 2019’dan 2021’e kadar hiçbir şey yok dosyada. 10 Mart 2021’de yeni bir soruşturma numarasıyla Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı, sulh ceza mahkemesinden kısıtlama kararı istiyor. Ne zaman? Hangi numarayla? 2021/2197 sayılı Karar’la. Şimdi, 2017/3975’ten 2021/2197 sayılı dosyaya nasıl geçiş yapıldığını bilmiyoruz. Ben bunu Komisyonunda da söyledim, hem Hazırlık Komisyonunda hem Karma Komisyonunda; ortada bir dosya var, iki tane soruşturma dosyası var, en sonunda fezlekeye dönüştürülmüş fakat bu iki dosya arasında hukuksal hiçbir bağlantı yok yani en azından son soruşturmadan öncekinin normalde dosyadan tamamen çıkarılması gerekir çünkü neye ait, kime ait olduğunu bilmiyoruz ama hâlâ hepsi aynı soruşturma dosyasında vardı ve biz bunları birlikte incelemeye devam ettik. Bu arada, ben Komisyonunda hani hatalı bakmış olabilirim, yanlış bakmış olabilirim “Acaba benden kaynaklı bir eksiklik mi var?” dedim, uzman arkadaşlara sordum, bir yanıt vermediler. Hatta Başkana “Savcılıktan bu konuyla ilgili bilgi isteyin.” dedim, yani nasıl bir alaka kurmuş bunlarla ilgili diye. Yok ama işte atılmış, o kadar üstünkörü çalışma yürütülüyor ki... Bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasından, daha sonra milletvekilliğinin düşürülmesinden bahsediyoruz, böyle bir dosyadan. Bu kadar üstünkörü, önüne gelen her dosyayı attıkları bir soruşturma dosyası bu ve buradaydı dokunulmazlığı kaldırılıp gönderildiği ana kadar.

Şimdi, biraz önce söylediğim; 10 Mart 2021’de yeni bir soruşturma numarasıyla Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığı, sulh cezadan kısıtlama kararı istiyor; aynı gün, mahkeme kısıtlama kararı veriyor; garip bir şekilde, aynı gün, savcılık yetkisizlik kararı veriyor; yine aynı gün, 10 Martta -10 Martta oluyor bunlar- dosya, yetkisizlik kararıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderiliyor. 30 Mart 2021 tarihinde, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığından “Parlamentar Büro yetkili.” deniliyor, ona havale ediliyor. Burada, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına geldikten sonra, yeni bir soruşturma numarası alıyor, 2021/64559. Bu arada, 30 Mart 2021 tarihinde yani bu soruşturma dosyası Adıyaman’da oraya gidiyor, buraya gidiyor, 2021 yılında Ankara’ya geliyor ya 30 Mart tarihinde, Parlamentar Suçlar Soruşturma Bürosunda esas numarası alıyor. Ocak 2022’ye kadar hiçbir işlem yapılmıyor arkadaşlar, hiçbir işlem. Geçen yıl mart ayında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı bir soruşturma numarası alıyor, 10 Ocak 2022 tarihinde, Ocak 2022’ye kadar bu dosyada hiçbir şey yok. 8 Ocak tarihinde basında haberler yer alınca 10 Ocak tarihinde savcılık Meclisten ve Adalet Bakanlığında fezleke hazırlanması istiyor yani bu, daha sonra gelen bir dosya, aslında. Olayın olağan bir soruşturma seyri olmadığını, herhangi bir avukata, avukatlık mesleğinin başındaki bir avukata da bu dosyayı inceletsek buradaki bütün gariplikleri çok çarpıcı bir şekilde görebilir. Bence ne Türkiye Büyük Millet Meclisini ne Adalet Bakanlığını ne de mahkemeleri üç yıldır, dört yıldır, beş yıldır var olan bilgi ve belgeler değil de tırnak içerisinde bir gazetecinin haberleri harekete geçirmiştir; ben böyle düşünüyorum.

İçeriğe dair birkaç şey söyleyeceğim, sabrınıza sığınarak, şimdi bu algı, kamuoyunda yaratılan algı niye önemli? Bir algı yaratıldı, biz bunu söylüyoruz. Bu fotoğraflara bakan, Hazırlık Komisyonunda da söylemişim, çok kullanılıyor ya, böyle ortalama zekâya sahip bir kişinin anlayacağı “güven teorisi” dedikleri bir bakış açısı üzerinden, bırakın ortalama zekâya sahibi, ortalama zekânın altında bir kişiye de siz bu resimleri göstermeniz bir örgütsel ilişki üzerinden çekilmiş resimler değil, duygusal resimler olduğunu herkes anlayabilir yani hani bir kişinin sözlüsü, nişanlısı, sevdiği kişiyle olan resimleri olduğunu anlayabilir. Ama bu resimler üzerinden şöyle bir algı yaratıldı: Aslında Semra Güzel milletvekili gibi gözüküyor ama bir örgüt üyesi, dağdan geldi, onu örgüt gönderdi; kamuoyunda böyle bir algı yaratıldı aslında Semra Güzel’le ilgili olarak. Bunun böyle olmadığını vicdanlı herkes anlayabilir. Ayrıca, Semra Güzel’in bir bütün olarak yaşamıyla ilgili gizlilik yok yani neyi kastediyorum? İlkokulu nerede okuduğu, ortaokulu nerede okuduğu, liseyi nerede okuduğu; bunların içerisinde hiç kesinti yok. Liseden sonra üniversite sınavına giriyor ve tıp fakültesini kazanıyor, yine böyle kesintisiz devam eden bir üniversite hayatı var. Üniversiteyi bitirdikten sonra ihtisas sınavına giriyor ve anestezi asistanı oluyor Dicle Üniversitesinde; yine hayatında herhangi bir kesinti yok. Bu arada Diyarbakır Tabip Odası Eş Başkanlığı görevini yürütüyor ve daha sonra milletvekili adayı oluyor. Yaşamının hiçbir kesitinde bir boşluk yok aslında ama kamuoyunda nasıl yansıtıldı? Semra Güzel milletvekili falan değil, Semra Güzel örgüt üyesi; aslında dağdaydı, örgüt onu milletvekili olmak için gönderdi. Kamuoyunda tam olarak böyle bir algı yaratılmaya çalışıldı ama bunun büyük bir yalan olduğunu herkes biliyor fakat bunu kabul etmiyor.

Şimdi bir önemli şey, bu fotoğraf meselesi önemli. Gerçekten bu fotoğraflara bakınca insanların bir kısmının rahatsızlık duymasını anlayabiliriz. Yani bu fotoğraflara bakan bir kişi, bir kısım insan bu fotoğraflardan rahatsızlık duyabilir ancak o “örgüt üyesi” denilen insanların yüzde 99’u Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları; anneleri var, babaları var, çocukları var, kardeşleri var, kuzenleri var, dayıları var, halaları var, teyzeleri var veya Semra Güzel’de olduğu gibi sevdikleri var.

Bu ülkede, kimisi destekler kimisi desteklemez fakat doğru bulduğumuz bir dönem yaşandı “çözüm süreci” dediğimiz bir süreç yaşandı. Keşke çözüm süreci başarıya ulaşınsaydı, bu ülkede tek bir insanın burnu kanamasaydı, tek bir vatandaşımız yaşamını yitirmeseydi ama sonuçta o çözüm süreci bir biçimde sona erdi. Kimin kusurlu olup olmadığını tartışmıyorum, bugünkü mevzu öyle bir mevzu değil

ama o çözüm sürecinde -bakın, belki size garip geliyor olabilir ama biz orada milletvekilliği yapan insanlarız- Batman'da, Hakkâri'de, Şırnak'ta, Mardin'de, Bitlis'te, Iğdır'da, bölgenin tamamında bir sürü insan çocuklarını görmeye gitti, kardeşlerini görmeye gitti, yakınlarını görmeye gitti ve bunların hepsini aslında güvenlik görevlileri biliyordu, bazı illerde minibüs duraklarına sorduğunuzda örgüt üyelerinin nerede olduğunu söylüyorlardı, böyle bir dönem yaşadık.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – O kadar iç içeydi yani!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Hiç gitmediğiniz bir şehre gidip bir taksi durağında örgütün üyeleriyle görüşmeye, çocuklarının yakınlarını görmeye giden insanlar oldu o dönemde ve bunların hepsi bu ülkede, o dönemde yaşandı. Semra Güzel de böyle bir dönemde, o olumlu atmosferin olduğu dönemde, olumlu rüzgârların yaşandığı bir dönemde duygusal ilişki yaşadığı arkadaşını görmeye gidiyor, bu olay bu kadar açık ve net, buna başka anlamlar yüklenmesi baştan itibaren büyük bir haksızlıktı ama o haksızlık bugün bir milletvekilinin vekilliğinin düşürülmesine kadar geldi.

Şimdi, bu yasama dokunulmazlığı meselesiyle ilgili birkaç şey söyleyeyim yani nasıl hukuksuz bir süreç işletildiğine dair. Bu yasama dokunulmazlığının amacı milletvekillerini keyfi, asılsız suçlama ve kovuşturmalardan, tutuklanmalardan korumaktır; bütün herkes yasama dokunulmazlığını böyle kabul ediyor. Diğer bir ifadeyle, yasama dokunulmazlığın amacı, milletvekillerinin iktidar tarafından tahrik edilebilecek keyfi ve zamansız, esassız ceza kovuşturmalarıyla ilgili geçici bir süre için de olsa yasama çalışmalarından alıkonulmasını önlemek. Kemal Gözler'in kitabından alıntı yaparak söylüyorum: Yasama dokunulmazlığı Anayasa'nın 83'üncü maddesinde şöyle düzenlenmiş: "Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır. Ancak, bu halde yetkili makam, durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi hakkında, seçiminden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi, üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır; üyelik süresince zamaşımı işlemez."

Anayasa Mahkemesi -çok yakın tarihli- Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun başvurusu üzerine 1 Temmuz 2021 ve bireysel başvuru numarası 2019/10634 sayılı Kararı'nda yasama dokunulmazlığıyla ilgili çok ayrıntılı değerlendirmelerde bulunmuştu. Şöyle bir değerlendirme vardı: "Kamu otoritelerinin kanuna dayalı olarak ve anayasal açıdan meşru birtakım amaçlarla siyasi faaliyetlere çeşitli sınırlamalar getirmesi mümkündür. Ancak milletvekillerinin yasama faaliyetleri Anayasa'da özel olarak koruma altına alınmıştır. Anayasa koyucu bu hükümlerle halkın siyasi iradesinin engellenmemesini ve hakkın özünün etkisiz hâle getirilmemesini hedeflemiştir.

Demokratik temsil değerlerinin hayata geçirilebilmesi bakımından oldukça önemli güvenceler olan yasama bağımsızlıkları yüzyıllar süren anayasal mücadeleler sonucunda elde edilmiş anayasal kazanımlardır. Bu güvencelerden yasama dokunulmazlığı, Meclisin rızası olmaksızın gözaltına alma ve tutuklama gibi ağır müdahaleler de dâhil olmak üzere ceza muhakemesi işlemlerinin uygulanmasına karşı suç işledikleri iddia edilen Parlamento üyelerine tanınmaktadır. Hukukumuzda ilk kez 1876 Kanun-ı Esasi'nin 79'uncü maddesiyle giren yasama dokunulmazlığı kurumu, geçirdiği bazı değişikliklere karşın 1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu hariç sonraki anayasaların tamamında korunmuştur.

Anayasa'nın 83'üncü maddesinde hükme bağlanmış olan yasama dokunulmazlığı, mutlak bir güvence olmayıp milletvekilinin Parlamentodaki fiziki katılımını imkânsız kılacak zamansız ceza hukuku tasarruflarından geçici olarak koruma sağlar. Anayasa'nın 83'üncü maddesine göre

milletvekilliği statüsünün sona erdiği yahut aksi yönde bir Parlamento kararının verildiği andan itibaren herkes gibi milletvekili de yargılanabilir.

Bu türden bir dokunulmazlığın iç içe geçen iki tür işlevi vardır: Yasama dokunulmazlığıyla ilgili kuralların varlığı her şeyden önce temsili demokrasi ilkesini koruma ihtiyacına dayanmaktadır. Dokunulmazlık asıl olarak milletvekillerine bir ayrıcalık sağlamayı değil, onların şahsında yasama işlevinin korunmasını ve böylece kamu yararının sağlanmasını amaçlar. İkinci olarak, yasama dokunulmazlığı özellikle Mecliste azınlıkta kalan ve muhalif milletvekillerinin keyfi bir ceza kovuşturması ile geçici bir süre için de olsa yasama çalışmalarını yapmaktan alıkonulabilmesinin önüne geçmeyi amaçlar ve halkın seçilmiş temsilcileri olarak gereksiz müdahale kaygı ve baskısı taşımaksızın demokratik işlevlerini güvenceli bir biçimde gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlar. Böylece milletvekillerinin halkın iradesini Meclise tam olarak yansıtarak millî iradenin eksiksiz gerçekleşmesi sağlanmaya çalışılır. Anayasal bir kurum olan yasama dokunulmazlığı milletvekillerinin bir engelle karşılaşmadan yasama faaliyetlerine serbestçe katılmalarını sağlamaya yönelik bir koruma mekanizması sunduğundan bunun temsili demokrasinin işleyişi bakımından önemli bir işleve sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple Anayasa yargısına hâkim olması gereken hak eksenli yaklaşım yasama dokunulmazlıklarına ilişkin anayasal kuralların yorumlanması için de geçerli olmalıdır. Nitekim Anayasa Mahkemesi önceki kararlarında bu yaklaşımın bir sonucu olarak Anayasa'nın 83'üncü maddesine getirilen istisnaların -Anayasa'nın 67'nci maddesinde güvence altına alınan seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı da dikkate alındığında- dar ve özgürlük lehine yorumlanması gerektiğini ifade etmiştir.”

Elbette yasama dokunulmazlığı mutlak değil, yasama dokunulmazlıklarının istisnaları bizzat Anayasa tarafından öngörülmüş. Bunlar ağır cezayı gerektiren suçüstü hâli ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasa'nın 14'üncü maddesindeki durumlardır ancak Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen Ömer Faruk Gergerlioğlu Kararı'nda da belirttiği gibi esasen Anayasa'nın 14'üncü maddesinin hangi suçları kapsadığı da tam olarak anlaşılamamaktadır. Sonuç olarak, Anayasa'nın 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının metni Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Anayasa'nın 14 üncü maddesindeki durumlar” ibaresini, dolayısıyla Anayasa'nın 14'üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamına girmesi nedeniyle yasama dokunulmazlığı dışında bırakılan suçları salt yargı organlarının kararlarıyla anlamlı bir şekilde belirlemeye ve böylece belirlilik ve öngörülebilirliği sağlayacak şekilde yorumlamaya elverişli değildir.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ve Anayasa'nın seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkını düzenleyen 67'nci maddesinin üçüncü fıkrası hükümlerinden hareketle Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar” ibaresinin kapsamına hangi suçların girdiği konusunda kanun koyucunun düzenlemesi dışında yargı organlarıncı yapılan yorumlarla birlik ve öngörülebilirliği sağlamanın mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yani, Anayasa Mahkemesi, aslında hangi suçların dokunulmazlık kapsamı dışında olduğunun belirli olmadığını söylüyor. Dolayısıyla, hiç kimse “Bu suç 14'üncü madde kapsamındadır.” diye yargılamaya devam edemez. Peki, öyle mi? Bizim milletvekillerimizin yarısı Anayasa Mahkemesinin bu kararına rağmen hâlâ yargılanmaya devam ediyor. Anayasa Mahkemesi diyor ki: “83'e göre yargılaması devam edecek kişiler Anayasa'nın 14'üncü maddesinde belirtilen suçlamalar yöneltilenler...” Fakat “Anayasa'nın 14'üncü maddesinin hangi suçları kapsadığı, hangi suçları kapsamadığı belirli olmadığından hiç kimseyi yargılayamazsınız.” diyor ama ne yapıyor mahkemeler? Yargılamaya devam ediyorlar, Anayasa Mahkemesi kararını yok sayıyorlar.

Şimdi, başta söyledim, ilk önce böyle çok itibar edilmedi ama doğrusunu söylemek gerekirse özellikle ikinci Komisyon çalışmasından sonra muhalefet...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Yetmiş beş dakika oldu Tiryaki, yetmiş beş dakika.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ne yapalım, sen de vekil düşürüyorsun!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Daha yeni başladık Başkan.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – İyi, devam o zaman!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Şunu söylemiştim: Semra Güzel, Parlatentonun en çalışkan milletvekillerinden birisi, bunu örnekleriyle anlattım.

Bakın, Semra Güzel milletvekili olarak neler yapmış? Asgari Ücretin Vergi Dışı Bırakılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nden 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne kadar, Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nden Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'ne kadar, Korona Virüs Salgınıyla Mücadele Kapsamında Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nden 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 24'üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi'ne kadar pek çok konuda kanun teklifinde bulunmuş sevgili Semra Güzel.

Yine bu süre içerisinde 273 tane soru önergesi vermiş. Ben bunlardan birkaç tane örnek vereyim, hangi konularla ilgilenmiş Semra Güzel? Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet vakalarını ve önleyici tedbirlerine ilişkin, Sağlık Bakan Yardımcısıyla ilgili iddialara ilişkin, Sosyal Güvenlik Kurumunun bazı ilaçlara ödeme yapmayı durdurduğu iddialarına ilişkin, Kurban Bayramı öncesi yapılan et ithalatı ile bu etlerdeki şarbon ve diğer hastalık tehditlerine ilişkin, Bitlis Hizan'da şarbon teşhisi konulan bir çocuğun hayatını kaybetmesine ilişkin, sağlık çalışanlarına yönelik şiddete ve alınan önlemlere ilişkin, Diyarbakır ilinin Bağlar ilçesinde bir okulda okul üniformaları olmadığı gerekçesiyle öğrencilerin topluluk içinde rencide edilerek eve gönderildiği iddiasına ilişkin, Muş Cezaevinde hayatını kaybeden hasta ve yaşlı bir hükümlüye ve hasta mahpuslara ilişkin, Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesinde bazı katların boşaltılmasıyla ilgili iddialara ilişkin, HDP'nin aday başvuru sürecinin baskı altında yapıldığı iddiasına ilişkin, kayyumlar tarafından yönetilen bazı belediyelerde Sayıştay tarafından yapılan tespitlerin soruşturulmasına ilişkin, Diyarbakır Hani ilçe belediyesince alacaklı işçilerin ücretlerinin ödenmeme nedenine ilişkin, cezaevlerindeki ağır hasta hükümlülerin durumlarına ilişkin, Malatya'da eski eşinden şiddet gören bir kadının Emniyet birimlerine yaptığı başvuruların sonuçsuz kaldığı iddiasına ilişkin, Malatya'da son dönemde yaşanan kadına yönelik şiddet vakalarına ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi için yapılan çalışmalara ilişkin, bazı seçmen kayıtlarında usulsüzlük yapıldığı iddiasına ilişkin, Diyarbakır'da bir düğün konvoyuna yapılan müdahaleye ilişkin, Elâzığ'da bulunan bir hastanede Türkçe bilmeyen hastalar için kullanılan dil kartlarına ilişkin, yoksulluk sınırının altındaki hane halkı sayısından sosyal yardımlara ve Diyarbakır'da sosyal yardım alan vatandaşlara gönderilen kısa mesaja ilişkin; bunun gibi yüzlerce soru sormuş, araştırma önergesi vermiş Semra Güzel.

Yine araştırma komisyonuna ilişkin olarak 466 tane önergeye imza vermiş Semra Güzel, bunlardan 36 tanesinin ilk imzacısı yani Meclis araştırma komisyonu kurulmasına ilişkin 466 tane de önergede imzası var, bunlardan 36 tanesinin de ilk imzacısı. Bunlardan birkaç tane örnek vereyim: 2011'de Şırnak'ın Uludere ilçesinde düzenlenen operasyonun tüm yönleriyle değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerge vermiş. Yine Diyarbakır'ın Sur ilçesinde ilan edilen sokağa

çıkma yasakları sırasında yaşananlara ilişkin iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasını istemiş. TÜİK'in yayımladığı verilere ilişkin iddiaların araştırılması için Meclis araştırması açılmasını istemiş. Engelli kadın ve kız çocuklarıyla ilgili bir araştırma komisyonu kurulmasını istemiş. Cezaevlerindeki hak ihlalleriyle ilgili bir Meclis araştırması açılmasını istemiş Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinde gerçekleştiği iddia edilen usulsüzlüklerle ilgili bir Meclis araştırması istemiş. Pandemiyle artan kadın işsizliği ve yoksulluğunun araştırılmasını istemiş. Türkiye'de cinsel istismara maruz kalan engelli kadın ve çocukların sorunlarının tespiti için araştırma istemiş. Diyarbakır'da artan kadına karşı şiddet olaylarının tespit edilerek bu konuda önleyici politikalar belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması istemiş. Kadın sağlık çalışanlarının sorunlarının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasını istemiş. Bunun gibi onlarca Meclis araştırması komisyonu kurulması önergesi vermiş. Dikkat ederseniz, büyük bir bölümü milletvekilliği yaptığı kente dair ciddi iddialarla ilgili, bir kısmı da mesleğiyle ilgili, bir hekim olarak araştırılmasını istediği konularla ilgili. İşte böyle bir arkadaşımızın önce dokunulmazlığını kaldırdınız, şimdi de vekilliğinin düşürülmesini istiyorsunuz.

Şimdi, bu, örgüt kamplarına gitme meselesiyle ilgili bir iki şey söyleyeceğim. Yani sanki ilk kez bir örgüt kampında bir kişinin resmi çıkmış gibi bir izlenim oluştu o dönem. Resimlerinin basın-yayın organlarında yayımlanması ve bunun bir linç kampanyasına dönüştürülmesi üzerine yaptığı yazılı açıklamada, yalnız kendisinin değil, milyonlarca insanın geleceğe umutla baktığı, barışı arzuladığı ve “çözüm süreci” olarak adlandırılan süreçte PKK kamplarına sözlüsünü ziyaret etmek için gittiğini ifade etmiş.

PKK üyesi olmayan ancak farklı zamanlarda farklı amaçlarla PKK kamplarını ziyaret etmiş başkaca kişiler var mı, bu kişilerle ilgili hiçbir soruşturma başlatılmış mı, bakalım. Örneğin PKK'nin silahlı üyelerini Türkiye sınırları dışına çekeceğini duyuracağı Nisan 2013'teki basın toplantısına Türkiye ve dünyadan yüzlerce gazeteci katılmış. BBC, Reuters, CNN, Al Jazeera, AP gibi uluslararası medya kuruluşları; Show TV, CNN Türk, Anadolu Ajansı gibi yerli kuruluşların temsilcileri de PKK kamplarında gerçekleştirilen basın toplantısına katılmış, öncesi ve sonrasında PKK'lilerle röportajlar yapmıştır. Bu medya kuruluşlarının hiçbir üyesi hakkında soruşturma başlatılmamış, ceza davası açılmamıştır. Bu tarihten önce de sonra da yüzlerce gazeteci benzer ziyaretler gerçekleştirmiş ancak bu haberleri yapanlar hakkında da soruşturma başlatılmamış, ceza davası da açılmamıştı. Ya da çok sayıda insan hakları örgütü üyesi, siyasetçi, gazeteci, farklı tarihlerde, PKK tarafından esir alınan, kaçırılan asker, polis, köy korucusu veya sivilleri teslim almak için PKK kamplarına gitmiş veya PKK'lilerle görüşmüştür ancak bu insani girişimler de haklı ve doğru biçimde hiçbir soruşturmaya tabi tutulmamış, bu kişilerin cezalandırılması için davalar açılmamış, açılanlar da ya takipsizlikle sonuçlanmış veya beraatle sonuçlanmış.

Bakın, İnsan Hakları Derneğinin 9 Mayıs 2013 tarihinde yayımladığı rapora göre neler olmuş, neler yapılmış? 5 Ağustos 1991 tarihinde Hakkâri'nin Şemdinli ilçesi Samanlı Jandarma Karakoluna baskın düzenleyen PKK militanları eylem sonrası 7 askeri alıkoydu. Askerler Mehmet Çiçek, İbrahim Doğan, Hüseyin Ören, Vahit Çiftçi, Mehmet Ali Öz, İdris Şahin ve İbrahim Kubatoğlu 18 Ekim 1991 tarihinde götürüldükleri Zagros Dağları'nda kendilerini görüntülemek isteyen bir grup gazeteciye teslim edilerek serbest bırakıldı. Gazeteciler teslim almaya girmişti. Ağustos 1991 tarihinde Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine düzenlediği ilk sınır ötesi operasyonda meydana gelen bir çatışmada Adıyamanlı Er Nurettin Demir PKK militanları tarafından esir alındı, Nurettin Demir 19 Ekim 1991 tarihinde daha önce Hakkâri'nin Şemdinli ilçesi Samanlı Karakolunda esir alınan 7 askerle birlikte serbest bırakıldı. Bunlar hep İnsan Hakları Derneğinin raporları.

Siirt'in Pervari ilçesinde alıkonulanlar olmuş, 20 Nisan 1992 tarihinde gazeteciler ve Kızılhaç Irak temsilcilerinden Shilip Hochstrasse'nin de aralarında bulunduğu Kızılhaç ekibine teslim edilerek serbest bırakılmış. Yine, 1991 tarihinde Şırnak'ın Balveren beldesinde 3 kişi alıkonulmuş, Kızılhaç ekibine 20 Nisan 1992'de teslim edilmiş. 25 Aralık 1991'de yine Şırnak'ın Cudi Dağı eteklerinde Dereler Jandarma Bölük Komutanlığına yönelik eylemde bir asker alıkonulmuş, Kızılhaç ekibine 20 Nisan 1992'de teslim edilmiş. 2 Aralık 1992'de izin için gittikleri İstanbul'dan bir otobüs firmasıyla Siirt'e dönen Siirt Orduvevi'nde görevli erler Bitlis'te alıkonulmuş; alıkonulan 3 asker Diyarbakır kırsalındaki kampa giden 2 gazeteciye teslim edilerek serbest bırakılmış.

Gazeteciler, Kızılhaç kuruluşları dışında başka bir örnek: 14 Haziran 1995'te Hakkâri'nin Şemdinli ilçesine bağlı Ortaklar Jandarma Karakolu baskınında askerler alıkonulmuş; askerler 8 Aralık 1996 tarihinde Zeli kampına giden Refah Partili Milletvekili Fethullah Erbaş ile aralarında İnsan Hakları Derneği ve MAZLUMDER'in de bulunduğu sivil örgütlerden oluşan bir heyete teslim edilerek serbest bırakılmış. Şimdi, rapor uzun bir rapor; İnsan Hakları Derneğinin PKK militanları tarafından alıkonulanlar raporunda bütün bu ayrıntıları görebilirsiniz, ben çok daha fazla zamanınızı almayacağım.

Özetle, bir kimsenin PKK kamplarına gitmiş olması tek başına soruşturma konusu olamaz, bu kamplara giden herkes PKK'nin üyesi olarak nitelendirilemez. Nitekim ne haber peşinde koşan gazeteciler ne de alıkonulmuş askerleri teslim almaya giden siyasetçiler ile insan hakları kuruluşlarının temsilcilerine PKK üyeliği suçlaması yöneltilmemiştir. Semra Güzel'in sözlüsünü ziyaret için ve çözüm sürecinde örgüt kamplarını ziyaret etmesinin de esasen bu ziyaretlerden hiçbir farkı yoktur.

Bu çözüm süreci meselesi önemli; ona dair de birkaç şey söylemek istiyorum çünkü gerçekten bu çözüm sürecinde neler olduğunu unutuyoruz bazen. Bu ülkede neredeyse kırk yıldır düşük yoğunluklu bir savaş sürüyor. Bu "düşük yoğunluklu savaş" Genelkurmay Başkanlığı yetkililerine ait bir ifade. Büyük bir çatışma sürüyor. Bu kadar uzun süren bir süreci "terör" diyerek kimse geçiştiremez çünkü ortada korkunç bir savaş ve tarafları var. Bu çatışmalarda 50 binden fazla insan yaşamını yitirdi, binlerce köy, mahalle yakıldı, boşaltıldı ve milyonlarca insan göç etti, binlercesi sürgünlerde memleket hasretiyle yaşamını yitirdi. Evet, bunlar Türkiye'de oldu ve olmaya devam ediyor.

Bugün Diyarbakır, Van, Mardin, Bitlis, Siirt, Batman, Ağrı, Hakkâri, Şırnak, Muş, Kars, Iğdır veya Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı herhangi bir kentte, İstanbul'un, İzmir'in, Mersin'in, Adana'nın Kürtlerin yoğun yaşadığı bir varoş mahallesine gidin, evinde mutlaka ya bir tutuklu ya da bir kayıp vardır, hatta çoğu zaman birden fazladır bu kayıp ve tutuklular. Yine, bu insanların çoğunun dağa çıkmış bir yakını vardır; bu yakınlarından, sevdiklerinden bir haber, kayıplarından bir cenaze, bir kemik bekleyen binlerce aile var bu topraklarda, binlerce anne, baba, eş, kardeş var. Üstelik bu kişilerin dağdaki yakınları sadece PKK'liler de değil; bir yandan dağdaki PKK'li yakınlarının, bir yandan da asker yakınlarının yolunu gözlüyorlar.

Bu hakikat bu topluma ait. Bu, sosyolojik bir gerçeklik. PKK'ye katılmış gençlerin de ağabey, kardeş, anne, baba, dayı, teyze veya sevgili olabileceği yadsınamaz bir gerçeklik. Siyasetin işi bunu düşünmemek, bunu yok saymak değil. Bu hem ahlaki hem de politik bir görev. Siyasi sorumluluk gereğidir bu. Bunu düşünmek elbette biz siyasetçilerin işi. Onlar yeryüzünün başka bir yerinden gelmiş değiller. Bu, ülkenin yüz yıllık tarihî gerçekliğidir. Adına "Kürt sorunu" denilen bu sorun ülkenin en ağır ve en temel sorunudur. Dolayısıyla bu sorunu Şark Islahat Planlarına, öldürmeye, tutuklamaya, sürgüne, açıklıkla terbiye etmeye, kayyumlarla irade gasbına, siyasi temsilcilerini rehlin almaya ve tutmaya, en ağır sorunları hamasetle geçiştirmeye sıkıştırarak; özcesi bu sorunu terör-güvenlik denklemine sıkıştırarak bu politikaları, bu savaşı sürdürmekten başka bir şeye hizmet etmedi, etmemiştir.

Güvenlikçi siyaset, sorunlarla yüzleşme yerine onları ertelemektir, görmezden gelmektir, bürokrasiye havale ederek en sonunda da yok etmeye çalışmaktır. İnsan olma ereğinden çıkmaktan başka bir anlam ifade etmez, politik olarak da kanlı bir çıkmaz dışında bir denklem yaratmaz. İşte, bizim barış siyasetimiz, Kürt halkının, Türkiye halklarının barış mücadelesi tam da o gençlerin hayatlarını kurtarmaya dönük “Bu ülkede tek bir insanın burnu dahi kanamasın, her türlü sorun diyalog ve müzakere yöntemleriyle çözülsün.” ısrarıdır. Bunun oldukça zor olduğunun farkındayız, barışı inşa etmenin zor olduğunun bilincindeyiz. HDP, yıllardır bunun bilinciyle, bunun ciddiyetiyle siyaset yapıyor. Bir arada, barış içerisinde yaşamının imkânlarına yıllardır kapı arayan bir siyaseti inşa etmeye çalışıyoruz. Bütün çabamız, ölüm siyaseti karşısında bir yaşam siyasetini icra etmek. HDP, bunu politik ve ahlaki sorumluluk olarak kabul ediyor. Hiçbir siyasi çıkar bunun üstünde olamaz, hiçbir mücadele barış mücadelesinden daha değerli olamaz. Biz, çatışmaların son bulduğu, barış umudunun topluma yayıldığı çözüm sürecinde bu sorumlulukla hareket ettik. 2013 yılı ile 2015 yılları arasında HDP cesur davranarak kalıcı bir barışın sağlanması için çalıştı çırpındı, üzerine düşen bütün sorumluluğu aldı. Halklara karşı taşıdığı politik ve ahlaki sorumluluğu bütün risklere rağmen aldı, bugün de HDP bu sürecin arkasındadır.

Çatışmaların durduğu 2013 ile 2015 yılları arasında, barış umudunun yaşandığı bir dönemde birçok ilk yaşandı. Çatışma süreçlerinde bir araya gelmeyen birçok farklı kesim bir araya geldi. Bu dönem PKK'lilerin aileleri ile asker aileleri Diyarbakır'da bir araya geldi, kalıcı bir barışın inşa edilmesi ve savaşın son bulması taleplerini birlikte dile getirdiler. Sürecin aktörü birçok siyasetçi, gelişmeleri yakından takip eden onlarca gazeteci gibi birçok yurttaş da evlatlarını, eşlerini, kardeşlerini, babalarını sevdiklerini ve yakınlarını görmek için PKK'lilerin bulunduğu alanlara gitti. Dünyanın her yerinde, çatışmaların son bulduğu dönemlerde, insanlar, çatışmanın bir parçası olmuş yakınlarının ve sevdiklerinin peşine düşerler; bu, son derece olağan bir süreçtir. İnsanların yıllardır görmedikleri çocuklarına, sevdiklerine kavuşması neden suç olsun? Kaldı ki bu buluşmalar devletin bilgisi dâhilinde meydana geldi. Bu dönem halk akın akın yakınlarını görmek için bu bölgelere gidiyordu. Keşke bu dönem söz konusu olan barış inşası başarılı olsaydı da bu ülkenin evlatları hayatını kaybetmeseydi. Siyasi sorumluluğu olan partilerin ve kişilerin üzerine düşünmesi gereken aslında tam olarak bu olmalı, üzülmemesi gereken nokta bu olmalı.

Sorulması gereken soru şudur: Neden barışı inşa edemedik de bu ülkenin evlatları yaşamını yitirmeye devam etti, ediyor? Çünkü aynı iktidar, o dönemin de aktörüydü, dönemin aktörü değilmiş gibi bu süreçten kendisi dışındaki aktörler için suç üretmesi kelimenin tam anlamıyla bir kumpastır. Bu kumpas dönüp aynı iktidarı vurma potansiyeli taşır. O nedenle çözüm süreci siyaset malzemesi yapılmamalıdır. Bu, yalnızca bu topluma daha fazla ölüm getirme, aynı zamanda barış ihtimalinin savunulduğu bir dönemin suça dönüşme riskini doğurur ki bu iktidar başta olmak üzere bütün tarafları ve aktörleri suçlu ilan eder. Hayır, suç olan, savaşı ve çatışmaları savunmaktır, barışı savunmak değildir; suç olan, ölümü savunmaktır, yaşamı savunmak değil. (HDP sıralarından alkışlar) Bu mesele kriminalize edilecek bir mesele değildir; ortada bir Kürt sorunu vardır, onlarca yıldır sürüyor. İktidarın bu meseleyi kriminalize eden yaklaşımı sorunu ağırlaştırıyor, daha fazla cana mal oluyor, ölümleri beraberinde getiriyor; silahların da çatışmaların da sorumlusu maalesef bu politikalar.

İktidar, demokratik siyaset yollarını kapatmakta, sonra da o insanlarla temas kuran herkesi terörist ilan etmektedir. Bu, aslında, topyekûn olarak bir halkla mücadele edildiğinin göstergesidir; bu yaklaşım maalesef onlarca yıldır sürüyor. Çözüm süreci, barış umudu yani ülkenin en önemli, en ağır sorununu çatışmasız ve diyalog zemininde çözmeye girişimi devam etseydi bugün, yaşamını yitiren yüzlerce, belki de binlerce insan ölmeyecekti. Süreç sonlandırılıp çatışma ve öldürme siyasetinin hızlandırılmasıyla, Ankara Gar katliamı, Suruç'ta, Diyarbakır'da sokağa çıkma yasakları başta olmak üzere neredeyse

her gün sivil insanlar yaşamını yitirdi; aynı zamanda, askerler, polisler, köy korucuları ve PKK'liler yaşamını yitirdi. Eger süreç bozulmasaydı o günden bu yana yaşamını yitiren insanlar ölmeyecekti; aileleriyle, sevdikleriyle birlikte olmaya devam edecekti.

Bugün iktidarın Türkiye'de yarattığı gergin ve kutuplaştırıcı siyasi atmosferden kaynaklı en konforlu davranış biçimi, söz söylememek veya Semra Güzel'in aleyhinde konuşmaktır fakat bu davranış biçimi, ülke gerçeklerine bir kez daha gözünü kapatıp kulaklarını tıkayarak ölüm siyaseti izleyenlerin yapmak istediği hezeyana gelmek anlamına gelecektir. Sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde yaşayan Kürtler Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin süreci, gözaltına alınmasına ilişkin süreci izledi, bugün de vekilliğinin düşürülmesine ilişkin süreci izliyor. Toplumun büyük bir kesimi dokunulmazlıkların kaldırılmasını ve vekilliklerin düşürülmesini demokratik siyasete vurulan bir darbe olarak görüyor, Türkiye toplumu bu süreci böyle okuyor.

Dokunulmazlıkların kaldırılması ve vekilliklerin düşürülmesi Kürtlerin hafızasında çok daha ciddi bir yaraya sahiptir. DEP'lilerden bugüne, Kürtler bu süreci iradelerine bir saldırı olarak görüyor. DEP davası gibi, 4 Kasım darbesi gibi, Leyla Güven'in, Musa Farisoğulları'nın vekilliklerinin düşürülmesi gibi bugün Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi de Kürtlerin nezdinde Kürtlerin iradesinin yok sayılmasıdır. Kürtler başta olmak üzere, toplumun geniş kesimleri, siyasi çıkar amacıyla bir vekilin daha vekilliğinin düşürülmesine rıza göstermiyor ve rıza göstermeyecek. (HDP sıralarından alkışlar)

Bakın, çok uzun uzun hazırlıklarım var ama neresini paylaşayım bilmiyorum. Şimdi, ilk kez bir milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırılıp vekilliği düşürülmüyor aslında yani 1960'lı yıllarda da sonrasında da özellikle 1990'lı yıllarda da çokça milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırıldı, çokça milletvekilinin vekilliği düşürüldü ama emin olun, geriye dönüp baktığımızda, hiç kimse bunlara "İyi olmuş." demiyor; ne Çetin Altan'ın ne Osman Bölükbaşı'nın ne Hatip Dicle'nin ne Musa Farisoğulları'nın ne Leyla Güven'in dokunulmazlıklarının kaldırılması, milletvekilliklerinin düşürülmesi, geçmişe bakıldığında "İyi yapılmış." "İyi yapıldı." "İyi ki dokunulmazlıkları kaldırıldı." "İyi ki milletvekillikleri düşürüldü." denilecek olaylar değil. Emin olun, tarih bunu da yazacak, tarih Semra Güzel'i de yazacak, sadece fotoğrafları gerekçe gösterilerek bir milletvekilinin nasıl lince maruz bırakıldığını, nasıl sokağa çıkamaz hâle getirildiğini ve sokağa çıktığında da nasıl başının eğilerek gözaltına alınmaya çalışıldığını yazacak ve kimse bunun bir ak sayfa olarak yazılacağını düşünmesin; emin olun, bu ülkenin siyasi tarihine ve özellikle iktidarın siyasi tarihine kara bir leke, kara bir sayfa olarak yazılacak.

Kürt sorunuyla ilgili o kadar çok şey söylemek istiyorum ki çünkü gerçekten bu sorunun kaynağı böyle hani... Daha yaşamaya devam edeceğiz, ya Kürt sorununu çözeceğiz ve analar ağlamayacak, insanlar gözyaşı dökmeyecek, sadece siyasi tartışma yürüteceğiz ya da bu ülkenin evlatları birbirini öldürmeye devam edecek; her ikisi de bu Meclisin, siyasetçilerin karar vereceği şeyler.

Şimdi, dokunulmazlığın kaldırılması serüveni, Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılması serüveni böyle çok acı, çok talihsiz. Mecliste grubu bulunan 4 tane siyasi partinin milletvekilleri de dokunulmazlığının kaldırılması yönünde oy kullandılar; belki de bu sürecin en talihsiz tarafı, en üzücü tarafı bu. Şimdi de bir milletvekilinin vekilliğinin düşürülmesine ilişkin sürecin son aşamasındayız. Adalet ve Anayasa Komisyonlarından oluşan bir Karma Komisyonunda görüşüldü, bir Hazırlık Komisyonu oluşturuldu, Hazırlık Komisyonunda bir karar verildi, Karma Komisyonunda bir karar verildi ve dosya Türkiye Büyük Millet Meclisine geldi. Şunu söyleyeyim: Çok talihsiz ifadeler vardı, birisi, ismini vererek söyleyeyim, Ramazan Can bunun siyasi bir karar olduğunu söyledi yani "Bu, hukuksal bir karar değil." dedi yani "Bu bir siyasi karar." dedi "İlk dosyadan farklı değil. Biz siyaseten karar veriyoruz." demiş oldu yani. Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi, iktidar milletvekilleri

tarafından resmî biçimde, Komisyon tutanaklarına geçmiş biçimde “siyasi karar” olarak nitelendirildi. Dolayısıyla bundan sonra bunun aksini hiç kimse söyleyemez. Hatta bir adım ileri giderek “Siyasi bir karar olduğu için muhalefet partisi milletvekilleri de bunun lehine oy kullanacaklar.” dedi yani “Biz, burada bir hukuk tartışmıyoruz, bir hukuksal nitelendirme yapmıyoruz; biz, burada siyaset yapıyoruz, siyaseten bir tartışma yürütüyoruz. Mesele, Semra Güzel’in devamsızlık meselesi değil.” dedi Karma Komisyonunda iktidar partisi milletvekilleri. Talihsiz olan, ana muhalefet partisi milletvekili, eski bir hukukçu da “Ben hukuksal olarak dosyayı inceledim, hukuken milletvekilliği düşürülmelidir.” dedi; bu da büyük bir talihsizlik. Bunun ne kadar büyük bir hukuksuzluk olduğunu aslında Karma Komisyonunda bütün ayrıntılarıyla anlatmıştım. Şimdi bu kürsüden bunun nasıl büyük bir hukuksuzluk olduğunu bir kez daha anlatacağım ve emin olun, hiç kimse buna “hukuk” diyemez.

Şimdi, milletvekilliğinin devamsızlık nedeniyle düşürülmesi süreci nasıl başladı? Meclis Başkan Vekilleri bir anda, 31 Mayıs tarihinden itibaren Genel Kurul açılışında yoklama almaya başladılar; bir anda, 31 Mayıs tarihinde. 31 Mayıs 2022, 1 Haziran 2022, 2 Haziran 2022, 7 Haziran 2022, 8 Haziran 2022, 9 Haziran 2022; 1 Ağustos başka bir nedenle yoklama alınmış. Şimdi, ben merak ettim, Komisyon toplanınca Meclis Başkanlığına bir dilekçe verdim “Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 1 Ekim 2018’den 18 Ekim 2022 tarihine kadar yani Komisyon toplandığı tarihe kadar kaç kez yoklama yapıldı? Hangi tarihlerde yoklama yapıldı? Bu yoklamalarda kaç kişinin devamsızlığı tespit edildi?” diye Meclis Başkanlığına sordum. Meclis Başkanlığı, 20 Ekim tarihinde bana yanıt verdi, dedi ki: “Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 1 Ekim 2018 tarihinden 18 Ekim 2022 tarihine kadar toplam 448 birleşim, 1.985 oturum gerçekleştirilmiştir.” Bu 448 birleşimde, bakalım kaç kez yoklama yapılmış: 10 Ekim 2018, 2 Ocak 2020, 1 Nisan 2021, 9 Kasım 2021, az evvel söylediğim 6 yoklama ve son olarak 1 Ağustos 2021. Toplam 11 kez; 1’i açılış, 6’sı söylediğim olmak üzere 11 kez yoklama yapılmış. 448 birleşim ve 1.985 oturumda 11 kez yoklama yapılmış. “Bu 11 kez yapılan yoklamada kaç kişi gelmedi?” diye sordum, gelmeyenleri tespit etmişler sonuçta. Meclis Başkanlığı bana da yanıt verdi, dedi ki: “31 Mayıs 2022, 9 Haziran 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilen Genel Kurul birleşimlerinde yapılan yoklamalar neticesinde İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin, İstanbul Milletvekili Aykut Erdoğan, Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt ile Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’in 5 birleşimi aşan Genel Kurul devamsızlıkları tespit edilmiş.” Toplam milletvekili bunlar arkadaşlar, 5 birleşim devamsızlığı olanlar; diğerlerinin mazereti kabul edilmiş, Semra Güzel herhangi bir mazeret beyanında bulunmamış. Şimdi mevcut durum bu yani. Ortalama zekâya sahip herkes Semra Güzel için bu yoklamanın yapıldığını biliyor.

Peki, Meclis Başkan Vekili öyle canı sıkıldığında yoklama alabiliyor muymuş yani bu hukuksal mıymış, bir bakalım. İç Tüzük 138/1: “Bir milletvekili Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmazsa devamsızlığı Başkanlık Divanınca tespit edilir ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona gönderilir.” Şimdi, bu nasıl tespit edilecek? İç Tüzük’ün 57’nci maddesine göre tespit edilecek. İç Tüzük’ün 57’nci maddesi ne diyor: “Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar.” Bu tereddüt meselesine birazdan döneceğim ama önce Anayasa 96’yı hatırlayalım, Anayasa 96 ne diyor: “Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır...” Yani Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısı olan 600’ün üçte 1’iyle, 200’le toplanması gerekiyormuş. “...Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.” Yani kaç kişi edecek? Dörtte 1’inden az olmayacak. İç Tüzük ne diyordu yoklama için: “Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar.” Peki, benim okuduğum tarihlerde Başkanının tereddüde düşmesini gerektirecek bir durum var mı? Meclis Başkan Vekilinin

bu koşullarda yoklama yapma yetkisi var mıydı? İç Tüzük diyor ki: “Tereddüde düşersen yoklama yapabilirsin.” Burada Sayın Başkan Vekili; canı sıkıldığında yoklama yapamaz, öyle “Sabah kalktım, aklıma geldi, ben yoklama yapıyorum.” diyemez. Anayasa 96’da sayılan rakamlarla ilgili yani 200 üyenin altında üye olduğunu düşünürse, bu konuda bir tereddüde düşerse yoklama yapabilir. Meclis Başkanlığına sormuşuz, Meclis Başkanlığı cevap vermiş, 550 milletvekili varmış. Sayın Başkan Vekili, 550 milletvekiline bakarak mı tereddüde düştünüz? 190 milletvekilinden bahsetmiyoruz, 200 milletvekilinden bahsetmiyoruz, 210 milletvekilinden bahsetmiyoruz. Açıkça Anayasa 96’yı ihlal ettiniz, açıkça İç Tüzük 57’yi ihlal ettiniz. (HDP sıralarından alkışlar) Hukukun genel ilkelerini, yoklamaya ilişkin genel ilkeleri, milletvekillerinin devamsızlığına ilişkin genel ilkelerin tamamını yok saydınız; canınız istediği için, bir siyasi kararla, Mecliste, Genel Kurulda yoklama yaptınız. Böyle bir yetkiniz yok, ancak belli sayıda milletvekili size başvuru yapmış olsaydı bir yoklama yapabilirdiniz ki o yoklama da bu yoklama değil. Tereddüde düşmediğiniz hâlde, ortada bir tereddüt olmadığı hâlde Genel Kurulda yoklama yaptınız; bu açıkça Anayasa’nın ihlalidir, bu açıkça İç Tüzük’ün ihlalidir. Umarım, Anayasa Mahkemesi bu hukuksuzluğa geçit vermez. Şimdi, birileri bize “Burada hukuk uygulanıyor.” demesin “Burada Anayasa’ya uygun bir işlem yapılıyor.” demesin “Burada İç Tüzük’e uygun bir yoklama yapıldı.” demesin. İç Tüzük yok sayılarak, Anayasa yok sayılarak, Parlamentonun işleyişine dair bütün hükümler yok sayılarak burada yoklama yapıldı ve şimdi Semra Güzel’in milletvekilliğini buna dayanarak düşürmeye çalışıyorsunuz. Bu, bir yerden döner mi, Anayasa Mahkemesinden döner mi; onunla ilgili de kuşkularım var ama buradaki mevzu o değil.

Ayrıca şunu söyleyeyim: Bakın, bu yoklama yetkisi, Meclis Başkan Vekilinin yoklama yapması aynı zamanda bir hakkın kötüye kullanılmasıdır. Çok açık söylüyorum; bu, hakkın kötüye kullanılmasıdır. Karma Komisyonda neden hakkın kötüye kullanılması olduğunu uzun uzun söyledim. Evet, bir yoklama yapma hakkı var fakat onun koşullarını Anayasa ve İç Tüzük açıkça düzenlemiş. Dolayısıyla bu hakkı hukuk kurallarını yok sayarak kullanması, bir hakkın kötüye kullanılmasıdır ve hiçbir hukuk kuralı, hiçbir ülkenin hukuk kuralı bir hakkın -burada yoklama yapma hakkından söz etmiyoruz, genel olarak söylüyorum- kötüye kullanılmasına onay vermez.

Peki, Semra Güzel’in kabul edilmesi gereken bir mazereti var mıydı? Onu da söyleyeyim. Ben uzun uzun anlattım. Sevgili Semra Güzel’le ilgili ne yaptınız? Bir linç kampanyası başlattınız, linç kampanyası. Onlarca milletvekilinin attığı “tweet”ler var, sosyal medyada hedef göstermesi var bir fotoğraf yüzünden. İçişleri Bakanlığı bütçesinde görüştüm; suç örgütü liderleriyle albümü olanlar için hiçbir söz kurmazken, bunu yadırgamazken, o fotoğrafları, sahibini bir kahraman olarak nitelendirirken Semra Güzel’in sevdiğiyle, sevdiği kişiyle olan resmi üzerinden bir linç kampanyası yürüttünüz. Bir tarafta bir fotoğraf, bir tarafta bütün suç örgütleriyle...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) - Resim sahilde çektilmiş gibi konuşuyorsun!

OYA ERSOY (İstanbul) - Ne diyorsun, ne?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Neyi söylüyorsunuz?

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Bu resim nerede çektilmiş?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Sevdiğiyle çektilmiş.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Sevdiğiyle sahilde mi çektilmiş?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Keşke sevdiğiyle dağda fotoğraf çektilmeseydi.

BAŞKAN – Sayın vekiller, lütfen müdahale etmeyin.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Siz mafyayla nerede çektiyorsunuz, mafyalarla? Vekil odalarında, Mecliste çektiyorsunuz.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Söyleyeyim: PKK kamplarında sevdiğiyle çektiymiş, zaten bunu söylüyor. Nerede çektirildiğini biliyoruz yani hiç öyle bir şey yok. Evet, orada...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – İŞİD’le birinin fotoğrafı olsa kabul edilebilir mi bu?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Tabii, siz alışmışsınız, sizin kadrolarınız suç örgütü liderleriyle...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Meclis odalarında görüşüyorsunuz siz.

BAŞKAN – Sayın milletvekillerimiz, lütfen...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Sizin kadrolarınızın, sizin bakanlarınızın suç örgütü lideriyle devletin resmî kurumlarında boy boy fotoğraf çektiirmesine alıştığınız için insanların sevdikleriyle resimlerini böyle yadırgayabiliyorsunuz.

Şimdi, bunun bir mazeret olarak kabul edilmesi gerekir mi? Bakın, ben söyledim, hukukta mazeretler var, bu mazeretlerden bir tanesi de can güvenliği mazeretidir. Yani diyelim ki bir kamu görevlisi can güvenliğiyle ilgili bir tehdit olduğunu düşünürse bir kentten başka bir yere tayinin çıkarılmasını isteyebilir; hukuk bunu kabul ediyor, can güvenliği bir mazeret. Peki, Semra Güzel’in can güvenliği var mıydı yok muydu; size soruyorum.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Mecliste mi can güvenliği yoktu?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Bu kadar büyük bir linç kampanyasının yürütüldüğü ortamda Semra Güzel’in sokağa çıkması o kadar rahat mıydı? Bence değildi. Dolayısıyla, can güvenliği nedeniyle Semra Güzel’in sokağa çıkmaması üzerinden “Semra Güzel devamsızlık yapmış, Semra Güzel’in hiçbir mazereti yoktu.” algısının yaratılmasının da doğru olmadığını özellikle belirtmek istiyorum.

Bir başka şey, gerçekten vicdanen düşünelim, diyelim ki Semra Güzel’in dokunulmazlığı kaldırıldı ve Meclise geldi, boynu eğilerek, başı eğilerek gözüne alındı, İçişleri Bakanlığı bundan bir kahramanlık yaratmaya çalıştı ve cezaevine gönderildi, bu bir mazeret yani Semra Güzel cezaevine gitseydi, bugün milletvekilliği devam edecekti. Semra Güzel sokağa çıkmadığı için, can güvenliği tehdidi yaşadığı için Semra Güzel’in vekilliğini düşürmek istiyorsunuz, bu kadar basit bir şey. Aslında Semra Güzel niye cezaevine atılmadı diye cezalandırmak istiyorsunuz, istediğiniz şey bu. Semra Güzel’in gerçekten bu Parlamente’ye gelip, Meclise gelip milletvekili olarak çalışma yapmasını istiyor değilsiniz. Bu devamsızlığın tespitinin amacı, Semra Güzel’in bu Parlamente’ye üyesi olarak, bir milletvekili olarak gelip burada çalışma yürütmesi değildi; böyle bir derdiniz yok, böyle bir kaygınız yok. “Niye bir milletvekili gelip çalışmalara katılmıyor? Öyleyse cezalandırılın, öyleyse milletvekilliği düşürülsün.” diye düşünüyorsunuz; düşündüğünüz şey başka bir şey.

Peki, bir kıyas yapın, bir daha soruyorum: Cezaevinde olsaydı milletvekilliği devam edecekti ama cezaevinde değil, sokağa çıkmadığı için “Milletvekilliği düşürülsün.” diyorsunuz ve açık bir hukuksuzluk yoluyla, açıkça hukuk yok sayılarak yapılmış yoklamalara dayalı olarak Semra Güzel’in vekilliğini düşürmek istiyorsunuz.

Semra Güzel, yetenekli bir arkadaşımızdı, başarılı bir milletvekiliydi. Tutuklandıktan sonra cezaevine ilk gidenlerden birisiyim. Maalesef, Adalet Bakanı izin vermeyince cezaevine bile gidemiyoruz, böyle garip bir şey. Avukat olarak elinizi kolunuzu sallayıp her cezaevine gidebiliyorsunuz

ama milletvekili avukat olduğumuzda Adalet Bakanı izin vermezse cezaevinden içeri bile giremiyoruz, böyle garip bir hukuk sistemimiz var. Adalet Bakanlığından izin alarak Semra Güzel’i ziyarete gittim, iki şey söyledi, dedi ki: “Ben çok zor koşullarda okumuş, kardeşleriyle çantasını değiştirerek eğitimine devam etmiş bir kişiyim. Bu koşullarda tıp fakültesini kazandım, bu koşullarda doktor oldum, bu koşullarda Tıpta Uzmanlık Sınavı’nı kazandım, bu koşullarda asistanlık yaptım ve asistanlığımın son bir ayında beni hekimlikten ihraç ettiler bir OHAL kanun hükmünde kararnamesiyle. Beni ihraç ettiler; ben Sağlık Bakanlığının, bu ülkenin sağlık camiasının bir bilim insanından, bir bilim kadınından mahrum kaldığını düşünüyorum. Kaybeden ben değilim, ben hâlâ hekimim, her yerde bu görevimi yerine getirebilirim; ben Sağlık Bakanlığının, sağlık camiasının daha büyük bir kayıp yaşadığını düşünüyorum. Ben genç bir kişi olarak bir tercihte bulundum, siyaset yapmak istedim, milletvekili olarak seçildim, geldim, görevimin layığını gereği gibi yerine getirmeye çalıştım. Bu konuda alnım açık, başım dik; bana oy veren seçmenleri hiçbir şekilde utandırmadığımı düşünüyorum, tekrar bir seçim olsa, partim beni aday gösterse o insanların beni tekrar destekleyeceğinden eminim. Utanacağım hiçbir şey yapmadım ama benim dokunulmazlığımı kaldırarak, şimdi de vekilliğimi düşürerek aslında Türkiye siyaseti bir genç siyasetçi kaybetmiş olacak. Ben bundan dolayı sadece üzgünüm ama kendim için değil bu ülkenin siyaseti için üzgünüm.” (HDP sıralarından alkışlar)

Böyle bir insanın vekilliğinin düşürülmesinden bahsediyorsunuz arkadaşlar; böyle bir insanın, böyle bir genç hekimin, böyle bir genç siyasetçinin devamsızlık nedeniyle vekilliğinin düşürülmesini istiyorsunuz.

Devamsızlıkla ilgili -inşallah bulurum bu belgelerimin arasında- bu konu gazete haberlerine konu oldu “130 milletvekilinin sesi hiç çıkmadı.” diye. Hatırlıyor musunuz? “600 milletvekilinden 130’unun sesi hiç çıkmadı.” diye. Burada bazı milletvekillerimiz var, 24 Haziran 2018 seçiminden sonra bu Parlamente’ye gelip yemin etmişler, 2022 yılı Ekim ayına kadar bir daha bu kürsüyü kullanmamışlar, bir daha; bir daha hiçbir komisyonda çalışmamışlar, hiçbir komisyon toplantısına katılmamışlar, hiçbir komisyon toplantısında tek bir tane söz etmemişler, kayıtları yok; hiçbir tane önerge vermemişler, hiçbir konunun araştırılmasını istememişler, hiçbir araştırma komisyonu kurulması için imza atmamışlar.

OYA ERSOY (İstanbul) – Bazıları başka yerde görevli de ondan.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – O kişiler bu Parlamente’de, bu Parlamente’nin devamı için gereken koşulları yerine getirdi de 273 tane soru önergesi veren, 36 tane Meclis araştırma komisyonu kurulması önergesinde ilk imza sahibi olan, 460 tane araştırma komisyonu önergesinde imzası olan Semra Güzel’in; komisyonların tamamında gece gündüz çalışmış -KEFEK’te, Sağlık Komisyonunda, diğer komisyonlarda- onlarca kez bu Meclis kürsüsünü kullanmış; gece dememiş, gündüz dememiş Malatya’da, Diyarbakır’da, Dersim’de, İstanbul’da, İzmir’de, her yerde siyaset yürütmüş bir kişinin şimdi devamsızlık nedeniyle vekilliğini düşürmek istiyorsunuz, öyle mi? Sadece biraz vicdan arkadaşlar... Vicdanlı olan hiç kimsenin böyle bir oylamada “evet” oyu kullanmayacağını düşünüyorum ama çok açık söyleyeyim: Burada artık vicdanla karar vermediğini öğrendim, deneyimledim. Bu işle ilgili parti gruplarının hukuka aykırı biçimde nasıl kararlar aldığını, Genel Başkanların nasıl hedef gösterdiğini, bunların hepsini zaman içerisinde öğrendik.

Semra Güzel’in bugün dosyasının görüşülmesinin bir diğer nedeni ne, biliyor musunuz arkadaşlar? Bir tanesi de bir yanda, İstanbul İl Eş Başkanımıza tokat atanlara, memlekette binlerce, yüz binlerce insanın tepki göstermesi; bunu unutturmak için “Siz böyle yaparsanız, biz de sizin vekillerinizin vekilliğini düşürürüz.” diye bir intikam siyaseti. İntikamla siyaset olmaz, intikamla bu ülkenin sorunlarını çözemezsiniz. Bu konularda grup kararı almamalısınız, bu konularda bütün milletvekillerini vicdanlarıyla baş başa bırakmalısınız. Bir milletvekili vicdanen vekilliğin düşürülmesini isteyebilir

-vicdanen istememesi gerekir ama isteyebilir- vicdanen dokunulmazlığın kaldırılmasına inanabilir ama ben, bugün, burada vicdanen bir karar verileceğine inanmıyorum, bu kararın önceden verildiğinden adım gibi eminim. Üstelik Semra Güzel'e haber vermeden, üstelik gruba haber vermeden, bir gün önce "Yarın Semra Güzel'in dosyasını getiriyoruz." demenin kendisi, zaten bunu nasıl bir siyasi kararlar yapıldığını çok açık biçimde gösteriyor; bunun üzerine söylenecek başkaca söz yok bence. Ha, Grup Başkan Vekillerinin yaptığı açıklamalar var, Genel Başkanların yaptığı açıklamalar var; o gün dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin süreç, serüven nasıl devam ettirildiğiyle bugün vekilliğinin düşürülmesine ilişkin süreç de aynı şekilde devam ettiriliyor.

Bakın, hukuksal olarak söylüyorum: Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi veya düşürülmemesinin bugün, bu Parlamenta katacağı hiçbir katkı yok. Zaten Semra Güzel'in dokunulmazlığını kaldırdınız. O dokunulmazlığı kaldıran dosyalarda -ki özellikle bütün iktidar mensupları için söylüyorum- "Biz Semra Güzel'le ilgili yargı belirtmiyoruz." diyorlardı, "Buna mahkeme karar verecek." diyorlardı, "Biz suçlu olup olmadığı yönünde bir oy kullanmıyoruz." diyorlardı, "Bunu adalet mekanizması karar verecek." diyorlardı. Eğer öyleyse bu amacınıza ulaştınız zaten, bu amacınıza ulaştınız, dokunulmazlığını kaldırdınız, Semra Güzel'i gözaltına aldınız; Semra Güzel tutuklandı ve yargılamasına başlandı, önceki gün de ilk duruşması gerçekleştirildi. Dolayısıyla bu saatten sonra Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesinin bu ülkeye hiçbir yararı olmayacaktır, bu Parlamenta hiçbir yararı olmayacaktır; sadece, Parlamento, bir üyesinin daha, bir vekilin daha vekilliğinin sona erdirilmesine karar verecektir.

Altı aydan az bir süre kalmışken, hiçbir gerekçe yokken; hukuksal olarak hiçbir siyasi amaca, hukuksal hiçbir gayeye hizmet etmeyecekken bugün Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi için oy kullanmamanızı istiyorum. Vicdanen bir karar vermenizi, eğer hâlâ kafanızda bir soru işareti varsa o soru işaretiyle düşünerek bu Parlamenta da bu ülkeye de hiç kimseye de yararı olmayan bu teklifi reddetmenizi umuyorum.

Semra Güzel kaybetmeyecek, HDP kaybetmeyecek, Kürtler kaybetmeyecek; bu ülkedeki herkes kaybedecek. Bu ülkede sadece bir milletvekilinin daha vekilliğini düşürmüş olacaksınız. Zaten -dokunulmazlıkları kaldırarak- Anayasa'da hukuka aykırılığı kesinleşmiş, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince hukuka aykırı olduğu yönünde karar verilen bir Anayasa değişikliğiyle milletvekillerimizin dokunulmazlığını geçen dönem toplu olarak kaldırdınız, yargılamaların önünü açtınız ve bu, ülkeye hiçbir şey kazandırmadı. Aynı şekilde biz, büyüyerek bu Parlamenta gelmeye devam ederiz ama sizin tarihinize karanlık bir sayfa daha ekliyoruz. Bir milletvekilinin daha dokunulmazlığını kaldırdınız, bir milletvekilinin daha vekilliğini düşürdünüz; kaybeden siz olursunuz diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Semra bizi izliyorsa canı gönülden bütün grup adına da ona sevgilerimi saygılarımı sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar) Her zaman yanımızda olacaksın, bütün çalışmalarımızda Semra Güzel'i hatırlayarak milletvekilliği görevimizi yapacağız diyorum. (HDP sıralarından ayakta alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Komisyon raporu üzerindeki görüşmeler saat 16.09 itibarıyla tamamlanmıştır.

Komisyon raporunun açık oylaması İç Tüzük'ün 138'inci maddesine göre görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmi dört saat geçtikten sonra yapılabilecektir.

RAMAZAN CAN (Kırkkale) – Başkanım, ismim geçmişti...

BAŞKAN – Evet, Sayın Can, yerinizden...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sizin de isminiz geçti, “Bir kumpas var.” dedik.

BAŞKAN – Efendim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sizin de isminiz geçti, “Bir kumpasa imza attınız.” dedik.

BAŞKAN – Yok, ben Başkanlık Divanı olarak onu Sayın vekilin bugünkü hassasiyetine veriyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan...

BAŞKAN – Yoksa Başkanlık Divanı ve Başkan Vekillerinin yapmış oldukları uygulamaların tamamı hem Anayasa’ya hem İç Tüzük hükümlerine uygundur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, bir kumpas var, bir kumpas!

BAŞKAN – Buyurun Sayın Can.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can’ın, Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki’nin 368 sıra sayılı Komisyon Raporu üzerinde yaptığı savunma konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Tiryaki savunmasında ismimi zikretti, Karma Komisyonunda “bu işlemin bir siyasi karar olduğu” şeklindeki beyanımı zikretti. Bu konuşmanın öncesi var, sonrası var. Benim maksadım şudur, şunu söylemek istedim ben: Hukuk ile siyaset bazen iç içe girer.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tabii.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemini belirlerken İç Tüzük’e ve Anayasa’ya, aynı şekilde Komisyon da İç Tüzük’e ve Anayasa’ya dayanır. Burada, Semra Güzel’in milletvekilliğinin düşürülmesi İç Tüzük 135 ve 138 ile Anayasa 84’e göredir. Bu, hukukidir fakat bunun gündeme alınıp alınmaması ise siyasi saiklerle olur. Benim demek istediğim şudur ki hukuk ile siyasetin iç içe girdiği... Hatta örnek de verdim, dedim ki: HDP bir empati yapabilir mi?

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sizin Meclise gelmeyen onlarca vekiliniz var. Onlarca vekiliniz var hiç Meclise gelmiyor, onları da düşürsenize, hiç gelmiyorlar!

OYA ERSOY (İstanbul) - Erzurum’dakine niye hiçbir şey yok?

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Zehra’ya da bir dava açın.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) - Başkanım bu önemli bir şey, süreyi uzatırsanız bitireceğim hemen.

BAŞKAN – Uzatma... Biliyorsunuz, süreniz İç Tüzük 60’a göre bir dakika.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Burada savunmaya cevap vermek için değil kesinlikle, şunu söylemek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Taşkesenlioğlu’na da o hukuku uygulasaydınız ya!

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Zehra’ya da uygulayın. Halkın parasını götürmüş kutu kutu! Kutu kutu para götürmüş!

OYA ERSOY (İstanbul) – Taşkesenlioğlu! Ona da bir şey söyle istersen!

BAŞKAN – Peki, açalım mikrofonunuzu Sayın Can, İç Tüzük 60’a göre süreniz bir dakikadır ama açacağım.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Cumhuriyet Halk Partisi ve İYİ Parti Semra Güzel’in milletvekilliğinin devamsızlıktan düşürülmesini doğru bulmadığını söyledi. Ancak, sonunda da dedi ki: “Biz, düşürülmesi noktasında oy vereceğiz.” Acaba nedendir diye sordum çünkü siyasi saiklerle bu düşünceye vardılar; kastımız budur. Biz yargılama yapmıyoruz. Hukuk ile siyasetin iç içe geçtiğini ve siyasi gündemi belirleyen de çoğunluktan yana olduğunu arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Can.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tevil etmene gerek yok.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sizin onlarca vekiliniz gelmiyor, onlara da bir dava açın!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yarın sizin olanak verdiğiniz noktada tutumumuzu açıklayacağız, onu daha önce konuştuk. Ramazan Bey bizim adımıza söz söylüyor “siyasi saiklerle” falan diye. Bir kez şunu söyleyelim: Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri olarak o süreçte, milletvekilliklerinin dokunulmazlıkların kaldırılmasına karşı olduğumuzu, dönem sonuna bırakılması gerektiğini hep söyledik. Vakaya özel olarak silahlı bir ton fotoğraf ve terör örgütü mensubiyeti... Ağırlıklı olarak milletvekillerimizin, partimizin görüşü nasıl şekillendi, o konuda nasıl oy kullandık kamuoyunun malumu. Bugün gelinen noktada başka bir nokta var, o da şu: Milletvekili yargı önünde, yargılanıyor ve hepimiz “Bağımsız yargı karar verecek.” dedik. Burada İç Tüzük’ün bir maddesinin kişiye özel olarak uygulandığını ve işletildiğini hepimiz biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunun aksini söyleyen yalan söyler. Mevcut durum böyleyken burada bizim teknik tartışmaları sürdürmemizin bir manası yok. Komisyonunda arkadaşlarımız İç Tüzük’ün neyi emrettiğini hatırlatmışlar ve onu söylemişler. Ben, şimdi burada şunu tartışacak değilim: Binali Yıldırım’ın Meclis Başkanlığı görevini bıraktıktan partinizin Genel Başkan Vekilliğine gelene kadarki yoklama muafiyetinin olmadığı hangi gün Meclise adım attığını sorarsak siz, bu tartışmanın içinden çıkamazsınız.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak yürümekte olan bir dava varken Meclisin, İç Tüzük’ün bir maddesini -bir kişiye özel ve üç yıl içinde beş gün- uygulayarak, kendisini mahkeme yerine geçirerek o kişiye mahkeme kararından önce bir ceza tatbik edilmesinde şöyle bir sakınca görüyoruz: Tuma Çelik Halkların Demokratik Partisi’nin milletvekilidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın sözlerinizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hakkındaki iddialardan sonra 2 Ekim 2020 günü dokunulmazlığı kaldırıldı, partisinden dahi ihraç edildi. O süreçte bu yöntem Tuma Çelik’e uygulansaydı -yargılama tamamlandığında kendisi beraat etti- biz, mahkeme önünde beraat etmiş birisine mesela bugün dediğimiz gibi, o zaman “Efendim, kendisine yapılan suçlama nitelikli cinsel saldırı olan birinin Mecliste milletvekili görülmesini doğru bulmuyoruz.” deyip düşürmeye kalksaydık sonra bu durumu nasıl telafi edecektik? O yüzden Ramazan Can Cumhuriyet Halk Partisinin pozisyonunu açıklamaya kalkmasın.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cumhuriyet Halk Partisi kendi pozisyonunu tayin kabiliyetine sahiptir. Buna uygun da yarın milletvekillerimiz kendi özgür iradeleriyle ama bu saiklerle oy kullanacaklardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ben de tam bunu söylemek istiyorum. Burada siyasi parti gruplarının oy kullanması ya da kararı söz konusu değil, netice itibarıyla milletvekilleri kendi kararları doğrultusunda oylarını kullanacaklardır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tabii, tabii; aynen öyle (!)

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Tabii, tabii; biz de inandık (!)

BAŞKAN – Efendim...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Biz de inandık (!)

BAŞKAN – E, inanın yani inanın.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Çok inandırıcı çok, hepsi bağımsız (!)

NURAN İMİR (Şırnak) – Her yerde de boy boy övünüyorsunuz “Yüzde bilmem kaç kadın kotamız var bu Mecliste.” diyorsunuz. Nasıl kadın iradesine gasp yapıldığını görüyoruz işte.

BAŞKAN – Yani ben nasıl Sayın Paylan’a inanıyorsam siz de diğerlerine inanın yani.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – O zaman Binali Yıldırım’ı da getirin, hiç gelmeyen vekilleri de getirin.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Ya, ister inan ister inanma, seni inandırmak zorunda değil kimse.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Gerçek olmayan şeyi...

BAŞKAN – İşte, Züleyha Hanım, ben de onu söylüyorum, ben de Sayın Paylan’a sizin inandığınızı kadar inanıyorum yani.

Evet, müsaade ederseniz, şimdi...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Hayır, o zaman getirsenize Binali Yıldırım’ı da diğer hiç gelmeyen vekillerinizi de, onları da getirsenize.

SABAHAT ÖZGÜR SOY (Hatay) – Bu talebi değerlendireceğiz.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Talebiniz alınmıştır.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ya, ya, tabii, tabii; siz değerlendireceksiniz. Size yazıp göndereceğiz, siz de noter gibi imzalayacaksınız.

BAŞKAN – Şimdi, ben, Sayın Erel, İYİ Parti Grubu adına size...

AYHAN EREL (Aksaray) – Ramazan Bey’in az önce bir beyanına karşılık müsaade ederseniz tutanaklara geçmesi için...

BAŞKAN – Efendim, zaten açık ve bakın bunu da bir satışma gibi kabul etmeyin yani o, oradaki görüşmeler üzerinden bir şey yaptı. Ben size yerinizden bir söz vereyim İYİ Parti Grubu adına.

Buyurun.

3.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel’in, İç Tüzük’ün 138’inci maddesindeki devamsızlık nedeniyle milletvekilinin üyeliğinin düşmesine ve Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

AYHAN EREL (Aksaray) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bir milletvekilimizin Meclis İç Tüzüğü’nün 138’inci maddesindeki devamsızlık nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesi hakkında görüşlerimi beyan etmek istiyorum.

NURAN İMİR (Şırnak) – Bu Parlatentonun Semra Güzel gibi bir vekil üyesi olmasından gurur duyması gerekiyordu. Her gün sokak sokak halkın yanında, kadınların yanındaydı.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – 10 bin dolar alan vekil var, nerede? Hanginizsiniz, 10 bin dolar hanginiz aldı?

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Sen aldıysan bilmiyoruz...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Arkadaşlar, hatip konuşuyor.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Valla sizin İçişleri Bakanınız söyledi.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Yarası olan gocunur.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen, bakın, İYİ Parti Grubu adına konuşma yapılıyor.

AYHAN EREL (Aksaray) – Az önce çok değerli milletvekilimiz Ramazan Bey'in "İYİ Parti siyasi nedenlerle evet..." şeklinde bir beyanı oldu, bir yanlış anlama olmuş. Tutanağa baktığımızda milletvekilliğinin düşürülmesi talep edilen milletvekilinin Tüzük'ün yazdığı şekilde eylemi sübuta ermiştir. 5 kez toplantılara katılmadığı için vekilliği düşer demişiz yani siyasi nedenlerle değil, radara girmiş, cezaı hak etmiş; öyle değerlendirelim. Az önce burada arkadaşlarla konuşurken denildi ki: "Yani bu kadar milletvekili çalışmalara katılmazken, devamsızlığı varken neden 1 kişi?"

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bu radar bir HDP'liler için çalışıyor, nasıl bir radarsa diğer milletvekillerini pas geçiyor.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bu ülkede 2 tane hukuk var; bir bize uygulamıyor, bir de size.

AYHAN EREL (Aksaray) – Ben de dedim ki 50 bin-100 bin aracın geçtiği bir kara yolunda bir radar var, o gün o radar saatine kim takılmışsa onlar cezaı ödemekle mükellef; buna benzetilebilir mi diye de tartıştık. (HDP sıralarından gürültüler)

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bu ülkede 2 Anayasa var Başkan, 2 Anayasa!

AYHAN EREL (Aksaray) – Şimdi, ben bu söyleyeceklerimi siyasi partilerden, kişilerden bağımsız olarak söylemek istiyorum: Ben vatanını, milletini, bayrağını, dinini, diyanetini seven; Türk milletinin bağımsızlığını, milletin bölünmez bütünlüğünü candan savunan ve bu uğurda ömür tüketen, bedel ödeyen bir kişi olarak bu saydığım değerlerle dost olanlarla dost, karşısında olanlarla da devamlı düşman hâlinde oldum. Milletin birliğine, dirliğine, vatanın bölünmez bütünlüğüne yönelik her türlü terör eylemlerini, terör destekçilerini, övücülerini, reklamını yapanları şiddetle kınıyoruz. (HDP sıralarından gürültüler) Bu vatanın ekmeğini yiyip, suyunu içip, havasını teneffüs edip bu vatana, bu ezana, bu millete ihanet edenleri önce Allah ıslah etsin, ıslah olmuyorlarsa Cenab-ı Hak kahretsin diyoruz.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ülkenin bütün parasını götürdüler, bütün milletin malını mülkünü götürdüler; bunlara da bir şey söyleyin.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devamsızlıktan vekilliğinin düşürülmesi istenen milletvekilinin terörist sevgiliyle çıkan resimleri ve terör örgütü üyesi olmasından dolayı dokunulmazlığının kaldırılması Mart 2022'de karara bağlanmıştı.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan, hüküm veriyor ya! Yargılanıyor; hüküm veriyor ya! Böyle bir şey var mı? Terör örgütü üyesi olduğu hangi mahkeme tarafından kanıtlandı? Hâlâ yargılama devam ediyor; böyle konuşamaz! Böyle şey mi olur ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yürüyen bir yargılamayla ilgili böyle konuşulur mu Sayın Başkan?

AYHAN EREL (Aksaray) – Milletvekilliğinin düşürülmesi görüşülen milletvekilinin devamsızlık nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesi eylemi İç Tüzük'ün 138'inci maddesine uygundur.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yargılaması devam eden birisi için hüküm bildiriyor ya! Nerede kaldı Anayasa'daki masumiyet karinesi? Masumiyet karinesi bir tek size mi işliyor?

AYHAN EREL (Aksaray) – Biz milletvekilliğinin düşürülmesinden yana oy kullanmakla birlikte bazı düşüncelerimi de paylaşmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURAN İMİR (Şırnak) – Şunu unutmayın: İnkârla siz sorunu çözemezsiniz. Tarih tekerrür etmemeli, tarih tekerrür edemez, bir gerçeği yok sayamazsınız!

BAŞKAN – Sayın Oluç'a söz vereceğim o gereken cevabı verir, müsaade edin; Sayın Oluç'a da söz vereceğim.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Şu yolsuzluklara da ülkenin kaynaklarını götürene de...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – İşlerine gelmeyince yargı haklı. Hangi yargıdan bahsediyorsun!

BAŞKAN – Buyurun Sayın Erel.

AYHAN EREL (Aksaray) – 7 Temmuz 2018'den bu tarafa Meclis çalışmalarını aksatmamaya gayret eden ve devama özen gösteren bir milletvekili olarak Haziran 2022'de yapılan yoklama dışında buna benzer bir yoklama yapıldığını maalesef göremedik.

NURAN İMİR (Şırnak) – Ayıptır, yazıktır! Bu ülkenin çocuklarına yazıktır!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Söz konusu olan müesses nizam olunca kontrgerillayla iş tutanlar bize gelmiş burada laf söylüyor! Haddinizi bilin ya!

AYHAN EREL (Aksaray) – Meclisimizde hemen hemen her partiye mensup milletvekillerimizin yemin dışında Meclise gelmediğine, geldiler ise Genel Kurula katılmadıklarına hepimiz şahidiz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İrkçılık yarışmasındasınız, ırkçılık yarışmasında; başka bir şey değil.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bu düşmanlık herkesin ortak şeyi.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Boşuna ayrıldınız, yok birbirinizden farkınız.

NURAN İMİR (Şırnak) – Kan üzerinden siyaset çok ağır bir durum yani nasıl...

AYHAN EREL (Aksaray) – Bu durumda kişiye özel yoklama yapılması yerine genel yoklamalar yapılarak milletvekilinin devamının sağlanması, devamsızlığının önüne geçilmesi ve gelmeyen tüm milletvekillerinin milletvekilliğinin düşürülmesi daha anlaşılır ve adil olur diyorum.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – HDP sizin turnusol kâğıdınız.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Vatanını seven, ayda 10 bin dolar alan siyasetçiler... Onlar vatansever oluyor ama değil mi!

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ülkenin kaynaklarını götürenlere bir şey söylediniz.

AYHAN EREL (Aksaray) – Kişiye özel olarak yapılan yoklamalar milletin ve kamuoyunun vicdanını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Borsa spekülasyonu zengin olanlar nerede? Abisi de eşi de...

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Kutu kutu götürdüler bütün paraları.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Onlarla ilgili hiçbir işlem yapıyor musunuz?

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Hâkim misiniz, savcı mısınız, mahkeme misiniz?

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Son kez buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ERHAN USTA (Samsun) – Son cümle anlaşılmadı.

AYHAN EREL (Aksaray) – Son cümlem anlaşılmamış.

BAŞKAN – Yok, anlaşıldı.

Peki, tekrar buyurun Sayın Erel.

AYHAN EREL (Aksaray) – Kişiye özel yapılan yoklamaların kamu vicdanını rahatsız ettiğini ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne kadar heveslisiniz kendinizi mahkeme yerine koymaya böyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bence hâkimliğe başvurun.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – O zaman oylama, o zaman onay verme madem hukuksuzmuş kamu vicdanında.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – HDP'ye gelince çok hevesliler... Yeter ya, yeter!

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bu hukuksuzluğa ortak olmayın, taraf olmayın.

BAŞKAN – Sayın Levent Bülbül, buyurun.

4.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak Karma Komisyon toplantı süreçlerinde milletvekilinin üyeliğinin düşmesi hususuna dair görüş ve düşüncelerini paylaştıklarına ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak biz Karma Komisyon toplantı süreçlerinde meseleye dair görüş ve düşüncelerimizi paylaşmış bulunmaktayız. Bu aşamada daha fazla bir değerlendirmeye ihtiyaç olduğu kanaatinde değiliz; yapılacak olan oylamaya Milliyetçi Hareket Partisi olarak katılıp gereken kararımızı yarın ortaya koyacağız; bu aşamada bununla kifayet ediyoruz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben konuştum efendim yani benimle başladı ya.

BAŞKAN – Sayın Tunç, buyurun.

5.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un, milletvekilinin üyeliğinin düşmesi hususuna Karma Komisyon raporu doğrultusunda karar verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 2022 yılında, 5'i Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun 6 birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasa'nın 84/4 maddesi ve İç Tüzük'ün 135 ila 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Başkanlık Divanının 13 Ekim 2022 tarihli ve 86

numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresi, Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona sevk edilmiştir.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Tunç, bir de hukukçusunuz hukukçu, hukuk diplomanız var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Karma Komisyon İç Tüzük'te belirtilen bir aylık süre içerisinde raporunu vermiştir. Rapora göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tespitinin Anayasa ve İç Tüzük hükümlerine uygun olduğu görüşü ifade edilmiştir. Karma Komisyon oy çokluğuyla Anayasa 84/4 maddesi ve İç Tüzük 135 ila 138'inci maddeleri gereğince milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle raporunu vermiş ve 368 sıra sayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde yerini almıştır. Bugün de ilgili milletvekili savunmasını Sayın Mehmet Ruştü Tiryaki'ye yaptırdı. İç Tüzük hükümleri açık.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Çok hukuka uygun oldu değil mi? Savunma yapınca her şey hukuka uygun oldu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Devamsızlık tespit edilmiştir. Bu nedenle, rapor doğrultusunda karar verilmesi görüşündeyiz.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sizde gelmeyen onlarca vekil var, onlarca.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Grubumuz adına Mehmet Ruştü Tiryaki'nin cevap vermesini istiyoruz.

BAŞKAN – Tabii, tabii. Bir cevap değil, sadece bir derleme gibi.

Sayın Tiryaki, buyurun.

6.- Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ile Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Başkan.

İç Tüzük açkımış, devamsızlık tespit edilmiş. Herhâlde iyi dinlememiş Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili. İç Tüzük açık, bir kez daha söylüyorum: 448 birleşim, 1985 oturum, 11 kez yoklama yapılmış; 6 tanesi Semra Güzel için ve İç Tüzük açık, tespit edilmiş. Öyle mi? Yani buna kargalar güler diyeyim ama kargaları bile güldürmeyecek bir mesele çünkü bir milletvekilinin, halkın temsilcisi olan bir milletvekilinin vekilliğinin düşürülmesinden bahsediyoruz.

Ayhan Bey'in değerlendirmesine gelince zaten söyledim, siyasi değerlendirme. Ramazan Bey "Siyaseten bir karar verdik." derken herhâlde tam olarak bunu kastediyordu. Gerçekten siyaseten karar verilmiş, bir siyasi değerlendirme yapıyor, siyasi değerlendirmesine katılmıyorum, onun tamamen dışında bir şey söyledim zaten fakat sorun şu: Ayhan Bey konuşmasının bir kısmında "Fotoğraflarla örgüt üyeliği kesin olan..." dedi yani bu bir yargı, bu doğru bir yargı değil yani bu fotoğraf üzerinden sevgili Semra Güzel'i örgüt üyesi olarak mahkûm etmesinin adil, hakkaniyete uygun olmadığını, hiçbir hukuk kuralıyla bağdaştırılamayacağını düşünüyorum. Bir kanaati olabilir, bu kanaate göre oy kullanabilir. Bu, başka bir şey ama Semra Güzel'i mahkûm etmesinin, kendisini hâkimlik makamı, mahkeme yerine koyarak mahkûm etmesinin büyük bir adaletsizlik olduğunu düşünüyorum. Umarım bir sürçülisandır, kastının bu olmadığını umuyorum.

BAŞKAN – Sayın Tiryaki “550 milletvekilinin olduğuna dair Başkanlıktan bir cevap geldi.” dediniz konuşmanız esnasında, onun bir örneğini mümkünse sonra bana verebilirseniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

2’nci sıraya alınan, Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381) (*)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 381 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin tüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştı.

Şimdi teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime on dakikada veriyorum.

Kapanma Saati: 16.25

(*) 381 S. Sayılı Basmayazı 20/12/2022 tarihli 41’inci Birleşim Tutanağı’na eklidir.

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 16.39****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42’nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum. 381 sıra sayılı Komisyon Raporu’nun görüşmelerine devam ediyorum.

Komisyon yerinde.

Şimdi birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 7’nci maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerine gruplar adına ilk söz, İYİ Parti Grubu adına Sayın Ayhan Altıntaş’ın.

Buyurun Sayın Altıntaş. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu adına 381 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Kanun teklifinin adından Elektrik Piyasası Kanunu’nda değişiklik yapılacağı çıkarılsa da isim sizi yanıltmasın; yasama ve yürütme maddeleri hariç 13 maddeden oluşan kanun teklifinde Elektrik Piyasası Kanunu’nda değişiklik yapmayı öngören yalnızca 3 madde var. Her ne kadar Sanayi Komisyonuna sunulmuş olsa da karşımızdaki kanun teklifinde Komisyonun ihtisas alanına tam anlamıyla giren yalnızca 3 madde var. İşletilen limanların sözleşme sürelerinin kırk dokuz yıla uzatılması, BOTAŞ’ın her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizi borçlarının silinmesi, genel sağlık sigortası prim affı, TEDAŞ’a olan elektrik tüketiminden kaynaklı borçların terkin edilmesi, Hazine ve Maliye Bakanlığına 200 milyar lira daha borçlanma yetkisi verilmesi gibi maddeler Plan ve Bütçe Komisyonunun; kamu görevlileri sendikalarının toplu sözleşme desteğini adaletsiz bir biçimde düzenlemeyi öngören madde ile petrol sektöründeki araştırma, arama ve üretim faaliyetlerinde gece çalışması gibi düzenleme maddeleri ise Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun ihtisas alanındadır. Aynı şekilde, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu hakkında bir düzenleme yapılması da Sanayi Komisyonunun uzmanlık alanıyla hiç örtüşmemektedir. Bu durum, yasama faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesi açısından olumsuz bir başka uygulamadır.

Daha sonra geri çekilse de teklifin Komisyona sunulduğu hâlinde zeytinliklerle ilgili bir düzenleme mevcuttu. Bununla kömürlü termik santrallerden elektrik üretimi amacıyla yürütülen madencilik faaliyetlerinde kullanılan zeytinlik alanlarının genişletilmesi öngörülmekteydi. Binlerce yıllık zeytin ağaçlarının, doğanın talan edilmesinin yanında, zeytin ve zeytin ürünleri üretiminde dünyada en önde gelen ülkelerden olan Türkiye’nin bu alandaki maddi kaybı da göz ardı edilemez.

Değerli arkadaşlar, Ankara Milletvekilimiz Durmuş Yılmaz Bey’in sözleriyle “Tonu 350 dolarlık kömür almak için tonu 10 bin dolara zeytinyağımızı feda edemeyiz.” Ayrıca biliyoruz ki zeytinler binlerce yıldır oradalar; kömürü ise on, yirmi yılda bitireceğiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Bu bağlamda bu maddenin çıkarılması isabetli olmuştur. Komisyonunda bu konuda irade gösteren üyelerimize teşekkür ediyorum.

Daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen, daha sonra da Plan ve Bütçe Komisyonunda tepki çektiği için geri çekilen özelleştirilen limanların sözleşme sürelerinin uzatılmasıyla ilgili

düzenleme 4'üncü defa karşımızda. Bu teklif daha önce de 2 defa Sanayi Komisyonunda görüşülmüştü. Bakın, bu teklifle 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında belirli sürelerle işletme hakkı verilen bazı limanların sözleşme sürelerinin kırk dokuz yıla kadar uzatılması öngörülmüyor. Bu teklif kapsamındaki limanlara birkaç örnek vereyim: Mesela, Tekirdağ, Ordu, Sinop, Hopa Limanları 1997 yılında; Antalya Limanı 1998 yılında; Alanya Limanı 2000 yılında; Marmaris Limanı ise 2001 yılında otuz yıllığına özelleştirilmişti. Sözleşmelerin başlangıç ve bitiş tarihlerine bakınca en erken özelleştirilen ve sözleşme süresi en erken dolacak olan limanların sözleşmelerinin bitişi olarak 2027 yılı görülmektedir yani bu sözleşmelerin dolmasına daha dört sene civarında bir zaman kaldığı ortada. Haziran 2023'te seçim yapılacağını düşünürsek -ki bu, önümüzdeki en geç seçim tarihi olacaktır- seçimden sonra dahi sözleşmelerin bitişine üç seneden fazla bir zaman kalacağı ortada. İktidar partisi hiçbir önceliği olmamasına rağmen neden bu kadar aceleci davranıyor, anlayamıyoruz. Değerli milletvekilleri, seçime en fazla altı ay var, altı ay sonrasında eğer iktidar değişirse bırakın yeni iktidar bu özelleştirmeleri yapsın, dönemin şartlarına uygun bir sözleşme imzalasın. Eğer siz iktidarda kalacağınıza inanıyorsanız, siz bekleyin, siz dönemin şartlarına uygun bir sözleşme sunun. Limanların geleceğine ipotek koymayın.

Ülkelerin kalkınmasına katkı sağlayan en önemli faktör, denizlere, limanlara ve ticaret yollarına sahip olmaktır. Tarih boyunca deniz kıyısında liman kentleri, uluslararası ticaret yolları üzerine kurulan şehirler kalkınmış ve zengin kentler olmuşlardır. Bunun yanı sıra limanlar ülkelerin ekonomik bağımsızlığı için oldukça önemli unsurlardır. Günün ruhuna uygun olarak birçok devlet, limanları bir sömürge vasıtası olarak kullanmaktadır. Çin, son dönemde, önemli su yolları üzerindeki 34 ülkede 42 limana yatırım yapıyor. Bu limanlar arasında Sri Lanka, Pakistan Gwadar ve Yunanistan'daki Pire de bulunuyor. Osmanlı Devleti'ni çökmüşe götüren nedenlerin arasında da limanlarımız konusunda yabancılarla kapitülasyonlar aracılığıyla imtiyaz tanınması gösterilmektedir. Cumhuriyet sayesinde bu kapitülasyonlardan kurtulduk.

İktidarın millî politikalarının her zaman destekçisi olduk, yerli ve millî olan hamlelerin hem şahsen hem de parti olarak arkasındayız. Şahsen TOGG'un lansmanına da katıldım, Komisyonumuzun her faaliyetinde de yer aldım. Teklif sahibi Fahri Çakır Vekilimiz iki gün önceki Filyos ziyaretine muhalefetin katılmadığından bahsettiler. Benim katılmama sebepimin muhalefet milletvekili olmamla ilgili olmadığını da belirtmek istiyorum. Bizim muhalefetimiz, iktidarın gündelik ve millî çıkarlarımıza aykırı politikalarıdır; yoksa, Togg'a, KIZILELMA'ya, Karadeniz doğal gazına değildir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) İktidarı bu limanlar konusunun millî menfaatlere ne kadar aykırı olduğunu fark etmeye davet ediyorum. Anayasa Mahkemesinin daha önce iptal etmiş olduğu bu düzenlemeyi tekrar tekrar Meclis gündemine getirmesi iktidar partisinin Türk yargısına, adalete ve hukuka karşı tavrını da gösterir niteliktedir.

Bu arada, liman sözleşmelerini uzatacak firmalara da bir iki cümle söylemek istiyorum. Bilmeniz gerekir ki burada kaptıkaçtı oynamıyoruz. Anayasa'ya ve kanunlara aykırı olarak memleketin kırk dokuz yılını ipotek altına alan bu sözleşmeleri millî menfaatlere aykırı görececek bir hükümet gelir, bir şekilde Anayasa'ya uygun hâle getirir. (İYİ Parti sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Hatta, kapitülasyonlara nasıl karşı çıkıldıysa buna da karşı çıkılır ve yeni bir kabotaj bayramı kutlanır; şimdiden uyarılmış olayım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ama umarım bu yanıştan burada dönülür ve Anayasa Mahkemesinin, Türk yargısının kararına saygı duyulur, limanlar aracılığıyla kimseye millî çıkarlarımıza uymayan imtiyazlar tanınmaz.

3'üncü maddeye bakacak olursak Meclisin bütçe yapma yetkisine karşı bir saygısızlık var değerli arkadaşlar. Parlamentoların ortaya çıkış amaçlarından biri halktan toplanan parayı yani vergiyi

yönetmektir, bütçedir. Demokratik hükümet sistemlerinde gelir toplama ve harcama yapma yetkisi halk tarafından Meclislere kullandırılır. Yani bu, halkın bize verdiği bir yetkidir, sorumluluktur. Ancak iktidar partisinin henüz bütçe görüşmeleri Genel Kurulda devam ederken gece yarısı aniden Komisyona sunduğu ve 3'üncü maddeye eklediği hazinenin borçlanma yetkisini 200 milyar TL daha artırmayı öngören teklifi bunun aksine bir yaklaşımdır. Bu değişiklik teklifiyle Hazine ve Maliye Bakanının 293 milyar TL olan borçlanma yetkisinin 493 milyar TL'ye çıkması öngörülmektedir. Buradan da iki sonuç çıkmaktadır; ya iktidar partisi daha önce sunulan bütçede 293 milyar TL olarak belirlenen borçlanma yetkisini toplumun ve muhalefet partilerinin tepkisinden çekinerek bu sınırdan tutmuş ve bunu el altından uzatmak istemekte ya da 200 milyar liralık bir hesap hatası yapmış, planında 200 milyar liralık bir sapma meydana gelmiş, bunu düzeltmek istiyor. Bu iki durum da iktidar partisinin ekonomi politikalarındaki durumunun, stratejisinin ve planlarının ne denli gündelik hesaplarla düzenlendiğini gösterir niteliktedir.

4'üncü maddeyle, petrol sektöründeki araştırma, arama ve üretim faaliyetlerinde gece çalışması yapılabilmesine yönelik düzenleme yapılması öngörülmektedir.

5'inci ve 7'nci maddelerdeki düzenlemeleri olumlu buluyoruz.

6'ncı maddede ise genel sağlık sigortası prim borçlarının sadece yabancılar için affedilmesini uygun bulmadığımızı belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifine baktığımız zaman "Enerji Piyasası Kanunu" adı altında Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarını hiçe sayan, gelecekte daha karmaşık sorunlara yol açabilecek, millî menfaatlere uymayan değişiklik teklifleri olduğunu üzülen gözlemliyoruz. Limanlarla ilgili düzenlemeden, sendikalarla ilgili düzenlemeden, Hazine ve Maliye Bakanına vermek istediğiniz ekstra 200 milyar liralık borçlanma yetkisinden de vazgeçmenizi bekliyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Lütfi Kaşıkçı.

Buyurun Sayın Kaşıkçı. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve ekran başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz pazar günü Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde büyüklüğü 4,8 olan bir deprem meydana geldi. Deprem yüzeye yakın bir yerde oluşu, şiddetinin daha fazla hissedilmesine yol açtı. Vatandaşlarımızı korkuya sevk eden depremin hemen akabinde devletimiz tüm kurumlarıyla hasar tespit çalışmalarına başladı. Çok şükür, yapılan çalışmalar neticesinde, hafif hasarlı birkaç binanın dışında herhangi bir hasar tespit edilmedi. Bu deprem bizlere bir kez daha Hatay'ın depremselliğini hatırlattı. Hatay, Doğu Anadolu Fay Hattı ile Ölü Deniz Fay Kuşakları arasında yer alan bir coğrafyadadır. Tarihte birçok defa yıkıcı etkiye sahip depremlerin yaşandığı bölgemizde çok sayıda can kaybı da yaşanmıştır. Deprem riski yüksek olan ilimizin bu tehditte baş etmesi için özellikle afet öncesi nelerin yapılması gerektiğiyle ilgili birçok kez fikirlerimizi bu kürsüden vatandaşlarımızla ve yetkililerle paylaştık. Özetle, ilgili bakanlıkların ve yerel yönetimlerin birlikte hareket ederek Hatay'da topyekûn bir seferberlik ruhuyla depreme dayanıksız konut stokumuzu afetlere karşı dirençli hâle getirmeleri gerekmektedir. Ben tekrardan, başta Kırıkhanlı hemşehrilerimiz olmak üzere, tüm Hataylı hemşehrilerimize geçmiş olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifiyle ilgili maddelere geçmeden önce, özellikle, geçtiğimiz haftalarda Sayın Cumhurbaşkanımızın da açılışını yapmış olduğu Silivri Gaz Depolama Tesisi'yle ilgili birkaç önemli hususu dile getireceğim. Gaz depolaması Türkiye'nin enerji arz güvenliği açısından son derece mühim bir hadisedir. Dolayısıyla özellikle Tuz Gölü'nde gerçekten dünyada bu işle uğraşan herkesi kışkıracak durumda bir gaz depolama tesisi yaptık ve akabinde de Silivri'deki alanın genişletme çalışmaları nihayete erdi. Bu ikisinde bugün depoladığımız gaz hacmi, özellikle Türkiye'nin kış aylarında kendi ihtiyacına yetecek ölçüde.

Değerli milletvekilleri, doğal gaz depolama tesisleri enerji arz güvenliğinin sağlanmasında çok önemli hususlardan biridir. Bu bağlamda, bugün ülkemizde Silivri ve Tuz Gölü'nde BOTASŞ yönetiminde 2 doğal gaz depolama tesisi mevcuttur. Enerji kriziyle boğuşan Avrupa'da doğal gaz endişesi yaşanırken Türkiye şu an itibarıyla yüzde 100 dolu olan 2 doğal gaz depolama tesisiyle enerji arz güvenliğini teminat altına almış bulunmaktadır. Ülkemizin enerji arz güvenliğini temin ve tesis etme önceliğiyle sürdürülen doğal gaz depolama çalışmaları dünya ölçeğinde projelerdir. 1,2 milyar metreküplük kapasitesiyle sisteme katkı sağlayan Tuz Gölü Doğal Gaz Depolama Projesi'nde kapasite genişletme çalışmaları hâlihazırda devam etmektedir. Tuz Gölü'nde devam eden çalışmaların tamamlanmasıyla birlikte 5,4 milyar metreküplük depolama, 80 milyon metreküp/gün geri üretim kapasitesine ulaşacak ve böylece ülkemiz tuz yapılarında depolama alanında dünyada 1'inci sıraya yükselmiş olacaktır. Bu Tuz Gölü'ndeki depolama tesisini KİT Komisyonu Başkanımız, Aydın Milletvekilimiz Sayın Mustafa Savaş Bey ve tüm siyasi partilerin milletvekilleriyle birlikte gittik, ziyaret ettik. Gerçekten çok önemli bir tesisi Tuz Gölü'nde yapmışız ve Türk mühendislerimizin de çok büyük katkıları var. Ben, orada emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum.

Tuz Gölü'ndeki aynı zamanda çevreci de bir proje. Tuz bacalarını eritirken kullanılan su aynı zamanda Tuz Gölü'ne deşarj ediliyor ve deşarj edilmesiyle birlikte de Tuz Gölü'nün sulak alan miktarı son yıllarda artmaya başladı. Bununla birlikte de -basına da yansdı, belki takip etmişsinizdir- flamingolar tekrardan Tuz Gölü'ne gelmiş bulunuyor.

Geçen hafta Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımıyla açılış yapılan Silivri Doğal Gaz Depolama Genişletme Projesi ülkemiz için çok kritik bir projedir. 2007 yılında işletmeye başlanmış ve Türkiye'nin ilk doğal gaz depolama tesisi unvanına sahip olan tesis bu anlamda özel bir yere sahiptir. Silivri Doğal Gaz Depolama Projesi genişletme çalışmaları kapsamında 18 kuyuda toplamda 31 bin metre deniz sondajı yapılmıştır. Muazzam gayret ve çabayla kıyıdan 3 kilometre uzaklıkta, 46 metre yüksekliğindeki Piri Mehmet Paşa ve Ali Paşa isimli platformlarda sürdürülen sondaj çalışmaları nitelik itibarıyla Karadeniz'de yapılan sondaj çalışmalarıyla aynıdır. Hâlihazırda bu tesisin kapasitesi 4,6 milyar metreküpe ulaşmıştır. Alanında Avrupa'daki en büyük tesis olma özelliğine sahip olan bu tesisin kapasite artış çalışmalarının tamamlanmasının mutluluğunu hep birlikte yaşıyoruz. Ülkemizdeki bu 2 depolama tesisiyle şu an için yaklaşık 6 milyar metreküplük doğal gaz depolama kapasitesine ulaşılmıştır. Bu büyük proje kapsamında ilave olarak 30 milyon metreküp/gün enjeksiyon ve 50 milyon metreküp/gün geri üretim kapasiteli yüzey tesisi inşası, tamamen yerli ve millî imkânlarla üretilen 2 sabit açık deniz platformu ve deniz sondaj kulesi yapım çalışmaları da ayrıca tamamlanmış bulunmaktadır. Proje kapsamında ana iletim hattı ile yüzey tesisi arasında boru hattı inşası ve boru döşemesi faaliyetleri de yapılmıştır.

Çok kapsamlı ve çok yönlü bu büyük proje, enerji güvenliğine yaptığı katkının yanı sıra, çevreye ve sürdürülebilirliğe verdiği önemle de konuşulmaya değerdir. Tesiste inşa edilen 4,2 megavatlık rüzgâr türbinleriyle tesisin kendi enerji ihtiyacının tamamı rüzgâr enerjisinden karşılanacaktır. Bu anlamda Silivri

Doğal Gaz Depolama Genişletme Projesi, yalnızca enerji arz güvenliğine değil, aynı zamanda çevreye de dev katkı sağlama noktasında büyük bir öneme sahiptir.

Türkiye son yıllarda gerçekleştirdiği devasa enerji projeleri ve altyapı yatırımlarıyla bugün enerjide transit ülke olma pozisyonundan merkez ülke konumuna kararlılıkla ilerlemektedir. Başta Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyonu, yürüttüğü kararlı ve öngörülü diplomasiyle birlikte, BOTAŞ çalışanları ve enerji sektöründe gecesini gündüzüne katarak 7/24 ülkemizin enerji arz güvenliğini temin etmek için çalışan herkese büyük emekleri ve alın terleri için milletimiz adına teşekkür ederim.

Özellikle, son dört yıldır BOTAŞ Genel Müdürüyle KİT Komisyonunda birlikte çalışıyoruz -muhalafeteki milletvekilleri de bu söylediğime destek verecektir- kendisi, enerjisi ve bu ülkeye sevdasıyla birlikte çok hayranlık uyandıracak işler yapıyor; ben huzurlarınızda BOTAŞ Genel Müdürümüz Sayın Burhan Özcan ve ekibine, yönetimine de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, geçen hafta Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülüp kabul edilen ve bugün en Genel Kurul gündemine gelen kanun teklifi birçok alanda yeni düzenlemeler içermektedir. Bunların en önemlilerinden biri de toplayıcılık faaliyeti ve lisans hakkında yapılan düzenlemelerdir. Bu düzenlemeyle, tüketicilerin de tüketimlerini belirlenen saatlerde azaltmak suretiyle üretim-tüketim dengesinin sağlanmasına katkı sunmasına fırsat verecek yeni bir sistemin inşası gerçekleşecektir. Kurulacak bu yeni sistem ayrıca “talep tarafı katılımı” adı altında çeşitli hizmetler sunabilecektir. Talep tarafı katılımı, tüketicilerin gönüllü olarak bir bedel karşılığında normal şartlarda tüketmesi beklenen elektriğin miktarını azaltmak suretiyle tüketmekten vazgeçtikleri enerjiyle şebeke işletmecilerine hizmet sunması veya elektrik piyasalarında ticaret yapması anlamına gelmektedir. Bu sayede tüketiciler, tüketimin ve elektrik fiyatlarının pik olduğu saatlerdeki tüketimlerini olacaklar hem de sunmuş oldukları bu esneklikten dolayı lütfen hem daha az fatura ödemiş olacaklar hem de sunmuş oldukları bu esneklikten dolayı lütfen hem daha az fatura ödemiş olacaklar yani bu uygulama, tüketicilerin lehine bir uygulamadır. Diğer yandan, TEİAŞ da elektrik şebeke işletmecisi olarak sistemin kararlılığını güçlendirmek adına tüketicilerden de faydalanmış olacaktır.

Yine, bu kanun teklifinde yapılan bir diğer düzenlemeyle, teknik gerekçelerle işin kesintiye uğratılmayacağı endüstrilerde çalışanların çalışma saatlerinde değişiklik öngörülmektedir. Çalışma saatlerinde yapılacak düzenlemeler, işveren ve çalışan açısından da en ideal biçimde olacak şekilde planlanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) – Bu vesileyle, görüşülmekte olan teklifin hayırlı olmasını diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Garo Paylan.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Enerji Komisyonunda görüşülen bu torba yasayla ilgili eleştirilerimiz tabii ki var ama bu torbada en çok eleştirmemiz gereken konulardan biri şudur arkadaşlar: Bir gece yarısı hamlesiyle Hükûmete 200 milyar TL borçlanma yetkisi veriyor bu torba. Nerede? Enerji Komisyonunda. Değerli arkadaşlar, biz daha yeni bütçe yasasını görüştük, öyle değil mi? Geçtiğimiz yıl da bütçeyi görüştük ve bu iktidara 1 trilyon 750 milyar TL, 2022 yılında harcasın diye yetki verdik, öyle değil mi? Kim verdi? Milletın vekilleri verdi. Ne oldu bu para arkadaşlar? Beş ayda yediler, tükettiler, beş ayda.

6'ncı ayda ek bütçe getirdiler. Kaç para? "880 milyar lira daha paraya ihtiyacım var." dediler. Milletlin vekilleri ne yaptı? AKP ve MHP çoğunluğu buna da "evet" dedi. Yetti mi? Yetmemiş arkadaşlar; yemişler, yemişler, yetmemiş. Ne yapıyorlar? Yılın son günü, Enerji Komisyonuna 200 milyar liralık daha borçlanma yetkisi talebiyle geliyorlar. Buna, AKP-MHP çoğunluğu maalesef yeniden "evet" dedi ve Genel Kurul gündemine geldi.

Değerli arkadaşlar, size soruyorum: Bu 200 milyar lirayla ne yapacaklarına dair bir bilginiz var mı, size hesap verdiler mi? Bu 200 milyar lirayla "Ben emeklilikte yaşa takılanları emekli edeceğim." dediler mi veya "Öğretmen atayacağım." dediler mi veya değerli arkadaşlar, "En düşük emekli maaşımı yükselteceğim." dediler mi? Bununla ilgili bir bilginiz var mı? Benim bilgim yok, herhâlde sizin de yok ama bir torba yasa içindeki bir maddeyle 200 milyar lira daha yetki vereceksiniz eğer bu yetkiyi verirseniz.

Değerli arkadaşlar, bütçe hakkı milletin hakkıdır, halkın hakkıdır, emekçinin hakkıdır ama bu bütçe hakkı gasbediliyor. Geçmişte de krallar, padişahlar istedikleri gibi bütçeyi harcarlarmış, saraylar yaparlarmış, yandaş derebeylerine para aktarırlarmış, savaşlar çıkarırlarmış, milleti yoksul, yandaşı zengin yaparlarmış. Bugün, yeniden bir tek adam rejimi var ve aynı şekilde bütçe hakkını gasbediyor ve gece yarısı maddesiyle de Enerji Komisyonuna getirerek bu hakkı gasbediyor. Bu gasba siz "evet" mi diyeceksiniz "hayır" mı diyeceksiniz değerli arkadaşlar?

Ben size sorarım: Bu bütçeler niye yetmiyor? Ana bütçeyi yediler, ek bütçeyi yediler, 200 milyar lira daha para istiyorlar. Niye yetmiyor biliyor musunuz? Değerli arkadaşlar çünkü bütçe tercihleri halktan yana değil, saraylardan, savaşlardan, aşırı güvenlikçi politikalarından ve maalesef israftan yana. İşte, bu tercihleri değiştiremediğimiz sürece bu iktidar, ek bütçeler istemeye ve halkı yoksullaştırmaya devam edecek.

Bakın, değerli arkadaşlar, ben size bunun bir tezahürünü göstereceğim, "Bu bütçelerimiz nereye gidiyor?" un fotoğrafını göstereceğim. Bakın, bu bütçelerimiz nereye gidiyor değerli arkadaşlar? Bu ülkede öğretmen mi atanıyor değerli arkadaşlar? Maalesef hayır; gelecek yılda yalnızca 20 bin öğretmen atayacağız, 50 bin öğretmen emekli olacak. Bu ülkede ne atanıyor en çok? Polis atanıyor değerli arkadaşlar, polis. Niye? Süleyman Soylu diyor ki: "Benim daha çok polise ihtiyacım var." Niye? "İstibdat rejimini tam kuramadım, tam istibdat kuracağım." diyor ve on binlerce polis atanıyor. Öğretmenlik fakültesi mezunu gençler, polis olarak atanıyorlar.

Bakın, Türkiye'nin fotoğrafı burada arkadaşlar, bütçelerimizin nereye gittiği burada, bu 200 milyar lirayla ne yapacaklarının fotoğrafı burada değerli arkadaşlar. Burada neyin fotoğrafı var, biliyor musunuz? Kadıköy ilçesi önünde HDP'li 2 Eş Genel Başkanımızla, Grup Başkan Vekillerimizle, milletvekillerimizle ve yöneticilerimizle birlikte bir basın açıklaması yapmaya karar verdik. Bakın, bir basın açıklamasından bahsediyorum. Pazar gününden bir gün önce İstanbul İl Eş Başkanımıza polis tarafından tokat atılmasını ve halkımıza karşı uygulanan zulmü protesto etmek için bu basın açıklamasını yapmaya karar verdik değerli arkadaşlar. Peki, neyle karşılaştık? Bakın, sahne burada. Hani, demokrasiden bahsediyorsunuz ya, insan haklarından bahsediyorsunuz ya, Türkiye'nin 3'üncü büyük partisi, İstanbul'un Kadıköy'ünde bir basın açıklaması yapmaya kalktığında 10 bin polisle ablukaya alınmıştı. Bakın, bin demiyorum, 10 bin polis bütün Kadıköy'ü abluka altına almıştı, bütün sokaklar kapatılmıştı, binlerce HDP'li, ilçe binamızın önüne ulaşmaya çalışırken barikatlarla karşı karşıya kaldı. İlçe binamıza ulaşmayı başaran 100'e yakın partili yöneticimiz de ilçe binamızın önünde karga tulumba gözaltına alındı arkadaşlar. Peki, bizler neyle karşı karşıya kaldık? Bakın, Türkiye'nin 3'üncü büyük partisinin Eş Başkanı Sayın Mithat Sancar ve Sayın Pervin Buldan, polis ablukasıyla karşı karşıya kaldılar. Pervin Buldan biraz daha erken gelmişti, ilçe binamızın içinde abluka altında kaldı.

Sayın Mithat Sancar da benimle ve diğer vekil arkadaşımınla birlikte ilçe binamıza 30 metre mesafede böyle bir polis ablukasına alındı değerli arkadaşlar. Ya, bu fotoğrafı siz doğru buluyor musunuz? Siz Süleyman Soylu'ya bunun için mi bütçe veriyorsunuz arkadaşlar? Yani HDP bir basın açıklaması bile yapmasın diye mi bütçe veriyorsunuz?

Değerli arkadaşlar, bakın, bir devleti bir çeteden ayıran şey nedir? Anayasadır değil mi, hukuktur değil mi, hukuka bağlı olmasıdır değil mi? Bir devlet eğer ki hukuktan kopmuşsa, yasadan kopmuşsa bir çeteye dönüşmüş demektir değerli arkadaşlar. İşte, bakın, bizi ne bağlar? Anayasa bağlar değil mi? Değerli arkadaşlar, Anayasa'nın 34'üncü maddesi ne diyor? "Herkes önceden izin almadan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir." diyor. Ya, biz yürüyüş de yapmadık ya! Hadi yürüyüşü yapma hakkına sahibiz de yürüyüş de yapmadık, "Bir basın açıklaması yapacağız." dedik, bir basın açıklaması; bu sahnelerle karşı karşıya kaldık değerli arkadaşlar.

Bakın, değerli arkadaşlar, bu konuda bizi orada ablukaya alan binlerce polise hep şu çağırıyor yaptık: Ya, sizin amiriniz kim? Siz kimden emir alıyorsunuz? Hangi yasaya dayanarak bizi ablukaya alıyorsunuz dedik, bir muhatap bulamadık değerli arkadaşlar. Bir muhatap yoktu ki "Ya, biz şu yasanın şu maddesine göre sizi ablukaya alıyoruz, size bu sebeple basın açıklaması yaptırmayacağız." diyen bir polis amiri bulamadık.

Değerli arkadaşlar, daha sonra ne oldu? Buna karşı tepki gösterdik, hesap vereceksiniz dedik, hukuk önünde, Anayasa önünde hesap vereceksiniz dedik. Şimdi, iki gündür benim bir videomun on saniyesini kesmişler "Vay, Garo Paylan, polisimizi tehdit ediyor." demişler. Peki, AKP'li, MHP'li milletvekilleri dâhil bu konuda, bu linçe katılmışken bu işin yalnızca benim hukuk önünde hesap vereceksiniz dediğim bölümüyle mi ilgileniyorsunuz yoksa bu hukuksuzlukla, bu devlet terörüyle mi ilgileniyorsunuz değerli arkadaşlar? Bu yapılan, devlet terörüdür; açıkça söylüyorum, bu, bir devlet terörüdür ve devletleri çetelerden ayıran şey hukuka bağlı olmasıdır değerli arkadaşlar.

Bakın, dört saat orada ablukada kaldık, eninde sonunda ilçe binamızın önünde basın açıklamamızı yaptık. Bakın, basın açıklamamızın fotoğrafı; etrafımızı yüzlerce polis sarmış, ne diyorlar, biliyor musunuz? "Basın giremez." diyorlar. Allah Allah! Şimdi Basın açıklamasını basınsız yapın." diyorlar. Bu da Anayasa'nın başka bir maddesine aykırı değerli arkadaşlar. Bakın, basınsız, kendi kameramızla basın açıklaması yaptık. Siz buna "evet" mi diyeceksiniz az sonra 200 milyar daha bu vicdansız iktidara yetki vererek yoksa "hayır" mı diyeceksiniz; buna karar vereceksiniz değerli arkadaşlar.

Bakın değerli arkadaşlar, demokratik siyaset alanını genişletmeye çalışıyoruz. Bugün kendinizi güçlü zannediyorsunuz, HDP'yi de günah keçisi yapmaya çalışıyorsunuz. Kürt düşmanlığı yapıyorsunuz, HDP düşmanlığı yapıyorsunuz ama şunu unutmayın: Kötülüğe yol veren herkes bir gün o kötülükle yüz yüze kalmıştır. Bakın, biz Diyarbakır'a, Van'a, Mardin'e kayyum atandığında şunu söyledik: Diyarbakır'a, Mardin'e, Van'a kayyum atanmasına sessiz kalırsanız yarın sıra İstanbul'a gelir, yarın sıra Ankara'ya gelir dedik. Ne oldu? Maalesef sıra İstanbul'a geldi. İstanbul'a kayyum atamaya kalkıyorlar, İstanbul'un seçilmiş Belediye Başkanı Sayın İmamoğlu'nu görevden almaya kalkıyorlar.

Değerli arkadaşlar, vekillerin vekilliğinin düşürülmesiyle ilgili de şu uyarıyı yaptık size: Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun vekilliği düşürülmeye kalkıldığında buna evet demeyin dedik, evet dediniz. Sonu ne oldu arkadaşlar? Enis Berberoğlu'nun da vekilliği kaldırıldı, düşürüldü. Öyle değil mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

GARO PAYLAN (Devamla) – Daha sonra Leyla Güven ve Musa Farisoğulları'nın da vekilliği düşürüldü, şimdi de aynı ilin vekili olmaktan gurur duyduğum sevgili Semra Güzel'in vekilliğini düşürmeye kalkıyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, Sayın Başkan, sizi de itham ediyorum. Bir kumpasla düşürmeye kalkıyorsunuz, bir kumpasla. Bakın, şunu unutmayın: Geçmişte, şuralarda Merve Kavakcı oturuyordu, değil mi? Merve Kavakcı'ya birileri öteki muamelesi yapıyordu, kara koyun muamelesi yapıyordu ona karşı tepki koydunuz ve sonuçta ne oldu? Millettin vicdanı buna hayır dedi ve AKP'yi iktidar yaptı ama o günün mağdurları, bugünün zalimleri oldular ve bugün aynı yöntemlerle Semra Güzel'in vekilliğini kumpasla düşürmeye kalkıyorlar. Buna, bu milletin vekillerinin vicdanının evet dememesini istiyorum. Yarın, bu anlamda, 301 milletvekili, vicdansızlığa mı evet diyecek yoksa adalete mi evet diyecek arkadaşlar?

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli misafirlerimiz, lütfen Genel Kurula arkanızı dönmeyin. Arkadaşlar, arkanızı dönecekseniz Genel Kurula, lütfen dışarıya.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tunç.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın hatip “Kürt düşmanısınız.” “çete devleti” “terör devleti” diyerek sataşmada bulundu; 69'a göre söz istiyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle demedim, hukuka bağlı olmazsanız çete olursunuz dedim.

BAŞKAN – Buyurun kürsüye. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Tabii, bu kürsü özgürce her şeyin konuşulabildiği bir kürsü yasama sorumsuzluğu kapsamında ancak buradan kullanılan ifadelerin de İç Tüzük'e uygun, temiz bir dille gerçekleştirilmesi gerekiyor. Buradan kullandığımız ifadeler kabul edilebilir gibi değil. “Terör devleti” diyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle demedim, öyle demedim.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – “Çete devleti” diyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle demedim.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – “İstibdat rejimi” diyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hukuktan çıkarsanız çete olursunuz dedim.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Türkiye Cumhuriyeti devleti bir hukuk devletidir, istibdat rejimi yoktur, zorba devlet değildir.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Evet, çok demokratik(!)

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Türkiye Cumhuriyeti devletinin terörle mücadelesi vardır, ülke düşmanlarıyla mücadelesi vardır.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Biz miyiz terör?

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Millet düşmanlarıyla mücadelesi vardır ve bu mücadeleden de hiçbir zaman taviz vermeyecektir. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Eş başkanımı parti binasına almayarak mı?

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Kadıköy’deki toplantıyla ilgili olarak dün de burada konuştuk, sosyal medya hesaplarımızdan terörist elebaşına sözde “Tecrit kaldırılсын mitingi yapacağız.” diyorsunuz. Yine “Savaşa hayır mitingi yapacağız.” diyorsunuz ve ilgili kurumlar size “Bu şekilde bir toplantı ve gösteri yürüyüşüne müsaade edemeyiz.” diyor.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Savaşa “evet” mi diyelim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalan söylüyorsunuz, doğru söylemiyorsunuz ya!

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ne yapalım, savaşa “evet” mi diyelim?

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Türkiye’de basın açıklaması serbest, her türlü toplantı serbest, her türlü gösteri serbest.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Beraber gidelim.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ayıp, ayıp ya! Gerçekten bu kadar rahat yalan söylüyorsunuz ya!

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Partiler her türlü toplantısını... Siz de yapabiliyorsunuz ancak bir terör elebaşısının lehine bir toplantı yapamazsınız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok öyle bir şey.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ne kadar rahat yalan söylüyorsunuz ya!

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – ...yaptığınız takdirde hukuk sizi engeller.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Gerçekleri söyleyin, gerçekleri.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Orada bir kamu görevlisine bir milletvekilinin onu muhatap alarak “Az kaldı, altı ay sonra gideceksiniz.” şeklindeki ifadeler doğru ifadeler değil.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Gideceksiniz, gitmeyecek misiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gideceksiniz, ne var? Gideceksiniz.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Gidip gitmemeye millet karar verecek.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Tamam işte, gideceksiniz.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Millet karar verecek. Her seçim döneminde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Biliyorsunuz satışmadan sadece iki dakika.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Teşekkürler. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Yirmi senedir aynı şeyi söylüyorsunuz ama biz gitmiyoruz.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Gitmezseniz gitmezsiniz yani niye alınıyorsunuz o kadar?

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – 60’a göre bir dakika yerinizden.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – 60’a göre değil, satışma olduğu için.

BAŞKAN – Ne dediler?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Basın açıklaması konusunu çarpıtarak ifade etti; onu açıklamak istiyoruz.

BAŞKAN – Ne söyledi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bizim çağrımızı çarpıttı.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Çağrımızı ve yapılacak basın açıklama konusunu çarpıtarak ifade ettiler.

BAŞKAN – Ne söylediniz Sayın Tunç?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sataşma yok Sayın Başkanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Aynı şeyi dün de yaptım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Dün de aynı şey söylenmişti, ben düzelttim fakat vazgeçilmediği için düzeltmemiz gerekiyor, gerçekleri yansıtmıyor yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Basın açıklaması çağrımızı çarpıtarak açıkladı kendisi efendim.

BAŞKAN – “Çarpıtarak” derken ne dedi diyorum ben de?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Örgüt çağrısı” filan dedi efendim, böyle şeyler söyledi.

BAŞKAN – Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

2.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç’un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, dün de bunu konuştuk ama demek ki boşa konuşuyoruz, bir daha söyleyeceğim onun için. Kadıköy ilçenin önünde Eş Genel Başkanlarımız ve vekillerimizle yapmak istediğimiz açıklamanın konusu bir gün evvel, sizin iktidarınızın bir polis memurunun bizim İstanbul İl Eş Başkanımıza fiili saldırıda bulunarak tokat atmış olmasıdır. Budur, konu bu; bunun için orada toplandık, bir araya geldik ve bunu kınamak, protesto etmek için bu basın açıklamasını yapmak istedik Eş Genel Başkanlarımızla ve polis ablukasında açıklama yaptırılmamak için her türlü yol denendi. Hukuksuzluk bu işte ve siz gerçekten devletin içinden hukuku, Anayasa’yı, kanunları çıkarttığınız zaman geriye bir zor aygıtı kalır. Vekilimizin “Devlet terörü” dediği budur. Eğer hukuk yoksa, sadece zor uygulanıyorsa, sadece silah şiddetiyle baskı yapılıyorsa, demokratik hak ve özgürlükler kullanılamıyorsa o zaman devletten geriye kalan bu olmuş olur. O yüzden hukuk önemlidir diyoruz, o yüzden Anayasa hepimizi bağlar diyoruz, o yüzden kanunlar hepimizi bağlar diyoruz.

Siz zaten savunamadığınız için başka yola başvuruyorsunuz Sayın Tunç. Neyi savunamıyorsunuz? Bir polis memurunun bir yurttaşı, bir yurttaşın ötesinde bir siyasi partinin İl Eş Başkanına tokat atmasını savunamıyorsunuz. Çıkın savunun, “Polisimiz tokat da atar.” deyin, diyemezsiniz çünkü onu dediğiniz zaman siz de hukuktan tamamen azade hâle gelmiş olursunuz; biz bunu eleştiriyoruz. Polis; yurttaşa, siyasi parti yöneticilerine tokat atamaz; çetedir atarsa. (HDP sıralarından alkışlar)

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkan, kısa bir cümle, tek bir cümle...

BAŞKAN – Yani, bir sataşma olmadı ama açalım Sayın Tunç’un mikrofonunu.

Arkadaşlar, Sayın Grup Başkan Vekilleri hakikaten çok uzuyor.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç’un, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın hatibin bahsettiği hususla alakalı olarak orada, tabii, görev yapmasını engellemeye çalışmaya yönelik bir takım iddialar var...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu, iddia değil, gerçek.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – ...ve orada polis memuruna yönelik bir, tabii, burada ifade etmekte zorlanıyoruz, ifade etmiyorum.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Git videoyu izle, videoyu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bir söz söylendiği ve o söz söyleme üzerine bir arbeye çıktığı ancak bununla ilgili de yine bir idari soruşturma açıldığı belirtiliyor. Yani polis memuruyla ilgili buna rağmen bir idari soruşturma açılmış.

Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bizim çağrımızı niye manipüle ediyorsunuz?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O farklı...

BAŞKAN – Evet, gruplar adına Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Sayın Tahsin Tarhan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bizim çağrımız, bu tokatla ilgili Yılmaz Bey.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ya, tamam da ikisi farklı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bizim çağrımız bu tokatla ilgili.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Öyle dedim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmayın! Hangi sosyal medyada gördünüz onu? Yapmayın lütfen, doğruyu söyleyin. Bizim çağrımız bu tokatla ilgili.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kabul ediyorum dedim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, bizim çağrımız bu tokatla ilgili, yapmayın.

BAŞKAN – Sayın Paylan, Sayın Tarhan kürsüde.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bu başka, o başka.

BAŞKAN – Sayın Tunç...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu basın açıklamasındaki bizim çağrımız, tokatla ilgili.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İkisi farklı ya, iki şey farklı.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen...

Sayın Tarhan Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381) (Devam)

CHP GRUBU ADINA TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin birinci bölümü üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu, öyle bir yasa ki içinde yok yok. Âdeta bağıyor “Gel vatandaş, gel!” Limanlarımızı peşkeş de var, OHAL’i uzatmak da var, sendikaları bitirme de var, 200 milyar borçlanma da var.

Teklifin 1'inci maddesine dair Anayasa Mahkemesi kararını Komisyonunda saatlerce açıkladık, arkadaşlarımız da bu kürsüde açıkladılar. Anayasa Mahkemesinin kararı açık, diyor ki: "İhale yapılmadığı sürece kamu yararını sağlayamazsınız. İhale yapılmadığı sürece rekabet koşulları oluşmaz. Kamu yararı yoksa, rekabet koşulları yoksa, eşitlik yoksa Anayasa'ya aykırılık vardır." Getirdiğiniz düzenlemede yine ihale yok, pazarlık yok, fiyat artırımı yok. Ne var? Uyduruk bir hesaplama yöntemi. Öyle bir yöntem ki dolarla imzalanan sözleşmeleri Türk lirasına çeviriyorsunuz. Gerekçeniz, Özelleştirme İdaresi TL üzerinden işlem yapıyor. Ya, siz bu kadar yerli ve milliyeniz garanti ve geçiş bedellerinde neden döviz kurundan anlaşmaları imzalıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Halkın parasını harcarken şirketlere dolar ödeyen siz, şirketlerden para alırken "Yerliyiz, milliyiz, TL alırız." diyen gene siz. Bu maddenin tartışılacak ve düzelecek bir yanı yok. İhale yoksa Anayasa'ya uygunluk yok, Anayasa'ya aykırı bu düzenlemeyi geri çekin.

Değerli milletvekilleri, özelleştirmelerin yapıldığı dönemlerde limancılık bu kadar önemli değildi, artık stratejik bir konumda. Çin Yunanistan'ın Pire, İsrail'in Hayfa Limanı'ndan sonra Avrupa'nın en büyük limanı Hamburg Limanı'nı da aldı; kilit noktaları da ele geçiren Çin... Pandemi dünyayı tedarik krizine soktu. Değeri her geçen gün artan limanların ihalesiz, pazarlıksız, rekabetsiz yapılacak süre uzatımı bu vatana ihanettir.

Sayın milletvekilleri, BOTAŞ'ı Varlık Fonuna devrettiniz, daha önce kâr eden BOTAŞ sürekli borçlanıyor; siz de 2'nci maddeyle borçlarını siliyorsunuz.

Teklifin 3'üncü maddesi ibretlik bir örnek olarak Meclis tarihine geçti. İktidar tarafından, Genel Kurulda 2023 bütçesi görüşülürken 2022 bütçesine 200 milyar lira ek borçlanma getirmek için bir milletvekilinin imzasıyla teklif verildi. Korsan bir kanun maddesiyle, ışıl ışıl gözlü Bakan mışıl mışıl uyurken Cumhuriyet İttifakı vekilleri saraydan gelen talimatla tıpış tıpış oy verdiler. (CHP sıralarından alkışlar) Gece yarısı vatandaşın cebine elini sokup uçan ekonominin kaçan borçlarını kapatmak için bütçeyi 200 milyar lira daha borçlandırdılar. Borçlanma yasasında değişiklik için verilen bu teklifle kanunsuz biçimde yetkiyi delerek borçlanma yaptığınızı itiraf ettiniz Komisyonunda. Yılın bitimine on beş gün kala yıl boyunca yapılan bu kanunsuz harcamayı onaylamak; Anayasa'yı, yasamayı, yargıyı paspas etmek, Meclisin bütçe hakkını gasbetmektir.

4'üncü maddeyle, petrol arama ve sondaj faaliyetlerinde çalışanların yedi buçuk saatten fazla gece çalışması yapabilmemesinin önünü açıyorsunuz. Petrol arama ve sondaj işi ağır ve tehlikeli bir iş. Böyle bir işte işçileri iki vardiyada on iki saat çalıştırmak doğru değil.

Teklifin 5'inci maddesiyle, SGK'nin üniversite hastanelerinden olan alacaklarını siliyorsunuz. SGK faturaları zamanında inceleyip avanslardan artan alacağını almıyor, gecikmeli olarak bu alacağını talep edince üniversite hastaneleri SGK'ye dava açıyor, mahkemeler de "SGK görevini zamanında yapmadı." diye üniversite hastanelerini haklı buluyor. Siz sorunu çözmek yerine borçları siliyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, teklifin 6'ncı maddesiyle yıllardır kanayan bir yara olan genel sağlık sigortası prim borçları siliniyor. Vatandaşımızın sağlık hizmeti almasındaki prim borcu engelini ortadan kaldırılması doğrudur; olumlu buluyoruz ancak araya yabancıların da borçlarını sıkıştırmışsınız. Yabancılar a ait 1,5 milyon liraya yakın bir borcu siliyorsunuz. Komisyonunda soruyoruz, Bakanlık temsilcisi "Yabancıları bulamıyoruz, o yüzden borçları siliyoruz." diyor. İnanabiliyor musunuz, açıkça diyor ki: "Bu yabancıların nerede olduğunu bilmiyoruz."

Dün, Düzce Milletvekilimiz Fahri Bey, bu kürsüde "Siz istediğiniz için değil biz istediğimiz için, bizim önergemizle zeytinlere dair düzenleme tekliften çıkartıldı." dedi. Bu tavra ve bu anlayışa şaşırırım ve çok üzuldüm. Değerli arkadaşlar, zeytin ağacı der ki: "Herkes a aitim ve kimseye a it değilim. Siz gelmeden önce de buradaydım, siz gittikten sonra da bu topraklarda olacağım." (CHP sıralarından

“Bravo” sesleri, alkışlar) Çok önemli bir mücadeleyi muhalefet vekilleri ve zeytincilerimiz hep birlikte ortaya koyduk. Ben bir sanayiciyim, üretimin önemini bilen biriyim fakat bir tek zeytin ağacını hiçbir fabrikaya değiştirmem çünkü tek bir zeytin ağacı kendi başına bir fabrikadır. (CHP sıralarından alkışlar) Zeytinliklere dair düzenlemenin tekliften çıkarılmasına katkısı olan tüm milletvekillerine teşekkür ediyorum. Biz, iktidarı eleştiriyorsak bu ülkeyi sevdiğimizizdendir; biz, iktidara teşekkür ediyorsak bu vatana sevdamızdandır.

Değerli arkadaşlar, bu kürsüde “...Anayasaya sadakattan ayrılmayacağıma; büyük Türk milleti önünde namusum ve şerefim üzerine andiçerim.” dedik ve görevimize başladık. Namusunuz ve şerefizin üzerine içtiğiniz bu andı hatırlatıyorum. Bu teklife “ret” oyu verin, Anayasa suçu işlemeyin.

Değerli milletvekilleri, bu torba Anayasa’yı ihlal torbası, bu torba günah torbası, gün gibi açık bir ah torbası. (CHP sıralarından alkışlar) Anayasa’yı ve Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe sayarak limanları peşkeş çekme inadınızla gelecek nesillerin ahı üzerinizde. Bağımsız yargı yerine, ihraç edilen insanların kaderini onları ihraç eden kurumun ellerine bıraktığınız için, o insanların evlatlarının, ailelerinin ahı üzerinizde. İki sendika güçlensin diye kapatmaya ant içtiğiniz sendikaların ve o sendikalara üye olan memurların ahı üzerinizde. Bugüne kadar silmeyip seçim dönemi beklediğiniz genel sağlık sigortası prim borçları yüzünden yıllardır hastaneye gidemeyenlerin ahı üzerinizde. (CHP sıralarından alkışlar) Seçim olmasa asla silmeyeceğiniz TEDAŞ faturalarının altında ezilen çiftçilerin ahı üzerinizde. (CHP sıralarından alkışlar) Bir gecede 200 milyar lira daha borca soktuğunuz vatandaşın ahı üzerinizde ancak ah yerde kalmayacak. Mazlumun ahı sandıkta indirecek şahı! (CHP sıralarından alkışlar)

Son olarak, bizim buradaki konuşmalarımızı yayınlayan bir FOX TV, bir Tele1, bir Halk TV ve KRT; sesini asla kesemeyeceksiniz bu televizyonların.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ama seninkini kestiler.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Senin kestiler ağabeyciğim.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Seninkini kestiler, bak.

BAŞKAN – “Kesemeyecekseniz.” diye beni kastetmedi zaten.

TAHSİN TARHAN (Devamla) – Kesemezler! Osman, benim sesimi kesemezler. (CHP sıralarından alkışlar)

Siz ancak KRT’ye, Tele1’e, FOX TV’ye, Halk TV’ye ceza yazarsınız ama onlar asla susmayacaklar. Onun için, bu yapılan demokrasi olan bir ülkede asla yapılmaz ancak sizin gibi tek adam rejiminde yapılır.

Genel Kurulu saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına ilk söz Sayın Filiz Kerestecioğlu’nun.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüzünü bile görmediğimiz vekillerin olduğu bu devam cetveli müthiş; Meclis kürsüsünden sözde devamsızlık nedeniyle vekilliği düşürülmek istenen sevgili Semra Güzel’i selamlayarak sözlerime başlamak isterim. (HDP sıralarından alkışlar)

Devlet ve iktidar vatandaşına kumpas kurmaz, kurarsa demokratik bir devlet yapısı değildir bu ancak Başbakanı ve milletvekilleri dahi idam edilmiş bu topraklarda hâlâ hiçbir hakikat yüzleşmesi

olmadıkça bugün yaşananların da geçmişten farklı olmayacağı çok açık; sevgili Vekilimiz Semra Güzel için de farklı olmadı o yüzden.

Şimdi, size bir tarih vereyim yakın geçmişten: 17 Kasım 2015. Yemin töreni sırasında Ağrı Milletvekili Leyla Zana yemin metnindeki “Türk milleti” yerine “Türkiye milleti” ifadesini kullandığı için yemini geçersiz sayıldı. Gazeteci İrfan Aktan’ın sözleriyle aktarıyorum: “Diyarbakır Cezaevindeki vahşete kadar devletin tüm yüzleriyle karşılaşmış olan Zana, Türkçe bilmeyen bir Kürt’tü; köylüydü, kadındı ve bu kimliklerin bedelinin ağırlığını kişisel yaşamında her gün deneyimliyordu. Gelelim 91’deki yeminine: Hâli, tavrı ürkek bir güvercini andırsa da kürsüye çıkarken kendisine öfke kusan erkek yığınına aldırış etmeden, aksanlı Türkçesiyle yemini okuyup bitirdi ve sonra da radikal bir son söz söylemekten geri durmadı. Aslında, söylenen sözün içeriği değildi radikal olan ama söylenmiş olmasıydı, dedi ki: ‘Bu yemini Kürt ve Türk halkı için okudum.’”

Şimdi, ne olurdu Leyla Zana bu yemini Türk ve Kürt halkı için okumuş olsaydı, dünya mı yanardı? Ne olurdu herkes bu 8 hanelik mezradan çıkıp yürüdüğü yolları dimdik yürüten Kürt kadını Mecliste alkışlayıp bağrına bassaydı? Ne olurdu, biliyor musunuz? Türkiye bugün bambaşka bir ülke olurdu. Evlerin duvarlarında genç ölülerin fotoğrafları olmaz, yoksulluk olmaz, Türkiye en öfkeli ülke sıralamasında 2’nci sırada, en az gülümseyen insanlar listesinde de 1’inci sırada olmazdı.

O gün yapılanlar neyi değiştirdi maktedirler için? Onların tarafından bakarsak hiçbir şeyi değiştirmede. Biz, 7 Haziran 2015’te yani Leyla Zana’nın yemininden tam yirmi dört yıl sonra Parlamente’ye 80 milletvekili olarak geldik. Dokuz yılı aşkın bir süre cezaevinde kalan Zana, Dicle, Doğan ve Sadak’ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı başvurudan sonra da Türkiye mahkûm edilmişti, şimdi yine mahkûm ediliyor. Yani demokratik siyasete darbe yapıldığı otuz yıl sonra tekrar tescil edildi. İyi mi oldu? Bunu mu hak ediyor bu ülke yurttaşları ve Kürtler?

Mesela, ne olurdu Gülten Kışanak 12 Eylül darbesinde yaşadığı işkencelerden sonra artık bu ülkenin baş tacı bir belediye başkanı olsaydı; Diyarbakır’ı baskı ve zulümle değil, Hevsel Bahçeleri’yle ve Ahmet Arif’le ansaydık? Evet, Diyarbakır zindanını yaşamış Gülten Kışanak bugün hâlâ cezaevindeyse, o günden sonra pamuklara sarılıp sarmalanmamışsa buraya demokratik bir ülke denmez; bu, utançtır bu ülke için. (HDP sıralarından alkışlar) Evet, ne olurdu, mesela, tıpkı Nezihe Muhiddin, Behice Boran gibi bu ülkenin ilklerinden olan Aysel Tuğluk ilk eş başkan olarak eller üzerinde tutulsaydı. Öncekiler de tabii el üstünde tutulmadı, biliyorum ama bu sefer olmaz mıydı, bugünden daha mı kötü olurdu bu ülke?

Evet, tüm muhaliflerin başını eğdirmeye çalıştı bu devlet, Semra Vekile de aynısı yapılmaya çalışıldı; neredeyse boynu kırılacaktı yani arkadan itilmesinden. Neden? Çünkü ekranlarda gösterilecekti “Bakın, nasıl başını eğdirdik?” diye. Ya, böyle mi baş eğdirilir? Kime baş eğdirildi, tarihte kimi gördük biz gerçekten? Menderes’e de bunlar yapılmaya çalışıldı, Aczmendilere de. Aynı görüşten olmadığım insanlar için de söylüyorum, aynı şeyler yapılmaya çalışıldı; kimse baş eğmedi bu ülkede, böyle baş eğilmez; bu tamamen acziyettir, bunun tezahürüdür çünkü. Aslında, sözle ve demokratik yollarla bizlerle belki baş edebilirsiniz; bakın, baş edemezsiniz demiyorum, gerçekten belki baş edebilirsiniz eğer bunu yapsaydınız ama bunu yapmadınız, bunu tercih etmediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Tartışabiliriz, konuşabiliriz; belki bizim de hatalarımız vardı, bunları değerlendirebiliriz ama tartışmadınız, bunu yapmadınız, sözle mücadele etmediniz. İşte, bu bir acziyettir, kesinlikle acziyettir.

Bu ülkenin en çalışkan ve aslında bu ülkeye en fazla katkı sunabilecek vekillerinden birisinin vekilliğini düşürmeye çalışıyorsunuz. Komisyon arkadaşım; ne kadar titiz, ne kadar çalışkan bir kadın olduğuna bizzat tanıklık ettim. O hiçbir şey kaybetmedi diyemiyorum çünkü insan hayatından gidiyor zaman, hepimiz kaybediyoruz bu insan hayatından giden zamanda ama gerçekten, asıl kayıp bu ülke içindir ve Semra Güzel de tüm arkadaşlarımız da bu halkın iradesidir, bunu değiştirmeye kimsenin gücü yetmez. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci söz Sayın Fuat Köktaş'ın.

Sayın Köktaş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulumuzu ve bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında, az önce Cumhuriyet Halk Partisi konuşmacısı Sayın Tahsin Tarhan Bey, teklif sahibi Düzce Milletvekilimiz Fahri Çakır'la alakalı “Zeytinliklerle ilgili maddeyi bizim önergemizle çektik.” diye bir ifade bulundu, buna bir açıklık getirmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, biz Komisyonda görev yaparken muhalefet partilerinin, zaman zaman, sayısal çoğunluğumuzun olduğunu ve istediğimiz kanunları buradan çıkarabileceğimizi ifade ettiklerini biliyoruz. Bu bağlamda, isteseydik zeytin kanununun bu teklif paketinin içerisinde maddesi de olurdu. Sayın Grup Başkan Vekilimiz o günkü tepkilere duyarlı kalarak zeytin kanunu maddesini teklif paketinden çıkartmıştır, bunu ifade etmek istedim.

Tabii ki bu kanun teklifinin içerisinde milletimizin hizmetine sunulacak, sektörlerin önünü açacak, ülkemize döviz kazandıracak birçok madde bulunmaktadır.

Ben, hepimizin eleştirdiği, hepinizin eleştirdiği BOTAS'la alakalı süreci izah etmek istiyorum. Bilindiği üzere, dünyada pandemi dönemi başladığında doğal gazın metreküp fiyatı 145 dolarlar seviyesindeydi. Ukrayna-Rusya savaşı başladığında, BOTAS'ta 400 dolardan 1.400 dolara kadar çıkan bir fiyat oluştu fakat devlet olarak, Hükümet olarak bu fiyatın dörtte 1'i fiyatına biz konutlarımıza, ticari işletmelerimize doğal gazı vermeye devam ediyoruz. Dolayısıyla, yüzde 75 daha ucuz fiyattan bu millete verdiğimiz doğal gazın BOTAS'a getirmiş olduğu bir yük var. İşte, tam da burada, bu kanuni düzenlemede, BOTAS'ın ithalattan doğan vergi, harç borçlarının maliye tarafından karşılanması ve o taraftan ödenmesi maddesi var. Bu vesileyle, bizim bu doğal gazın maliyetinin dörtte 1'ini vatandaşımıza yansıttığımızı da ifade etmek isterim.

Yine, enerjide toplayıcılık var -MHP'li milletvekili arkadaşımız da ifade ettiler- daha dengeli bir satışın yapılabilmesi için ve enerji temininde kolaylık sağlayabilmesi için toplayıcılık kanununu da lisansını da bu teklifle geliştiriyoruz.

Ayrıca, sağlık sigortası primini ödeyemeyen, yapılandırmış olsa dahi bir şekilde ödeyemeyenlerin yani 2 milyon 40 bin kişinin toplamda 1 milyar 700 milyon TL gibi bir rakamını da Hükümet olarak herkesin sağlıktan istifade etmesinin önünü açarak siliyoruz.

Yine, teklif üzerinde en çok konuşulan limanların sürelerinin uzatılması konusu var. Değerli milletvekilleri, iptal edilen kanun üzerinde de limanlar üzerinde konuşmacıydım, bugün de nasip oldu yine limanlar üzerinde konuşmacıyım. Biz limanların süresini kırk dokuz yıl yapıyoruz yani yeniden kırk dokuz yıllık bir ihale yapmıyoruz, mevcut süreyi kırk dokuz yıla uzatıyoruz. Efendim, Anayasa Mahkemesi iptal etti; doğru. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği 4046 sayılı Kanun'a ilave ettiğimiz 30'uncu maddedeki gerekçe farklıydı. Şimdi, yeniden değerlemeler sisteminde, ya bunların beyan

etmiş oldukları 30/11/2022 tarihindeki bilançolar üzerinde olacak ya da ihaleyi aldıkları tarihteki döviz kuruna dönüp bugüne TÜFE'yle güncellenerek bir fiyat tespiti yapılacak.

Efendim, limanların özelleşmesiyle ne kazanacağız? Sürdürülebilirliği kazanacağız, yeniden istihdamı kazanacağız, dünyada tedarik zincirinin çok önemli olduğu lojistiğin önünü açacağız ve bunlarla ilgili de devletimizin kasasına gelir elde edilecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FUAT KÖKTAŞ (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

FUAT KÖKTAŞ (Devamla) – İşleticiler önünü görecekler ve yatırım yapacaklar. Herkesin ittifaken söylediği lojistik dünyada önemli sektör. Evet, dünyada bugün trendi yükselen iki sektör var, biri lojistik, diğeri enerji sektörü. Biz her ikisinin de önünü açmanın “Tren geçtikten ya da gemi kalktıktan sonra eyvah demeyelim.”in peşindeyiz. Bir şeyin kararını vereceğiz: Enerji kısıtlamasına gidildiğinde “Enerji yatırımlarını neden zamanında yapmıyorsunuz?” diye bağırın muhalefet, enerjinin önünü açıp bu yatırımları şimdiden yapanlara, öngörenlere maalesef engel olmaya çalışıyor, tıpkı zeytinliklerde yaptığı gibi.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Borçları milletin sırtına yükleyerek mi?

FUAT KÖKTAŞ (Devamla) – Şimdi, limanların önünü açıyoruz, diyoruz ki limanlar geleceğe hazırlansınlar, dünyada ticari rekabet savaşlarının olacağı yerler limanlardır; buna da itiraz ediyor.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Ya, sana versinler ya, limanı sana versinler bari bedavaya(!)

FUAT KÖKTAŞ (Devamla) – Ben bu ülkenin menfaatine olduğu, 2,9 milyar TL aldığımız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FUAT KÖKTAŞ (Devamla) – ...liman özelleştirmesine, 2,9 milyar TL'lik yatırım yapıldığı da buradan ifade etmek istiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birinci bölüm üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Soru-cevap işlemi yok.

Birinci bölümün de görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yapıp ayrı ayrı oylarınıza sunacağım ama öncesinde 5 milletvekilimize söz vereceğim.

Sayın Taşkın...

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Hazreti Mevlâna'nın vuslatının 749'uncu yılına ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İslam dünyasında ve dünya milletleri arasında âlim, arif, şair, mütefekkir, hoşgörü simgesi ve tasavvuf ehli gibi pek çok unvanla tanınan Hazreti Mevlâna'yı vuslatının 749'uncu yılında rahmetle anıyorum.

“Ben yaşadıkça Kur'an'ın kölesiyim, seçilmiş Muhammed'in ayağının, yolunun tozuyum. Birisi beni bundan başka bir sözle naklederse ben o sözü söyleyenden de o sözden de şikâyetçiyim.” dizelerinden de anlaşılabilceği üzere, Mevlâna'yı Mevlâna yapan şey, yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'e ve Sevgili Peygamber'imizin sünnetine olan bağlılığıdır.

Bugün, savaşların, iç çatışmaların, haksızlıkların, şiddetin hüküm sürdüğü dünyamızda evrensel barışın, kardeşliğin, sevginin, hoşgörünün simgesi olan Mevlâna'yı daha fazla anlamaya ve yaşamaya ihtiyacımız vardır.

Bu duygu ve düşüncelerle, Mevlâna'yı vuslatının 749'uncu yılında rahmetle anıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Gürer...

9.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emeklilikte yaşa takılanlara, sözleşmelilere, geçici işçilere, mevsimlik işçilere ve taşeronda kalanların tamamının kadroya alınmasına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Emeklilikte yaşa takılanlar, sözleşmeliler, geçici işçiler, mevsimlik işçiler ve taşeronda kalanların tamamının kadroya alınması yönünde aralık ayı içinde çalışma yapılacağını bakanlar, Cumhurbaşkanı ve AKP Grup Başkan Vekilleri açıklamıştı. Aralık ayına geldik, önümüzdeki hafta Meclis tatile giriyor, verilen sözler yine tutulmadı, bu konuda binlerce insanın umutlarıyla oynandı.

Emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili düzenleme bir an önce Meclis gündemine gelmeli. Ayrıca, taşeronda kalan tüm işçilere ayrımsız kadro verilmeli; geçici, mevsimlik ve sözleşmeli işçiler de kadroya alınarak bu mağduriyetler giderilmeli çünkü ülkemizde, çalışma yaşamında “modern kölelik” diyeceğimiz ucuz işçilik anlayışıyla haklar verilmedi.

Bu süreç sonlandırılmalı ve çalışanların emeklerinin karşılığının onlara verilmesi sağlanmalıdır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

10.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesinin Bitek Mahallesi'ndeki kentsel dönüşüme ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Asker ve zırlı araç eşliğinde, Şanlıurfa ili, Halfeti ilçesi, Bitek köylülerinin atadan kalma evleri ve ahırları kentsel dönüşüm bahanesiyle yıkılıyor. Acaba bu araziler yani Bitek köyünün arazileri kimlere satıldı? Bitek köyünün çılgınlığını duyun, vatandaş ezmeyin, belediye imkânlarını güçlüler için kullanmayın. Şanlıurfalıların bu çilesi ne zaman bitecek? TOMA'ların Bitek köyünde ne işi var? Köylüleri TOMA'yla tanıştırdınız, bunu da gerçekten gördük! Yani bu araziler kimlere ihale edildi, bu evler kimler için bu şekilde yıkılıyor? Atadan kalma bu araziler için vatandaşlara niçin terörist muamelesi yapılıyor? Buradaki Bitek köylüleri mağdur; lütfen Bitek köylülerinin çılgınlığını, mağduriyet sesini duyun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunarım Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Adıgüzel...

11.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, kamuda çalışan sözleşmeli personele ve iktidarın ayrımcılık yapan politikalarına ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Kamuda çalışan sözleşmeli personel için kadro çalışması duyuruldu ancak açıklanan kapsam tüm sözleşmelileri kapsamıyor; sağlık çalışanlarının bir bölümü ve sözleşmeli sağlık yöneticileri, akademik personel, KİT personeli, Meclis danışmanları, sözleşmeli askerî personel kapsam dışı. Sözleşmeli er ve erbaşlara yedi yıl sözleşme sonrası kadro hakkı vardı, kanunu vardı ancak uygulanmadı, şimdi ikinci defa görmezden geliyorsunuz. Meclisin yükünü birlikte omuzladığımız mesai arkadaşlarımız, sözleşmeli Meclis danışmanları neden yok? Aynı işi yapan

hemşire ve sağlık personelinin birisi var, birisi yok. Siz bu şekilde hem adaleti hem de iş barışını sakatlıyorsunuz. Her şeyde ayrımcılık yapan politikanız burada da tezahür etmiş. Gençleri böldünüz, yandaş vakıf ve cemaat gençliği ile diğer tüm Türkiye gençliği; şehit ve gazileri böldünüz, 15 Temmuz şehit ve gazileri ile diğer şehit ve gaziler. Olması gereken ise hak, hukuk, adalet herkes için.

BAŞKAN – Sayın Sariaslan...

12.- Nevşehir Milletvekili Faruk Sariaslan'ın, Ortahisar-Göreme arasında yapılan yola ilişkin açıklaması

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ortahisar ile Göreme arasında her türlü itirazımıza rağmen yol yapıldı; bir hafta önce, AKP'li 2 milletvekili, Valimiz, ilimizin yüksek bürokratlarının katılımıyla ve de dualarla açıldı. Bu yol aradan bir hafta geçmeden, kar, yağmur yağmadan, kış henüz başlamadan bozuldu ve çöktü. Bu yolun yapımını kim üstlendi? Hangi firma yaptı? Hangi firma yaptıysa bu firmaya ihaleyi kim verdi? Bu konuyla ilgili İçişleri Bakanlığı bir soruşturma açacak mı? İçişleri Bakanlığının bu firmaya soruşturma açmayacağını takipçisi olacağım.

Teşekkür ediyorum.

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381) (Devam)

BAŞKAN – Evet, sayın milletvekilleri, 1'inci madde üzerinde 3'ü aynı mahiyette olmak üzere 4 adet önerge vardır. İlk okutacağım 3 önerge aynı mahiyette olup birlikte işleme alacağız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Kenanoğlu

Serpil Kemalbay Pekközeğü

Sait Dede

İstanbul

İzmir

Hakkâri

Filiz Kerestecioğlu Demir

Dilşat Canbaz Kaya

Erdal Aydemir

Ankara

İstanbul

Bingöl

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Mehmet Metenat Çulhaoğlu

Zeki Hakan Sıdali

Adana

Mersin

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahipleri:

Tahsin Tarhan

Müzeyyen Şevkin

Erkan Aydın

Kocaeli

Adana

Bursa

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu

Tacettin Bayır

Ali Mahir Başarır

Manisa

İzmir

Mersin

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İFFET POLAT (İstanbul) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Sayın Filiz Kerestecioğlu’nun.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Teklifin 1’inci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Dönemin Maliye Bakanı Kemal Unakıtan 2003’te “Ne banka bırakacağız ne fabrika ne de enerji dağıtımı, hepsini özelleştireceğiz.” demişti. Dediğinizi de yaptınız, tüm kamu kaynaklarını satın savurdunuz. Sadece Türkiye Denizcilik İşletmesine bağlı limanların özelleştirilmesinde 725 milyon dolar zarara uğradık. Şimdi de eğer bu madde yasalırsa, 18 limanın işletme hakkını devralan ve aralarında Katarlı QTerminals’in de bulunduğu şirketlerin otuz, otuz altı ve otuz dokuz yıl olan işletme süreleri, yeni bir ihaleye çıkılmadan ya da pazarlık yapılmadan, açılmış davalardan da kayıtsız şartsız feragat edilmek şartıyla kırk dokuz yıla uzatılacak. Derince Limanı, Antalya Limanı, Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünün özelleştirilen 5 limanının işletmesi için de durum benzer. Limanlar on yıllarca aynı şirketlere peşkeş çekilmiş olacak yani zaten peşkeş çektiğiniz limanları, rant sağladığınız şirketlere kalıcı olarak vermek istiyorsunuz.

Anayasa Mahkemesi ağustos ayında verdiği kararda “Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.” diyerek bu maddenin kamu yararına aykırı olduğunu tescil etti. Ayrıca, mevcut özelleştirme sözleşmesinin tarafları dışında ihaleye katılma imkânının engellenmesinin serbest rekabet ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmadığını tespit etti. Ayrıca, yeni ihaleler yapılmaksızın sözleşme sürelerinin uzatılmasının devleti zarara uğratacağını, limanların gerçek değerlerine ulaşılamayacağını da tespit etti AYM. Ancak Ekim 2022’de, Anayasa’ya aykırı davranarak aynı maddeyi tekrar getirmeye çalıştınız, yine kamuoyu baskısı ve mücadeleimiz sonunda geri çekmek zorunda kaldınız. AYM’nin verdiği iptal kararına karşın limanlarla ilgili düzenlemenin 4’üncü kez getirilmesi artık, Anayasa’ya aykırı olmanın ötesinde, bir Anayasa suçu hâline dönüştü.

2021 itibarıyla dünya ticaret hacminde deniz yolunun payı yüzde 60’la 11 trilyon doları geçiyor. Dolayısıyla bu düzenlemeyi, ortaya çıkan rantı sermayeye kaynak transferinde kullanmak için istediğiniz çok açık. Giderayak rant kapılarını açık tutmaya çalışıyorsunuz. Limanların yerli ya da yabancı şirketlerce işletilmesi kayıt dışılığın ve kontrolsüzlüğün de önünü açıyor aynı zamanda.

Dünya kamuoyunun bildiği gibi, Mersin Limanı uyuşturucu trafiğinin merkezi hâline getirildi. Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığının 2022 Türkiye Uyuşturucu Raporu, Türkiye’nin transit rota niteliği taşıdığını, iç pazarda satışından daha çok, yasa dışı uluslararası ticaretin önemli bir aktörü olduğunu ve Mersin başta olmak üzere uyuşturucu yakalamalarının en çok limanlarda yapıldığını gösteriyor.

Öte yandan, özelleştirdiğiniz limanlar kontrolsüz de bırakılıyor. Azeri, Rus, Gürcü, Çeçen, Sırp mafya grupları elini kolunu sallaya sallaya ülkeye yerleşip, cadde, sokak ortalarında birbiriyle hesaplaşıp çatışıyorlar. Yani hepimiz her an namlunun ucunda olabiliriz.

Yapılması gereken, limanların tümünü kamulaştırmak ve böylelikle Türkiye’nin uyuşturucu ticaretinde transit ülke olmasının da önüne geçmek. Özelleştirmelerle, limanlarda çalışan işçiler de işten çıkarıldı; iş yükü ve iş güvenliğinin olmaması iş kazalarının artmasına neden oldu. Ama tabii, umurunuzda olan işçiler değil; yandaş, yandaş, yandaş ve rant.

“Vatan” diyorsunuz ya her lafınızda, işte, o vatan, Katar’a, ona buna peşkeş çekilmeyen limanlardır, demir yollarıdır; halkına hizmet sunan, geliri adaletli olarak dağıtabilen devlettir. Limanları peşkeş çekip ülkeyi uyuşturucu merkezi hâline getirenler vatanseverlikten söz etmesinler. Gerisi lafûgûzaf.

Saygılar sunarım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz talebi Sayın Zeki Hakan Sıdali’nin.

Sayın Sıdali, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; bu maddeyle, Türkiye Denizcilik İşletmeleri AŞ ve TCDD’ye ait bazı limanların özelleştirilme sürelerinin kırk dokuz yıla tamamlanmasını tekrar görüyoruz. Hepimiz bu teklife aşınayız aslında, ne de olsa bu kanunun 4’üncü kez Meclise gelişi. Limanların özelleştirilme sürelerinin kırk dokuz yıla uzatılmasındaki bu ısrarınızı, yılan hikâyesine çevirdiğiniz EYT’de, emekli maaşlarının iyileştirilmesinde, okullarda çocuklara iki öğün yemek verilmesinde, çiftçilere hibe ve desteğin artırılmasında, öğrencilere verilen bursların insanca okumayı sağlayacak hâle gelmesinde de görmek isterdik. Ancak sizler, bunlar yerine, kamuya da millete de hiçbir faydası olmayacak, hatta zararı olan bir konuda ısrar ediyorsunuz. Bu öyle bir ısrar ki ne Danıştay dinliyorsunuz ne de Anayasa Mahkemesini. İlk özelleştirilen limanların bile sözleşme bitiş sürelerine en az dört yıl var ama siz, apar topar, bu süreyi kırk dokuz yıla tamamlamak istiyorsunuz. Bu acelenin sebebi ne? Bu kadar mı nakde sıkıştınız? Kiralama süresi daha dolmamış limanların ihalesiz bir şekilde aynı firmalara veriliyor olması, kamu yararı ilkesine de rekabetçiliğe de siyasi etiğe de aykırı. Bu yılın başında Genel Kuruldan geçirdiğiniz bu teklifin Anayasa’ya aykırı olduğunu, yanlış yaptığınızı söylemiştik; dinlemediniz. Nitekim, Temmuz 2022’de Anayasa Mahkemesi tarafından bu kanun iptal edildi. Gerekçe basit; sebep: İhaleye girmeye istekli kişilerin engellenmesi serbest rekabet ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmıyor; limanların gerçek özelleştirme değerlerine ulaşmasının engellenecek nitelikte olması. Yani bu hakkı halkın zararına devrediyorsunuz, mevcut koşullarda çok daha iyi bir fiyata ihale edebilecekken etmiyorsunuz. Aynı şekilde “ihalenin diğer tarafları işletmenin kırk dokuz yıllığına uzatılacağını bilseydi ihale ilk yapıldığında daha yüksek tekliflerle ihaleye girerdi, kamu daha fazla kazanırdı.” diye de düşünmüyorsunuz. Kamu yararını dikkate almıyorsunuz derken tam da bundan bahsediyorum. Yönettiğiniz ekonomi yangın yeri, sizse yangından mal kaçırırçasına iş yapıyorsunuz. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerini dikkate almadan, bu konuda bir revize yapmadan teklifi yine bir kanunun arasına sıkıştırıveriyorsunuz. Kanun iptal edilene kadar bakalım kaç tane daha sözleşme yenileyeceksiniz? Üstüne üstlük, teklifin gerekçesinde “Liman işletmecileri taahhüt ettikleri yatırım faaliyetlerini gerçekleştirilmemektedir.” ifadesi yer alıyor yani işletmelerin yapması sözleşmelerle sabit olan yatırımları yapmadıklarını itiraf ediyor. Normal şartlarda, sorumluluklarını yerine getirmemek iptal gerekçesi iken sizin idealinizde kırk dokuz yılı kapma vesilesi oluyor yani ihaleyi kazanan hem işi yapmıyor hem de bunun için ödüllendiriliyor; neden acaba? Mesela Mersin Limanı’na bakalım: İşletmecinin mevcut sözleşmeye aykırı tutum ve davranışları geçtiğimiz yılların Sayıştay raporlarında yer almıştı. TCDD’ye ait olan 12 bin metrekarelik arsanın bedelsiz şekilde kullanıldığı, yükleme boşaltma işlemleri için sözleşmeye aykırı biçimde ücret alındığı resmî raporlarda tespit edildi. Peki, sonuç ne oldu? Kamu zararı yaratan işletmeci ödüllendirildi, sözleşmesi uzatıldı. Şimdi siz kimi koruyorsunuz? Yine gerekçenizde “Limanların kamu yararı sağlanacak şekilde işletilip işletilmeyeceğini görmek istedik. O yüzden başta kırk dokuz yıl yapmadık.” diyorsunuz. Yine aynı gerekçede “Yatırımlar yapılmıyor.” demiştiniz. Yatırım yapmadan nasıl kamu yararı sağlanabilir ki? Nereden tutsak elimizde kalıyor işin aslı. Şimdi, siz, yatırımların yapılmayacağını -mesela Taşucu’nda- görmek için mi beklediniz? Diyelim ki işleyişi görüp karar veriyorsunuz; e, Taşucu Limanı 2021’de özelleştirilmişti; daha bir gemi yanaşmadan, bir konteyner indirilmeden kırk dokuz yılı kaptı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Tamamlıyorum.

Olmayan işleyişte ne görebildiniz merak ediyoruz. Anlaşılan niyet okuyorsunuz ama niyet okuyarak devlet yönetilmez.

Teklifteki gariplikler bununla da bitmiyor. Hatırlayın, limanın bir kısmının özelleştirilmesine yönelik kararlar Danıştay tarafından iptal edilmişti fakat bu iptal kararlarının uygulamaya dahi koyulmadığının hepimiz şahidiyiz. Danıştay iptal ediyor, siz bu kararı uygulamıyorsunuz. Şimdiye kadar, hukuku uygulamak yerine etrafından dolanmayı seçmişsiniz; anlaşılıyor ki artık bundan da yorulduunuz, o sebeple “Ek sözleşmeyle ilgili olarak Danıştaydan görüş alınmaz.” ibaresini getiriyorsunuz.

Söylenecek çok şey var, ezcümle: Anlayın artık, milletin sizin bu haksız, hukuksuz uygulamalarınıza da kendini yok sayıp şanslı azınlığa kıyak geçmenize de tahammülü kalmadı; Allah’tan az kaldı.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son söz Sayın Ali Mahir Başarır’ın.

Buyurun Sayın Başarır. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bir sefer, az önce bu yasa teklifini savunan AKP’li milletvekili arkadaşımız Anayasa Mahkemesinin farklı gerekçelerinden bahsetti; limanlarla ilgili olanı söylüyorum. Yani bu torba yasanın en hukuksuz -bana göre- en ahlaki olmayan maddesini, 1’inci maddeyi söylüyorum. Bakın, Anayasa Mahkemesi şunu söyledi: “Rekabet yoksa, birçok şirket bu ihaleye girmiyorsa, ihale yapmıyorsanız 85 milyon zarara uğrar, yapmayın.” dedi. (CHP sıralarından alkışlar) Daha, ben buraya gelirken Rize’den bir yurttaş aradı, aynen şunu söyledi: “Ya, ben, Rize’de 8 dairelik bir apartmanı yönetiyorum. Oraya deterjan alırken bile teklif alıyorum, utanmıyorlar mı milyarlarca liralık, dolarlık limanları birkaç şirkete peşkeş çekiyorlar.” (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Arkadaşlar, ayıp değil mi? Bir de şey diyorsunuz: “Arkadaşlarımız, ‘Peşkeş çekiliyor.’ diyor.” Hayır. Zaten bir tur çektiniz; Mersin Limanı’nı ya da diğer limanları değerinin çok altında verdiniz, şimdi ikinci tur için istiyorsunuz. Yahu, ben bunu altı ay önce bu kürsüde söyledim, kızdınız. Bir hırsız bile, soyduğu bir eve ikinci kez girmez. (CHP sıralarından alkışlar) Arkadaşlar, bu nedir? Bakın, burada inanılmaz zararlar var. Mersin Limanı’nı kırk dokuz yıllığına vereceksiniz. Peki, burayı, 2007’de otuz altı yıl süreyle Akfen’e verdiniz. Ne kadara verdiniz? 755 milyon dolara verdiniz. Bu şirket, kısa bir süre sonra hissesinin yüzde 40’ını Avustralyalı bir fon şirketine 869 milyon dolara sattı. Yani burası zaten 2 milyar dolar ediyordu. Ya, yazık değil mi? Burada, tüyü bitmemiş yetimin, 85 milyonun hakkı var ama bunu hep yapıyorsunuz, alışkanlık hâline getirmişsiniz. Aynı şeyi TEKEL’de yaptınız. 2004’te TEKEL’in içki bölümünü 292 milyon dolara özelleştirdiniz.

MURAT EMİR (Ankara) – Talan ettiler, talan!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ve şirket geldi, bakın, yüzde 90’ını Amerikalı bir şirkete 810 milyon dolara sattı. Nerede 600 milyon dolar? Bunun hesabını verebiliyor musunuz?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sonra?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sonra 2,2 milyar.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Arkadaşlar, aynı şeyi TELEKOM’da yaptınız; TELEKOM’u bir dolandırıcıya verdiniz. 2 milyar dolar kasasında para vardı; 6,5 milyar dolara verdiniz ama TELEKOM’un değeri 50 milyar doların üzerindeydi. Yazık değil mi?

MURAT EMİR (Ankara) – Dolandırıcı saraydan çıkmıyor, saraydan!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hariri!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Aynı şeyi... Ya, siz, Tank Paleti Katar'a verdiniz, Katar'a, 50 milyon dolara; bizim askerimizin fabrikasını verdiniz. Katar şimdi bir futbolcuya 1 milyar dolar veriyor. Utanmıyor musunuz bundan? Utanmıyor musunuz?

Şurada Anayasa'ya sadakat yemini eden Recep Tayyip Erdoğan şuna yemin etti: "Anayasa'ya bağlı kalacağıma..." dedi.

MURAT EMİR (Ankara) – Onun yeminini geç.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ben şimdi çok merak ediyorum, bu yasa teklifi buradan geçerse imzalarken bir parça yüzü kızarmayacak mı?

MURAT EMİR (Ankara) – Bunları kızarmıyor ki onunki kızarsın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bakın, Anayasa'ya sadakat yemini etti. Ha, Anayasa Mahkemesinin kararını hiçbir önemi yok sizin için. Neden? 5 şirkete ve Katar'a Antalya Limanı'nı, Mersin Limanı'nı verin, ne olursa olsun ama yazıklar olsun, yazıklar olsun! Hukuku, kanunları, Anayasa'yı, Anayasa Mahkemesini bir kenara bırakmışsınız. Milyonlarca insanın, vatandaşların hakkı var burada. Ya, yazık, insanlar ekmek alamıyor ve siz, bu ülkenin fabrikasını, bu ülkenin limanlarını, bu ülkenin kamu arazilerini yandaşlara ihalesiz dağıtmak istiyorsunuz ve bu yasayı da buraya getiriyorsunuz. Düşünün, Anayasa Mahkemesi iptal etti diyoruz, arkadaş diyor ki: "Bir daha etsin." Yahu, Anayasa Mahkemesi sizin oyuncağınız mı? Etmiş, net, net; etmiş. Yahu, bana gösteriyorsunuz ama etmemiş mi; Sayın Başkan, etmedi mi? Bu niye bir daha geliyor?

Ve ben merak ediyorum, Düzce Milletvekili bunu getiriyor, getirsin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, tamamlayın sözlerinizi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – ...Samsun milletvekili var, limanları olan vekiller var, onlar niye getirmiyor?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Getiremezler.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Mersin milletvekili getirirse Mersin'de sokağa çıkamaz, sokağa çıkamaz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu limanlar bizim geleceğimiz, bu limanların zaten özelleştirilmesi rezalet bir durumdu, şimdi kırk dokuz yıllığına da uzatıyorsunuz. Hangimiz yaşayacak Allah bilir ama büyük bir ihtimalle hiçbirimiz o gün bu dünyada olmayacağız. Bu dünya bitti, öbür dünyaya da giderken Katar'ı, yandaşları memnun etmek istiyorsunuz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Yazıklar olsun!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Olmaz, getirin bunu, getirin; 2023 seçimlerinden sonrasına bırakın. Bakalım o zaman Katar, Limak, Cengiz limanlara el uzatabilecek mi? O yüzden, Anayasa'ya bir parça saygınız varsa -ki yok- yargıya varsa çekin şunu, çekin. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, yoklama talebim var.

BAŞKAN – Efendim?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama talebim var.

BAŞKAN – Tek başınıza kalktınız ama.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hep birlikteyiz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Biz de el kaldırdık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben de el kaldırdım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İsterseniz, önergeleri oylayın, maddede isteyeyim; sizin de gönlünüz olsun.

BAŞKAN – Tamam, benim de gönlüm olsun bari; İç Tüzük’ü tatbik edelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, ben karar yeter sayısı istiyorum.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

BAŞKAN – AK PARTİ Grubunun 1 adet önergesi vardır, okutup işleme alacağım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, bekliyoruz.

BAŞKAN – Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle 4046 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen geçici 31'inci maddenin beşinci fıkrasında yer alan "teşvik" ibaresinin "tevsik" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yılmaz Tunç

Ramazan Can

Zemzem Gülender Açıanal

Bartın

Kırıkkale

Şanlıurfa

İrfan Kartal

Husret Dinç

Cemal Bekle

Van

Hakkâri

İzmir

Mustafa Elitaş

Kayseri

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Takdire bırakıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Mustafa Elitaş'ın.

Sayın Elitaş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) – Bu sefer gerçeği anlat Elitaş!

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Dün de ifade etmiştim; bu limanların hemen hemen yarısı 1997 ve 2002 yılları arasında gerçekleştirilmiş. Şu anda, 6'lı masanın ortakları içerisinde, sanıyorum, 3 siyasi parti bu özelleştirmenin lehinde olan siyasi partiler.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Burada da var Elitaş, burada da var. Bu taraf, ortaya bak.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – O siyasi partinin de herhâlde özelleştirme üzerinde olumlu kanaat belirteceğini tahmin ediyorum, ki o kanaatteyim.

Şimdi, bir hayal kursak, desek ki seçim yapıldı, özelleştirmeyle ilgili bir durum ortaya geldiğinde "Ce-Ha-Pe" diyecek ki: "Yok, olmaz." 6'lı masanın diğer şeyleri...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ama onlar ihale yaptı Elitaş. Onlar bari ihale yaptı, senin gibi ihalesiz süre uzatmıyor. Nasıl savunuyorsun ya?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) - Hani 6'lı masa dedi ya: “Biz bir heyet oluşturacağız, bir konsensüs ortaya çıkaracağız, o masa içerisinde siyasi parti liderlerinin, 6 siyasi parti liderinin yaptığı işlem çerçevesinde diyeceğiz ki böyle böyle olacak, Cumhurbaşkanı da ona ‘eyvallah’ diyecek.”

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Elitaş, onlar ihale yaptı, ihale!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Havale yapmıyoruz, ihale yapıyoruz biz!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Siz ihalesiz süreyi uzatıyorsunuz ya! İhalesiz süre uzatılıyor!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) - Yapılan sistem, getirilmeye çalışılan ortam bu. Şimdi, önemli bir konuda 6'lı masa içerisinde bulunan -sanıyorum- 5 siyasi parti özelleştirmeden yana, en büyük siyasi parti özelleştirme karşıtı.

VELİ AĞBABA (Malatya) – İhalesiz, ihalesiz. İhale yapılmadan süre uzatılıyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz kendi derdinize yanın, bizim derdimizle uğraşmayın.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Bütçe konuşmalarından, bütçe görüşmesinden Sayın İlhan Kesici, Sayın Özgür Özel'in o 10 metrelik, 20 metrelik hani özelleştirdiğimiz şeyi var ya...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ya, siz kendi derdinize yanın, bizim derdimizle dertlenmeyin.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Ya, baktım, Sayın İlhan Kesici özelleştirme geleneğinden gelen bir milletvekili, o zihniyetle yetişmiş bir milletvekili.

VELİ AĞBABA (Malatya) – E, sizde de CHP geleneğinden gelen arkadaşlar var. Ne olacak? Sizde de var.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Ama herhâlde, Sayın Kesici, özelleştirilen o şeyleri değil, yapılan eylemin çok iyi olduğunu söyledi. Aksi hâlde, Sayın İlhan Kesici'nin o yaptığı konuşma, yetiştiği tarzı, öğrendiği bilimi ve siyaset yaptığı ortamı inkâr anlamına gelir.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Süleyman Soylu, Numan Kurtulmuş...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Şimdi buna bakarsanız, Ali Şeker bir şey diyor. Numan Kurtulmuş'a ne diyeceksin?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Numan Kurtulmuş'u, Süleyman Soylu'yu mu anlatıyorsunuz ya!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Diyor ki: “Böyle böyle, ben Sayın Özgür Özel'in eylemini sevdim, güzel bir eylem yaptı.” Zaten Cumhuriyet Halk Partisinin yaptığı iş hiç icraat değil, sadece böyle eylemleri yapma maharetinde; güzel de yaptılar, Allah var, bir şerit hâline getirdiler. Biz bunları beceremiyoruz; biz yapıyoruz, millet takdir ediyor.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Siz satıyorsunuz. Biz yapıyoruz, siz satıyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Yirmi yıldır zaten yaptığımız en önemli işlerden biri bu. Biz programımıza getirdiğimiz meseleleri ortaya koyuyoruz, gerçekleştiriyoruz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Katar'a veriyorsunuz devletin bütün limanlarını.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Sattınız her yeri.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Bakın, değerli arkadaşlar, bu yapılan işler ihaleyle olan işler.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bu ihaleyle olmuyor işte. Uzatmalar ihaleyle olmuyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – 2017 yılında bir kanun çıkmış, çıkan kanunda diyor ki... Kırk dokuz yıla uzatmışız, Demiryolları limanlarıyla ilgili özel bir kanun çıkmış, kırk dokuz yıla uzatmışız.

Bu 18 tane liman Özelleştirme İdaresine gitmiş, demiş ki: “Şöyle şöyle bir kanun çıktı. Bu kanunun bizi kırk dokuz yıla uzatmasını arzu ediyoruz.” Özelleştirme İdaresi bakmış kanuna, “Siz bu kanun kapsamına girmiyorsunuz.” demiş, vatandaşların yani bu şirketlerin taleplerini reddetmiş. Bunun üzerine, şirketler idari bir karar olduğu için Danıştaya müracaat etmişler. Danıştay “Bunu, siz, o kanun çerçevesinde yapamazsınız, örnek gösterdiğiniz kanuna uygun hâle getirilebilmesi için bir kanuni düzenleme yapılması gerekir.” demiş ve bugün bu kanun onun üzerine yapıyor.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – İhale yapın, ihale.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Anayasa Mahkemesine giden kanundan farklı bir yöntem vardı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Anayasa’yı mı değiştireceksiniz limanları daha da uzun vermek için? Yönetmelik olmadı yasa, yasa olmadı Anayasa!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Orada, uluslararası değerlendirme kuruluşlarının -3 tane değerlendirme kuruluşunun- gelecekle ilgili yapılacak beklentilerine ve o günkü pandemi şartlarında, lojistiğin zirve yaptığı bir dönemde o beklentilere göre bir hesap yapacaktı, teklif edilecekti.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ne kadar meraklısınız milletin malını satmaya.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Şimdi, bu kanunla birlikte, sanki şirketler, “Aman, ne güzel yaptınız, hadi gel ben bunu yapayım...” Burada farklı hesaplama yöntemleri var değerli arkadaşlar.

Bir işin zaten ehemmiyeti şudur: Bugünkü sattığınız fiyatla, en az olanın altı yıllık süresi var, en çok olanın da on beş yıllık süresi var. O, on beş yıllık süreden sonra en az altı yıl sonraki süreçle ilgili biz on beş yıllık uzatma yapıyorsak, on yıllık uzatma yapıyorsak, onun parasını şimdiden alıyoruz.

“Niye erken yapıyorsunuz?” diyor. İçinizde muhasebe de bilen arkadaşlar vardır, hesaptan anlayan arkadaşlar vardır, belki içinizde olmayabilir ama 6’lı masa içerisinde kendini “hesapçı” diye söyleyen...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çocukların parasını bugünden niye alıp harcıyorsunuz? Torunlarının parasını niye bugünden alıp harcıyorsunuz? Çocukların geleceğini çalışyorsunuz, geleceğini!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Hele sizin Genel Başkanınız “Ben hesap uzmanıyım.” diyor. Hesap uzmanı olan bir genel başkanın milletvekili arkadaşları, eğer bu konuyla ilgili görüşlerini farklı hâle getiriyorlarsa on beş yıl sonraki, yirmi yıl sonraki parayı bugünden alıp o güne değerledikleri takdirde, değerlendirme oranının nereye gideceğinin farkında değiller.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Bakın, değerli arkadaşlar, eğer bunu bilmiyorsanız, çeşitli yöntemler var, girersiniz, teknolojiyle ilgili Sayın Genel Başkan, Hesap Uzmanı Genel Başkanımız ne diyor?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kuşaklar arası servet transferi yapıyorsunuz, hakkınız olmayanı harcıyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – “Teknolojiyi anlasınlar diye biz Rifkin’la böyle bir görüşme yaptık.” diyor. İşte, teknolojiye girin, bakın, “Bugünkü 1 milyon liranın değeri o dönemde, 2025 yılında, 2030 yılında ne olabilir?” diye bir sorun, size bir hesap versin. Yani bunları bilmek artık zor değil, önemli bir matematik işi değil. Soruyorsunuz bilgisayara, bilgisayar size cevap veriyor, hesap uzmanı olmaya da gerek yok.

Değerli arkadaşlar, onun için, burada yapılan işleme “peşkeş” gibi, “Vay, efendim, yandaşlara...” gibi ifadeler kullanmak doğru bir usul değil, yanlış, yanlış...

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Ya, peşkeş; milyarlık limanlar bedava gidiyor ya, bedava gidiyor ya!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Bakın, Sayın Tahsin Tarhan, yapmayın...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Açık ihale yapmanız lazım, açık ihale yapmıyorsunuz, içindekine uzatıyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Siz teşviklere de “Peşkeş çekiyorsunuz.” diyorsunuz, biz ayırım yapmıyoruz, ayırım yapmıyoruz, hakkı olan herkesi o teşviklerden de faydalandırıyoruz, siz de hak etmişsiniz, siz de faydalanmışsınız.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Nerede, nerede? Nerede faydalandık göster bakalım!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Elitaş, amma savundun ha!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kendinden sonrakine su bile bırakmadı gördünüz, kendinden sonrakine... Onu bile içip gidiyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bunlar böyle, su bile bırakmadı, suyu bile içti!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, gelecek kuşaklara su bile bırakmıyor, onu da tüketiyor, gidiyor.

BAŞKAN – Size de su getirdim ben.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Efendim “Cumhuriyet Halk Partisinin icraat yaptığı nerede görülmüş, onlar eylem yapar, icraat yapmazlar.” diyerek sataştı.

BAŞKAN – Dedi.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Vakit olacak da Cumhuriyet Halk Partisinin yaptığı icraatları buradan AK PARTİ'ye kadar 12 kilometre, 14 kilometre yuvarlayıvereceksin o zaman aklın başına gelecek. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Şimdi, cumhuriyet kurmak kadar büyük icraat yok, bir kere onu bir kenara koyun, hakkımızı teslim edin, kime sataştığımızı bilin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Cumhuriyeti beraber kurduk!

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Hep beraber kurduk cumhuriyeti!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Cumhuriyeti kim kurdu? Millet kurdu, millet!

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Arkadaşlar, elinizi vicdanınıza koyun, şaka bir tarafa “liman” dediğin hepimizin bir varlığı, dededen, babadan gelmiş, torunlara da miras bırakılması gereken bir şey, zaten böyle bir varlığı satamazsınız. Ne yapıyorsunuz? İşletme sözleşmesi, işletme hakkı devri sözleşmesi yapıyorsunuz. Ama özünde bunu yaparken attığımız adıma bir bakalım: Geçmişte yapılmış bir sözleşmeyi süresi sonlanmadan ve kendi döneminizde, gelecek hükümetlerin döneminin yetkisine el atarak ve ihale

yapmadan süre uzatıyorsunuz. Herhangi birinizin dedesinden, babasından kalan bir dükkânın içindeki kiracının kontrat süresi dolsa, yeniden o dükkânı kiraya verme imkânı olsa bu yöntemle kirayı uzatacak olan çıkar mı? Kendi malınıza yapmadığınız muameleyi beytülmale yapıyorsunuz, bizim itirazımız buna. (CHP sıralarından alkışlar)

Ayrıca, millet size yetkiyi verdi, yirmi yıldır kullandınız, bir beş yıl daha yetki talep edeceksiniz, millet verirse başımızla beraber -biz diyoruz, bize verecek, bizim ittifakımıza verecek- ama siz burada milletin vermediği yetkiyi, verip vermeyeceği belli olmayan bir yetkiyi ileriye dönük kullanmaya çalışıyorsunuz. Yaptığınız iş, bundan sonraki cumhuriyet hükümetinin yetkisine müdahaledir, aşkın zamanlı bir darbe girişimidir; bunu böyle bilin.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama talep ediyorum.

BAŞKAN – Önerge öncesi mi yoklama talebi, madde öncesi mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet efendim, önerge öncesi.

BAŞKAN – Önerge öncesi yoklama talebi var.

Sayın Özel, Sayın Tarhan, Sayın Şevkin, Sayın Ağbaba, Sayın Keven, Sayın Başevirgen, Sayın Ünlü, Sayın Ceylan, Sayın Yalım, Sayın Emir, Sayın Başarır, Sayın Şeker, Sayın Durmaz, Sayın Zeybek, Sayın Kaya, Sayın Berberoğlu, Sayın Hancıoğlu, Sayın Tokdemir, Sayın Şahin, Sayın Kayan.

Sayın milletvekilleri, pusula veren sayın milletvekilleri lütfen Genel Kuruldan ayrılmasın, tek tek sahiplerini arayacağım Genel Kurulda.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.19

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.35****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42’nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – 381 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesi üzerinde Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç ve arkadaşlarının önergesinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemi tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Pusula veren sayın milletvekilleri lütfen Genel Kuruldan ayrılmasınlar, pusula sahiplerini arayacağım Genel Kurulda.

Yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381) (Devam)

BAŞKAN – 381 sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum ve Grup Başkan Vekillerimizi kürsü arkasına davet ediyorum

Kapanma Saati: 18.41

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.50

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ**KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42’nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

381 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Süreyya Sadi Bilgiç’in, çocuk istismarlarının araştırılması ve çocukların korunmaları amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasına yönelik bütün grupların önerilerini verdiklerine ve bu önerilerin görüşmelerinin de 3 Ocak tarihinde yapılması konusunda gruplar arasında mutabakat sağlandığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir bilgiyi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Az önce Sayın Grup Başkan Vekillerimizle yapılan toplantıda, kurulması düşünülen çocukların istismarlarının araştırılması ve korunmasına yönelik olmak üzere bütün gruplardan önerilerin verildiğini gördük. Bu çerçevede, çocuklara yönelik her türlü cinsel istismar başta olmak üzere her türlü istismarın engellenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, ayrıca çocukların temel hak ve özgürlüklerden en üst düzeyde yararlanmaları ve her türlü istismardan korunmaları noktasında karşılaşılan sorunların tespit edilerek bunlarla ilgili yeni çözüm önerilerinin belirlenmesine ilişkin olmak üzere bir araştırma komisyonu kurulması ortak olarak kararlaştırıldı ve bunun da görüşmelerinin 3 Ocak tarihinde yapılması konusunda gruplar arasında mutabakat sağlanmıştır. Bu bilgiyi sizlerle ve kamuoyuyla paylaşmış oluyorum.

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, görüşmelerimize devam ediyoruz.

2’nci madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri ayrırlık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesiyle 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu’na eklenen geçici madde 7’nin birinci cümlesinde yer alan “, merkezi yönetim bütçesinin gelir ve gider hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Muhammet Naci Cinisli

Erzurum

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde İYİ Parti Grubumuzun görüşlerini ifade etmek üzere söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2'nci maddeyle BOTAŞ'ın Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine ödemediği her türlü vergi ve idari para cezaları ile gecikme zamlarının terkin edilmesi düzenleniyor. BOTAŞ'ın 119 milyar lira KDV borcunu ödemediğini Komisyon görüşmelerinde üzülen öğrendik. Yıllarca hazinemize önemli katkılar sağlayan göz bebeğimiz bir kurumun ithal ettiği doğal gazın KDV'sini bile ödeyemeyecek duruma gelmesi gerçekten ibretlik bir durum. Bu duruma nasıl gelindi; akıl alır gibi değil. Teklif gerekçesinde, artan maliyetler ve konutlara verilen doğal gazın sübvansız edilmesi nedenleriyle maddeye gereksinim olduğu ifade ediliyor yani maliyet artışını öngöremediğinizi ikrar ediyorsunuz. Geçen yıl bugünlerde aynı gerekçelerle aynı maddenin yine gündemimize geldiğini ve kanunlaştığını belirteyim. Bu demek oluyor ki geçen sene AK PARTİ iktidarı artan enerji maliyetlerini makul seviyelere çekmek için olumlu hiçbir adım atmadığı gibi, iş bilmezlikle spot piyasadan yüksek fiyatlarla doğal gaz satın alarak BOTAŞ'ı daha da borçlandırmıştır. Geçen sene ile bu sene arasındaki tek fark BOTAŞ'ın görev zararının 55 milyar liradan 200 milyar liraya çıkmış olmasıdır. Üstelik, Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, BOTAŞ'a 2022 yılı Aralık ayına kadar 121 milyar 360 milyon lira da aktarma yapılmış; bu rakam bile BOTAŞ'ı borç batağından kurtarmaya yetmemiş.

Arkadaşlar, BOTAŞ 2017 yılında Türkiye Varlık Fonuna devredildi, böylece Sayıştay denetiminden çıkarıldı ve her yıl artan miktarlarda zarar açıklanmaya başlandı. Şaşırıyor muyuz? Tabii ki şaşırıyoruz. Ayrıca BOTAŞ'ın faaliyetlerini gerçekleştirmek için ödediği kur zararları ve faiz ödemeleri gibi finansman giderlerinin de her geçen sene arttığını belirtmek isterim. İktidar, artan doğal gaz ithalat maliyetlerinin bir kısmını bütçeden karşılamaya devam etmesiyle merkezi bütçeye yükü de giderek artırıyor. İYİ Parti olarak AK PARTİ iktidarlarında görmeye alıştığımız yöntemle Varlık Fonu şirketlerinden biri olan BOTAŞ'ın özelleştirilmesi için sinsice bir ön hazırlık yapılıyor olması ihtimalinden endişe duyuyoruz. Sakın ha sakın yapmayın bunu. BOTAŞ stratejik önemdedir, millî politika aracıdır, iktidar böyle bilmiyor olabilir ancak bu böyledir.

Değerli milletvekilleri, görev zararı olarak kaydedilen meblağ aslında doğal gaz alım anlaşmalarının zamanında yenilenmemesi sebebiyle oluşuyor. Üzülen belirteyim ki düşük fiyatlardan yapılabilmesi mümkün olan doğal gaz alımı anlaşmaları ihmal sebebiyle zamanında yapılmadı. BOTAŞ, göz göre göre zarar sürecine sürüklendi. Ülkemizin 2021 yılında 15 milyar 900 milyon metreküplük doğal gaz alım anlaşması sona erdi. Azerbaycan faz1 anlaşması bunlardan biriydi. Bu anlaşma kapsamında doğal gaz maliyetimiz 250-300 dolar arasındaydı fakat anlaşma yenilenmedi ve spot piyasadan 450 dolar fiyatla doğal gaz alınmaya başlandı. Rusya-Batı Hattı üzerinden ülkemiz, petrol bazlı fiyatlama formülüne göre 300 dolar maliyetle doğal gaz alıyordu, yine, 2022 Ocak ayından itibaren TTF bazlı fiyatlamaya geçildi ve maliyet 800 dolara çıktı. Nijerya LNG anlaşmamız da bitti, Nijerya tarafından olumlu yaklaşılmasına rağmen açıklanmayan bir nedenle anlaşma yenilenmedi. Şimdi, kısa vadeli alımlarla BOTAŞ ciddi bir maliyete katlanıyor. Böylesine yüksek doğal gaz alım fiyatlarının tüketiciye

yansımaması için görev zararı oluşturulduğu ifade edilse de bu zarar vatandaşlarımıza faturalarla fazlasıyla yansıtıldı. Diğer yandan, görev zararları cari transferlerde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Devamla) – Başkanım...

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Yine, vergi gelirleri de düzenli ve gerçek şekilde kaydedilmeli.

Şimdi, hem devlet adabına hem de vicdanlarınıza sesleniyorum değerli arkadaşlar: Eğer hesaplar bu şekilde tutulmazsa yapılan hesapların doğru olduğu kabul edilemez. Ayrıca, İYİ Parti milletvekillerimizin vermiş olduğu ama işleme alınmayan kanun teklifleri tekrar gözden geçirilmeli; doğu illerimizde doğal gazdan KDV ve ÖTV alınmaması hemen hayata geçirilmelidir. Siz yapamazsanız, bunu İYİ Parti iktidarında biz yapacağız diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan “ödenmemiş olan” ibaresinin “ödemesi yapılamayan” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Serpil Kemalbay Pekközegü

Sait Dede

Ali Kenanoğlu

İzmir

Hakkâri

İstanbul

Dilşat Canbaz Kaya

Erdal Aydemir

İstanbul

Bingöl

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) –Katılamıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Serpil Kemalbay'ın.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sayın vekiller; sizlerle Değerli Vekilimiz Semra Güzel'in fotoğrafını paylaşmak istiyorum. Semra Güzel, aynı zamanda, aynı Komisyonunda birlikte çalıştığım, aynı grubun üyesi olmaktan gurur duyduğum çok değerli bir milletvekili. “İnsanım, insana ait olan hiçbir şey bana yabancı değildir.” der Terentius. Semra Güzel'in hayatı, hikâyesi bu coğrafyada binlerce, on binlerce, milyonlarca insanın hikâyesidir ve bunu bizler anlamak, çözmek durumundayız ama burada bir kumpasla vekilliği düşürülmek isteniyor. Burada düşürülmek istenen vekillik halkın iradesine yapılan bir saldırdır. Halkın iradesi gasbedilmeye çalışılıyor. Buradan şunu söylemek istiyorum: Halkın iradesini gasbederseniz halk da size çok iyi bir şekilde bunun cevabını verecektir. Semra Güzel ve şu anda zindanlarda tutulan tüm seçilmiş üyelerimize, milletvekillerimize buradan selamlarımı gönderiyorum, saygılarımı gönderiyorum; hepsi bizim onurumuzdur. (HDP sıralarından alkışlar)

Bir başka sıradan kötülüğün fotoğrafını da sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakın, burada “barış” diyerek ömrünü mücadeleyle sürdüren 70 yaşında acılı bir anne var. Bu annenin kolunu büken kolluğa lütfen bakın. Burada şunu söyleyeceğim, saray rejimine seslenmek istiyorum: Zulmünüz artsın, artsın ki tez zeval göresiniz; evet, zulmünüz artsın ki tez zeval göresiniz.

Sayın vekiller, bu kanun teklifine gelince saray rejiminin, tek adam iktidarının antidemokratik, keyfi ve hukuksuz uygulamaların bir örneği daha bu torbada yer alıyor. AKP-MHP blokunun, görüşülen bu torba yasanın, saray iktidarının siparişi olduğunu görüyoruz bu yasa teklifinin. AKP, Anayasa Mahkemesi ve yargı kararlarıyla iptal edildiği hâlde bu torbanın içine zeytin yasasını da koymuştu. Zeytinleri, limanlarımızı birtakım çıkar gruplarına peşkeş çekmek istiyor, kamu emekçilerinin sendikal örgütlenmelerini baltalamak istiyor ve daha dün bu Meclisten geçen bütçe kanunu teklifi yokmuş gibi 200 milyarlık bir borçlanma yetkisi istiyor. Neyse ki Akbelen köylüleri geldiler, Komisyonun kapısına dayandılar ve zeytin yasasını bu torbadan çıkardılar ama tabii ki yetmez, bu torbadaki bütün yasaların reddedilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Kamu sendikalarına yüzde 2 baraj getirilmesi ILO Sözleşmesi'nin ihlali anlamına geliyor. "Barajları indiriyoruz." diye övünüyorsunuz ama burada AKP'nin gerçek yüzünü görüyoruz. Enflasyon ve pahalılık altındaki kamu emekçilerine yüzde 2 sendika barajı şartı getirerek bağımsız sendikalara üye emekçileri 700 liralık toplu sözleşme ikramiyesinden mahrum bırakmaya çalışıyorsunuz, örgütlenme haklarını ellerinden almaya çalışıyorsunuz. Dün, kamu emekçileri Meclis kapısına gelmişlerdi ve orada da itirazlarını yükselttiler, polis zoruyla da karşılaştılar ama siz tabii ki tarafları dinlemiyorsunuz; bunu kabul etmiyoruz. Antidemokratik, keyfi ve hukuksuz uygulamaların bir başka örneği ise AKP'nin grev yasaklarıdır. Bakın, Erdoğan'ın iki dudağı arasından çıkan kararla grevin yasaklanması, işçilerin anayasal güvence altındaki sendika haklarının ellerinden alınmasıdır. Erdoğan patronlara diyor ki: "Grevleri istediğimiz gibi yasaklayabiliyoruz." Saray rejimi bununla övünerek ucuz emek rejimi yarattıklarının güvencesini veriyor. Çok merak ediyorum, acaba sizi işçilerin duymadığımı mı düşünüyorsunuz? Belçika sermayesi olan İzmit Bekaert fabrikası geçen yıl 42 bin ton çelik tel üretiyordu, bu yıl bunu 84 bin tona çıkarıyor ve yeni yatırımlar yapıyor. İşçiler bu büyümeden payını istiyor, enflasyona karşı gelirlerini korumak istiyor, bunun için taleplerini iletiyorlar; talepleri kabul edilmeyince de grev kararı alıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Yaklaşık bine yakın işçinin grev kararı, Erdoğan'ın iki dudağı arasından çıkan bir kararla ellerinden alınıyor; millî güvenliği bozucu nitelikte gördüğü için bu grevi yasakladığını ilan ediyor. Ne alakası var, işçilerin insana yakışır ücret almasının, Belçika menşeli Bekaert fabrikası işçilerinin hak talebinin millî güvenlikle ne alakası var diye sormak istiyoruz. İşçilerin üstünden ellerinizi çekin; işçilerin insana yakışır iş istemesinin önünde durmaktan, patronlara kol kanat germekten vazgeçin diyoruz. Bu grev kararının hayata geçirilmesi önündeki engelini işçilerin işten atılmasına sebep olacak, işçilerin uğrayacağı bu haksızlığın da sebebi sizler olacaksınız. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 2'nci maddesinin birinci cümlesinde geçen "eklenmiştir." ibaresinin "ilave edilmiştir." olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Tahsin Tarhan

Müzeyyen Şevkin

Kadim Durmaz

Kocaeli

Adana

Tokat

Tacettin Bayır

Erkan Aydın

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

İzmir

Bursa

Manisa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Kadim Durmaz'ın.

Sayın Durmaz, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım ve bizleri izleyen aziz milletimiz; hepinizi sevgi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bildiğiniz gibi, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun bir üyesiyim. Görüştüğümüz konulara baktığınız zaman, hani AK PARTİ'yle Türkiye'de iyi olmayan bir alışkanlık hâline dönen torba yasanın çorba hâlini Sanayi Komisyonunda nihayet bu ülkeye yaşattılar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yenecek bir çorba da değil.

KADİM DURMAZ (Devamla) – Evet.

Bu kanun teklifinde ne var? Bu kanun teklifinin içerisinde limanların satışı var. Tabii, ben buradan AK PARTİ Grubuna ve ortağı olan Milliyetçi Hareket Partisine hatırlatıyorum: Arkadaşlar, ülkemizde seçim beş yılda bir oluyor, beş yılda bir aziz millet bir yetki veriyor, o yetkiyle partisinin programına göre, hedefine göre ülke yönetiliyor ama “kırk dokuz yıl” deyince çocuklarımızın, torunlarımızın vebalini alıyorsunuz yani götüremediğiniz, yönetemediğiniz, liyakatsiz kadrolarla batırdığımız bir ülkede kurtuluşu sizden sonraki nesillerin haklarına el atarak, kul hakkı yiyerek farklı bir yöntem üretiyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Ama ben ülkemin 85 milyon yurttaşı, o yıllarda belki 100 milyonu geçecek o nüfus adına hakkımızı helal ettirmiyorum, etmiyoruz; bunun da Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak sonuna kadar takipçisiyiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Tabii, AK PARTİ, birtakım kamu kurum ve kuruluşlarını Varlık Fonuna devretti. Bakın, bunlar nelermiş şöyle bir hatırlayalım: BOTAŞ, PTT, ÇAYKUR, Etibank gibi birçok kurum ve kuruluşu buraya getirip devrettiniz. Arkadaşlar, Varlık Fonuna 2016'da devredilmeden BOTAŞ'ın kârı 7,9 milyar TL; PTT 550 milyon kâr, ÇAYKUR 82 milyon kâr ediyordu. Şimdi, bakın, BOTAŞ'ın bu seneki ilan ettiği zararı yaklaşık olarak 7,9 milyar yani siz kâr ettiği kadar da bu kurumu batırmışsınız. Neyle? Devlet yönetmekten uzak, liyakatsiz “sadakat” ve “biat” diyen kadrolarla getirdiğiniz nokta bu ve biz bunun bir an önce bitmesi için son kez sizi buradan uyarıyoruz: Bunlar sizi kurtarmaz, günü kurtarmaz, hele hele sizden sonraki nesillerin kazancına el atarak bu parayla günü kurtarmaya çalışıp, o çocukların, evlatlarımızın geleceğini ipotek altına alıp onların ahıyla, vebaliyle bir yere varamazsınız.

Gelinen nokta şu: Sizin hiç dinlemediğiniz ama 6 siyasi partinin “söz konusu ülkemiz ve ülkemiz evlatlarının geleceği” deyip bir araya gelişine kulak verin. Ortak akılla, denetime açık, şeffaf, hesap verebilir, vicdani mesuliyet duyan bir anlayışı bu ülkeye yeniden getireceğiz. İşin sonuna doğru da geliyoruz, bunu siz de görüyorsunuz.

Giderayak, son gece bir sürpriz daha doğru Komisyonunda arkadaşlar. Sanayi Komisyonunda borçlanmanın ne işi var? Daha bütçe Mecliste görüşülürken o gece Komisyona getirdiniz 200 milyarlık bir harcama. Arkadaşlar, bu 200 milyar lira az bir para değil, yaklaşık olarak 10 milyar dolarlık, hatta 12-13 milyar dolarlık bir kaynak. Ne yapacaksınız bununla? Günü kurtarmaya uğraşacaksınız ama kul hakkı yemeye devam ediyorsunuz; aklınızı başımıza devşirin, yazık oluyor bu ülkeye ve bu ülkenin geleceğine. (CHP sıralarından alkışlar)

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Borcu yemişler, bitmiş o borç.

KADİM DURMAZ (Devamla) – Tabii, bu yasa teklifinde ne var? Arkadaşlar, bu yasa teklifinde sendikal örgütlenme var. AK PARTİ Grubunun içerisinde bu baraj yüzde 1’ken dahi karşı çıkan 2 eğitimci arkadaşımız Sayın Halil Etyemez ve Habibe Öçal, yüzde 1’lik kontenjanın dahi çok olduğunu ifade etmiş, bu ülkede sendikal haklar noktasında örgütlenmenin önünü açmak için buna karşı çıkmış ama gel gör ki teklifte imzası olan 30 arkadaşımızdan 2’si de bu 2 arkadaş. Öğretmenlik mesleği adına da sendikal mücadele adına da örgütlenme adına da bundan son derece üzgün olduğumu ifade edeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ayıp, ayıp! Çok ayıp, çok ayıp!

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

KADİM DURMAZ (Devamla) – Telifisi mümkün mü? Mümkün. Arkadaşlar, bu maddelerin geri çekilmesi lazım. Eğer vicdan sahibiysek, eğer bu ülkenin dünyada saygın bir ülke olmasını, şu devletimizin bize verdiği pasaportların da dünyada saygın olabilmesini istiyorsak bu tür hamlelerden vazgeçmemiz lazım; bunlar bir şey kazandırmıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Saygın zaten. Onu saygın hâle kim getirdi? O pasaportu saygın hâle kim getirdi?

KADİM DURMAZ (Devamla) – Arkadaşlar, bakın, bu ülkede esnaf doğal gaz faturasını ödeyemiyor. Siz illüzyonist gibi değişik bir hareketi geçen yıl da yaptınız, asgari ücret belli oldu “Kaynak sorunumuz yok, hiçbir şeyde sorun yok.” dediniz, 1/1/2021’den itibaren zamları vurdunuz. İşte, esnaf doğal gaz faturasını ödeyemiyor, evler de kömüre döndü; haberiniz var mı? Yok. Yani BOTAŞ’ın da borcunu buraya yıkarak günü kurtaramazsınız, aklınızı başınıza devşirin, biz de size yardımcı olalım, bu utançtan da ülkeyi kurtaralım diyorum.

Teşekkür ederim. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekillerimiz, rica ediyorum, lütfen oylamalarda ellerinizi kaldırın.

3’üncü madde üzerinde 2’si aynı mahiyette 3 adet önerge vardır. İlk okutacağım 2 önerge aynı mahiyette olup birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Kenanoğlu	Serpil Kemalbay Pekgözegü	Erol Katırcıoğlu
İstanbul	İzmir	İstanbul
Sait Dede	Erdal Aydemir	Dilşat Canbaz Kaya
Hakkâri	Bingöl	İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin sahipleri:

Tahsin Tarhan	Müzeyyen Şevkin	Tacettin Bayır
Kocaeli	Adana	İzmir
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu	Erkan Aydın	Bülent Kuşoğlu
Manisa	Bursa	Ankara
	Kadim Durmaz	
	Tokat	

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Sayın Erol Katırcıoğlu'nun.

Buyurun Sayın Katırcıoğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu madde, bildiğiniz gibi, çokça konuşuldu esasında. Gece yarısı 200 milyar liralık bir borçlanma yetkisi uygun olmayan bir komisyona getirilmiş, bu şekilde hâledilmiş orada ve buraya geldi.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii ki devletler borçlanır, burada bir sorun yok yani devlet borç ihtiyacındaysa borçlanır. Borçlanma amacı, bütçe açığıyla ilgili olabilir veya uzun vadeli veya kısa vadeli faizlerle ilgili olabilir. Bu, Hazinesinin bileceği iştir ve Hazine istediği zaman da borçlanır; burada bir sıkıntı yok fakat sıkıntı nerede? Sıkıntı şurada: Siz “bütçe hakkı” dediğimiz ve meclislerin varlık sebebi olan bir ilkeyi çiğneyen bir biçimde bu işi yaptınız, bizim itirazımız o. Yani ne yaptınız? Bakın, bir kere, şöyle söyleyeyim: Yanılmıyorsam 279,5 milyar Türk lirası bir borçlanma limitiniz vardı fakat kasım ayı itibarıyla görüldü ki bu 385 milyara çıkmış, aralıkta da bir 97 milyar var; toplamda 485 milyar civarında bir açık olacak. Size ne kadar limit verilmişti? 275 civarında. Yani siz esasında yüzde 75 bir sapmayla bu yılı bitirmiş oluyorsunuz. Değerli arkadaşlar, bu, esasında sizin bu ülkeyi yeteri kadar etkili bir şekilde yönetemediğinizin bir işaretidir. Kaldı ki Meclisi baypas etmenizi de doğrusunu isterseniz size yakıştıramıyorum. Özellikle “Gazi Meclis” diye her konuşmada bu ifadeyi kullananların Gazi Meclisi baypas etmesini de nasıl açıklamak lazım gelir, bunu da sizlere bırakıyorum değerlendirmeniz için.

Değerli arkadaşlar, esasında, dolayısıyla da bu maddeyle ilgili olarak çok bir sıkıntı yok ama şöyle bir durum var: Dün, burada, partimizin Eş Genel Başkanlarının bir ilçe binasına gitmesiyle ilgili olarak bir tartışma oldu ve bu tartışmada ben şaşırarak gördüm ki Sayın Tunç buna itiraz etti. Buna şöyle bir gerekçe ifade etti: “Ya, herkes istediğini söyleyebilir, anayasal haktır fakat millî çıkarlara uygun olması gerekir.” dedi. Değerli Tunç, millî çıkarları siz mi tanımlayacaksınız?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bu şekilde söylemedim.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Bakın, ben size söyleyeyim, millî çıkarlar söz konusu olduğu zaman, siz bunun farkında olmayabilirsiniz ama emin olun, aslında millî çıkarlara aykırı bir yönetim uyguluyorsunuz Türkiye’de. Yani esasında, gerçekten, baktığınız zaman... Mesela, bir örnek vereyim size, çok basit bir örnek vereceğim size: 2020 yılının ikinci çeyreğinde zenginlerin gayrisafi millî hasıladan aldığı pay yüzde 43 idi, iki sene sonra yani 2022’de bu kaç oldu biliyor musunuz? Yüzde 54 oldu. Yoksullar da yüzde 37 alırken yüzde 25’e düştü. Yani siz “millî çıkar” diyerek esasında zenginlerin çıkarını artıran bir iş yapmışsınız. Bunu amaçlamamış olabilirsiniz ama sonuç olarak Türkiye’de, örneğin gelir dağılımının bu anlamda bozulmasına neden olacak olan bir iş yapmışsınız.

Kaldı ki sadece o da değil yani bakın, ben size şunu söyleyeyim, geçenlerde yaptığım konuşmada yine kullanmıştım: Kürtlerin yoğun yaşadığı illerdeki kişi başına gayrisafi millî hasıla rakamlarına samimi olarak bakın, bir de o illerin dışındaki 66 tane ilin kişi başına ortalama gayrisafi millî hasıla rakamlarına bakın ne görüyorsunuz? Yarı yarıya görüyorsunuz değerli arkadaşlar ve bu, yıllardan beri böyle. Siz diyorsunuz ki şimdi: “Efendim, biz millî çıkarlara uygun davranıyoruz.” Kusura bakmayın ama millî çıkarlar sizin tanımladığınız çıkarlar değil. Ben mesela çok rahatlıkla söyleyebilirim ki siz esasında Türkiye’yi bölmektesiniz, bölmektesiniz hem zenginler ve fakirler olarak bölüyorsunuz hem

Kürtler ve Türkler olarak bölüyorsunuz ve bunun da farkında değilsiniz sanki yani bilmiyorum, belki aranızda farkında olanlar da olmuş olabilir.

Değerli arkadaşlar, şunu söyleyeyim: Bir şeyi anlamaya çalışmak çaba ister, enerji ister ama inanmak öyle değil, inanırsanız çok rahatlarsınız, biter.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

Soruyu sormak ve sorunun cevabını aramak diye bir derdiniz olmaz ise inanırsınız ve inanarak da rahatlarsınız ve ben sizde bu rahatlığı görüyorum değerli arkadaşlar, Türkiye'nin sorunlarını düşünmüyorsunuz. Mesela bir örnek vereyim -bir dakika içinde ne kadar özetleyebilirim bilmiyorum ama- Halkların Demokratik Partisinin nasıl bir felsefeye sahip olduğunu dahi bilmiyorsunuz, radikal demokrasi fikriyatını bilmiyorsunuz çünkü bilmeniz için okumanız lazım, okuduğunuz zaman göreceksiniz ki Halkların Demokratik Partisi, çağımızın en demokratik ilkelerini savunan bir partidir ve siz bize “terör, terör” diyorsunuz. Neden diyorsunuz biliyor musunuz değerli arkadaşlar? Ben size söyleyeyim: Bu “Cambaza bak.” demek gibi bir şey “Kürtlere bakın, teröre bakın.” diyorsunuz ama öte yandan -lafın gelişi- malı götürüyorsunuz değerli arkadaşlar. Bugün bu konuştuğumuz maddeler de esasında bunun açık kanıtıdır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz talebi Sayın Bülent Kuşoğlu'nun.

Sayın Kuşoğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sıra sayısı 381 olan Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde söz aldım.

Bu maddeyle, 3'üncü maddeyle Hazine ve Maliye Bakanlığının borçlanma yetkisine bu yıl için, 2022 yılı için 200 milyar lira ilave ediliyor ve borçlanabileceği meblağ bundan sonrası için -bugün Aralık 21- Hazine ve Maliye Bakanlığının 473 milyar lira; bu kanun maddesiyle 473 milyar lira; Hazine ve Maliye Bakanlığına, yürütme erkine borçlanma yetkisi veriyoruz. Peki, şimdiye kadar ne kadar borçlanmış değerli arkadaşlar, kasım sonuna kadar on bir ayda Hazine ve Maliye Bakanlığı ne kadar borçlanmış, tahmin edin? 20 milyar lira borçlanmış. Bakın, on bir aydaki borçlanma 20 milyar lira; bugün 21'i, 31'ine kadar kalan on gün içerisinde borçlanacağı meblağ 473 milyar lira olacakmış. Doğru mudur bu, makul müdür bu? On bir ayda 20 milyar borçlanan Hazine, kalan on bir günde 473 milyar lira borçlanma yetkisi istiyor bizden? Bu verilir mi arkadaşlar? Şimdi, bu, buradan alınan, Meclisten alınan bir yetkiyle yapılması gereken bir iş. Bu verilebilir bir yetki midir değerli arkadaşlar, bu makul müdür? Demin sorduğum gibi bu ne anlama geliyor? Şimdi, eğer kasım ayına kadar 20 milyar borçlanmışsa Hazine ve bundan sonra on bir günde 473 milyar lira ilave borçlanacaksa bu “Ben bu arada borçlanacağım bu meblağı gelecek sene kullanacağım.” demektir. (CHP sıralarından alkışlar) Gelecek sene ne demek? “Seçim için kullanacağım.” demektir, seçim için yani hayırlı işler için değil, yatırım için değil, istihdam için değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yatırım yapacağız vatandaşa...

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) – “İlave 473 milyar lirayı seçim için kullanacağım.” demektir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Oy avcılığı yapacaklar, oy avcılığı.

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) – Gelecek sene 2023 bütçesine göre 560 milyar zaten borçlanma yetkisi var. 560 milyara ilave olarak bunu koyun, 1 trilyon lira seçim için ilaveten borçlanılacak; bu,

anormal bir yetki. Gelecek seneki durumumuzu, ekonomik durumumuzu bir düşünabiliyor musunuz? Oluşacak sıkıntıyı görebiliyor musunuz? Ekonominin ondan sonra, seçimden sonra yönetilebileceğini düşünabiliyor musunuz? Bunu herkesin düşünmesi lazım.

Bir sebebi de şu yani “Borçlanacağım meblağı seçimde harcayacağım.” demek dışında bir sebep de şu: Bu sene borçlanma maliyeti düşük. Biliyorsunuz Merkez Bankası gösterge faizi 9 -hazine kâğıdı- bankalar öyle borçlanıyor; Hazine, bankalardan hazine kâğıdı karşılığı alıyor; 11, 12’yle borçlanabiliyorlar. “Gelecek sene bu meblağla borçlanamam.” demektir bu. Hazine “Gelecek sene bu meblağla, bu faizle borçlanamam; onun için şimdiden borçlanacağım.” diyor. Yani “Gelecek sene ekonomi politikaları nedeniyle maliyetler artacak; ekonomi politikalarım yanlış olacak, sıkıntılı olacak.” diyor, bir sebep de bu. Yani görüyor musunuz şu 2 sebebi bir araya topladığımızda...

Bir de şöyle bir şey: Tabii, burada, usul olarak da bize hesap verecek yürütme erkinden biri olsaydı, bir siyasi erki olan, gücü olan seçilmiş bir Maliye Bakanı olsaydı “Bu parayı nerede harcayacaksınız?” diye soracaktık; öyle birisi de yok, Komisyonda da soramadık, burada da soramıyoruz. Anayasal olarak da bunun getirilişi yanlış. Biliyorsunuz Bütçe Kanunu’na göre, Anayasa’mıza göre bütçeyi Cumhurbaşkanı teklif eder.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Cumhurbaşkanı Meclise sunar.

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) – Bu, bütçeyle ilgili bir konu; bunu bir milletvekili teklif edebilir mi arkadaşlar? “Bunu Anayasa Mahkemesi uygun gördü; böyle olabiliyor, bundan önce de oldu.” demek doğru mudur bu? (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) – Bu yanlıştır, bunun düzeltilmesi lazımdır; böyle usul olamaz.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu önemli bir konu. Gerçekten de bu sefer, yine, belli ki geçecek bu Meclisten ancak bunun düzeltilmesi lazım. Bu konuda özellikle yetkili olan arkadaşlarımıza sesleniyorum: Bu konunun düzeltilmesi lazım; usul olarak da yanlış esas olarak yanlıştır. Bu, Türkiye için sıkıntılar getirecek bir tekliftir. Bunun devam etmemesi gerekir -geçmiş yıllarda da yapıldı maalesef- bu usulün devam etmemesi gerekir. Büyük sıkıntılara sebep olabilir önümüzdeki yıllarda bu usul.

Onun haricinde başka konular da var. Bunun detayına girdiğim zaman, arkadaşlar, geçmişe yürüdüğünü, aslında iki aydan beri borçlanma limitinin aşıldığını anlatmak isterdim. OVP’de ilave olarak 461 milyar liralık bir bütçe açığı öngörüldüğünü, bunun da yanlış çıktığını anlatmak isterdim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KUŞOĞLU (Devamla) - Ancak hepinizi saygıyla selamlıyorum, iyi seneler diliyorum şimdiden. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Durmuş Yılmaz

Adana

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU
SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Durmuş Yılmaz'ın.

Sayın Yılmaz... (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yemeği Tayyip Bey yesin, hesabı Kemal Bey ile Akşener ödesin; madde bu.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Değerli milletvekilleri, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Rahmetle andığım Mehmet Akif Ersoy diyor ki: "Tarihi 'tekerrür' diye tarif ediyorlar. Hiç ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi?" Evet, gerçekten, şu anda, ibret alınmamış bir tekerrürü yaşıyoruz.

İktidar kanadından gelen milletvekili arkadaşlarımız burada geldiler, -ben özellikle 2'nci ve 3'üncü maddeler birbirleriyle çok ilişkili olduğu için her ikisi hakkında konuşacağım- dediler ki: "Dünyada bir Ukrayna-Rusya savaşı çıktı; emtia fiyatları, özellikle enerji fiyatları çok yükseldi, dolayısıyla enerji fiyatlarının yükselmesiyle karşı karşıyayız. Enflasyon da çok yükseldi; yurttaşımızı, vatandaşımızı korumak zorundayız. O nedenle de yurttaşımıza daha makul fiyatta doğal gaz kullanılabilmek için BOTAS'ı görevlendirdik, BOTAS düşük fiyattan vatandaşımıza doğal gaz satacak ancak BOTAS'ın borçları birikti ve dolayısıyla da biz bunu sosyal devlet gereği yapıyoruz." Bu mantık silsilesi içerisinde bir hata yok. Hata şurada: Arkadaşlar, Ukrayna savaşının olduğu bir gerçek, enerji fiyatlarının yükseldiği de bir gerçek fakat Türkiye'deki enerji fiyatlarının yükselmesini bu ikisi kesinlikle ve kesinlikle açıklamaz. Avrupa Birliğindeki ülkelerin enerji enflasyonuna baktığımızda yüzde 30 civarında; dolayısıyla Türkiye'deki enflasyonun ancak yüzde 30'unu bununla açıklayabilirsiniz, geriye kalanı maalesef... Her çıkanın burada bunu söylemesi -özür dileyerek söylüyorum- safsata seviyesine geliyor. Realiteyle yüzleşmeniz gerekir. BOTAS'ın doğru olarak, vatandaşa sübvansiyonlu olarak sattığı elektrik, doğal gaz fiyatının nedeni sizin yanlış ekonomi politikanız, yanlış uygulamalarınız; bununla lütfen yüzleşin. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Tarih tekerrür ediyor dedim, o da şu: Şimdi, BOTAS'ın bir "neden"i var, bir de "nasıl"ı var. "Neden"i bu. "Nasıl"ı da şu: Siz, BOTAS'ın borçlarını bütçenin içerisinde yapılandırmıyorsunuz, bütçenin dışına çıkarıyorsunuz; açık ve net olarak da kanun metninde yazmışsınız. Bunu, bu ülke, 1990'lı yıllarda Ziraat Bankasına tütün ve pamukla ilgili olarak verilen desteklerin nasıl muhasebeleştirildiği ve nasıl karşılandığı konusunda gördü, tecrübe etti ve 2001 krizine neden oldu bu. Siz, şu anda aynı yanlış yapmaya devam ediyorsunuz ve ben işin içinden gelen bir teknisyen olarak sizi uyarıyorum: Lütfen bunu bütçeyle ilişkilendirin. "Efendim, BOTAS'ın devlete borcu var, BOTAS'ın devletten alacağı var. Bütçenin içerisine sokmadan bunu burada halledelim." Hayır, bu, mali disiplinsizliktir; bu mali disiplinsizlik sizi 2001'de iktidara getiren şartları oluşturdu. Siz, şu anda gidişinizin şartlarını oluşturuyorsunuz, bundan hiç şüpheleniz olmasın.

Bu 3'üncü maddede bütçeyle ilişkilendirilmeden yapılan BOTAŞ'ın borç tasfiyesi ki bunun adı "tahkim"dir. 1990'lı yıllarda 2 kere tahkim yapıldı fakat bu 2 tahkim bizi 2001 krizinden alıkoymadı. Şu anda sizin yaptığımız, bu işlerden maalesef ders almış olmamak. Lütfen bunu aklınızın bir kenarına yazın, siz çok tehlikeli bir oyun oynuyorsunuz. Bu işi bütçeyle ilişkilendirin, şeffaf olun ve dolayısıyla da mali disiplini sağlayacak tedbirleri alın. Bunu yapmadığınız için iktidara geldiğiniz ilk yıllardaki bütçenin yüzde 4'ü, 5'i olan faiz harcamasını bugün yüzde 16'ya, 17'ye çıkardınız. Ayrıca borç servisinin içindeki faizi dikkate aldığımızda, 2002'nin başında iktidara geldiğinizde, bu aşağı yukarı yüzde 35-36'ydı, bugün neredeyse yüzde 46'ya çıkardınız. Faizin millî gelire oranı, bütçeye oranı vesaire bunlar göstergeler fakat siz bundan hiç söz etmiyorsunuz ve buraya da dikkat etmiyorsunuz. Bu nedenden dolayı, siz 200 milyar TL'lik borçlanma ihtiyacı hissettiniz. Benden önceki arkadaşımın söylediği gibi kasımın başı itibarıyla Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğünün yayınladığı bir nakit dengesi var, her ayın 5'inci iş gününde yayınlanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DURMUŞ YILMAZ (Devamla) – Lütfen bir iki dakika daha verebilir misiniz?

BAŞKAN – Sadece bir dakika.

Buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Devamla) – Dolayısıyla, bütçenin hakkına riayet etmiyorsunuz, riayet etmediğiniz için de milletin hakkını gasbetmişsiniz. Normal işleyen bir demokraside bütçe hakkına saygılı olan bir parlamento yönetimi çağırır, der ki: "Bak, limite geldin, ne yapacaksın?" Orada ona sorar, der ki: "Giderlerini kısıtla; bunu yapamıyorsan gelir artırıcı önlemlere bak." Onu da yapamıyorsan o zaman bunun cezası nedir? Amerika Birleşik Devletleri'nde bunun yaptırımı şudur: Hükûmet kapanır, borçlanmadığı için devlet harcama yapamaz, hükûmet tatil olur. Bizim ülkemizde bunun böyle bir yaptırımı yok.

Televizyonları başında bizi dinleyen yurttaşlarımız, bunun bir yaptırımı olmadığı için bunun cezasını, sizden izin almadan harcanan bu paranın cezasını lütfen sandıkta verin ve orada da kesin kanaatinizi ortaya koyun, deyin ki: "Bana danışmadan harcama yapamazsınız."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, teşekkür ediyorum, süreniz doldu.

DURMUŞ YILMAZ (Devamla) – Teşekkür ederim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

4'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette 3 adet önerge vardır. İlk okutacağım 2 önerge aynı mahiyette olup birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Celadet Gaydalı

Ali Kenanoğlu

Dilşat Canbaz Kaya

Bitlis

İstanbul

İstanbul

Sait Dede

Serpil Kemalbay Pekgözeği

Erdal Aydemir

Hakkâri

İzmir

Bingöl

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Kani Beko	Tahsin Tarhan	Müzeyyen Şevkin
İzmir	Kocaali	Adana
Erkan Aydın	Kadim Durmaz	Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Bursa	Tokat	Manisa
	Tacettin Bayır	
	İzmir	

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz sayın Mahmut Celadet Gaydalı'nın.

Buyurun Sayın Gaydalı. (HDP sıralarından alkışlar)

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, partim ve grubum adına görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve kamuoyunu saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, 4'üncü maddeyle petrol sektöründe araştırma, arama ve üretim faaliyetlerinde çalışan emekçilerin gece yedi buçuk saatten fazla çalıştırılmasının önü açılmaktadır. İş Kanunu'nu işinize geldiği gibi esnetmek ve ortadan kaldırmak için kanuni düzenlemeler yapıyorsunuz. Sondaj faaliyetlerinin tümü kırsal alanda, açık havada, değişik iklim şartlarında yapılmaktadır. Fiziksel olarak çok ağır bir iştir. Çalışma saatlerinde yapılan bilimsel araştırma, akıl ve mantıkla sekizer saatlik 3 vardiya veya on ikişer saatlik 2 vardiya olarak kabul görmüştür. Zor ve ağır olan çalışma şartları kişilerin konsantrasyonunu, dikkatini ve performansını etkilemektedir. Bunun için de çalışma saatlerini özenle seçmek gerekmektedir. Aksi takdirde kulede bulunan yüksek basınç ve ağır malzemelerin kullanımı dikkatsizlik yüzünden kazalara sebebiyet verebilir. İşte, İSİG Meclisinin 2022 yılının ilk on bir ayı için tespit ettiği iş cinayeti sayısı 1.658'dir. Bu yüzden işçilerin, bilhassa kritik noktalarda görevli olanların sekiz saatten fazla çalıştırılmaması gerekir.

Siz, şimdi, gerekçenizde tam güne yakın çalışmaktan bahsetmişsiniz. Herhâlde, bakkal dükkânı gibi, işte, vanaları kapatıp “Mesai bitti, yarın devam ederiz.” veya sondajı durdurup “Devam edeceğiz.” diye düşünüyorsunuz. Petrol sektörü dinamik bir çalışma sahasıdır, günün yirmi dört saati çalışma ve emek ister. Bir kere sondaj faaliyetleri, tam güne yakın değil yedi gün yirmi dört saat “non-stop” yani hiç durmadan çalışılması gereken bir iştir. Bakıldığı zaman sondaj işlerinin en kısa sürede bitirilmesi ve kuyu muhafaza borularının, “casing”lerin emniyetle indirilmesi gerekmektedir. Bekleme durumunda ise kuyu yıkılması, matkap üzerine döküntü olması, gaz girişi olabilir ve bu durumda kuyu kaybedilebilir. Diğer yandan, olası risklerden en kötüsü de insanlar burada hayatını kaybedebilirler. Aldığımız bu kararlar sonucunda da “kaza” diyerek geçiştiremezsiniz veya “İşin fitratında var.” demeniz mümkün değildir.

Siz, bu maddeyle iş kazalarına ve iş cinayetlerine davetiye çıkarıyorsunuz çünkü tehlikeli ve yoğun çalışılması gereken iş için bir de işçilerin yorgunluğunu bilerek, isteyerek işçileri çalıştırmaya devam ettirmenin adı “cinayet” olur. Bu maddeyle çalışma saatlerini, ucu açık bir şekilde işverenin inisiyatifine bırakıyorsunuz.

İş programlarında vardiyaların iki hafta çalıştırılıp iki hafta dinlenme periyoduyla hazırlanması gerekir, genel uygulama pratiği de kırk yıldır bu şekildedir. Kurumsallaşmış büyük petrol şirketlerinde

emekçiler 3 vardiya sistemiyle çalıştırılmaktadır. Benim de mühendislik kariyerimin yarısı petrol sahasında çalışarak geçti. Benim çalıştığım dönemlerde vardiya saatleri bile özenle seçilmişti, bu da insanların biyolojik saatlerini en az rahatsız edecek şekilde olan 8/16, 16/24, 24/8 vardiyalarıydı; iki hafta çalıştıktan sonra iki hafta dinlenme izni verilirdi. Küçük firmalarda ise kullanılan küçük kuleler -ki bunlar “workover” kuleleridir- genelde kuyu bakım, onarım işi yaparlar; 2 vardiya, on iki saatle çalıştırılırlar. Burada da firma, işçilerle sözleşme maddelerine bunu koyar ama fazla mesai parası ödemez. Emeklilik için hak talep ettiklerinde de hiç kale alınmazlar. Keşke fazla mesaisi gasbedilen emekçilerin haklarını savunmak için bir madde getirseydiniz.

Yirmi yıllık iktidarınız boyunca burada hazırlanan torbalarla hep sermaye sahiplerinin torbasını doldurdunuz. Bu Meclis yani halkın Meclisi halk için değil, halka rağmen kararlar alarak toplumu açlığa ve sefalete terk etmiştir. Yirmi yıldır işçinin, emekçinin hakkını sermayeye karşı savunan tek bir kanun çıkardınız mı? Hayır. Gelin, yol yakınken bu maddeyi torbadan çıkarın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – Ne demiş Yunus Emre? “Olsun be aldırma, Yaradan yâdır./ Sanma ki zalimin ettiği kârdır./ Mazlumun ahı indirir şahı./ Her şeyin bir vakti vardır.”

İktidar sahiplerine bir Çerkez sözünü de hatırlatacağım: “Selin götüreceği kişi suyun sesini duymazmış.” (HDP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz Sayın Kani Beko’nun.

Buyurun Sayın Beko. (CHP sıralarından alkışlar)

KANİ BEKO (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ömrünü sendikal hak ve özgürlüklere veren bir arkadaşınız olarak buradan konuşmak istiyorum.

Sendikaların devletten bağımsız olması gerekir, sendikalar siyasi partilerden bağımsız olmalıdır, sendikalar kesinlikle sermayeden bağımsız olmalıdır; aksi hâlde, olamayan sendikalar sarı sendika olur. Sendikaların asıl görevi çalışanların ekonomik, demokratik, siyasi, sosyal haklarını korumak, kollamaktır. (CHP sıralarından alkışlar) Dünyanın hiçbir ülkesinde, sarı sendikaların hazırlayıp -Türkiye Büyük Millet Meclisine kadar- taslak getirip milletvekillerinin eline tutuşturması kesinlikle görülmemiştir.

Sevgili arkadaşlarım, Anayasa’nın 51’inci maddesi der ki: Çalışanlar, işçiler kendi özgür iradeleriyle istedikleri sendikaya üye olabilirler. Şimdi siz burada ne yapmak istiyorsunuz? Çalışanların ve kamu çalışanlarının ellerinden Anayasa’nın kendilerine vermiş olduğu 51’inci maddeyi almak istiyorsunuz. Bilindiği gibi, geçen yıl, kamu çalışanlarının yüzde 1’lik barajını Danıştay eşitsizlik ilkesine dayanarak iptal etmiştir. Şimdi, Danıştay kararına rağmen bu yüzde 1’lik barajı yüzde 2’ye çıkarmak istiyorsunuz. Peki, ne olacak? Bu yasa buradan çıkarsa 82 bin kamu çalışanı 700 liralık ikramiyeyi alamayacaklar, onunla beraber bu arkadaşlarımızın -45’e yakın- sendikaları kapanacak, Türkiye’de 231 sendikanın da 188’i barajı geçemezse onların da sendikaları kapanacak. Siz o zaman mutlu mu olacaksınız? Size buradan şunu söylemek istiyorum: Ben yıllarca Avrupa’da sendikal hak ve özgürlüklerin de mücadelesini verdim; ETUC’ta yöneticilik, ITUC’ta yöneticilik ve ILO’da görev yaptım. O sarı sendikalara bir sorun, ITUC ve ETUC’un sizi neden Avrupa Sendikalar Konfederasyonuna üye yapmadığını sorun siz sendikalara. Avrupa Sendikalar Konfederasyonunun söyleyeceği nedir biliyor musunuz? Bunlar sarı sendika, bunlar sendika değil, bunlar tarikat. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bunlara alet olmayın diyorum.

Ben size bir baraj hikâyesi anlatayım. Ben burada sizlere çok kere bu barajları kaldıralım diye söylemişim. HAK-İŞ'in, TÜRK-İŞ'in ve DİSK'in 15'e yakın sendikası baraj altında. Bu, ne anlama geliyor biliyor musunuz? Bu sendika üyesi olan arkadaşlarım, yıllardır asgari ücretin dışında maalesef maaş alamıyorlar ama toplu iş sözleşmesi yapan sendikalarda ise en azından o sendika üyesi olan işçiler ortalama 10 bin lira maaş alıyorlar, sosyal hakları var ve ikramiyeleri var. Baraj getirirseniz kamu çalışanlarının da ekonomik, demokratik, siyasi, sosyal haklarına darbe vuracak ve sendikalarını kapatacaksınız.

Bakın, ben size bir şey söyleyeyim: Yedi buçuk saatten sonra çalışma getiriyorsunuz, siz ne yaptığının farkında mısınız? İşçiler "Sekiz saat uyualım, sekiz saat çalışalım, sekiz saat sosyal hakkımız olsun." diye 1 Mayıs Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü'nü yarattılar. (CHP sıralarından alkışlar) Bu işçiler bedel ödedi, yürüyüşler yaptılar, mitingler yaptılar. Yani siz bu ülkeyi yüz yıl geriye mi götüreceksiniz? Buradan sesleniyorum: 4857 sayılı Yasa'ya aykırı bu. Bu yasayı geri çekin, bizi dünyaya rezil etmeyin.

Bununla beraber şunu da ifade etmek istiyorum: Türkiye darbeler ülkesidir. Ancak ülkemizde 15-20 milyona yakın kamu çalışanının ve işçilerin örgütlü sendikası olsa Türkiye'de darbeler olmaz. Sendikalardan bu kadar korkmayın. Sendikalar darbelere karşıdır. Sendikalar eşitlikten, özgürlükten, demokrasiden, barıştan ve kardeşlikten yanadır. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Buradan sarı sendikalara sesleniyorum: İşçilerin ve kamu çalışanlarının yakasından düşün artık, düşün artık, düşün artık diyorum. Sendikal hakkımız kesinlikle engellenemez. Kahrolsun sarı sendikalar! (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

KANİ BEKO (Devamla) – Sevgili arkadaşlarım, değerli kardeşlerim; Avrupa Birliği müzakerelerine iki kez ben de katıldım. Avrupa Birliği müzakerelerinde 19'uncu fasıl sendikal hak ve özgürlükler maddesidir. Her defasında sendikal hak ve özgürlükler maddesi kaldırılmadığından dolayı hep engel çıkardılar. Şimdi bir daha söylüyorum: Eğer siz, sendikal hak ve özgürlüklere bir engel koyarsanız, siz bu kafayla Avrupa Birliğine değil Afrika Birliğine bile giremezsiniz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Buradan bir daha sesleniyorum: Bakın arkadaşlar, ILO'ya tam 7 kez gittim, her yıl ILO'da Türkiye maalesef Aplikasyon Komitesini anıyor. Aplikasyon Komitesi nedir biliyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Süreniz tamamlandı Sayın Beko.

KANİ BEKO (Devamla) – Son bir şey.

BAŞKAN – Onu da başka sefer anlatırsınız, teşekkür ediyorum.

KANİ BEKO (Devamla) – Son bir şey.

BAŞKAN - Uzatmanızı verdim Sayın Beko. Sözüünüzü tamamlayın siz, mikrofonu açmaya gerek yok.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kani ağabey, bir eylem koyarak tamamla sözünü, bir şey olmaz, sendikacısın sen, bir eylem biçiminde tamamla.

KANİ BEKO (Devamla) – Şimdi arkadaşlar, olay şu: Türkiye maalesef, her yıl Aplikasyon Komitesi içerisinde yer alıyor.

BAŞKAN – Ben eyleme müsaade edemem.

Açalım mikrofonu. (CHP sıralarından alkışlar)

KANİ BEKO (Devamla) – Yer aldığımız ülkelere bakarsak kimler var biliyor musunuz: Bangladeş, Belarus, Brezilya, Kolombiya, Mısır, Esvatini, Guatemala, Myanmar, Filipinler ve maalesef bizim ülkemiz. Bu kötülüğü bu ülkeye yapmayın. Rapora baktığımızda Türkiye’yle ilgili rapor ne diyor biliyor musunuz: “Grev yasakları, sendikaların tutuklanması ve sistematik bir şekilde sendika düşmanlığı.” Yani son kez şunu söylüyorum, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kriterlerine uygun, işçi sağlığı, iş güvenliği önlemleri almadığımızdan dolayı bugüne kadar 30 bine yakın işçi kardeşimizin ölümüne neden oldunuz maalesef.

Ve son sözüm... Sendikal hak ve özgürlükleri kesinlikle engelleyemezsiniz; bu işçi örgütlenmelerini, kamu çalışanlarının örgütlenmelerini durduramazsınız diyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle sizleri sevgiyle saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Kahrolsun sarı sendika!

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önereleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “şeklinde” ibaresinin “biçiminde” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Ayhan Erel

Bedri Yaşar

Adana

Aksaray

Samsun

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılamıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Ayhan Erel'in.

Buyurun. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti; 381 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde İYİ Parti adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, iktidarın yeni bir torba yasa teklifiyle karşı karşıyayız. Yine her zaman olduğu gibi, birbirinden farklı, ayrı ve birbiriyle ilgisi olmayan 8 ayrı kanunda düzenlemeye gidilmektedir. Bu torba tekliften de anlaşılmalıdır ki iktidar, vatandaşlarımıza vermiş olduğu sözleri tutmak yerine, yine başkalarına vermiş olduğu sözleri tutmayı tercih etmiştir. Zeytinlik alanların madencilik faaliyetlerine kurban edilmeye çalışılması, ayrıca Türkiye Denizcilik İşletmeleri Anonim Şirketi ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğüne ait bazı limanların işletme hakkının kırk dokuz yıla kadar uzatılması düzenlemelerinden bu durum anlaşılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, biz yerin üstünün altından daha değerli olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle, zeytinliklerin kesilmesine, taşınmasına yok edilmesine karşıyız. Zeytinliklerin sahibi köylülerimizdir,

üreticilerimizdir. Bu nedenle, zeytinliklerle ilgili düzenlemenin geri çekilmesini olumlu buluyoruz. İnşallah, başka bir torba yasada tekrar önümüze getirmezsiniz.

Biz kesinlikle yatırıma karşı değiliz, ranta karşıyız. Limanların işletme hakkının devredilmesine ve özelleştirilmesine karşıyız. Sözleşmesi henüz devam eden limanların daha sözleşme süreleri bitmeden, sözleşme sürelerinin kırk dokuz yıl uzatılmasına bu bakımdan karşıyız.

Yine, sendikal teşkilatlanmada yüzde 2'lik bir barajın getirilmesi çalışanlar arasında çalışma huzurunu, barışını ortadan kaldıracaktır. Hür iradesiyle sendika tercih etme durumunda kalan bir kamu görevlisi, bir nevi cüzdani ile vicdani arasında sıkışıp gerçek iradesinin yönlendirdiği bir sendikaya üye olamayacaktır. Zaten iktidara yakın sendikalara üye olmayan kamu görevlilerine hak ettikleri makam ve mevkiiler verilmeyerek bir nevi cezalandırılmışken tekrar böyle bir cezalandırma yoluna gidilmesi hakka, hukuka ve vicdanlara sığmamaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 4'üncü maddesinde petrol sektöründeki araştırma, arama ve üretim devamlılığını sağlamak amacıyla gece çalışmalarına ilişkin yasal düzenlemeye gidilmektedir. Petrol araştırma, arama ve üretimi genellikle sahada yapılmaktadır. Üretim aşamasında saha genellikle uzun süre kullanılmakta ve burada bir yerleşim alanı sağlanabilmektedir ama araştırma ve arama faaliyetleri sırasında iki veya üç ayda bir saha değişmektedir. Araştırma, arama ve üretim aşamasında görev yapan işçilerin çok zor şartlar altında çalıştıklarını hepimiz biliyoruz. Bu nedenle petrol sektöründe çalışan işçilerimizin hakları mutlaka korunmalıdır, bu düzenlemeden doğan fazla mesai ve izin hakları verilmelidir. Çünkü mühendislerinden teknisyenine ve işçisine kadar bu arkadaşlarımız, ülkemiz açısından çok önemli bir hizmeti çok zor şartlar altında yerine getirmektedir. Petrol araştırma ve arama hizmetinden ülke olarak beklentimiz çok yüksek. Türkiye'de tükettiğimiz petrolün ve doğal gazın neredeyse yüzde 100'e yakını yurt dışından almaktayız. Bu bakımdan, Türkiye petrol konusunda da doğal gaz konusunda da yurt dışına bağımlı konumdadır. Türkiye'nin sadece ham petrol ithalatı yüzde 3,5 artarak 2 milyon 942 ton olarak gerçekleşmiştir. Vatandaşın beklediği, hayali "Petrol bulduk." vaatlerinin, hayallerinin yerine, gerçekten bulunan petrol ve doğal gazın bir an önce Türk milletinin hizmetine sunulmasıdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci madde üzerinde aynı mahiyette 3 adet önerge vardır, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Kenanoğlu	Dilşat Canbaz Kaya	Sait Dede
İstanbul	İstanbul	Hakkâri
Abdullah Koç	Serpil Kemalbay Pekgözegü	Erdal Aydemir
Ağrı	İzmir	Bingöl

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Mehmet Metanet Çulhaoğlu	Aylin Cesur
Adana	İsparta

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Tahsin Tarhan	Müzeyyen Şevkin	Erkan Aydın
Kocaeli	Adana	Bursa
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu	Kadim Durmaz	Tacettin Bayır
Manisa	Tokat	İzmir
	Yıldırım Kaya	
	Ankara	

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Sayın Abdullah Koç’un.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli halkımız; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, İstanbul İl Eş Başkanımız Sayın Ferhat Encu’ya atılan tokadı kınıyorum ve yapılan bu muamelenin Kürt halkına yapıldığını burada belirtmek istiyorum. Önümüzdeki seçimlerde Kürt halkının bunun cevabını sandıkta çok net bir şekilde vereceğini burada belirtmek istiyorum.

Değerli halkımız, şimdi, bu 5’inci madde üzerine konuşmam şu: Sağlık hizmetlerinin ifası yönünde bir madde ihdası yapılıyor; teklif bu. Fakat ben burada kendi ilimi konuşacağım yani Ağrı ilinin bugüne kadar maruz kaldığı muameleyi ben konuşacağım.

Bakın, Ağrı’da hekim başına düşen kişi sayısı -verilere göre- 1.067 yani 1 hekime 1.067 kişi düşüyor. Hastaneler tabeladan ibaret ve 150 doktor Ağrı’ya tayin ediliyor, bir o kadar doktor da Ağrı’dan tayin ediliyor. Yani yirmi yıllık AKP Hükümetinin yatırımı Türkiye’ye ve ne yazık ki Ağrı’ya kötülük değerli arkadaşlar.

Bakın, insanlar yollarda ölüyor. Ağrı’daki hastaların büyük bir kısmı ya Van yolunda ya da Erzurum yolunda yaşamını yitiriyor. Siz, Erzurum ve Van’daki hastanelere gidin, bekleme salonlarında Ağrılılar gecelerini geçiriyor. AKP Hükümetinin Ağrı’ya getirmiş olduğu hizmet ne yazık ki bu.

Belediyenin, AKP Belediyesinin şimdiye kadar Ağrı’da yapmış olduğu hizmet de sıfır. Bakın, Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos kara yolu 30 kilometrelik bir yol, on beş yılda ancak bitirildi. Bu yol bitirilene kadar yüzlerce insan yollarda yaşamını yitirdi değerli arkadaşlar.

Bakın, bir gerçeği daha sizinle paylaşmak istiyorum: Ağrı’da demir yolu sıfır; bakın, bir ilde demir yolu sıfır. Belediyelerde olan atık su arıtma tesisi Ağrı’da yok; dünyanın başka hiçbir ilinde böyle bir şey olamaz, hizmet sıfır.

Tekstilkent kuruldu, tekstilkentte çalışan 700 işçinin işine son verildi değerli arkadaşlar.

2001 yılı Sayıştay raporuna göre, Ağrı Belediyesinin 148 milyon bankalara borcu olmasına rağmen 86 milyon olarak gösterildi. Bu paralar hizmet olmamasına rağmen nereye gidiyor? Borçlanmaların tarihinin 2025 yılına ertelendiği iddia ediliyor. İşte, Ağrı’ya yaptığımız yatırımlar bunlar.

2023 yılı bütçesinde de ne yazık ki Ağrı’ya bir şey yok. Bakın, 2053 hedeflerinde, projelerde ve yatırımlarda, demir yolu hedefinde, güneyden kuzeye, kuzeyden güneye, doğudan batıya, her yere proje var fakat sadece ve sadece Ağrı’ya yok. Neden Ağrı’ya yok? Çünkü Ağrı, 2053 yılında da maalesef bu AKP Hükümetinin defterinde yok.

Değerli arkadaşlar, bakın, ben sizinle başka bir şey paylaşacağım. Bakın, ben vekil seçildikten bu yana Ağrı'yla ilgili araştırma önerleriyle -Ağrı'yla ilişkili olarak- Ağrı'daki ekonomiyi, Ağrı'daki eğitimi, Ağrı'daki doğayı, Ağrı'daki tarımı, Ağrı'daki hayvancılığı, Ağrı'daki şeker fabrikasını, Ağrı'daki sel felaketlerini, Ağrı'daki yol çukurlarını, Ağrı'daki işsizliği, Ağrı'daki göçü, Ağrı'daki sağlık hizmetlerini, Ağrı'daki ısınma sorununu, Ağrı'daki geri bırakılma meselesini, Ağrı'daki yoksulluğu, Ağrı'daki yasakları ve Ağrı'daki katliamları Meclise taşıdık ve Meclis araştırması önermeleri, Ağrı'ya ilişkin olan kanun teklifleri, Ağrı'ya ilişkin olan soru önermeleri...

Değerli arkadaşlar ve değerli halkımız; toplamında bin sayfadan oluşan olayları, bin sayfadan oluşan soru önermelerini, Meclis araştırması önermelerini ve aynı zamanda kanun tekliflerini Ağrı için ben Meclise taşıdım ve şimdiye kadar sadece ve sadece beş altı soru önerme, beş altı probleme ilişkin cevapları var. Bu kadar ciltlerle dolu Ağrı sorunlarını Meclise taşımama rağmen Ağrı'ya ilişkin hiçbir şey yapılmıyor, 2053 yılına doğru hedefte Ağrı yok. Onun için ben bu Hükümeti kınıyorum ve mevcut olan bu uygulamaları kınıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ABDULLAH KOÇ (Devamla) – Ağrı halkına sesleniyorum: Ağrı halkı, Ağrı'nın bu ciltlerle dolu sorunlarına herhangi bir şekilde çözüm getirmeyen bu iktidara oy vermeyin ve önümüzdeki seçimlerde de biz AKP'yi Ağrı'da sandığa gömeceğiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ağrı'ya milyarlarca lira yatırım yaptık Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önermeler üzerinde ikinci söz Sayın Aylin Cesur'un.

Sayın Cesur, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

AYLİN CESUR (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Torba yasa ısrarıyla bu yüce kurumun saygınlığında, hukuk kalitesinde çıkardığı sorunlara, milletin içine düştüğü sefaletle rağmen buna devam eden iktidarın beceriksiz yönetimiyle milletçe can çekiyoruz. Gençlerimiz can çekiyor, kadınlarımız can çekiyor, çocuklarımız can çekiyor. Emeklimiz, EYT müebbedine çarptırılan vatandaşlarımız can çekiyor. Memurumuz, esnafımız, çiftçimiz, işçimiz, yaşlılarımız can çekiyor. Sivil toplum örgütlerimiz, demokrasinin olmazsa olmazı özgür basınımız can çekiyor. Yatırımcımız, öğretmenlerimiz, mühendislerimiz, hukuk devletine ant içen yargıçlarımız, insanın hayatına yemin eden doktorlarımız, herkes can çekiyor. Aynı bayrak altında mutlu yaşayan ve ayrıştırılmayı hak etmeyen ve hazmetmeyen Türk milleti can çekiyor. İsminin kısaltması T.C.'yi atmaya dahi varan müdahalelerle, büyük Atatürk'ün kurduğu anayasal, demokratik, laik, hukuk devleti Türkiye Cumhuriyeti can çekiyor.

Ne getiriyor yasa teklifi? Çare var mı torbada? Maddede üniversitenin eskiden kalma incelemelerinin tamamlanmasıyla çıkan borçlarının silinmesi var. İyi de bunlar; üniversiteler can çekiyor, boşaldı içleri. Hacettepede altı ay sonraya çocuğuna randevu alan ve erkene aldirmaya çalışan, can çekişen anneler var ve Gaziantep Üniversitesinde bir buçuk yıl sonraya görüntüleme randevusu alabilen kanser hastası can çekiyor ve can çekişen kurumlar...

Teklifin ilk hâlinde yer alan zeytin düzenlemesi, iktidar güdümündeki sendikaları tekelleştiren ve kamu çalışanlarının örgütlenme hakkını elinden alan düzenleme Danıştayca; limanların işletme sürelerinin kırk dokuz yıla uzatılması Anayasa Mahkemesince iptal edilmesine rağmen Komisyon

gündemine getirildi ve can çekişen milletimiz için bizler, demokrasinin elimizdeki son enstrümanı olan buradan konuşma hakkımızla, iktidarın rant politikalarıyla kıydığı zeytinliklerle ilgili düzenlemeyi değiştirebildik.

Dünya küresel bir enerji krizi yaşıyor; AB ülkeleri buna karşı, elektrik üreticilerinin elde ettiği kârlara üst sınır uygulaması, fosil yakıt üreticilerinin kârından katkı alınması gibi tedbirleri hayata geçiriyorlar. Türkiye’de iktidarın çözümü, zeytinlik alanlarını elektrik üretimi yürütülen madencilik faaliyetlerine açmaktan ve köylünün geçim kaynağı asırlık zeytinliklerimizi yandaş şirketlerin çıkarlarına kurban etmekten öteye gidememiştir. İktidarın, enerjide dışa bağımlılığı azaltan yenilenebilir enerjiye yönelik, geleceğe yönelik bir enerji politikası yok maalesef. Tam tersine, ekonomik büyümeyi kafaya takmış ama enflasyonist politikalarla elini yüzüne bulaştırmış; artan faturalarla can çekişen halka çare olmak yerine, kendini canhıraş kamu kaynaklarını özelleştirmeye, şirketlere kâr garantisi vermeye adanmış, halkın sorunlarına çare olamayan bir iktidarla karşı karşıyayız. Evet, iktidar halkın sorunlarına çare bulmada can çekişiyor.

Peki, ne oldu yirmi yıllık AKP iktidarıyla? Türkiye doğal gazda yüzde 98, petrolde yüzde 92, kömürde yüzde 50; toplamda yüzde 72 dışa bağımlı hâle geldi ve yanlış enerji politikaları yüzünden Bartın’da, Soma’da canlar yitirildi, Elbistan’da kanser hastası olmayan ev yok neredeyse. HES’lerin sebep olduğu sellerde vatandaşlarımız ölüyor, derelerimiz kuruyor, tarım arazilerimiz, ormanlarımız talan ediliyor. Peki, bunca feda edilene karşı enerji fiyatlarında düşüş var mı? Yok. Artış, enflasyonun da üzerinde. Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde bir yılda enerji fiyatlarının en yüksek olduğu ülke ve yılbaşından bu yana elektrik konutta yüzde 184, sanayide yüzde 266 arttı; doğal gaz konutta yüzde 164, sanayide yüzde 273 arttı. Enerji fiyatları sanayinin temel maliyet kalemlerinden oysaki ve şirketler ürüne zam, çalışana yol vermekte buldu çözümü ve işsizlik arttı.

Türkiye’de çalışanların yarısından fazlası asgari ücretli, kazandığını da elektrik ve doğal gazla veriyor çalışanlar ve 2021’de 2 milyon 803 bin 623 kişi faturasını ödeyememiş. Ne yaptınız, biliyor musunuz? Onca sefalet yetmezmiş gibi enerji yoksulu yaptınız milletimizi; düşük gelire mahkûm ederek, enerjiyi yüksek fiyata vererek, konutları düşük enerji etkinliğine zorunlu bırakarak enerji yoksulu yaptınız bizi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

AYLİN CESUR (Devamla) – Sağ olun.

Ülkeye yaz saati, banyoya kum saati koydunuz ve “Kışın fırını açarak ısının.” dediniz -ama enerji yoksulu ülkeler için bu doğru da- fırını açmak için de elektrik lazım. Mesela, Isparta halkına layık gördüğünüz kâbusla geçen sene gördük ki bu imkânsızdı. Isparta’yı yirmi yıllık ihmalle kışın ortasında elektriksiz bıraktınız. Önümüz kara kış, Isparta halkı tedirgin bekliyor ve yedi günlük yaşadığı rezaleti Isparta halkı unutmayacak. “Gelin, araştıralım ki Sayıştay denetim yapın.” dedik ama AK PARTİ ve ortağı reddetti. Soru önergelerimiz cevapsız bırakıldı. “Zararı devlet karşılansın, devlet şirketten tazmin edebilsin. Afet bölgesi ilan edelim.” dedik verdiğimiz kanun teklifiyle ama üç yüz on sekiz gündür bekletiyorsunuz. Evet, kış geliyor, iktidar torbaya seçim malzemelerini koymuş. Elektrik hatlarının tamamı hâlâ yer altına alınmadı. Isparta halkı kendine yaşatılan bu utancı unutmayacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Süreniz tamamlandı.

AYLİN CESUR (Devamla) – Bu iktidarın artık yazlık modeli de kışlık modeli de onca yıl kendisini desteklemiş ama yarı yolda kalmış can çekişen seçimde dikiş tutmayacak.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son söz Sayın Yıldırım Kaya'nın.

Sayın Kaya, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kamu emekçilerinin onurlu mücadelesini yürüten sendika temsilcileri ve sendikasılar; sizlere selam olsun.

Kanun teklifinin 5'inci maddesi genel sağlık sigortası prim borçlarını affediyor. Doğru bir uygulama, güzel bir uygulama ama bu karalahana çorbası içerisine niye dâhil ettiniz bunu? Bu uygulamanın bugüne kadar yapılmamış olması zaten bir kabahat ama seçimler yaklaştı, seçimler yaklaşıncaya böyle işler yapılıyor. Bu yapılan iş doğru ama bugüne kadar o prim borçlarını ödeyenlere hakkını nasıl ödeyeceğiz, o da muamma. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Elitaş Komisyonunda 11'inci maddeyi konuşurken dedi ki: “Bunun üzerinde konuşmak lazım, tartışmak lazım.” Sayın Elitaş, inanın, 11'inci maddeden etkilenen binlerce, on binlerce, yüz binlerce insan var. Eğer seçim kaygınız varsa -ki var- o zaman bu kaygınızdan dolayı gelin bu 11'inci maddeyi yarın -zamanınız var- çekin.

Bugün sizlerle bir sendikacı olarak konuşmak istiyorum çünkü kamu emekçileri sendikalarının mücadelesi Türkiye Öğretmenler Sendikasının (TÖS) 8 Temmuz 1968 tarihinde kuruluşuyla başlar -TÖS'ün kuruluş tarihi- 12 Mart askerî darbesiyle yok edilir. Daha sonra sendikal mücadele, grevli toplu sözleşmeli sendikal hak mücadelesi 12 Martta, 12 Eylülde askerî darbelerle sekteye uğrattılır. Bugün geline noktada, darbelerle karşı olduğunu söyleyen, darbe karşıtı siyaset yaptığını söyleyen Adalet ve Kalkınma Partisi darbelerinin izinden gidiyor, bugünkü sendikaların kapısına kilit vurmak için bir çaba sarf ediyor. Darbelerin kıskacından kamu emekçileri sıyrıldı, zincirleri kırıldı ve “Devlet memuru sendika kuramaz.” diyenlere, inat, EĞİTİM-İŞ 28 Mayıs 1990 tarihinde kuruldu, EĞİT-SEN 13 Kasım 1990 tarihinde kuruldu. Bugün size bu maddeyi dayatan sendikalar iki yıl beklediler devlet memuru sendika kuramaz diye. TÜRK EĞİTİM-SEN 18 Haziran 1992'de kuruldu, EĞİTİM BİR-SEN de 14 Şubat 1992'de kuruldu. Yani tarla mayınlardan temizlendi, ondan sonra beyefendiler, hanımefendiler “Sendika kurduk.” diye geldiler.

Kamu sendikalarının baraj serüvenine bir bakalım. 25 Haziran 2001'de 4688 sayılı Kamu Çalışanları Sendikaları Kanunu çıkar. Daha sonra, 25 Haziran 2001'de yüzde 5 sendika barajı getirilir, 24 Haziran 2004 tarihinde -bu tarihe dikkatinizi çekiyorum, yerel seçimlerin olduğu tarih- Adalet ve Kalkınma Partisi yüzde 5'lik barajı kaldırır. Doğru mu yaptı? Çok doğru yaptı. 2004'ün Adalet ve Kalkınma Partisi nerede, 2022'nin Adalet ve Kalkınma Partisi nerede? Soruyorum: 2004 yılında yüzde 5 barajını kaldıran siz, bugün neden Anayasa'ya, uluslararası sözleşmelere, AİHM kararlarına, Danıştay kararlarına aykırı olarak yüzde 2 barajını getiriyorsunuz, sebep nedir? O gün sizin yandaş sendikalarınızın üye sayısı yoktu, örgütlenemiyorlardı, onların örgütlenmesi için bu barajı kaldırdınız, doğru bir iş yaptınız, bugün niye yanlış iş yapıyorsunuz? Sizi şaşırtan ne, sizi bu süreye, bu zamana sürükleyen ne? 3Y'yle mücadele için geldiniz değil mi? Yoksulluk, yolsuzluk, yasaklar... Bugün 3Y'yle anılıyorsunuz; yolsuzluklar had safhada, yoksulluk diz boyuna çıkmış, yasakların ardı arkası kesilmiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Daha dün kamu çalışanlarıyla Kızılay sokaklarında köşe kapmaca oynadınız; bu yakışmıyor size. Siz, yasaklarla geldiniz, yasaklarla gideceksiniz; sarı sendikaların önünü açarak bu işi yürütme şansınız yok.

Kanun teklifi ne getiriyor, bir bakalım. Diyor ki: “Yüzde 2 barajını aşmışsanız size toplu sözleşmede 707 lira para vereceğiz. Eğer yüzde 2 barajını aşmamışsanız size 250 lira vereceğiz ama hâkim, savcı, asker, polis, infaz koruma memuru, binlerce, yüz binlerce emekli olmuş devlet memurları size sıfır ücret vereceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YILDIRIM KAYA (Devamla) – Aynı işi yapan kamu çalışanlarını bölmeyin. Aynı işi yapan ve sendikali olamayan yani sizin yasaklarınız nedeniyle sendika kuramayan polislerden ne istiyorsunuz? İnfaz koruma memurlarından ne istiyorsunuz? Emekliye ayrılmış yüz binlerce kamu çalışanından ne istiyorsunuz? Bunların sendikaya üye olma hakkı yok ama bu toplu görüşmeden pay alma hakları da yok.

İşin özeti şudur: Siz Anayasa’ya aykırı davranıyorsunuz, uluslararası sözleşmelere aykırı davranıyorsunuz, Danıştayın kararına aykırı davranıyorsunuz. Yasaları çiğnemekten vazgeçin, yasakları getirmekten vazgeçin. 2004’te kaldırdığımız barajı bugün sarı sendikaların önünü açmak için yeniden getirerek 188 sendikanın kapısına kilit vurma anlayışından vazgeçin; bu size hayır getirmez, buradan size ekmek çıkmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

YILDIRIM KAYA (Devamla) – O sendikalar gidecek, o sendikalara üye olanlar o sendikaların peşinden gitmeyecek. (CHP sıralarından alkışlar) Grevli toplu sözleşmeli sendikal hak gelecek, batıl zail olacak diyor, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6’ncı madde üzerinde 2’si aynı mahiyette 3 adet önerge vardır.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesinde yer alan “burslandırılan” ibaresinin “burs verilen” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Kenanoğlu

Serpil Kemalbay Pekközeği

Sait Dede

İstanbul

İzmir

Hakkâri

Dilşat Canbaz Kaya

Erdal Aydemir

İstanbul

Bingöl

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Sait Dede’nin.

Sayın Dede, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

SAİT DEDE (Hakkâri) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; getirilen torba yasa teklifinin 6’ncı maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım.

Öncelikle belirtmek istediğim bir husus var. Cezaevinde devam eden ağır insan hakları ihlallerine ilişkin 18 Aralık günü İstanbul’da yapılmak istenen basın açıklamasına polis tarafından saldırılmış ve saldırı sırasında HDP İstanbul İl Eş Başkanımız Sayın Ferhat Encu darbedilmiştir. Hasta ve infazı yakılan tutsakların durumuna dikkat çekmek ve tecrit politikalarını protesto etmek isteyen arkadaşlarımıza yapılan bu saldırıyı lanetliyoruz. Öğrettiğiniz ve medet umduğunuz nefret ve şiddet

politikaları iktidarımızın sonu olacak. Hiç kuşkunuz olmasın ki halklarımız seçilmişlerine yönelik gerçekleşen bu sistematik saldırılara karşı cevabı sandıkta sizlere verecektir.

Yine, sergilenen bir komployla milletvekilliği düşürülmeye çalışılan Sayın Semra Güzel'in de cezaevinde hukuksuzca bulunan tüm siyasetçilerin de hesabını halkımız birer birer sizlerden soracaktır.

Sayın milletvekilleri, teklifin 6'ncı maddesinin gerekçesine baktığımızda, prim ödeme yükümlüsü olanlara ödeme kolaylığı sağlanması, ekonomik ve sosyal anlamda hayatlarına daha sağlıklı devam etmelerini sağlamak amacıyla yürürlüğe konulan yapılandırma kanunlarından yararlanmayan ya da yararlanmalarına rağmen genel sağlık sigortası prim borçlarını ödemeyen genel sağlık sigortalılarının kamuya olan borç yüklerini hafifletmek ve sağlık hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılmasının öngörüldüğü söylenmektedir.

5510 sayılı Kanun altmış günden fazla prim ve prime ilişkin her türlü borcun bulunmasını sağlık hizmeti alınmasına engel saymaktadır. Yapılan geçici bir düzenlemeyle altmış günden fazla prim borcu olanların 31/12/2022 tarihi sonuna kadar sağlık hizmetlerinden yararlanabileceklerine izin verilmişti. Şimdi süre doluyor. Seçim yaklaşıyor ve geniş bir kesim sağlık hizmetlerinin dışında kalmak üzere. Neden? Sağlık sigortası primlerini ödeyemediklerinden dolayı.

AKP, iktidarının ilk yıllarında "Hizmet kalitesini arttırmak, her hastaya eşit düzeyde temel sağlık hizmetini sunmak ve hasta ile doktor arasındaki para ilişkisini ortadan kaldırmak için toplumun bütününe kapsayan zorunlu sağlık sigortası sistemine ihtiyaç vardır." dedi, bu yönde adımlar da attı. Peki, sonuç ne oldu? Hizmetin niceliği hizmetin niteliğinin önüne geçti. Sağlık hizmetine erişimdeki eşitsizliklerde bir iyileşme sağlanmadı, aksine makas daha da açıldı. Hasta-hekim arasındaki para ilişkisini ortadan kaldırma iddiasındaki Sağlıkta Dönüşüm Programı, kamu hastanelerinde performans dayalı döner sermaye sistemi getirerek sağlık çalışanlarını döner sermaye gelirlerine bağımlı hâle getirdi. Kamu hastaneleri ağırlıklı olarak SGK'den aldıkları ödemelerden oluşan döner sermaye gelirleriyle ihtiyaçlarını karşılar hâle geldi. Sağlık harcamaları içinde kamunun payı yükseldi ancak merkezî devlet harcamalarının toplam sağlık harcamaları içindeki payı azalırken sosyal güvenlik payı ve miktarı da arttı. Genel sağlık sigortasının sağlık hizmetlerinin maliyetini düşüreceği iddiası tam bir fiyaskoyla sonuçlandı, sağlık hizmetlerinin maliyeti daha da fazla arttı.

Genel sağlık sigortasının en sorunlu yanı kuşkusuz sağlık hizmetlerinin finansmanını vergilerden değil, vatandaşların yapacağı zorunlu prim ödemelerinden karşılamayı öngörüyor olmasıydı. Teklifte "Genel sağlık sigortalılarının genel sağlık sigortası primleri ile gecikme cezası ve gecikme zammı gibi ferî alacaklarının tamamının tahsilinden vazgeçiliyor." deniliyor; bu çok güzel. Peki, sonrası ne olacak? Sonrası Allah kerim. Sosyal devlet ilkesi sizlerin ahiretlik duygularınızı tatmin edeceğiniz hayır, sevap alanlarımız değildir; sevap defterinizi buradan dolduramazsınız. "Sosyal devlet" demek, yeşil kartlarla, ara ara gelen aflarla sözde hayırsever yaklaşımlar değildir. Türkiye için sağlık hizmetlerinin finansmanında en uygun model, genel bütçeden finansmandır. Kişilerin prim ödeme gücüne bakılmaksızın, adil ve direkt vergilere yaslanan bir vergi politikasıyla oluşturulan bütçeden sağlığa yeterli kaynak ayrılmalı ve bu kaynağın uygun bir şekilde kullanılacağı entegre, basamaklı, kamusal anlayış ve ücretsiz hizmet sunan bir sağlık sistemi yapısı oluşturulmalıdır. Çözüm; hastanelerde performans sisteminin kaldırılarak merkezî yönetim bütçesinin esas alınması, çalışmadığı görülmüş olan genel sağlık sigortası sisteminin terk edilerek ülkedeki tüm bireyleri kapsamı içine alan ve kimsenin cebinden ek para ödemek zorunda kalmadığı, finansmanı prim ödenerek değil genel bütçeden karşılanan bir sosyal güvenlik sisteminin oluşturulmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SAİT DEDE (Devamla) – Tamamlıyorum.

Bu uygulama hekimlerimiz açısından da büyük handikaplar yaratmaktadır. Genel sağlık sigortası, hekimlik mesleğinin binlerce yıldır oluşmuş tüm bu değerlerine, uygulamalarına ve hekimlerin kamusal güvencelerine aykırı hükümleri içermektedir. Hekimlik mesleğinin temel yaklaşımlarından birini oluşturan “hastaların sağlığının öncelikle gözetilmesi ve her şeyin önünde tutulması” anlayışının yerine, Sosyal Güvenlik Kurumunun çıkarlarını koruması anlamına gelmektedir. Hekimin hastaya bakabilmesinin şartı, kişilerin prim borcunun olup olmadığına göre olmamalıdır. Bu durumda hekim, SGK memuru gibi hastanın tescil durumunu ve primlerin ödenip ödenmediğini mi araştırarak? Açıkça devlet tarafından sağlık sigortası kapsamına alınmış kişiler, prim ödeyenler ve ödemeyenler olarak ikiye ayrılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SAİT DEDE (Devamla) – Derhâl bu genel sağlık sigortasından vaz geçilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Şimdi okutacağım 2 önerge aynı mahiyette olup okutup birlikte işlem alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Arslan Kabukcuoğlu

Adana

Eskişehir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Tahsin Tarhan

Müzeyyen Şevkin

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Kocaeli

Adana

Manisa

Kadim Durmaz

Erkan Aydın

Türabi Kayan

Tokat

Bursa

Kırklareli

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Sayın Arslan Kabukcuoğlu'nun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine İYİ Parti Grubum adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlarım.

AK PARTİ Hükümetleri, sağlıkta sorunları biriktire biriktire içinden çıkılmaz hâle getirmiştir. Görüşülmekte olan kanun teklifinin 5'inci maddesinde SGK'nin tıp fakültelerine olan ödemelerinin faturaları incelenmeden ödenmesi ve mahsuplaşmasından bahsedilmektedir. Tıp fakültelerinin birinci görevi, hekim ve uzman hekim yetiştirmektir; beş dakika arayla hasta muayene etmenin birinci çaresi, hekim yetiştirmek için tıp fakültelerinin sayısını artırmak ya da kontenjanını artırmak; ikincisi ise şehir hastanelerinin rantına son vermektir.

Tıp fakültelerinde çalışan öğretim üyelerinin ücretlerinin 1,5 mislini şehir hastanelerinde, devlet hastanelerinde veriyorlar. Bu yüzden tıp fakülteleri, çalıştıracak hekim bulunmakta zorlanıyor. Tıp fakültelerini bitirenler, akademik kariyerle uğraşmadan çalışma alanı olarak devlet hastanelerini seçiyorlar. Tıp fakülteleri, öğretim üyesi yetiştirmekte zorlandıklarını dile getirmektedirler.

Ayrıca son olarak, Sağlık Bakanlığının muayenehane hekimlerine özel hastanede ameliyat yapmalarına ilişkin imkânları sınırlandırması nedeniyle hekimlerin önüne bir engel kondu. Hükümet kendi yapmadığı, yapamadığı, tıp fakültesinde çalışanların ve diğer hekimlerin özlük haklarını iyileştirme fırsatını da engellemiş oldu.

Hükümetin hep aklında olan, tıp fakülteleri hastanelerini Sağlık Bakanlığına bağlamak. Tıp fakülteleri, eğitim kurumlarıdır; davul birinin elinde çomak birinin elinde olamaz. Tıp fakültelerinin hastaneleri onların uygulama alanlarıdır, öğrenci ve uzman, daha sonra da akademik personel burada yetişir. En üst basamak sağlık kurumları olarak, hastalıklara tıp fakülteleri çare arar. Tıp fakültesi hastanesinin Sağlık Bakanlığına devri, olsa olsa yeni bir Türk uygulama sistemi, yeni bir AK PARTİ garabeti olabilir.

Tıp fakültelerinin ikincil işleri hizmettir; hizmet de eğitim içindir. Tıp fakültelerinin temel amacı, rutin hasta tedavisi olamaz. Tıp fakülteleri, âdeta sosyal hizmet kurumları olarak çalıştırılmaktadır. Üçüncü basamak hastanesidirler; gelen hastalıklara çare bulmak zorundadırlar. Burada bir problem yok. Tıp fakültelerinin taktığı her kalp pilinden 10 bin lira zararı vardır; ortopedide kullanılan malzemeler böyledir, başka branşlarda kullanılan malzemelerin pek çoğu böyledir. Tıp fakültesi, SGK'nin kendisine ödediği bedelin üzerinde bir mahsupta bulunamıyor, talepte bulunamıyor. SGK, tabii ki kalp pilinin fiyatını biliyor ama haksızlık yapıyor; SGK burada ödeme yapmıyor. Yine SGK'nin listesinde fiyat olarak ne yazarsa ilaç parasını ancak SGK ondan ödüyor, hâlbuki tıp fakültesi, kullandığı pek çok malzemeyi Devlet Malzeme Ofisinden alıyor. Devlet Malzeme Ofisi, devletin ofisidir, orada geçen fiyat neyse odur ve normalde bu fiyatları SGK'nin de kabul etmesi lazımdır ama SGK bu fiyatları kabul etmiyor ve kendi fiyatı neyse ondan alıyor. Bir tarafta Devlet Malzeme Ofisi pahalı ilacı alıyor, tıp fakültelerine satıyor ama tıp fakültesi bunun karşılığını, bedelini maalesef alamıyor. Sayın milletvekilleri, devlet kurumları arasında böyle bir zorbalık olabilir mi? Tıp fakültelerinin SGK'den aldığı tedavi bedeli, ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Son iki yılda pandemi olduğu için Maliye Bakanlığı tıp fakültelerinin ödeneklerine ses çıkarmadı, ödedi. Bu yıl da seçim olduğu için ödüyor ama bunların hepsi yapay durumlardır.

5'inci madde, tıp fakültelerinin can suyu olacaktır ancak tıp fakülteleri, kurumların insafına kendini bırakarak varlığını devam ettiremez. Tıp fakültelerinde SGK fiyatlandırması, ikinci basamak sağlık kurumları fiyatlandırmasının dışında bir fiyat olmak zorundadır; ikisinin aynı fiyatta olması doğru değildir. Sağlıklı çözüm, konunun taraflarının bir araya getirilip kurumu ayakları üstünde duracağı bir mali yapıya kavuşturmak olabilir. Tıp fakültelerinin mali yapılarındaki eksiklik, kaliteli hekim yetiştirmelerine engel oluyor. Masraflı, riskli ameliyatlardan tıp fakültelerinin hekimleri kaçınıyorlar. Tıp fakülteleri rutin hizmetten öteye dünya tıp bilimine katkıda bulunarak yeni buluşlar yapmazsa sadece taklitçi olabiliriz. Ülkemizde sağlık turizmi canlandırılmak isteniyorsa bu istek, büyük oranda dünya tıbbına yenilik katarak olunabilir.

5'inci madde, bir palyatif pansuman tedavisidir. Hükümetin ortaya koyduğu günü kurtarma çabaları, ülkemizi hak ettiği seviyeye getirmekten çok çok uzaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – Hükümetin bildiği tek bir şey var. “Biz her şehre bir üniversite yaptık, her yere bir tıp fakültesi yaptık.” Batı ülkelerinde nasıl? Almanya'da tıp fakültesi

sayısı 38, Fransa’da 40 ve İngiltere’de 38, bizde ise tıp fakültesi sayısı 120; sayı çok, her yerde tıp fakültesi var ama kalite, maalesef istenen seviyede değil. Türk tıbbının, dünya tıbbına öncülük yapmasına engel olunmaktadır.

Hepinizi saygıyla selamlarım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz Sayın Türabi Kayan’ın.

Sayın Kayan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 381 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, bu kanun maddelerinde limanların işletmeciliği var, enerji piyasası var, prim borçları var, Bakana 200 milyar borçlanma yetkisi var, memur sendikalarına yüzde 2’yi geçmezler ise orada düşük bir prim var.

Değerli arkadaşlar, bu yandaşa çalışmak, oy verenlere çalışmak... Yirmi yıldan beri AKP iktidarının alışkanlığını bir türlü değiştiremedik, yirmi yıldan beri bunu söyleye söyleye dilimizde tüy bitti.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir sözleşme yapmışsınız, bir ihale yapmışsınız, ihaleyle işi vermişsiniz. Aradan geçmiş beş yıl, on yıl, on beş yıl; şimdi “Bu yetersiz.” diyorsunuz, kırk dokuz yıla tamamlamak istiyorsunuz. Peki, tamamlamak için şart nedir? Yeniden ihale yaparsınız, ihaleyi yaptıktan sonra kim kazanırsa ona verirsiniz. Şimdi, burada böyle bir şey yok, burada daha günü de dolmadan –bu bahsettiğim beş yılı, on yılı, on beş yılı dolmadan- kırk dokuz yıla tamamlamak için ihale falan yok, sadece aynı kişileri çağırarak onlara kırk dokuz yıllığına uzatma veriyorsunuz. Şimdi, bunu daha önce ihale yaparken konuştunuz mu; ihaleye, sözleşmeye eklediniz mi? Bu ihaleye giren diğer firmalar bunu biliyorlar mıydı, bilseler acaba teklifleri aynı mı olurdu? Bu konuda var mı bir... (CHP sıralarından alkışlar) Yok. Peki, bu, ne demek oluyor? “Ben size ayrıca bir kıyak geçeceğim, sen şimdi onu benim istediğim fiyattan al.” O demektir bu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, böyle devlet yönetilmez, devlet hakkaniyetli bir şekilde yönetilirse devlet olur, ekonomi tıkr tıkr yürür. Ekonomi geldi dayandı. Nereye dayandı? Çamura battı. Niye? Çünkü hiçbir şeyi layıkıyla yapmadınız, hiçbir şeyi hakka, hukuka dayalı bir şekilde yapmadınız.

Aynı zamanda, BOTAŞ’la ilgili... Değerli arkadaşlar, BOTAŞ, Varlık Fonuna devredilmeden önce –hepiniz biliyorsunuz- 7 milyar kârdıydı ama şimdi 7 milyar zararda. Bu ne demektir? 15 milyar gitmiş, BOTAŞ’ı batırmışsınız. (CHP sıralarından alkışlar) Burada muradınız nedir? BOTAŞ’ı sizin yandaşlarınız kemire kemire bitirsin diye mi yaptınız bunu? Belli ki durum bu, belli ki bunu murat etmişsiniz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir bakana 200 milyar Türk lirası borçlanma yetkisi veriliyor; ne demek oluyor bu?

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Bakan uyuyor, Bakan yok, Bakan nerede?

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Zaten kimin olduğu belli değil daha. Bu para nasıl harcanacak, nereye harcanacak; hiçbir şey yok.

Şimdi, sırf beş altı ay sonraki seçimlere para toplamak... Limanların olayı da aynı, BOTAŞ’ın olayı da aynı, bakana 200 milyar TL borçlanma yetkisi vermeleri de aynı.

Değerli arkadaşlar hiç aklınız kesiyor mu ya? Memur sendikalarında yüzde 2’yi geçen üye sayısına 750 lira veriyorsunuz, yüzde 2’yi geçemeyene 250 lira veriyorsunuz. Nedir anlamı bunun?

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – “Sarı sendikaya geç.”

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Sizin istediğiniz sendikaya geçsin. Burada Kani Başkan çok güzel izah etti, siz Türkiye’nin sendikalarını sarı sendika hâline getirmeye çalışıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Peki, sarı sendika hâline getirdiğiniz zaman biliyorsunuz ILO var, ILO size nasıl bakacak, hangi gözle bakacak, hangi eyleminize katılacak?

Şimdi, yandaş olmayana ve size oy vermeyene sürekli olarak nasıl baktınız biliyor musunuz? Ters gözle baktınız. Bunun en basit örneğini söyleyeyim ben size: Değerli arkadaşlar, Trakya AKP’ye yüzde 25 oy vermiş, yüzde 75’i diğer partilere oy vermiş. Trakya’da yirmi yıldan bu yana Ergene Nehri zehir akıtıyor ama Ergene Nehri için zerre kadar bir plan var mı? Yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ama Trakya’ya bir çalışma yapıyorlar değerli arkadaşlar. Bu çalışmalar ne biliyor musunuz? Bütün bakanlar ve bakan yardımcılarını, bakan eşleri, aileleri; Trakya’dan tarımsal arazi satın alıyorlar hem de çok ayıp bir şey yapıyorlar, Trakya milletvekillerini kullanarak yapıyorlar bunu. Siz bunlardan hiç utanmıyor musunuz? (CHP sıralarından alkışlar)

Ergene, Trakya’yı zehirliyor; Trakya çiftçisi, zehir içinde çalışıyor ama siz Trakya’nın mümbit topraklarını ele geçirmeye çalışıyorsunuz. Bunları parça parça alıyorlar, daha sonra da toplulaştırma yöntemiyle bunları birleştirmeye çalışıyorlar. Ayrıca, bunların içindeki arazileri, devlet arazilerini büyük bir şekilde bir araya getirip yine yandaşlarına satmaya çalışıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RECEP ÖZEL (Isparta) – Sen bu dediğine inanıyor musun ya!

FATMA AKSAL (Edirne) – CHP vekillerini kullanıyorlar değil mi?

BAŞKAN – Süreniz tamamlanmıştır.

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, sizler Trakya’da kendi kafanıza göre, kendi yandaşlarınıza göre toplulaştırma yapıyorsunuz, yapmaya çalışıyorsunuz ama yağma yok, size burada ekmek de yok, yapamayacaksınız.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ettim Sayın Kayan, süreniz tamamlandı.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 6’ncı madde kabul edilmiştir.

7’nci madde üzerinde 2’si aynı mahiyette, 3 adet önerge vardır.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 7’nci maddesinde yer alan “gerçekleştirilen” ibaresinin “yürütülen” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Kenanoğlu

Serpil Kemalbay Pekgözeği

Erdal Aydemir

İstanbul

İzmir

Bingöl

Dilşat Canbaz Kaya

Sait Dede

İstanbul

Hakkâri

BAŞKAN – Komisyon önergeyi kabul ediyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılamıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Erdal Aydemir’in.

Sayın Aydemir, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çok eski yıllarda sıradan biri ölünce kilisenin çanı 1 kez çalarmış ve ölüm halka duyurulmuş. Yine, çok eski yıllarda bir asilzade ölünce kilisenin çanı 2 defa çalar ve ölüm halka bildirilirmiş. Bir gün kral ölüyor, kral ölünce de yine kilisenin çanı tam 4 defa çalıyor ve ölüm halka bildiriliyor, duyuruluyor. Günün birinde, herkesin hak aramak için sığındığı mahkeme, bir vatandaşın haksız yere mahkûm olmasına sebep oluyor. Bunun üzerineyse kilise çanı tam 5 defa çalıyor. Tabii, halk infial hâlinde, meraklı bir şekilde koşar adım kiliseye, papaz efendiye varıyorlar. Diyorlar ki: “Bu kim ola ki kralımızdan daha üstün biri ölmüş, kimdir bu?” Papaz efendi dönüp der ki... Evet, Sayın AKP Grubu, Sayın Meclis, AKP Grubu, papaz efendi ne der, biliyor musunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – HDP...

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – “Adalet öldü, adalet.” der. (HDP sıralarından alkışlar)

RECEP ÖZEL (Isparta) – Papaz size demiştir onu ancak ya, papaza sen inanırsın değil mi?

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Evet, şimdi bakın, sırayla, AKP eliyle adaletin nasıl öldürüldüğüne örnekler sıralayacağım. Bakın, tam yirmi dört seneden beridir iç hukuk mevzuatına, uluslararası hukuk mevzuatına aykırı bir şekilde mutlak tecrit altında tuttuğunuz ve hukuka aykırı bir şekilde, avukatlarıyla görüşmesine engel olduğunuz Sayın Öcalan’a uyguladığımız tecrit, adaletin öldüğü andır.

Sayın AKP Grubu, bakın, bu fotoğrafa çok iyi bakın, bu fotoğraf 19 Aralık 2015’te Silopi’de çekildi. Keskin nişancılar tarafından Taybet ana öldürüldü ve cesedi tam bir hafta, günlerce sokakta tutuldu. AKP cesedi almasına engel oldu; işte o gün, AKP eliyle adalet öldü, adalet!

Bakın, AKP, adaleti nasıl öldürdü: Diyarbakır Belediye Başkanımız Doktor Adnan Selçuk Mızraklı; halkın iradesiyle, anasının ak sütü gibi helal bir şekilde belediye başkanı seçildi ama AKP ne yaptı? AKP, otuz beş gün gibi kısa sürede, almış olduğu cezayı onaylattı ve cezaevine gönderdi. İşte, o gün de AKP eliyle adalet öldürüldü.

Şebnem Korur Fincancı, Türk Tabipleri Birliği Başkanının hepimizin malumu olmak üzere hangi talimatlarla, ne şekilde tutuklandığı tüm kamuoyunun gündeminde. Ne yapıldı? AKP eliyle mahkemeler kullanılmak suretiyle adalet öldürüldü.

Yine, bakın, Soma’da 301 maden işçisi öldürüldü, o gün adalet öldü. Daha yakın gelecekte, Amasra’da 41 madenci öldürüldü, AKP’nin eliyle o gün de adalet öldürüldü.

Bu örnekleri sıralamak, çoğaltmak mümkün ancak sürem çok kısıtlı. AKP’nin Türkiye’yi getirmiş olduğu hâli çok iyi anlatan bir atasözü var: “Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar.” Sizler, başta genel başkanınız olmak üzere, saraylarda yatmadan önce manda yağurduna Medine hurması, kestane balı ve yulaf ezmesi karıştırıp yer, uyurken bu ülkede 6 yaşındaki Elif çocuklar açlıktan öldü, açlıktan! İşte sizin kıyametiniz. İlk seçimde, açlığa mahkûm ettiğiniz milyonlarca insan kıyamet olup sandıklara yağacak, kıyametiniz olacak; ey AKP Hükûmeti!

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, Türkiye Cumhuriyeti devletinin cezaevlerinde hiçbir zaman tecrit uygulanmaz ve uygulanmayacaktır. Bu sözler tamamen hakikat dışı sözlerdir, kabul edemiyoruz.

BAŞKAN – Kayıtlara geçmiştir.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ya, bari bunu söyleme, ya bari bunu söyleme; ne biçim insanlarsınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yalanın da bir sınırı olsun artık yani. Yalanda sınır tanımıyorsunuz.

BAŞKAN – Şimdi okutacağım 2 önerge aynı mahiyette olup birlikte işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Dursun Ataş

Adana

Kayseri

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Murat Emir

Tahsin Tarhan

Müzeyyen Şevkin

Ankara

Kocaeli

Adana

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Tacettin Bayır

Erkan Aydın

Manisa

İzmir

Bursa

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Sayın Dursun Ataş'ın.

Sayın Ataş, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

DURDUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 381 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşülen torba yasa teklifi 8 farklı kanun ve 1 kanun hükmünde kararnamede değişiklikler öngörmektedir. Özelleştirme Kanunu'ndan Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na, İŞKUR'undan Sosyal Sigortalar Kanunu'na, OHAL İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkındaki KHK'den Elektrik Piyasası Kanunu'na kadar birbiriyle alakasız pek çok kanunda değişiklik öngörmektedir.

Vatadaşın pek çok sorunu varken iktidar acelesi olmayan düzenlemeleri torba yasalarla Meclisin gündemine getirmektedir. Örneğin, vatandaş yüksek enflasyondan geçinemez hâldeyken, memurundan işçisine milyonlarca vatandaş yoksulluk sınırının altında geçim mücadelesi verirken, milyonlarca işsiz genç iş beklerken iktidar Özelleştirme Kanunu'nda değişiklik yaparak özelleştirilen limanların sözleşmelerinin bitiş süresini uzatma peşindedir. Üstelik, özelleştirilen limanlardan sözleşmesi en erken bitecek olanın bitiş yılı 2027'dir yani seçimden sonra dahi sözleşme süresinin bitmesine en az dört yıl kalan liman işletmeleri için AKP kırk dokuz yıllığına sözleşme uzatılmasına dair bir kanun getirmekte

ve sözleşmeyi uzatmayı düşünmektedir. Milletın sorununa kör, sağır, dilsiz olan AKP, iş yandaş zenginlerine verdiği söz olunca, ülke gündeminde hiç önceliğı olmamasına rağmen aceleyle Meclis gündemine kanun teklifi getirmektedir. Aslında, bu bile tek başına AKP'nin vatandaşın koptuğunun kanıtıdır. Seçimden sonra yapılabilecek bir düzenlemeyi bugün aceleyle Meclisten geçirmeye çalışması tek başına AKP'nin seçimi kaybedeceğini kabul etmesidir. AKP, ülke varlıklarına batan geminin malları gözıyla bakmaktadır. Giderayak “Hangi yandaşımıza ne verebiliriz?” derdine düşmüştür.

Değerli milletvekilleri, teklifin görüşülen maddesiye elektrik şarj hizmetiyle ilgili düzenlemeler öngörmektedir. Özellikle elektrikli araçların dünyada yaygınlaşmasıyla beraber yasal altyapının hazırlanması gerekliliğı doğmuştur ancak AKP'nin yirmi yıldır tek başına iktidarda olduğu ülkemizde tarihî zirvelere çıkan döviz kuru, 3 haneli enflasyon, verginin dahi vergisinin olması sonucu bugün bir işçi, bir memur, bir orta gelirli esnaf orta model bir araba almayı bile hayal edemez duruma gelmiştir. Vatandaş, araba alacağı zaman yüzde 220'lere kadar varan ÖTV'yi, bunun üzerine eklenen yüzde 18 KDV'yi, eğer banka kredisıyla alacaksa bir de onun faizini ödemek zorunda kalmaktadır. Yani, vatandaş, AKP'nin ülkeyi getirdiğı durumda, arabanın değerinden çok vergi ve faiz ödemek zorunda kalmaktadır. Kanun teklifinde otomobilde vergiyi azaltacak, vatandaşın yararına bir düzenleme var mı? Yok. Kanun teklifinde elektrikli otomobil alımını teşvik edecek bir düzenleme var mı? Yok. Kanun teklifinde bir yılda yüzde 184 zam gelen elektrik faturasına ilişkin bir düzenleme var mı? Yok. Kanun teklifinde bir yılda yüzde 164 zam gelen doğal gaz faturasına ilişkin bir düzenleme var mı? Yok. 2022 yılı içerisinde 3 kez zam yapılan ve bir yılda yüzde 142,5 artan tarımsal sulamada kullanılan elektrik tarifesine ilişkin çiftçiyi sevindirecek bir düzenleme var mı? Yok. Bu kış günü doğal gazı kesilen 37.657 abone için bir düzenleme var mı? Yok.

Değerli milletvekilleri, peki, bu kanun teklifinde ne var? Yine yandaş var, yine özelleştirme var, yine vergi var. Har vurup harman savurarak, yandaşlara dağıtarak boşalttıkları Hazinesinin 493 milyar liraya çıkarılan borçlanma yetki artışı var, memurların sendika hakkının gasbedilmesi var.

Değerli milletvekilleri, seçime kaldı altı ay, bu seçimde vatandaş da AKP'ye “Yok.” diyecek. Bu seçimde yandaşlar kaybedecek, vatandaş kazanacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Bu seçimde cumhuriyetin tüm değerlerini satanlar kaybedecek, cumhuriyetin değerlerine sadakatle bağlı olanlar kazanacak. Milleti vergilerle, zamlarla ezenler, “Milletin hizmetkârıyız.” diyerek gelip köle olarak görenler kaybedecek, milletini velinimet görenler ise kazanacak. Bu seçimde rant kaybedecek, yolsuzluk kaybedecek, yoksulluk kaybedecek; refah kazanacak, huzur kazanacak, iyilik kazanacak. Bu seçimde hukuksuzluk kaybedecek adalet kazanacak, istibdat kaybedecek hürriyet kazanacak, saray kaybedecek millet kazanacak.

Milletimiz emin olsun, gecenin en karanlık anı şafağa en yakındır. Güneşin doğuşuna çok az kaldı diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz Sayın Murat Emir'in.

Sayın Emir, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yakın tarihimizde demokrasimiz açısından 3 temel kırılma yaşadık. Bunlardan biri 15 Temmuz hain darbe girişimi. Bu darbe girişiminin yardımcısı ve yatakcısı AKP iktidarıdır ve suçlusunuz siz. Diğer ikisi de 20 Temmuz olağanüstü hâl darbesi, bir sonraki de 16 Nisan rejim değişikliğı darbesidir. Bunlar da darbelerdir arkadaşlar, bunlar da millî iradeye karşı yapılmıştır, anayasal devlete karşı yapılmıştır, temel hak ve özgürlüklere karşı yapılmıştır; bu iki darbe girişiminin de faili sizlersiniz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bakın, 20 Temmuzda, zamanın Başbakanı Binali Yıldırım Sayın Genel Başkanımızı arar: “Sayın Genel Başkanım, OHAL’e ihtiyacımız var çünkü darbeyi yapanlarla mücadele etmemiz gerekiyor; suçlularla hızlıca mücadele etmemiz gerekiyor.” der. Sayın Genel Başkanımız tarihî bir cevap verir: “Biz darbeye bütün Meclis olarak karşı koyduk, darbecilerle yapacağınız her mücadelede yanınızdayız ama OHAL getirmeyin, Türkiye’nin demokrasisini askıya almayın, temel hak ve özgürlükleri kısıtlamayın.” demiştir ve Binali Yıldırım’ın ısrarı üzerine “Birinin de demokrasiden ve adaletten yana olması lazım.” diyerek tepkisini koymuştur. (CHP sıralarından alkışlar)

Bizim bu duruşumuz aynen devam ediyor ama siz OHAL’i çok sevdiniz, hâlâ OHAL’le Türkiye’yi yönetmeye çalışıyorsunuz. “Allah’ın lütfü” dediniz 15 Temmuz darbesine ve getirdiğiniz OHAL’le öylesine bir Türkiye yarattınız ki bunun üzerinden 16 Nisanda rejim değişikliği yaptınız. Yine zamanın Başbakanı “Biz OHAL koşullarında Anayasa değiştirtmeyiz.” dedi ama OHAL koşullarında yaptınız.

Bununla bitmedi arkadaşlar, OHAL koşullarında -geçen dönemden olan arkadaşlar hatırlayacaktır- on binlerce kamu görevlisinin ismini KHK’lere yazdınız, buradan “kanun” diye geçirdik. Ya, bir kanunda bir kişinin görevden alınması olur mu? Oldu.

Türkiye’de, bakın, öyle bir karanlık dönem yaşandı ki ileride sizin ve sizin çocuklarınızın mahcup olacağı hukuksuzluklar yaşandı. Anayasa Mahkemesi fiilen askıya alındı. Türkiye’de, Anayasa Mahkemesi, sizin KHK’lerinize yeşil ışık yakarak aslında kendisini bir bakıma işlevsiz kıldı ve Türkiye, maalesef, hâlâ aslında fiilen anayasasız bir devlet olarak yönetilmektedir, bunu üzülererek söylüyorum.

Bakınız “Olağanüstü hâli kaldırdık.” dediniz ama aslında kaldırmadınız. 2018 yılında 7145 sayılı Yasa’yı getirdiniz; üç yıl artı bir olarak OHAL’le ilgili bütün yetkileri tekrar aldınız. OHAL’de ne yapıyordunuz? İstedığınızı sorgusuz, sualsiz işten çıkarıyordunuz, aynısını hâlâ yapabiliyorsunuz. Kayyum atayabiliyordunuz, hâlâ yapıyorsunuz. Valiler toplantı ve gösteri yürüyüşlerini sınırlıyorlardı, engelliyorlardı. Bakın, sizin yönettiğiniz Türkiye’de iki kişi yan yana gelemiyor, farkında mısınız? Sonra gelip burada demokrasi teraneleri söylüyorsunuz ama bunlara kim inanır? Sizin demokrasiyle, demokratlıkla uzak, yakın hiçbir ilişkiniz yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Elitaş burada değil.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Buradayım, burada.

MURAT EMİR (Devamla) – Ha, Sayın Elitaş, şimdi gördüm sizi. Size “Yalan söylüyor.” demek bana yakışmaz ama asla doğruyu söylemiyorsunuz. Bakın, diyorlar ki: Olağanüstü Hal Komisyonu kötüydü ya... Evet, kötüydü, berbattı; çok yanlış işler yapıldı Türkiye’de, yüz binlerce insan açlığa, sivil ölüme terk edildi. “E, o zaman biz bunu kaldırıyoruz.” Sanki bir demokratik değişim gibi ama söylemediği şey şu: Aslında, o maddenin bir öncesinde, virgülden önce şu yazıyor: “OHAL Komisyonunun iş ve işlemleri” diyor yani OHAL Komisyonunun iş ve işlemleri bu kanunla ilgili bakanlıklara devrediliyor yani siz, ilgili bakanlıklarda yine insanları “Sen şununla iltisaklısın.” diye görevden almaya devam edeceksiniz ama bunu söylemiyorsunuz. Efendim, neymiş? OHAL Komisyonu sadece yazışmalara devam edecekmiş(!) Geçin, bırakın o teraneleri, kimse inanmaz bunlara. (CHP sıralarından alkışlar) Siz fiilen olağanüstü hâli sürdürüyorsunuz, olağanüstü hâlin tadına doyamadınız.

Bakın, Türkiye’nin gerçekten demokrasisini kurmadan, Anayasa yargısını sağlamlaştırmadan, demokratik değişimler yapmadan bu yolu yürüme olanağı yok. Anayasa’da açıkça yazmıyor mu, 13’üncü maddesinde? “Temel hak ve özgürlüklerin özüne dahi dokunulamaz.” diye. Nerede kaldı çalışma özgürlüğü, nerede kaldı? Bakın, bugün Türkiye’de gözaltı süresi ne kadar, ne kadar? Kanunlarda altı gün. Fiilen ne kadar? On iki gün.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MURAT EMİR (Devamla) – Nereden alıyor yetkiyi? Sizin fiilen sürdürdüğünüz olağanüstü hâlden alıyor. Yani getirdiğiniz Türkiye, tadına doyamadığımız olağanüstü hâlde birlikte temel hak ve özgürlüklerin bitirildiği, Anayasa'nın fiilen askıya alındığı, Anayasa Mahkemesinin etkisizleştirildiği ve tek adam rejimiyle her şeyin bir kişiye bağlandığı -üzülerek söylüyorum- Meclisin bir ağır vesayet altına alındığı bir rejimdir ama bu rejimi değiştireceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz arkadaşlar.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Murat Emir “Sayın Elitaş, burada yalan söylüyorsun demiyorum ama doğru söylemiyorsun.” dedi.

BAŞKAN – Diyerek sataştı efendim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yoktu sataşma, ne dedi ki?

BAŞKAN – Sayın Gürer, sana da yerinden veririm söz, merak etme. Bugün dokuza kadar böyleyim.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in 381 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Murat Emir, Komisyonunda bu konuyu görüştük, değerlendirdik. Bizim OHAL Komisyonuyla ilgili “Kaldırıyoruz.” diye bir ifademiz olmadı. Zaten OHAL Komisyonu kendiliğinden 22 Ocak veya 23 Ocak tarihinde yok oluyor, kalkıyor. Şimdi, OHAL Komisyonu varlığı süresince -ki avukat arkadaşımız- OHAL Komisyonundaki dosyalarla ilgili hiç kimse mahkemeye müracaat hakkına sahip değildi. Mahkemelere müracaat edince mahkemeler diyordu ki: “OHAL Komisyonu karar vermeden bana gelemezsin.” 22 Ocak veya 23 Ocak tarihinde OHAL Komisyonu kalktığından, yazışmalarla ilgili ne olacağı konusunda bir düzenleme getiriyoruz. İkinci fıkrada yani kanunun ikinci fıkrasında anlaşılmayan bir hüküm vardı, biz de arkadaşlarımızla beraber tartıştık, eski Adalet Komisyonu Başkanı, şimdi Grup Başkan Vekilimiz Sayın Yılmaz Tunç'la ve Ramazan Can kardeşimizle tartıştık, dedik ki: İkinci fıkrada sanki OHAL Komisyonunun yetkileri ilgili kurumlara devrediliyormuş gibi bir ifade anlaşılıyor. Arkadaşlarımız bu konuyla ilgili...

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Dosya devrediliyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Devredilmiyor, devredilmiyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Siz bana müsaade ederseniz, Sanayi konusunu konuşmuyoruz Sayın Tarhan.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Niye oraya getiriyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Niye oraya getiriyorsunuz?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Elitaş, bunu demeseydin iyiydi.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Suçunu itiraf ediyorsun, itiraf ediyorsun. Kel gözüktü!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Şimdi, bakın, Sanayi Komisyonu olarak zihniniz bu şeye gelmedi. Aslında, ben, o gün Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan görüşmede, Sanayi Komisyonu

üyelerinin hepsinin hakikaten Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olacak kadar bilgi sahibi olduklarımı gördüm, tebrik ediyorum onları da.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Süreniz doldu.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bir dakika daha uzatabilir misiniz?

BAŞKAN – Yok efendim, sataşma iki dakika.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – İzin verin, bir dakika...

BAŞKAN – Sayın Elitaş, hep böyle yaptım uygulamayı.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Yanlış anlaşılmayı düzeltmek için bunu ifade ediyorum, itiraz etmezler sanıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben hep konuşmaktan yanayım.

BAŞKAN – Peki, bir dakika daha ama yol olmaması kaydıyla.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Şimdi, bakın, değerli arkadaşlar, burada biz önerge veriyoruz. Murat Bey muhakkak önergemizi görmediğinden dolayı bu itirazını yapmıştır ama bu, ikinci bölümde geçtiği için, 11'inci maddede geçtiği için önergeyi o zaman vereceğiz. Verdik mi arkadaşlar?

BAŞKAN – Dağıtılmadı.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Önerge şu anda Meclis Başkanlığında, Kanunlar ve Kararlarda. Önergeyi dağıttınız mı Sayın Başkan?

BAŞKAN – Dağıtmadık, hayır.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Önergeyi dağıtmadıkları için görememiş olabilirsiniz. Orada, zihinlerde ortaya çıkan istifhamları ortadan kaldırmak için bu önergeyi verdik yani OHAL Komisyonunun görevlerini, artık verilmiş dosyalarla ilgili kararları ilgili kurumlar veremeyecekler. Sadece yazışma amacıyla yapılan bir düzenleme olarak ortaya çıkmış. Eski bir Sanayi Komisyonu Başkanı olarak konuya muttali olduğumu Ali Kenanoğlu da herhâlde takdir ediyordu.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özel...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, sayın hatip -madde 69'a göre- benim söylemediğim bir sözü bana atfederek bana bir cevap hakkı doğurdu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yok öyle bir şey ya!

BAŞKAN – Hangisi, nedir o?

MURAT EMİR (Ankara) – Benim Olağanüstü Hal Komisyonunun kapatıldığına dönük bir ifadem olmadı; orada bir yanlışlık var, onu düzeltmek durumunda...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Öyle söylemedi ki. Onu öyle söylemedi ki.

BAŞKAN – Bu da bir sataşma değil, yapmayın.

MURAT EMİR (İzmir) – Hayır, sataşma değil ama benim ifade etmediğim bir şeyi...

BAŞKAN – Bu bir sataşma değil.

Sayın Özel, sizin söz talebiniz vardı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım “kendisine söylemediği bir söz atfolunan” diyor ya, demediğini söylüyor.

BAŞKAN – O zaman, müsaade edin, tutanakları isteyelim.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkanım, önemli bir konu bu. Önemli bir konu Sayın Başkan. Bence Sayın Elitaş da yararlanacak.

BAŞKAN – Peki.

Yerinizden açıklama için söz vereyim, satışa yok, düzeltme.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

13.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın satışa nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Elitaş, bir defa yöntem yanlış. Yanlış bir Komisyona Anayasa'yla ilgili, OHAL'le ilgili bir kanun getiriyorsunuz, sonra, dönüyorsunuz, Komisyonunda gerekli adımları atmıyorsunuz ve bu madde görüşülürken geliyorsunuz ve diyorsunuz ki: “Biz zaten bir şey hazırladık.” Bu, bir defa Komisyon çalışmalarına saygısızlık ve Genel Kurula saygısızlık ama yine de yanlıştan dönüyor iseniz teşekkür ederiz. Şunun altını çizmek isterim: Olağanüstü Hal Komisyonunun iş ve işlemleri -yine, yeni teklifinizde de var- devredildiği sürece bu aynen devam ediyor demektir.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Önergeye baktınız mı siz?

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, 7145 sayılı Yasa var mı? Var. Bu, şu anda cari midir, geçerli midir? Geçerlidir.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ama bakmamışsınız.

MURAT EMİR (Ankara) – O hâlde, şu anda Türkiye kamu personel rejimi bakımından OHAL'in aynen fiilen işlevsel olduğu anlamına gelir. Dolayısıyla, burada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ya, bir avukat olarak bunları söylemene üzülüyorum. Maddenin başlığında “OHAL Komisyonunun işlevi bittikten sonra, görev süresi bittikten sonra...” diyor.

BAŞKAN – Sayın Özel, size söz vereceğim.

14.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın satışa nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, şimdi, meselenin özü şu: Ben gittim, o Komisyondaki çalışmaları takip ettim, hatta şöyle dedim, Komisyon üyeleri -bütün partiden Komisyon üyeleri- dün bile gelip “Çok doğru bir tespiti.” dedi: Gelen yasa teklifini Komisyon kendine yakıştıramamış, “Bari bizim salonumuzda bu günahı işlemeyelim.” demişler, Plan ve Bütçeye taşımışlar.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Hayır, arkadaşlar ısrar ettiler, çok kalabalıktı çünkü.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çünkü AK PARTİ, birçok günahı Plan ve Bütçe Komisyonuna işlettiriyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Özel, yanlış aktarmışlar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Komisyon Başkanına da söyledim, kendi de “Bunun sizin Komisyonla ilgisi yok.” diyor ve tam olarak bir suçüstü hâli oldu, tam olarak bir itiraf hâli oldu. Daha bu konuda bunun üstüne bir şey demeyeceğim ama yarın yanıtlanmak üzere... Çünkü Türkiye’de basın toplantısında söylüyorsunuz, buna Adalet ve Kalkınma Partisi cevap vermiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama ben, AK PARTİ Grubuna, yarın cevaplanmak üzere, şunu bütün Meclisin vicdanına sunuyorum: Benim işim Hükümeti takip etmek, bakanları, bakan yardımcılarını takip etmek. Ben, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Sayın Mahmut Gürcan'ı sosyal medyadan izliyorum, başım döndü yaptığı işlere. Kadın kollarına gitmiş AK PARTİ'nin, Şile İlçe Başkanlığına gitmiş, öbür gün Niğde İl Başkanlığına gitmiş, öbür gün Beylikdüzü İlçe Başkanlığına, Beyoğlu İlçe Başkanlığına, Sultanbeyli İlçe Başkanlığına, Bağcılar İlçe Başkanlığına. İlçe başkanlarınız ayrı ayrı teşekkür ediyor, ne için? Gitmiş, ekonomi sunumu yapmış oraya. Bakın, bu Bakan Yardımcısının altında Türkiye'de satılan en pahalı araçlardan biri var; benzinini devlet koyuyor, ekibine devlet maaş veriyor, kendisine devlet maaş veriyor, bu AK PARTİ, bakın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Mikrofonu son kez açıyorum.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekküre bakın: “Teşkilatımızın talebi üzerine Sayın Bakan Yardımcımızın sunumlarını izledik.” Parti devleti mi, devletin partisi mi? Maliye Bakan Yardımcılığının sizin ilçe başkanlıklarınızda ya da onlarla bir konferans salonlarında, ayrı ayrı, devlete harcayacağı emek, mesai ve parayı, hepimizin cebinden, AK PARTİ teşkilatının seçime hazırlığına harcıyor; hepsi ilçe başkanlarınızın paylaşımları. Ben bu konuda AK PARTİ Grubundan bir izahat istiyorum; nasıl bir mantığı var? (CHP sıralarından alkışlar)

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, bir izahat vereyim.

BAŞKAN – Sayın Tunç, yerinizden, buyurun.

15.- Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, bakanlarımızın ve bakan yardımcılarımızın halkın arasında olmasından, onları dinlemesinden ve icraatları halkla paylaşmasından, teşkilatla paylaşmasından daha doğal bir şey olamaz. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Hangi halk, parti parti! Halk değil, parti!

AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Halk değil ya!

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sizin büyükşehir belediye başkanlarınız il il miting yapıyor, sizin haberin yok mu?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hiç alakası yok o dediğinle.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın İmamoğlu il il dolaşmıyor mu?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gider miting yaparsa...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani sizin önce kendinize bakmanız lazım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben Süleyman Soylu'ya karışıyor muyum miting yapıyor diye?

BAŞKAN – Sayın Grup Başkan Vekilleri, eğer bu saatten sonra bir tartışma açarsanız ara veririm.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Oylayalım Başkanım.

BAŞKAN – Önce ara, sonra oylama.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, OHAL'le ilgili önergemiz burada, arkadaşlar görmemiş. OHAL'le ilgili, OHAL Komisyonuyla ilgili yapılan işlem şu, yarın da görüşeceğiz, yarın da açıklayabiliriz...

MURAT EMİR (Ankara) – Göstermediniz ki görevim kardeşim, saklıyorsunuz orada; ne saklıyorsunuz?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonunun görev süresi, Sayın Elitaş'ın da bahsettiği gibi, 23 Ocakta sona eriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Görev süresi sona erdikten sonra OHAL incelemesinden geçip mahkemelerde hâlâ devam eden dosyalar var. Şimdi, kapanan bir OHAL Komisyonu var, devam eden davalar var ve bu mahkemelerin alacağı ara kararlar var. Bu kararlarla ilgili bilgi, belge isteme noktasında ihtiyaç olduğunda nereden isteyecek? İlgili kurum ve kuruluştan isteyecek. Yaptığımız düzenleme bundan ibaret yani bunu başka yere çekmenin hiç anlamı yok.

Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, bir cümle...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

16.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bakan yardımcılarını müsteşarların yerine ikame edildiler. Müsteşar gibi seçilmiyorlar ama bu ucube sistemin... Kötü bir şey söylemeyeyim, aramızda Bakan Yardımcısı var ama izahı güç bir makamları var, maaşlarını devlet ödüyor ve bunlar bir partiye tahsis edilmiş kişiler değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Belediye başkanlarının maaşını kim ödüyor?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Belediye başkanının hem partisi vardır hem siyasetçidir. Ben sizin belediye başkanlarınızın da gidip bir yerde miting yaptığını eleştirmiyorum, hatta bakanlarınızın mitingini de eleştirmiyorum. Süleyman Soylu nasıl miting yapar dedim mi hiç? Bakan yardımcısı gidip de bir partinin hizmetinde -gittiği yerde oturup bir çay içse AK PARTİ'de, ona da bir şey demeyeceğim-düzenli program yapıyor, seçime hazırlıyor; bu olmaz.

Teşekkür ederim.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Halkı bilgilendiriyorlar efendim, halkı bilgilendirmek...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

V.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 381) (Devam)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Birleşime bir dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.03

ALTINCI OTURUM**Açılma Saati: 21.04****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN (İstanbul), Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42’nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

381 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 22 Aralık 2022 Perşembe günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.05

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos karayolunda gerçekleşen kazaların önlenmesi için alınması gereken tedbirlere ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/74722)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu* tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos Karayolu'nun ivedilikle tamamlanmasına ilişkin daha önce verdiğimiz önergeler, sosyal medya hesaplarımızdan yaptığımız paylaşımlar dikkate alınmamış ve söz konusu yolda her yıl gerçekleşen trafik kazalarında onlarca can kaybı yaşanmıştır. Söz konusu yolun yapımı yıllardır sürmekte, yolun bitirilme tarihi olan 2021'in üzerinden geçen zamana rağmen bahse konu olan yol hala bitirilememiştir.

07.11.2022 tarihinde Van'dan Ağrı istikametine giden yolcu otobüsü ile biri pancar yüklü iki tırın, Tutak ilçe merkezinde karıştığı elim bir kaza meydana geldi. Çarpışmanın etkisiyle alev alan ve 21 yurttaşımızın olduğu öğrenilen otobüste; 8 yurttaşımız yaşamını yitirdi, kazada 1'si ağır olmak üzere 17 yurttaşımız da yaralandı. Kazanın gerçekleştiği Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos Karayolu'nda kaza öncesinde pancar yüklü tırların devrilmesi sonrasında gerekli önlemlerin alınmadığı yurttaşlarımızca öne sürülmüştü.

Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos Karayolu güzergahında, 21.11.2022'de üç kaza gerçekleşmiştir. Dün gerçekleşen üç ayrı kazada toplamda on yurttaşımız yaralanmış ve bir öğretmen yaşamını yitirmiştir. Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos Karayolunda yaşanan kazaların önlenmesi ve yapımı devam eden yolun ivedilikle bitirilmesi amacıyla Bakanlığınızın ivedilikle harekete geçmesi ve gerekli önlemleri alması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Ağrı-Hamur –Tutak – Patnos yolunda yaşanan kazaların önlenmesine dair Bakanlığınızın ne gibi çözüm önerileri bulunmaktadır?
2. Ağrı-Hamur –Tutak – Patnos yolunun 2021’de bitirileceği taahhüt edildiği halde bu yolun hala tamamlanmamasının sebebi nedir? Bu güzergahta yapımı devam eden bu yol ne zaman bitirilecektir?
3. Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos Karayolu’nda yaşanan ve 8 yurttaşın ölümüne 17 yurttaşın yaralanmasına neden olan kaza ile ilgili açığa alınan kişi sayısı kaçtır?
4. Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos Karayolu güzergahında dün gerçekleşen üç ayrı kazada toplamda on yurttaşımızın yaralandığı ve bir öğretmen yaşamını yitirdiği bilinmekte midir? Söz konusu kazaya ilişkin herhangi bir soruşturma veya kovuşturma başlatılmış mıdır veya başlatılacak mıdır?
5. Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos Karayolu’nun ivedilikle tamamlanmasına ilişkin daha önce verdiğimiz önergelerin, sosyal medya hesaplarımızdan yaptığımız paylaşımların dikkate alınmamasının nedeni nedir?
6. Söz konusu yolun bitirilme tarihi olan 2021’in üzerinden geçen zamana rağmen bu yolun hala bitirilmemesinin gerekçesi nedir?

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıĐı

Sayı : E-44697349-610-844969
Konu : AĞrı Milletvekili Sayın Av. Abdullah
KOÇ'un yazılı soru önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIĐINA

İlgi : a) 22.11.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1116089 sayılı yazımız.
b) 01.12.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1123588 sayılı yazımız.

AĞrı Milletvekili Sayın Av. Abdullah KOÇ'un 7/74302 ve 7/74722 esas sayılı yazılı soru önergelerinin cevabı iliŖikte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Adil KARAIŖMAİLOĐLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

**AĞRI MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. ABDULLAH KOÇ'UN
7/74302 ve 7/74722 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGELERİNİN CEVABI**

79 km uzunluğundaki AĞrı-Hamur-Tutak-Patnos Yolunun 70 km'si bitümlü sıcak karıŖım kaplamalı bölünmüş yol olarak 01.12.2022 tarihinde hizmete açılmış olup, kalan 9 km'lik kesimde ise çalıŖmalar devam etmektedir.

Diğer taraftan meydana gelen kazalarla ilgili düzenlenen bilirkiŖi raporları ve kaza tespit tutanaklarına göre Karayolları Genel Müdürlüğünün herhangi bir kusur ve ihmali söz konusu olmadığından baŖlatılmış bir soruŖurma bulunmamaktadır.

2.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, bir eyleme katılan PTT çalışanlarının görev yerlerinin değiştirildiği iddiasına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/74869)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Adil Karaismailoğlu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Sevda ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

7/72621 sıra sayılı yazılı soru önergeme süresi içinde cevap verilmediğinden yazılı soru önergemini yineliyorum.

PTT Haber-Sen yönetici ve üyelerinin, çalışanlara yönelik sürgün, baskı ve mobbinglerin giderek artması üzerine, bu durumu protesto etmek amacıyla İstanbul ve Batman'dan Ankara'ya yürüyüş gerçekleştirdiğine ilişkin basında haberler yer almıştır. Basın açıklaması yapmak isteyen sendika yöneticilerine izin verilmediği, bu haklarının engellendiği belirtilmiştir.

Daha önce sürgün edilen arkadaşlarının önceki görev yerlerine dönmesi için basın açıklamaları yapan, onlara destek veren 27 Haber-Sen üyesinin de PTT yönetimi tarafından, görev yaptıkları illerden çok uzak illere veya il içinde en uzak ilçeye gönderildiği kaydedilmiştir. Bu il içi veya il dışı görevlendirmelerin de "hizmet gereği" yapıldığı ifade edilmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Haber-Sen yöneticisi ve üyesi 27 PTT çalışanının görev yaptıkları illerden başka illere veya il içinde başka ilçeye gönderildiği haberleri gerçeği yansıtmakta mıdır? Eğer doğru ise bunun nedeni nedir?
- 2- Son 20 yılda, 5 yılda ve 6 ayda ayrı ayrı belirlemek kaydıyla görev yeri değiştirilen personel sayısı kaçtır? Değiştirilme nedenleri nelerdir?
- 3- Beş ve üstü sayıda görev yeri değiştirilen personel bulunmakta mıdır? Varsa sayısı kaçtır?
- 4- Kendisi ve eşi aynı ilde çalışan personelin tayin ve atamasında bu durumu dikkate alınmaktadır? Farklı farklı illerde çalışan evli personel var mıdır? Varsa bu personelin toplam sayısı nedir?
- 5- "Hizmet gereği" yapılan tayin ve atamalarda bu gereklilikler nelerdir?
- 6- Başka bir ile atandıktan sonra mahkeme kararı ile eski görev yerine dönen personel sayısı kaçtır?

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıĐı

Sayı : E-44697349-610-848749
Konu : İzmir Milletvekili Sayın Av. Sevda
ERDAN KILIÇ'ın yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIĐINA

İlgi : 01.12.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1124198 sayılı yazımız.

İzmir Milletvekili Sayın Av. Sevda ERDAN KILIÇ'ın 7/74869 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Adil KARAİSMAİLOĞLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. SEVDA ERDAN KILIÇ'IN
7/74869 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

PTT A.Ŗ. Genel Müdürlüğünde görev yapan personelin nakil işlemleri; “Posta ve Telgraf TeŖkilatı Anonim Ŗirketinde ÇalıŖtırılacak İdari Hizmet Sözleşmeli Personel Hakkında Yönetmelik”in 64’üncü maddesi ve “Posta ve Telgraf TeŖkilatı Genel Müdürlüğü Personeli Atama ve Yer DeĐiŖtirme Yönetmeliği”nin 12’nci maddesi hükümleri dahilinde; isteğe bağlı, eŖ durumu, sağlık durumu, olağanüstü ve zaruri haller, hizmetin gereği, engellilik durumu ve süreye bağlı olarak yapılmaktadır.

Diğer taraftan; görev yeri deĐiŖiklikleri hakkında açılmıŖ davalarda, Mahkemelerce verilen karar doğrultusunda işlem yürütölmektedir.

3.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bakanlığın olası siber saldırılara karşı aldığı önlemlere ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/74870)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Adil Karaismailoğlu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Sevda ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

7/70988 sıra sayılı yazılı soru önergeme süresi içinde cevap verilmediğinden yazılı soru önergemini yineliyorum.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (KVKK), Posta ve Telgraf Teşkilatı (PTT) Biriktirme ve Yardım Sandığı ile Biblos Alaçatı Turizm Yatırımları A.Ş. için veri ihlal bildiriminde bulunulduğunu açıklamıştır. PTT Biriktirme ve Yardım Sandığı'ndaki veri ihlalden yaklaşık 38 bin çalışanın, Biblos Alaçatı Turizm Yatırımları A.Ş.'deki ihlalden ise 450 çalışanın etkilendiği açıklanmıştır.

PTT Biriktirme ve Yardım Sandığı'nın, KVKK'ya veri ihlal bildiriminde bulunduğu, zararlı yazılımlar vasıtasıyla üyelerin bilgilerinin bulunduğu sisteme yetkisiz erişim sağlandığı, yetkisiz kişiler tarafından, anne kızlık soyadı, cilt seri no gibi PTT çalışanlarının kişisel verileri, 3.2 GB veri tabanı yedeği ve sitenin tüm dosyalarının ele geçirildiği, ihlalden etkilenen kişisel verilerin kimlik ve üyelik işlemlerine ait bilgiler olduğu kaydedilmiştir.

PTT Biriktirme ve Yardım Sandığı (BYS) Yönetim Kurulu çalışanlara; “Değerli Üyemiz; Sandık web sitemizin yetki dışı dışardan erişim ihlaline uğradığı tespit edilmiş ve konu ile ilgili gerekli tüm tedbirler hızla alınmıştır. KVK Kurumuna bildirim yapılmış ve Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. Söz konusu siber atak karşısında veri silinme, veri değişikliği veya mali herhangi bir durum bulunmamakta olup, çalışmalarımız aksatılmadan sürdürülmektedir. Gereken tüm tedbirler alınmış olup konuyu bilgilerinize sunarız. PTT BYS Yönetim Kurulu.” mesajı göndermiştir.

Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının bilişim sistemlerine siber saldırı olup olmadığı konusunda, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve ilgili bakanların yanıtlanması istemiyle TBMM Başkanlığına daha önce ayrı ayrı yazılı soru önergeleri sunmuştum. Bakanların bazıları “siber saldırıları kabul ederek” soru önergelerini cevaplamış, bazıları ise cevaplamamıştır.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlık ile bağlı kamu kurum ve kuruluşlarının veri sistemleri herhangi bir siber veya hacker saldırısına karşı güvenli midir?
- 2- Bunun için alınan tedbirler nelerdir?
- 3- Bakanlık ile bağlı kamu kurum ve kuruluşları veri sistemlerinin güvenliğinin sağlanması için çalıştırılan personel var mıdır? Varsa sayısı kaçtır?
- 4- Veri sisteminin güvenliğinin sağlanması için herhangi bir şirketten destek veya yardım alınmakta mıdır? Alınıyorsa o şirketin güvenli olup olmadığı nasıl tespit edilmektedir?

- 5- Bakanlık ile bağlı kamu kurum ve kuruluşlarının veri sistemlerine daha önce bir saldırı olmuş mudur? Olduysa çalınan bilgiler var mıdır ve bu bilgiler neleri içermektedir?
- 6- PTT’de yaşanan olayla ilgili başlatılan bir soruşturma var mıdır? Varsa sonucu ne olmuştur?

T.C.
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji GeliŐtirme Başkanlığı

Sayı : E-44697349-610-847669
Konu : İzmir Milletvekili Sayın Av. Sevda
ERDAN KILIÇ'ın yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 01.12.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1124198 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Sayın Av. Sevda ERDAN KILIÇ'ın 7/74870 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Adil KARAİSMAİLOĞLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. SEVDA ERDAN KILIÇ'IN
7/74870 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

Soru önergesinde bahsi geçen 7/70988 esas no.lu yazılı soru önergesi,
22.11.2021 tarihli ve 759708 sayılı yazımız ile cevaplandırılmıştır.

4.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Yusufeli Barajı'nın açılmasında yaşanan gecikme sebebiyle meydana gelen kamu zararına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/75352)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Adil Karaismailoğlu tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu; Anayasanın 98. ve İçtüzüğü 96. ve 99. maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim. 23.11.2022

Av. Uğur BAYRAKTUTAN
Artvin Milletvekili

26 Şubat 2013 tarihinde AKP Grup toplantısında dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan; Yusufeli Barajı temel atma törenini ifa etmek için dönemin birçok Bakanı, İBB Başkanı, Milletvekili ve tören için hazırda bulunanlarla canlı bağlantı yapmış, bağlantı da tarih üzerinden pazarlık yapılmıştır. Yusufeli Barajı ihalesini alan Limak Holding Yönetim Kurulu Başkanı Nihat Özdemir dönemin Başbakanı Erdoğan'a barajın 29 Mayıs 2018 tarihinde açılacağını sözünü canlı yayında vermiş, hatta ilgili yayında tarih bir yana saat bile verilmiştir.

Ancak verilen sözler ne yazık ki tutulmamış, Yusufeli Barajı'nın açılışı 4,5 yıl gecikme ile 22 Kasım 2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Açılıştaki beyan edilen açıklamada "Bu barajın yıllık getirisi 5 milyar TL. Yılda 1 milyar 900 milyon kilovatsaat enerji üretecek." denilmiştir. Yani aradan geçen sürede ülke ekonomisi 22,5 Milyar TL zarara uğratılmıştır.

Bu bağlamda;

- 1- Yusufeli Barajı'nın taahhüt edilen tarihten 4,5 yıl sapmayla açılmasının sorumluları kimlerdir?
- 2- Limak Holding Yönetim Kurulu Başkanı Nihat Özdemir ilgili beyanlarla devlet yetkililerini aldatmış mıdır?
- 3- İlgili Baraj inşaatının taahhüt edilen sürede bitirilmemesi üzerine üstlenici firma Limak İnşaat hakkında herhangi bir soruşturma açılmış mıdır?
- 4- Ülke ekonomisine bu şekilde zarar veren ilgili şirkete kamu ihalelerini vermeye devam edecek misiniz?
- 5- Başta Limak Holding Yönetim Kurulu Başkanı Nihat Özdemir ve ortakları olmak üzere bu gecikmenin sorumlularına herhangi bir yaptırım uygulanmış mıdır?
- 6- Uygulanmamış ise; devletin üst düzey makamlarındaki kişilere ve bölge halkına yanlıtıcı bilgi veren, ülke ekonomisine Milyarlarca TL zarara uğratmış konumdaki sorumlulara herhangi bir yaptırım uygulayacak mısınız? Detayları ile kamuoyuyla paylaşır mısınız?

T.C.
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji GeliŐtirme Başkanlığı

Sayı : E-44697349-610-845002
Konu : Artvin Milletvekili Sayın Av. UĞur
BAYRAKTUTAN'ın yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 09.12.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1128789 sayılı yazınız.

Artvin Milletvekili Sayın Av. UĞur BAYRAKTUTAN'ın 7/75352 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Adil KARAIŐMAİLOĐLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

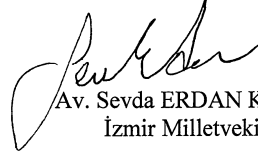
**ARTVİN MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. UĞUR BAYRAKTUTAN'IN
7/75352 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

Soru önergesinde belirtilen hususlar, Bakanlığımızın görev ve sorumluluk alanında bulunmamaktadır.

5.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, 2002-2022 yılları arasında Bakanlıkta sahte üniversite diplomasıyla çalıştığı tespit edilen kamu görevlilerine ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/75353)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Adil Karaismailoğlu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Sevda ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

Sahte doktor, öğretmen, mühendis ve avukat başta olmak üzere sahte diplomalı kamu görevlilerinin tespit edildiği, gözaltına alındığı ve tutuklandığına ilişkin zaman zaman basında haberler yer almaktadır. Son olarak Tekirdağ Çerkezköy Devlet Hastanesinde yaklaşık bir yıldır pratisyen hekim olarak görev yapan Ayşe Özkiraz'ın lise mezunu sahte doktor olduğu haberi basına yansımıştır.

Sağlık Bakanlığı müfettiş görevlendirmiş, Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü Özkiraz'ın görevli gibi çalışmadığını, hasta muayene etmediğini ve hekimin görevi olan hiçbir tıbbi girişimde bulunmadığını açıklamıştır. Sahte doktor gözaltına alınmasının ardından tutuklanmış, evinde yapılan aramada çok sayıda sahte üniversite kimlik kartları, sahte doktor kimlik kartları, sahte diplomalar, çeşitli hastanelere ait kimlikler, ameliyat kıyafetleri, dönem birincisi olduğuna dair plaketter ve tıbbi içerikli kitaplar ele geçirilmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınızda 2002-2022 yılları arasında sahte üniversite diploması ile çalıştığı tespit edilen kamu çalışanı olmuş mudur?
- 2- Oldu ise haklarında ne gibi bir işlem yapılmıştır?
- 3- Sahte diploma ile görev yaptığı belirlenen personel sayısının son dönemlerde giderek artması nedeniyle, bakanlık çalışanlarının üniversite diplomalarının gerçek olup olmadığı konusunda bir araştırma veya çalışma yapılması düşünülmekte midir?

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIğI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıđı

Sayı : E-44697349-610-848070
Konu : İzmir Milletvekili Sayın Av. Sevda
ERDAN KILIÇ'ın yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIđINA

İlgi : 09.12.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1128789 sayılı yazınızı.

İzmir Milletvekili Sayın Av. Sevda ERDAN KILIÇ'ın 7/75353 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Adil KARAIŖMAİLOđLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. SEVDA ERDAN KILIÇ'IN
7/75353 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

Bakanlığımızda sahte diploma ile alıŖtıđı tespit edilen personel bulunmamakta olup, personelin üniversite diplomaları; "YÖK Mezuniyet" bilgilerinden kontrol edilmektedir.

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 6

42'NCİ BİRLEŞİM
21 ARALIK 2022 ÇARŞAMBA
SAAT: 14.00

GRUP ÖNERİLERİ

1.- 369 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İctüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 5 inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde 1 dahil 6 ila 10 uncu maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 29.11.2022 tarihli 26'ncı Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun,

21, 22 Aralık 2022 ile 3, 4 ve 5 Ocak 2023 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi;

21 Aralık 2022 Çarşamba günü Birleşiminde 381 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

22 Aralık 2022 Perşembe günü Birleşiminde 370 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

22 Aralık 2022 Perşembe günü Birleşiminde 370 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanamaması halinde haftalık çalışma günlerinin dışında 23 Aralık 2022 Cuma günü saat 14:00'te toplanması ve bu Birleşimde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve aynı Birleşimde 370 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

çalışmalarını sürdürmesi,

370 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin 22 veya 23 Aralık 2022 tarihli birleşimlerinde tamamlanması halinde TBMM'nin 27, 28 ve 29 Aralık 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanmaması,

381 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İctüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 7 nci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde 1 dahil 8 ila 14 üncü maddelerden oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 20.12.2022 tarihli 41'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

42'NCİ BİRLEŞİM

21 ARALIK 2022 ÇARŞAMBA

SAAT: 14.00

---

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

---

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

---

3 – SEÇİM

* * *

---

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

---

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

---

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- (S. Sayısı: 381) Düzce Milletvekili Fahri Çakır ve 28 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4780) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 20.12.2022) (*) (**) (X)

2.- (S. Sayısı: 368) Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 2022 Yılında Beşi Haziran Ayında Olmak Üzere Genel Kurulun Altı Birleşimine Özürsüz veya İzinsiz Katılmaması Sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İttüzüğün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 13 Ekim 2022 Tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/2082) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 23.11.2022) (X)

3.- (S. Sayısı: 370) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Mal Ticareti Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4736) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

4.- (S. Sayısı: 369) Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62 Milletvekilinin Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi (2/4708) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.11.2022) (*) (**) (X)

5.- (S. Sayısı: 376) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4647) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

6.- (S. Sayısı: 377) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4689) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

7.- (S. Sayısı: 378) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4692) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

8.- (S. Sayısı: 379) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4704) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

9.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

(*) Görüşmeleri yarım kalan işleri gösterir.

(**) İttüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

10.- (S. Sayısı: 169) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

11.- (S. Sayısı: 245) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

12.- (S. Sayısı: 154) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

13.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

14.- (S. Sayısı: 309) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

15.- (S. Sayısı: 178) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

16.- (S. Sayısı: 291) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

17.- (S. Sayısı: 172) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

18.- (S. Sayısı: 98) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

19.- (S. Sayısı: 26) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

20.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

21.- (S. Sayısı: 95) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

22.- (S. Sayısı: 153) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

23.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

24.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

25.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

26.- (S. Sayısı: 86) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

27.- (S. Sayısı: 114) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

28.- (S. Sayısı: 148) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

29.- (S. Sayısı: 152) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

30.- (S. Sayısı: 179) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

31.- (S. Sayısı: 202) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumununun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

32.- (S. Sayısı: 206) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

33.- (S. Sayısı: 208) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

34.- (S. Sayısı: 209) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

35.- (S. Sayısı: 211) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

36.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

37.- (S. Sayısı: 257) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

38.- (S. Sayısı: 290) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

39.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

40.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

41.- (S. Sayısı: 307) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii Alanında İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3981) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

42.- (S. Sayısı: 326) 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (5/9) (Dağıtma tarihi: 13.04.2022)

43.- (S. Sayısı: 329) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşma ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşma'da Yapılan Değişiklikler ve İlavelere İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4159) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

44.- (S. Sayısı: 330) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokolü'nde Yapılan Değişiklikler ve İlaveler ile İlgili Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4160) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

45.- (S. Sayısı: 331) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kuveyt Devleti Milli Muhafız Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında İş Birliği Protokolünün Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4292) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

46.- (S. Sayısı: 332) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2783) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

47.- (S. Sayısı: 333) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

48.- (S. Sayısı: 334) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Küba Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

49.- (S. Sayısı: 347) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasını Değiştiren Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4335) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

50.- (S. Sayısı: 348) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3542) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

51.- (S. Sayısı: 349) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1584) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

52.- (S. Sayısı: 350) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4293) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

53.- (S. Sayısı: 351) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/912) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

54.- (S. Sayısı: 352) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1368) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

55.- (S. Sayısı: 353) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1422) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

56.- (S. Sayısı: 354) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1693) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

57.- (S. Sayısı: 355) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1965) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

58.- (S. Sayısı: 356) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Kuruluş Yasası ve Sözleşmesinde Değişiklik Yapan Guadalajara Tam Yetkili Temsilciler Konferansı Sonuç Belgelerinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2400) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

59.- (S. Sayısı: 357) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Avrupa Haberleşme Ofisi (ECO) Kuruluş Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3410) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

60.- (S. Sayısı: 358) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Hükümetlerarası Kuru Limanlar Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3540) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

61.- (S. Sayısı: 359) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Spitsbergen ile İlgili Olarak 9 Şubat 1920 Tarihinde Paris'te İmzalanan Antlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4511) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

62.- (S. Sayısı: 360) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi (IGAD) Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2818) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

63.- (S. Sayısı: 371) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Ortak Türkmen-Türk Genel Eğitim Okuluna İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4243) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

64.- (S. Sayısı: 372) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4649) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

65.- (S. Sayısı: 373) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Personelinin Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretimine İlişkin İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2984) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

66.- (S. Sayısı: 374) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değiştirilmesine İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4244) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

---

7 - KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

67.- (S. Sayısı: 375) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Milletlerarası Finansman Kurumu Ana Anlaşmasının Tadil Edilmesine İlişkin 16/4/2020 Tarihli ve 273 Sayılı "Governörler Kurulu Kararı"nın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Milletlerarası Finansman Kurumuna Katılmak İçin Hükümete Salâhiyet Verilmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/3746) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.12.2022) (X)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 368

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 2022 Yılında Beşi Haziran Ayında Olmak Üzere Genel Kurulun Altı Birleşimine Özürsüz veya İzinsiz Katılmaması Sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İchtüzüğün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 13 Ekim 2022 Tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/2082) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
• Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi	4
• Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı Kararı	5
• Muhalefet Şerhi.....	6
• Hazırlık Komisyonu Raporu	14
• Muhalefet Şerhi.....	17
• Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu.....	31
• Muhalefet Şerhi.....	36

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı: Z-43452547-120-3-1095891

17/10/2022

Konu: Milletvekili Devamsızlığı

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONLARI ÜYELERİNDEN KURULU KARMA KOMİSYON BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için ekli dosyanın Karma Komisyona gönderilmesi, Başkanlık Divanınının 13 Ekim 2022 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Gereğini rica ederim.

Mustafa ŞENTOP

**Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIK DİVANI KARARI

Karar No: 86

Karar Tarihi: 13 Ekim 2022

8. 27'nci Dönem 5'inci Yasama Yılı 01.04.2022 ila 30.06.2022 tarihlerine ilişkin olarak Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e gönderilen şahsa özel devamsızlık cetvelinde beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmadığının ve Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in kendisine gönderilen şahsa özel devamsızlık cetveline bir itirazının bulunmaması nedeniyle İçtüzüğü'nün 152'nci maddesi kapsamında hakkındaki devamsızlık cetvelinin kesinleştiğinin tespitiyle; Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında, milletvekilliğinin düşmesine dair Anayasanın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması amacıyla dosyanın Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona gönderilmesine,

KARAR VERİLDİ.

MUHALEFET ŞERHİ

1- GENEL DEĞERLENDİRME:

13.10.2022 günü Başkanlık Divanı toplantısında HDP Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in devamsızlık gerekçesiyle milletvekilliğinin düşürülmesi gerekliliği hususunda gündeme alınmış; tarafsızlık akdine aykırı bir şekilde meclis başkanı tarafından Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesine dair olumsuz görüş bildirilmiştir. Keza tüm bu tartışmalar Semra Güzel aleyhine gelişmiş ve tutanaklara da yansımıştır.

Oysa **Anayasa'nın "Başkanlık Divanı" başlıklı 94'üncü** maddesi uyarınca; *"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başkanvekilleri, üyesi buldukları siyasi partinin veya parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine; görevlerinin gereği olan haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar; Başkan ve oturumu yöneten Başkanvekili oy kullanamazlar."* Anayasa'nın 94'üncü maddesinde yer alan bu esas, Türkiye demokrasi tarihinde meclis başkanlarının yetkilerini kötüye kullanma ihtimallerine dönük bir hassasiyetin mahsulüdür.

Demokrasinin yerleşik bir hal almasına ve yasama erkinin görevinde bağımsızlığının sağlanmasına içkin hassasiyet, taşıdığı önem bakımından, bir kişinin meclis başkanı olması durumunda siyasi parti üyesi olmaktan çıkarılması halini dahi mevzu etmiştir. Şüphesiz bu tartışmaların amaç ve özü demokrasinin sağlanması ve halk iradesi ile seçilen milletvekillerinin görevlerini yaparken bağımsız olmalarının güvence altına alınması gerekliliğinden doğmuştur. Geline fazda meclis başkanının partisiyle ilişkisini kesmek gibi bir tercihte bulunulmamış ise de meclis başkanının tarafsızlığına hanel getirecek eylemlerine anayasal düzeyde karşı durulmuştur. Yani Anayasa'da meclis başkanının geniş anlamda siyaset yapmasına izin verilmişse de dar anlamda siyaset yapmasına izin verilmemiştir. Dar anlamda siyaset yapmasının sınırları ise diğer partilere mensup milletvekillerine eşit mesafede bulunması şeklinde değerlendirilmiş ve bugüne değin de aksi bir hususa cevaz verilmemiştir. Elbette meclis başkanının siyasi faaliyette bulunması yasağı, diğer partilere mensup milletvekillerini eleştirme hakkını da kapsamaktadır.

Ancak meclis başkanı ve diğer divan üyeleri Semra Güzel hakkında sarf ettikleri sözler nedeniyle tarafsızlık sıfatından ayrılmışlardır. Hakeza Meclis Başkanının kamuoyuna verdiği demeçlerde de Semra Güzel'e ilişkin yorumda bulunmuş olması tarafsızlığına halel getirmiştir. Bu durumun anayasaya aykırılığı tartışmasızdır.

Öte yandan parlamento; anayasaya bağlı olan bir erk ve bundan ötürü uygulamakla yükümlü halk iradesini temsil eden bir kurum olarak anayasada belirtilen yasama dokunulmazlığı ve milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin hükümleri askıya almakla değil, halk iradesini korumakla mükelleftir. Hakkında kesinleşmiş yargı kararı bulunmayan Semra Güzel'in milletvekilliğinin devamsızlık kılıfına uydurulması ve bu suretle vekilliğinin düşürülmesi gayreti de parlamentonun varlık sebebi ile sorumluluklarına aykırıdır. Anayasa ihlalinin, bizzat TBMM eliyle yapılıyor olması demokrasi ve hukuk adına kabul edilemezdir. Ötesinde ise bu uygulamanın darbe olduğu nitelendirmesi yerinde olacaktır. Halk iradesi ile parlamentoya temsilci olarak seçilen milletvekillerinin başka bir irade tarafından yok sayılması aynı zamanda ülkenin akıbeti açısından da tehlikelidir.

Diğer yandan seçilme hakkı; sadece seçimlerde aday olma hakkını değil, aynı zamanda seçildikten sonra milletvekili olarak parlamentoda bulunma hakkını da ihtiva eder. Bu da hiç kuşkusuz, kişinin seçildikten sonra milletvekili sıfatıyla temsil yetkisini fiilen kullanabilmesini gerektirir. Bu bağlamda seçilmiş milletvekilinin yasama faaliyetine katılmasına yönelik herhangi bir müdahale, sadece onun seçilme hakkına değil, aynı zamanda seçmenlerinin serbest iradelerini açıklama hakkına da yönelik bir müdahaledir. Nitekim seçme hakkını kullanan yurttaş, temsil yetkisini vermiş olduğu parlamenterin kendi menfaatlerini savunacağına olan inancı ile hareket etmektedir.

Mevcut yönetimin, kendisinden olmayan diğer milletvekillerinin halk oylarıyla seçilmişler olduğu gerçeğini yok sayan bir yerde duruyor olması tarafsız konumunun da ötesinde, söylemlerinde karşı durduğu darbe yöntemlerini bizzat yaşama geçirme gayretini göstermesi bakımından endişe vericidir. Bu anlayışın parlamentoyu, halk iradesinin yansıdığı değil, halkın yok sayıldığı bir yapıya dönüştürme riski de açıktır.

Milletvekillerinin tutukluluğu ve dokunulmazlıklarının kaldırılmış olmasının hukuk dışılığı izahtan vareste olup bununla beraber ülke halklarının ortak geleceği açısından yaratmış olduğu sakıncalar ile birlikte değerlendirildiğinde son derece vahim bir tablo ile karşı karşıya olduğu açıktır. Dahası devamsızlık müessesinin salt Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesine dönük araçsallaştırılması kabul edilemezdir. 27. Yasama dönemi müddetince hangi milletvekilinin kaç gün devamsızlık yaptığı kayıt altına alınmış mıdır sorusu akıllara takılan ve izah gerektiren bir sorunsal olarak önümüzde durmaktadır. Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasını müteakip yoklama alınarak devamsızlıkların kayıt altına alınması; bir usulün salt bir

amaca hizmet edecek şekilde uygulamaya konulması açısından son derece önemli bir örnek ve iktidarın tahayyülleri açısından tehlikeli bir ipucudur.

2- ANAYASAYA AYKIRILIK:

Siyasi saiklerle kaldırılan milletvekilleri dokunulmazlıkları nasıl ki açık ve net bir şekilde ayrımcı bir uygulamaya hizmet ettiyse, devamsızlıklar nedeniyle vekilliğin düşürülme gayreti de siyasi saikle hareket edildiğinin açık ispatıdır. HDP Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in olağan şartlar dahilinde ve objektif olarak ceza mevzuatı açısından suç teşkil etmeyen fiili nedeniyle dokunulmazlığının kaldırılmasının ardından, "devamsızlık" gerekçesiyle milletvekilliğinin düşürülmesinin, üstelik tarafsız konumda olan başkanlık divanının gündeminde olmasının başka bir açıklamasının olmadığını düşünüyoruz.

Bu ayrımcı pratiklerle zarar gören, zedelenen ve telafisi olanaksız bir şekilde yara alan tek şey esasen hukuk olmaktadır ve hukukun bu denli siyasi amaca hizmet için kullanılmaya başlanması adalet duygusunu incitmektedir. Toplumda adaletin gücüne olan inancın oldukça zayıf olması siyasi hedefler uğruna hukukun kullanılmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Hukukun ayaklar altına alınması sonucu her geçen gün daha da derinleşen -sosyal, ekonomik ve siyasal açıdan- kaotik durum, iktidarın yönetememe krizini derinleştirmektedir.

Hukukun araçsallaştırılması ve muhalefet üzerinde Demokles'in kılıcına dönüştürülmesi hem ülke içinde hem ülke dışında ağır eleştirilere neden olmaktadır. Anayasa Mahkemesi ve **AİHM kararlarında bu durum açıkça tartışmaya açılmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18. maddesiyle** temel hak ve özgürlüklerin, kamu gücü kötüye kullanılarak sınırlandırılmasının engellenmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu madde ile hukukun siyasi amaçların aracı hale getirilmesinin önü kapatılmak istenmektedir. Dolayısıyla vekilliklerin devamsızlık nedeniyle düşürülmesi hem Anayasa'ya hem de AİHS'e açıkça aykırıdır.

Diğer anayasaya aykırılık halleri ise, Semra Güzel'in devamsızlık gerekçesiyle milletvekilliğinin düşürülmesine gerekçe edilen asıl ve önceki meseledeki yine tarafsız olması beklenen cumhurbaşkanı ile parlamento üyelerinin komisyon görüşmeleri evvelinde başlattıkları masumiyet karinesine aykırı söylemler silsilesidir.

Örneğin Semra Güzel'e ait fotoğrafların ortaya çıktığı ilk anda tarafsız olması beklenen Cumhurbaşkanının, partisinin 10 Ocak 2022 günü yapılan Merkez Yönetim Kurulu (MYK) toplantısında, Güzel hakkındaki fezlekenin, öncelikle TBMM Anayasa Adalet Karma Komisyonu gündemine alınması talimatını vermiş ve parlamento kurullarının da bu talimat uyarınca görev icra etmiş olmasıdır. Güzel hakkındaki dokunulmazlık fezlekesinin ayrılarak öncelikle karma komisyon gündemine alınmasını isteyen cumhurbaşkanı, *"Bu fotoğraflar milletin vicdanını yaralamıştır. Meclis çatısı altında bir milletvekilinin geçmişte de olsa*

bir teröristle fotoğraflarının olması kabul edilemez. Parti olarak, bu kişinin dokunulmazlığı kaldırılarak yargılanmasının önünü açacağız" diyerek önceden görüş bildirmiş, masumiyet karinesine aykırı beyanda bulunmuş ve partisi adına grup kararını ilan etmiştir. Mahkeme kararı olmaksızın Semra Güzel'in suçlu olduğuna dair beyanlar açıkça anayasaya aykırı olup siyasi partilerin önceden grup kararı alamayacağına dair hükme de uyulmamıştır.

Yine MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli de partisinin Meclis Grup Toplantısı'nda Güzel'e tepki göstererek, "Bu bölücü milletvekili hakkında lazım gelen hukuki takibat, dokunulmazlığının kaldırılmasıyla ilgili tasarruf, derhal temin ve tekemmül etmelidir"....."Biz, TBMM'de terörist istemiyoruz. Biz, terör örgütüne eleman devşiren, sözde Kürdistan propagandasıyla sabırlarımızı kevgire çeviren HDP'yi, Türk siyaset ve demokrasi hayatında bir saniye bile görmeye tahammül edemiyoruz. Anayasa Mahkemesi'nin görevini de bihakkın yapmasını bekliyoruz." Diyerek partisi adına karar beyan etmiştir.

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, "HDP'li Semra Güzel büyük bir yanlış yapmış. Cumhurbaşkanının valilere, kaymakamlara, alay komutanlarına 'dokunmayın' dediği zamanda bir teröriste dokunmuş. Bu affedilir bir şey değil. Ama biz Semra Güzel'in örgüt kıyafetleriyle çektiği fotoğraf ve elindeki silahla çektiği fotoğrafın doğru olmadığını, bunun milletvekilliğiyle bağdaşır olmadığını, soruşturmasının yürüyebilmesi açısından bu dosyaya özel olarak dokunulmazlığının kaldırılması noktasında 'evet' oyu kullanacağız" diyerek hem anayasaya hem de İçtüzüğe aykırı tutum sergilemiştir.

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener de "İYİ Parti'nin terör, teröre yataklık, terörle iltisak ve irtibat gibi konularda tavrı açık ve nettir. Bunda sorunumuz yok. Biz o fezlekeler de evet oyu vereceğiz. Onlar bu fezlekeleri getirmezlerse, biz iktidar olacağız ve bu fezlekeleri biz getireceğiz." diyerek benzer şekilde tutum sergilemiştir.

Kuşkusuz komisyon üyesi olan milletvekilleri de benzer tutumlar sergilemiş ve objektiflikten uzak yorum ve açıklamalarla kamuoyuna oylarının neticesini ilan etmişlerdir. Anayasa Komisyonu üyesi, başkanvekili olan, yani Komisyon başkanı olmadığı vakit komisyona başkanlık edecek olan Milletvekili Ali Özkaya, atmış olduğu twitlerle oyunun rengini belli etmiş, dahası diğer üyelerin vereceği oylara da etki etmiştir. Twitterde yaptığı açıklamaların altındaki fotoğrafların ise üzerinde gizlilik kararı olan soruşturma dosyasından edinilmiş olması da başka bir usule aykırılıktır. Komisyon tartışmaları esnasında da yaptığı açıklamaları savunarak "Ben vatan ve millet için suç işlerim" diyerek ikrarda bulunmuştur. Komisyon üyeleri Metin Çelik, Ahmet Özdemir, Emine Zeybek de Anayasa Komisyonu üyesi oldukları halde yaptıkları sosyal medya paylaşımları ile oylarının rengini kamuoyuna açıklamışlardır. Karma komisyonun bu koşullarda asla adil ve objektif bir karar veremeyeceğini ifade ederek objektiflik ilkesine aykırı davranan milletvekillerinin komisyondaki görevlerinden çekilmelerine yönelik çağrılarımız karşısında hiçbir işlem yapılmadı. Netice itibariyle Komisyon

objektif bir karar vermemiştir. Semra Güzel'in devamsızlık nedeniyle dokunulmazlığının kaldırılmasına evirilen süreç bu şekilde işletilmiş ve tamamı ile anayasaya aykırılık içermektedir.

Yine Semra Güzel'in devamsızlığını gündeme getiren dokunulmazlığının kaldırılmasına dönük Karma Komisyon raporu **Anayasanın 10 uncu** maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Zira parlamentoda bulunan binlerce fezleke arasından sadece Semra Güzel'e ait dokunulmazlık fezlekesine öncelik verilmesi hukuka, anayasaya aykırıdır. Anayasanın dokunulmazlık ile ilgili hükümleri uyarınca anayasada belirtilen suçlar kapsamında fezlekesi olan milletvekili salt Semra güzel değildir. Nitekim mafya ilişkileri konusunda çeşitli açıklamalar ve haberler yapılan, mafya örgütlerinden maaş aldığı dile getirilen milletvekillerinin fezlekeleri dahi yokken, Semra Güzel'in cürüm dahi teşkil etmeyen bir eylemi nedeniyle dokunulmazlığının kaldırılması açık bir hak ihlalidir.

Semra Güzel hakkında kesinleşmiş bir yargı kararı olmadığı halde hem komisyon görüşmeleri sırasında hem de bu genel kurulda hakkında kesin hüküm verilmiş gibi konuşmalar yapılması Semra Güzel'in ceza dosyasına bakmakta olan yargı görevlilerini etkileyen bir husustur. Bunun da anayasal güvence altında olan **36 inci** maddesinde ifade edilen adil yargılanma hakkına aykırılık teşkil ettiği şüphesizdir.

Yine az evvel de ifade ettiğimiz üzere, ihsası reyde bulunan parti genel başkanları ile sözcülerinin Semra Güzel hakkında kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmadığı halde suçlu ilan etmeleri **Anayasanın 38 inci** maddesine açıkça aykırıdır.

Anayasa'nın 76/2 inci madde hükmünce “...*terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile*” milletvekili seçilemezler, hükmümü amirdir. Semra Güzel'in ise adaylığı YSK tarafından kabul edilmiş ve milletvekili seçilmiştir. Öte yandan maddede anılmakta olduğu gibi “terör eylemlerine katılma”, “eylemleri tahrik” ve “teşvik” suçları söz konusu değildir. Ortada salt bir fotoğraf mevcuttur ve bu fotoğrafın anılan suçları teşkil ettiğine dair bir unsur bulunmamaktadır. Suçun maddi ve manevi unsurları mevcut değildir.

Anayasanın “Yasama dokunulmazlığı” başlıklı **83 üncü** maddesine göre yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekillerini keyfi ve asılsız ceza kovuşturmalarından ve tutuklamalardan korumaktır. Yine Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş olan bir kararda da bu kurumun amacı; “*Yasama dokunulmazlığı bir amaç olmayıp, milletvekillerinin halkın iradesini, Meclise tam olarak yansıtarak, milli iradenin eksiksiz gerçekleşmesini*” sağlamalarının aracıdır. Kuşkusuz Anayasa koyucunun yasama dokunulmazlığına 83 üncü maddede yer vermekle güttüğü amaç, yasama görevini yürütenlerin bu görevi her türlü kaygı ve baskıdan uzak olarak güvenceli bir biçimde ve gereği gibi yapmalarını sağlamaktır. Diğer bir deyişle, yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekillerinin, keyfi bir ceza kovuşturmasıyla, geçici bir süre için de olsa görevlerini yapmaktan alıkonulmalarını önlemektir” biçiminde ifade edilmiştir. Nitekim bu bağlamda dokunulmazlık son bulmadığı veya kalkmadığı süreçte milletvekili tutulamaz, sorgulanamaz, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Diğer

yandan 83/3 hükmü milletvekillerinin devam eden yargılamaları açısından da bir infaz engelidir.

Yine giriş bölümünde ifade etmiş olduğumuz anayasaca hüküm altına alınan başkanlık divanının tarafsızlığı hükmü de, işbu şerhe konu başkanlık divanı toplantısında takınılan tutum itibarıyla yok sayılmıştır. Bu bahisle bir diğer anayasaya aykırılık hali de **Anayasanın 94 üncü maddesine ilişkindir.**

Bir diğer anayasaya aykırı durum da **138 inci** maddede yer alan mahkemelerin bağımsızlığına aykırılıktır. Madde 138 uyarınca "*Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. /Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz./Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz./Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.*" Ancak az evvel de ifade ettiğimiz üzere cumhurbaşkanı ve iktidar partisi sözcüleri Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılması yönünde talimat vermiş olup mahkemelerin kendilerini bu talimattan azade tutamayacakları sorunsalı dikkatlerden kaçmayacak denli hassas ve mühimdir. Ötesinde hala milletvekilliği sıfatını haiz olan Semra Güzel'in devamsızlık nedeniyle vekilliğinin düşürülmesi; mahkemelerin vereceği karara etki edici bir mekanizma olarak değerlendirilmelidir. Parlatmentonun tarafsız ve masumiyet karinesini çerçevesinde hareket etmek yerine, doğrudan karar merci gibi görüş bildirmesinin mahkemeler nezdinde kuracağı baskının göz ardı edilmesi safdillik olacaktır. Bu önemli ayrıntının ıskalanması ise Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesinin ötesinde büyük sakıncalar doğuracaktır. İşaret edilen sakıncanın ülke demokrasisine vereceği zararın tahayyül edilmeyecek olması düşünülemez. Olası büyük tehlikenin varlığı bilinmesine rağmen parlamento iradesinin bu şekilde kullanılması her bir bireyin geleceğine etki edecek önemdedir. Salt HDP'li bir milletvekilinin siyasi ölç malzemesi haline getirilmesi uğruna ülkenin geleceğinin karanlığa kurban edilmesi ağır ve kabul edilemez bir vebaldir. Parlatmentonun varlık nedenine duyduğumuz saygı ve verdiğimiz önem başkanlık divanının tutumuna karşı durmak gerekliliğini doğurmuştur.

Anayasa'nın 13 üncü maddesi hak ve özgürlüklerin sınırlanması bakımından 4 ölçüt getirmektedir. 1- Anayasal nedensellik ilkesi. 2- Yasayla öngörülecek. 3- Ölçülülük ilkesine uygun olacak. 4- Anayasa'nın sözüne ve özüne uygun olacak. Anayasa'nın ilgili maddeleri ve hukuk devletine ilişkin 2'nci maddenin sürekli ihlal edilmesine bu parlamento da sıklıkla tanıklık etmekteyiz. Hak ve özgürlüklerin 12 Eylül anayasasının dahi sınırlarını zorlarcasına daraltılması ve bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması kabul edilemez bir durum iken

buna ayrıca devamsızlık nedeniyle vekilliğin düşürülmesi eklenmektedir. Katmerli bir aykırılık hali söz konusudur.

3- **ESASA DAİR DEĞERLENDİRME:**

a- Eşitlik ilkesine aykırı davranılmıştır:

İçtüzüğün 138. maddesi milletvekillerinin devamsızlık konusunu düzenlemektedir. Bu madde uyarınca, “*Bir milletvekili Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmazsa devamsızlığı Başkanlık Divanınca tespit edilir ve Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilir.*” Bu madde devamsızlık yapan tüm vekiller için geçerlidir ve tüm vekillere eşit uygulanır. Ancak şunu açıkça ifade etmek gerekir ki, devamsızlık üzerinden vekilliğin düşürülmesinde açık bir ayrımcılık söz konusudur. Ayrımcılık bir kişinin cinsiyeti, ırkı, ten rengi, dini ya da inancı, siyasi görüşü, cinsel yönelimi, yaşı, engelli olması ya da millî, sosyal ya da etnik kökenin sebebiyle ile başkalarından daha kötü muamele görmesini beraberinde getiren haksız bir farklı bir muamele olarak tanımlanabilir. Buradaki uygulama ile bir milletvekili diğer milletvekilleri ile benzer davranışları sergilemesine rağmen sırf HDP milletvekili olması hasebiyle farklı bir muameleye tabi tutulmaktadır. Devamsızlık konusunda bazı milletvekilleri muaf tutulurken Semra Güzel’in devamsızlık halinin gündeme getirilmesi anayasanın eşitlik prensibine aykırı bir durum teşkil etmektedir.

b- Teamül hukuku çiğnenmiştir:

Seçimler sonucunda seçmen iradesinin meşru temsiline sahip olan bir milletvekilinin temsil gücünü özgürce ifa edebilmesi için vekilliğinin düşürülmesi konusu, parlamento tarihinde istisnai durumlar dışında gündeme gelmemiştir. TBMM tarihinde HDP milletvekilleri Leyla Zana, Tuba Hezer ve Faysal Sarıyıldız haricinde devamsızlık nedeniyle milletvekilliği düşürülen vekil sayısı 2’dir. Elbette 26. Yasama döneminde devamsızlık gerekçesiyle vekillikleri düşürülen üç milletvekilinin de HDP milletvekilleri olması tesadüf olamaz.

101 yıllık parlamento tarihinde böylesine istisnai bir durumun, sadece HDP milletvekilleri için gündeme alınması iktidar partisi tarafından uygulanan ayrımcı siyaseti gözler önüne sermektedir.

c- Semra Güzel’in milletvekilliğinin düşürülme istemiyle yasama çalışmalarından alıkonulması amaçlanmaktadır:

Milletvekilliğinin görev kapsamı oldukça geniştir, çünkü halkın taleplerinin yerine getirilmesine dair tüm iş ve faaliyet alanları göreve dahildir. Kuşkusuz genel kurula katılmak ve devamsızlık yapmamak milletvekillerinin sorumluluğu çerçevesindedir. Ancak Semra Güzel’in devamsızlığı tartışılırken diğer milletvekillerinin genel kurula devam edip etmediklerinin sorgulanmadığı noktada, milletvekilinin yasama görevlerinde ne kadar aktif oldukları da nazara alınmalıdır. Semra Güzel, denetim faaliyetleri çerçevesinde vermiş olduğu soru ve araştırma önergeleriyle sorumluluğunu yerine getirmiştir. Hakeza seçim

bölgesindeki faaliyetleri içerisinde de vekillik sorumluluğunu yerine getirdiğine dair sayısız örnekler mevcuttur.

Üstelik Güzel'in devamsızlığına neden olan objektif nedenlerin de asla göz ardı edilmemesi gerekir. İktidarın nefret söylemleri onu, halk nezdinde odak haline getirmiş ve can güvenliği kaygısı yaşamasına neden olmuştur. Semra Güzel'in yaşadığı can güvenliği kaygısını gidermekle mükellef olan meclis başkanlığının, bu durumu adeta fırsata çevirme saiki ile hareket etmesi kabul edilemezdir. Semra Güzel, cezaevinin olumsuz koşullarında dahi yasama faaliyetlerini sürdürme gayreti içerisinde; hala verdiği önergelerle halk adına denetim yetkisini kullanmakta, bu amaçla hareket etmektedir. Semra Güzel tüm olumsuz koşullara rağmen görevini ifa çabasında iken, milletvekilliğinin hakkaniyete aykırı bir şekilde düşürülmek istenmesi ona oy veren seçmen kitlelerine de verilen bir ceza niteliğinde olacaktır.

Nitekim, Semra Güzel'in tutuklanması esnasında maruz kaldığı işkence ve kötü muamele, devamsızlığına neden olan can güvenliği kaygısında ne denli haklı olduğunun da kanıtı olmuştur. Bir parlamenterin polislin kötü muamelesine maruz bırakılması, bu görüntülerin halk kitlelerine servis edilmesi Semra Güzel'e ve onun temsil ettiği siyasete bakış açısını, dolayısı ile de ona oy veren seçmene dair yaklaşımı ortaya koymaktadır. Semra Güzel'in maruz bırakıldığı kötü muameleye sesini çıkarmayan idarenin, onun milletvekilliğinin düşürülmesi noktasında son derece gayretkeş olması taraflılığının ilanıdır aynı zamanda. Ülke halklarına ve meclis üyelerine tarafsızlık sözü vermiş olan meclis başkanının bu tutumu, parlamentonun saygınlığını zedelemenin yanı sıra toplumsal kırılmanın da öncü sarsıntısıdır. Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik her türlü tutum ve irade, öncelikle halkların bir arada eşit ve özgür bir şekilde yaşam umudunu yok edici niteliği ile birlikte değerlendirilmelidir. Her ne kadar bahse konu gündemin tartışıldığı divan toplantısında olumlu ve yapıcı bir tutum sergilenmemiş ise de mevzunun olumlu bir neticeye evrilmesi için hâlâ geç değildir. Bu nedenle başkanlık divanı ve parlamento iradesi sağduyu ve hukuk çerçevesinde bir karar almalıdır.

İzah etmiş olduğumuz nedenlerle; tarihi ve vicdani sorumluluğumuz gereği 13.10.2022 günü Başkanlık Divanının oy çokluğu ile aldığı, kararlar bölümünün "8." bendinde yer alan Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesi yönündeki kararına katılmıyoruz. Saygı ile arz olunur.

19.10.2022

Mahmut Toğrul

Gaziantep

İdare Amiri

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden

Kurulu Karma Komisyon

IV. Hazırlık Komisyonu Raporu

Esas No: 3/2082

Karar No: 2

**ANAYASA VE ADALET KOMİSYONLARI ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYON BAŞKANLIĞINA**

I-) GİRİŞ

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Başkanlık Divanının 13/10/2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas numaralı Başkanlık Tezkeresi'ni Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) 17/10/2022 tarihinde havale etmiştir.

Karma Komisyon, 20/10/2022 tarihli toplantısında gündeme alınan dosyayı incelemek ve konuya ilişkin bir rapor hazırlamak üzere İçtüzüğü'nün 132'nci maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle beş kişilik IV. Hazırlık Komisyonunu kurmuştur. Karma Komisyon Başkanlığının 20/10/2022 tarihli görevlendirme yazıları üzerine Hazırlık Komisyonu, 20/10/2022 tarihli ilk toplantısında Isparta Milletvekili Recep ÖZEL'i Başkan ve Konya Milletvekili Gülay SAMANCI'yı Kâtip Üye seçerek çalışmalarına başlamıştır.

II-) DEVAMSIZLIK TEZKERESİNİN KONUSU

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından Karma Komisyona sevk edilen dosyada, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması istenmektedir.

III-) DOSYANIN İNCELENMESİ

Hazırlık Komisyonu, toplantılarında tam tutanak tutulmasını kararlaştırarak olayın objektif bir şekilde ortaya konulması tutumunu benimsemiştir. Ayrıca üyelerin dosya içeriğinde yer alan bilgi ve belgeleri incelemesi ve Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in savunmasının istenmesi kararlaştırılmıştır.

Dosya kapsamına göre; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı 13/10/2022 tarihli ve 86 numaralı kararıyla, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in devamsızlık durumunu görüşerek karara bağlamıştır. Söz konusu kararda 27'nci Dönem 5'inci Yasama Yılı 01/04/2022 ila 30/06/2022 tarihlerine ilişkin olarak Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e gönderilen şahsa özel devamsızlık cetvelinde beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmadığı ve bu cetvele herhangi bir itirazda bulunmaması nedeniyle İçtüzüğü'nün 152'nci maddesi kapsamındaki devamsızlık cetvelinin kesinleştiğinin tespit edildiği; Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında milletvekilliğinin düşmesine dair Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması amacıyla dosyanın Karma Komisyona gönderilmesine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Hazırlık Komisyonu Başkanlığınca Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e 20/10/2022 tarihinde gönderilen yazı ile İçtüzüğün 134'üncü ve 138'inci maddelerinde düzenlenen savunma hakkından yararlanabileceği ve Hazırlık Komisyonunun 1/11/2022 tarihinde konuyu görüşmek üzere toplanacağı bilgisi verilmiştir. Komisyon, adı geçen milletvekilinin savunma hakkını mevzuata göre ve gerektiği şekilde kullanabilmesi için yeterli ve makul bir süre tanımıştır.

Hazırlık Komisyonunun 1/11/2022 tarihli toplantısında, Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL adına savunma yapmak üzere yetkilendirildiğine dair yazı Hazırlık Komisyonuna sunulmuştur. Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından 8/11/2022 tarihli toplantıda sözlü savunma yapılmıştır.

Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından yapılan savunmada özetle;

- Parlamento çalışmalarına aktif bir şekilde katılan son derece çalışkan bir milletvekilinin TBMM çalışmalarına katılmadığı gerekçesiyle milletvekilliğinin düşürülmek istendiği, kaldı ki parlamento çalışmalarının da yalnızca TBMM Genel Kurulu ve Komisyon toplantılarına katılmaktan ibaret olmadığı,

- TBMM Genel Kurulunda 1/10/2018-18/10/2022 tarihleri arasında 448 birleşim ve 1.985 oturum gerçekleştirildiği ve yalnızca 1'i açılış olmak üzere toplam 11 yoklama yapıldığı, bu 11 yoklamanın da 6'sının sadece Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in devamsızlığının tespiti için yapıldığı,

- TBMM Genel Kurulunda yoklama yapılan bahse konu günlerde İçtüzüğün 57'nci maddesi kapsamında tereddüde düşülmesini gerektirecek bir durumun bulunmadığı, 500'ün üzerinde milletvekilinin TBMM Genel Kurulunda hazır bulunduğu ve dolayısıyla tereddüde mahal bırakmayacak şekilde tespit yapılabileceği, ancak yoklama yapılmak suretiyle bir hakkın kötüye kullanıldığı, İçtüzüğün 57'nci maddesinin ihlal edildiği,

- Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in temel bir insan hakkına dayanan can güvenliği gibi önemli bir mazereti bulunması nedeniyle sokağa çıkmamayı tercih ettiği ve meclis çalışmalarına katılmadığı,

- Anayasaya ve İçtüzüğe aykırı olarak yapılan yoklamalar nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesinin adil ve hakkaniyete uygun olmayacağı, meclis çalışmalarına katılmayan birçok milletvekilinin mevcut olduğu ifade edilmiştir.

Hazırlık Komisyonu, 20/10/2022,1/11/2022 ve 8/11/2022 tarihli toplantılarında konuyu incelemiş ve söz konusu toplantılarda Komisyon üyeleri tarafından tezkereye ilişkin tespit ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Tezkereye ilişkin söz alan milletvekilleri tarafından özetle;

- Hazırlık Komisyonunda bir yargılama değil hukuki bir işlem yapıldığı, Anayasa ve TBMM İçtüzüğüne göre Genel Kurul toplantılarına mazeretsiz belirli bir süre katılmamanın milletvekilliğinin düşmesine sebep olabilecek hukuki bir durum olduğu, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in de belirli sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığı ve milletvekilliğinin düşmesinin bu yönüyle hukuka uygun olduğu,

- Başkanlık Divanınca mevzuata ve usule uygun olarak ilgili milletvekilinin Genel Kurulun 31/05/2022, 01/06/2022, 02/06/2022, 07/06/2022, 08/06/2022 ve 09/06/2022 tarihli birleşimlerine katılmadığının tespit edildiği ve şahsa özel devamsızlık cetvelinin ilgili milletvekiline gönderildiği ancak bu cetvele bu hususun aksini iddia eden bir itirazda bulunmadığının anlaşıldığı,

- Milletvekili devamsızlığına ilişkin mevzuat hükmünün açık olduğu ve Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in de Genel Kurul toplantılarına katılmadığının Meclis Başkanlık Divanınca mevzuata uygun şekilde, şüpheye mahal bırakmayacak biçimde tespit edildiği,

- Anayasanın 84'üncü maddesinin dördüncü fıkrası gereğince; Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, nihai olarak Genel Kurulun üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebileceği,

- Hazırlık Komisyonunun görev alanının Karma Komisyonca tevdi edilen dosyayı incelemekle sınırlı olduğu, konu hakkında karar vermeye Karma Komisyon ve TBMM Genel Kurulunun yetkili olduğu ifade edilmiştir.

Hazırlık Komisyonu, dosyadaki bilgi ve belgeler ile sözlü savunmayı bütüncül bir yaklaşımla tetkik etmiş ve 8/11/2022 tarihli son toplantısında nihai değerlendirmeleri yaparak çalışmalarını tamamlamıştır.

IV-) KARAR

Hazırlık Komisyonu; 8/11/2022 tarihli toplantısında Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 3/2082 Esas numaralı milletvekili devamsızlığı dosyası üzerinde müzakere işlemini tamamlamış ve oylama işlemine geçmiştir.

Komisyon toplantısında;

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İttüzüğün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona gönderilen ve Karma Komisyon tarafından Hazırlık Komisyonuna sevk edilen; Başkanlık Divanının 13/10/2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas sayılı Başkanlık Tezkeresi ve eki dosyaya ilişkin olarak;

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in, Anayasa'nın 84'üncü maddesi çerçevesinde milletvekilliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığı Başkanlık Divanınca mevzuata uygun olarak tespit edilmiş olup bu tespitin Hazırlık Komisyonu için de yeterli ve yerinde olduğu görüşüyle;

dosyanın Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona sunulmasına, 8/11/2022 tarihinde toplantıya katılanların oy birliğiyle karar verilmiştir.

Hazırlık Komisyonu Raporu, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona sunulmak üzere Başkanlığınıza saygıyla arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
<i>Recep Özel</i>	<i>Gülay Samancı</i>	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i>
Isparta	Konya	Balıkesir
Üye	Üye	
<i>Rafet Zeybek</i>	<i>Züleyha Gülüm</i>	
Antalya	İstanbul	

(Son toplantıya katılmadı,
muhalefet şerhim vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

Öncelikle sağlık sorunun (covid) nedeniyle toplantıya katılmayacağımı, toplantının başka bir güne bırakılması yönünde talebimi iletmış olmama rağmen zorunlu mazeretimin kabul edilmeyerek ve “çoğunluk var” denilerek toplantının yokluğunda yapılmasına karar verilmiş olmasını kabul etmediğimi beyan ediyorum. Üstelik bu komisyonda ‘çoğunluk’ dediğiniz üyelerin tamamının aynı görüşte olduğu da süreçten ve karardan açıkça ortada iken; tek muhalif ve farklı görüşe sahip üyenin yokluğunda toplantının yapılmış olması dahi tek başına aslında komisyonun usulen toplandığının, kararın çoktan verildiğinin açık göstergesidir. Kaldı ki, Semra Güzel tutuklu olması nedeniyle savunma hakkını tam olarak kullanamamış ve partimizin milletvekili olan Semra Güzel’e ilişkin bizim açıklamalarımız ve görüşlerimiz de dinlenmemiştir.

Bu nedenle süreç şekli anlamda yerine getirilmiş gibi yapılsa da esasen komisyon görevini yerine getirmemiş, gerçek anlamda bir tartışma yürütmemiştir. Öncelikle bu nedenle komisyon kararının görüşünün yerinde olmadığını şerh düşünüyorum.

Partimiz Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel, çözüm süreci döneminde, 2014 yılında sözlüsü Volkan Bora ile çekildiği ve sonrasında hukuka aykırı olarak servis edilen fotoğraflar sebebiyle iktidar ve yandaş basın tarafından linç kampanyasına maruz bırakılarak hedef gösterilmiştir. Oysaki bu fotoğraflarla ilgili olarak 2017 yılında soruşturma açılmış, soruşturma dosyasında uzun süre hiçbir işlem yapılmamış, Semra Güzel’in kimliği tespit edilmesine rağmen ifadeye dahi çağrılmaya gerek duyulmamıştır. Yine dosyadaki diğer kişilerle ilgili olarak herhangi bir gözaltı ve tutuklama kararı verilmemiştir. Çünkü ortada bir suç yoktur, dolayısıyla ceza davasını gerektirecek bir durum da yoktur. 2018 yılında milletvekili seçilmesinden sonra,

milletvekili olduğuna dair bilgi dosyaya eklenmiştir. Bu bilgi sonrasında da hakkında herhangi bir fezleke düzenlenmemiştir.

Dosyada, tüm siyasi dosyalarda hukuksuz olsa da artık yaygın biçimde uygulanan, Cumhuriyet savcısı tarafından alınan gizlilik kararı bu dosya açısından talep dahi edilmemiştir. Dolayısıyla bu dosya aslında hukuken takipsizlik kararı verilmesi gereken bir dosyadır. Benzer dosyalarda birçok kez takipsizlik kararı veriliyor olmasına rağmen bu dosyada siyasi komplonun malzemesi haline getirilmek üzere harekete geçilmiştir. Komplonun hayata geçirilmesiyle birlikte dosyada gizlilik kararı alınmış, aynı gün fezleke hazırlanmış ve hızlıca devamındaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

8 Ocak 2022'de servis edilen fotoğrafların ardından Semra Güzel hakkındaki süreç oldukça hızlı işletilmiştir. 10 Ocak 2022'de hazırlanan fezleke Adalet Bakanlığı'ndan Cumhurbaşkanlığı'na gönderilmiş, fezleke 12 Ocak 2022'de Karma Komisyona sevk edilmiştir. Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyon'un oluşturduğu Hazırlık Komisyonu, Semra Güzel'in "dokunulmazlığının kaldırılması" yönünde hazırladığı raporu 8 Şubat'ta Karma Komisyon'a sunmuş, 17 Şubat'ta toplanan Karma Komisyon'da, Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılması yönünde karar AKP, MHP, CHP ve İYİ Parti'nin oylarıyla kabul edilmiştir. Ülkede bağımsız ve tarafsız bir yargı olmadığı gerçeği açıktır. İktidarın talimatı ile hareket edildiği, hukukun yasaların anayasanın askıya alındığı bir dönemden geçtiğimiz çok açıktır. Yargı, iktidarın koltuğunu korumanın bir aracı haline getirilmiştir. İktidar demokratik siyaset yoluyla baş edemediği toplumsal muhalefete ve partilere yönelik yargı sopsamı kullanmaktadır. Talimatla soruşturma açtırmakta, gözaltı ve tutuklamalar yaptırmakta, hukuksuz verilmiş ceza kararları ile toplumsal muhalefeti susturmaya ve halkın iradesini temsil eden milletvekillerinin dokunulmazlığını kaldırmaya, vekilliğini düşürmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla yargıdan geldiği iddia edilen fezlekeler aslında saraydan gelmektedir. Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasını istemiyle gelen bu fezleke de böyle bir fezlekedir. Gerçek anlamda hukuka uygun bir fezlekeden söz edilemez.

Meclis Genel Kurulu'nda 1 Mart'ta yapılan oylamada, Semra Güzel'in dokunulmazlığı kaldırılmasının ardından Semra Güzel hakkında yakalama kararı çıkarılmış, Milletvekilimiz Semra Güzel, 2 Eylül 2022 tarihinde İstanbul'da gözaltına alınmış ve ardından tutuklanmıştır. İktidar ve yandaş basını tarafından bu süreç de gerçek dışı haberler ve söylemlerle manipüle edilmiştir.

Devamsızlık Yoklamaları Anayasaya ve İç Tüzüğe Aykırıdır

Kaldırılan dokunulmazlığın ardından Semra Güzel hakkında yargılama yolu açılmasına rağmen Milletvekilliğinin bir an evvel düşürülmesi için genel kurul devamsızlığı araçsallaştırılmış, Semra Güzel'e dönük siyasi saiklerle yapılan saldırılar bizzat meclis eliyle devam etmiştir.

Meclis kürsüsünü en çok kullanan milletvekillerinden biri olan Semra Güzel vekilimizin vekilliği, Meclis çalışmalarına katılmaması gerekçe gösterilerek düşürülmeye çalışılmaktadır. Dayanak olarak İç Tüzük Madde 138/1 gösterilmektedir. Maddeye göre; bir milletvekilinin Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmaması halinde, devamsızlık Başkanlık Divanınca tespit edilerek Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilmektedir.

Semra Güzel'in devamsızlığı Meclis Başkanlığı'nca İç Tüzük'ün 57. Maddesine göre tespit edilmiştir. İç Tüzük'ün 'Yoklama' başlığı taşıyan 57. Maddesi : '*Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar.*' demektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 1 Ekim 2018 tarihinden 18 Ekim 2022 tarihine kadar - yani dört yıllık süre içerisinde - 448 birleşim, 1.985 oturum gerçekleştirilmiştir. Yapılan 448 birleşimde ve 1985 oturumda yalnızca 11 yoklama yapılmıştır. Meclis Başkanlığınca yapılan 11 yoklamanın 6'sı sırf Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi amacıyla yapılmıştır.

Meclis Başkanı'nın İçtüzüğü'nün 57. Maddesine göre tereddüde düşmesine imkan vermeyecek kadar çoğunluğun bulunduğu birleşimlerde Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi için açıkça kanuna karşı hile yapılmış ve İç Tüzük açıkça kötüye kullanılmıştır.

Zira Anayasanın 96. Maddesindeki '*Türkiye Büyük Millet Meclisi yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir, hükmü açıktır.*

Ancak Semra Güzel'in devamsızlığının tespit edildiği 31 Mayıs 2022, 1 Haziran 2022, 2 Haziran 2022, 7 Haziran 2022, 8 Haziran 2022 ve 9 Haziran 2022 tarihlerinde gerçekleşen Genel Kurul birleşimlerinde açıkça 500'ün üzerinde milletvekili olduğu görülüyorken İç Tüzük 57. Madde'nin koşulları oluşmamasına rağmen bu madde dayanak gösterilerek yoklama alınmıştır. Meclis Başkanlığı yasanın verdiği yetkiyi kötüye kullanarak hem İç Tüzüğü hem de Anayasayı açıkça ihlal etmiştir.

Öte yandan İç Tüzüğün 138. Maddesi devamsızlık yapan tüm vekiller için geçerlidir ve tüm vekillere eşit uygulanır. Ancak, devamsızlık üzerinden vekilliğin düşürülmesinde açık bir ayrımcılık yapılmıştır. Ayrımcılık bir kişinin cinsiyeti, ırkı, ten rengi, dini ya da inancı, siyasi görüşü, cinsel yönelimi, yaşı, engelli olması ya da milli, sosyal ya da etnik kökenin sebebiyle ile başkalarından daha kötü muamele görmesini beraberinde getiren haksız bir farklı bir muamele olarak tanımlanmaktadır. Buradaki uygulama ile bir milletvekili diğer milletvekilleri ile benzer davranışları sergilemesine rağmen sırf HDP milletvekili olması sebebiyle farklı bir muameleye tabi tutulmaktadır. Devamsızlık konusunda bazı milletvekillerinin komisyona gönderilmesi, bazılarının bundan muaf tutulması Anayasanın eşitlik prensibine de aykırı bir durum teşkil etmektedir.

Milletvekilliği Faaliyetleri Genel Kurul'da Bulunmaktan İbaret Değildir

Milletvekilimiz Semra Güzel hakkında başlatılan linç kampanyası, hukuksuzca dokunulmazlığının kaldırılması ve ardından tutuklanmasıyla devam eden süreçte bir milletvekili olarak faaliyet yürütmesi her açıdan engellenmiştir. Cumhurbaşkanından siyasi parti liderlerine, milletvekillerinden sosyal medyadaki 'trol' ordusuna kadar doğrudan hedef gösterilen, lekeleneme hakkı ihlal edilen, can güvenliği ortadan kaldırılan Semra Güzel'in Genel Kurul'da bulunmamasının bahane edilerek vekilliğinin düşürülmesi halkın iradesine karşı gösterilen açık bir düşmanlık örneğidir.

Son derece ağır bedellerle örülü Kürt Siyasi Mücadele tarihinin birçok aşamasında iktidar kesimlerinin hedef göstermesiyle yüzlerce siyasetçinin faili "meçhul" cinayetlerle katledildiği, gözaltına alınıp tutuklandığı bir atmosferde Semra Güzel'in, söz konusu örgütlü linç sürecinde Meclis çalışmalarına katılamaması oldukça haklı bir gerekçedir.

Bu örgütlü linç kampanyasına kadar olan süreçteki Meclis faaliyetleri incelendiğinde Semra Güzel'in, parlamentonun en disiplinli ve çalışkan Milletvekillerinden biri olduğu rahatlıkla görülecektir.

Semra Vekil, asgari ücretin vergi dışı bırakılması, 8 Mart'ın resmi tatil olması, evde bakım teknikerlerinin meslek tanımının yapılarak güvenceli bir şekilde istihdam edilmeleri, korona virüsün meslek hastalığı sayılması gibi konularda toplam 6 adet kanun teklifi vermiştir.

Kadına yönelik erkek şiddeti, şiddetle mücadele, yolsuzlukla mücadele, işsizlik, yoksulluk, enflasyon ve hayat pahalılığı, ekolojik tahribatlar, çiftçilerin ve esnafların sorunları, emekçilerin işçilerin sorunları, engelli yurttaşların sorunları, gençliğin sorunları, uyuşturucu ile mücadele, çocuk hakları, Diyarbakır halkının sorunları, hapishanelerde yaşanan hak ihlalleri gibi daha bir çok konuda toplam 273 adet soru, 46 adet araştırma önergesi vermiştir.

Üyesi olduğu Sağlık Komisyonu ve alt komisyon çalışmalarına bir kere dahi devamsızlık yapmadan eksiksiz katılım sağladığı ilgili devamsızlık cetvellerinde açıkça görülmektedir. ALS, SMA, DMD, MS gibi tedavisi bilinmeyen hastalıkların araştırılması ve çözüm yollarının geliştirilmesi için kurulan araştırma komisyonunda büyük bir emek ve çaba sarf etmiştir. Bu emek ve çabayı gören hasta yakınları ve ilgili dernekler basın, mail ve birebir ziyaret yoluyla onlarca kez teşekkür etmişlerdir.

Semra vekil, seçim bölgesi olan Diyarbakır'da sivil toplum kurumlarını, emek ve meslek örgütlerin, işçi ve emekçileri, özellikle tarım işçilerini yüzlerce kez ziyaret etmiş, kadın buluşmalarında yüzlerce kez kadınlarla bir araya gelmiş, gençlerin, kadınların bir bütün halkın toplumun sorunlarını dinlemiş, Meclis çatısı altında sayısız kez bunları gündeme getirmiştir. Yapılan tüm ziyaretlerin fotoğrafları, belgeleri sosyal medya hesaplarında mevcuttur. Diyarbakır'da nerede bir haksızlık, nerede bir zulüm nerede bir yangın varsa, Semra vekil oradaydı. Semra vekil gerek seçim bölgesi olan Diyarbakır'da, gerek Türkiye'deki kadın mücadelesi içerisinde çokça sevilen, geleceğin başarılı siyasetçilerinden biridir.

27.yasama döneminin başladığı yemin töreninin ardından bu güne kadar 106'sı AKP'li olmak üzere 131 milletvekilinin Meclis genel kurulunda hiç konuşmadığı, bazılarının tek bir soru veya araştırma önergesi vermediği bir yasama döneminde Meclis "çalışmalarına katılmadığı gerekçesiyle" Semra Güzel'in milletvekilliğinin sona erdirilmek istenmesi siyasi bir kumpandan başka bir şey değildir. 2018'de yemin töreninden sonra çoğunluğu AKP'li olan birçok vekilin Meclis Genel Kurulu'nda hiç sesi çıkmamış, el kaldırmanın dışında hiçbir faaliyet

yürütmemişken Semra Güzel'in meclis faaliyetlerine katılmadığı bahanesiyle, İç Tüzüğe karşı hile yapılmak suretiyle milletvekilliğinin düşürülmesi ne hukuka ne vicdana sığmamaktadır.

HDP'li Vekiller Yasama Muafiyetinden Muaf Mı?

Yasama muafiyetleri esas olarak bir ayrıcalık değildir. Halkın iradesinin meclise tam ve özgür olarak yansımısını sağlamak, parlamenterlik görevinin her türlü baskı ve kaygıdan uzak, güvenceli bir biçimde yapılmasına olanak tanımak için getirilmiş güvencelerdir. Yasama dokunulmazlığı; parlamenterlerin, parlamento çatısı altında açıkladıkları düşünceler, söyledikleri sözler ve kullandıkları oylardan sorumlu olmamaları sonucunu doğuran yasama sorumsuzluğundan farklı olarak, keyfi kovuşturma ve cezaları önleme amacına yöneliktir.

Parlamentoda çoğunluğa sahip olan iktidar grupları her zaman, siyasi nüfuzlarını kullanarak veya siyasi tuzaklar kurarak özellikle muhalefete mensup milletvekillerinin yasama faaliyetine katılmasını engellemeye, bu milletvekillerini kontrol altında tutmaya ve giderek bunları siyasi alanın dışına itmeye çalışabilirler. Anayasalar ve onları tamamlayan yasalar, parlamenterleri dokunulmazlık zırhıyla donatarak bu ihtimali ortadan kaldırır.

Böylece demokratik sistemin işlemesi için vazgeçilmez bir unsur olan muhalefet işlevlerini gereği gibi yerine getirebilir. Tam da bu sebeple Anayasanın “Yasama dokunulmazlığı” başlıklı 83üncü maddesine göre; yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekillerini keyfi ve asılsız ceza kovuşturmalarından ve tutuklamalardan korumaktır. Yine Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş olan bir kararda da bu kurumun amacı; “*Yasama dokunulmazlığı bir amaç olmayıp, milletvekillerinin halkın iradesini, Meclise tam olarak yansıtarak, milli iradenin eksiksiz gerçekleşmesini sağlamalarının aracıdır*”, demiştir.

Yine, Anayasa Mahkemesi, çok yakın tarihli, HDP milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun başvurusu üzerine verdiği 1.7.2021 tarih ve Bireysel Başvuru No: 2019/10634 sayılı kararında yasama dokunulmazlığı ile ilgili çok ayrıntılı değerlendirmelerde bulunmuştur:

“ Kamu otoritelerinin kanuna dayalı olarak ve anayasal açıdan meşru birtakım amaçlarla siyasi faaliyetlere çeşitli sınırlamalar getirmesi mümkündür. Ancak milletvekillerinin yasama faaliyetleri Anayasa'da özel olarak koruma altına alınmıştır. Anayasa koyucu bu hükümlerle halkın siyasi iradesinin engellenmemesini ve hakkın özünün etkisiz hâle getirilmemesini hedeflemiştir (Kadri Enis Berberoğlu (2), § 60; Mustafa Ali Balbay,

§ 129; Sebahat Tuncel (2), § 42; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, § 72).

Demokratik temsil değerlerinin hayata geçirilebilmesi bakımından oldukça önemli güvenceler olan yasama bağımsızlıkları yüzyıllar süren anayasal mücadeleler sonucunda elde edilmiş anayasal kazanımlardır (AYM, E.2017/124, K.2018/9, 14/2/2018) . Bu güvencelerden yasama dokunulmazlığı, Meclisin rızası olmaksızın gözaltına alma ve tutuklama gibi ağır müdahaleler de dâhil olmak üzere ceza muhakemesi işlemlerinin uygulanmasına karşı suç işledikleri iddia edilen parlamento üyelerine tanınmaktadır. Hukukumuzda ilk kez 1876 Kanun-ı Esasisi'nin 79. maddesi ile giren yasama dokunulmazlığı kurumu, geçirdiği bazı değişikliklere karşın 1921 Teşkilât-ı Esasiye Kanunu hariç sonraki anayasaların tamamında korunmuştur (Kadri Enis Berberoğlu (2), § 73).

Yasama dokunulmazlığı ile ilgili kuralların varlığı her şeyden önce temsilî demokrasi ilkesini koruma ihtiyacına dayanmaktadır. Dokunulmazlık asıl olarak milletvekillerine bir ayrıcalık sağlamayı değil onların şahsında yasama işlevinin korunmasını ve böylece kamu yararının sağlanmasını amaçlar (AYM, E.2017/124, K.2018/9, 14/2/2018; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 75).

Diğer yandan, yasama dokunulmazlığı özellikle Mecliste azınlıkta kalan ve muhalif milletvekillerinin keyfî bir ceza kovuşturması ile geçici bir süre için de olsa yasama çalışmalarını yapmaktan alıkonulabilmesinin önüne geçmeyi amaçlar ve halkın seçilmiş temsilcileri olarak gereksiz müdahale kaygı ve baskısı taşımaksızın demokratik işlevlerini güvenceli bir biçimde ve gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlar.

Böylece milletvekillerinin halkın iradesini Meclise tam olarak yansıtarak millî iradenin eksiksiz gerçekleşmesi sağlanmaya çalışılır (AYM, E.1994/21, K.1994/40, 21/3/1994; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 74).

Anayasal bir kurum olan yasama dokunulmazlığı milletvekillerinin bir engelle karşılaşmadan yasama faaliyetlerine serbestçe katılmalarını sağlamaya yönelik bir koruma mekanizması sunduğundan bunun temsilî demokrasinin işleyişi bakımından önemli bir işleve sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple anayasa yargısına hâkim olması gereken hak eksenli yaklaşım yasama dokunulmazlıklarına ilişkin anayasal kuralların yorumlanması için de geçerli olmalıdır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi önceki kararlarında bu yaklaşımının bir sonucu olarak Anayasa'nın 83. maddesine getirilen istisnaların -Anayasa'nın 67. maddesinde güvence altına

alınan seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı da dikkate alındığında- dar ve özgürlük lehine yorumlanması gerektiğini ifade etmiştir (Mustafa Ali Balbay, § 114; Mehmet Haberal, B. No: 2012/849, 4/12/2013, § 99; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 91).”

Öte yandan, Anayasa ve İçtüzük hükümleri gereğince kurulan komisyonlar inceleme konusu talebin siyasi saiklere dayanıp dayanmadığını incelemek, yetki ve görevlerinde olup olmadığını tetkik etmek zorundadır. Ancak işbu komisyonda da yapıldığı gibi öncelikli olarak; uzun zamandır elinde bulundurduğu sayısal çoğunluğu olması gereken çoğulcu demokrasi anlayışının tersine çoğunluğun hegemonyasına dönüştürme anlayışı uygulanmıştır.

Özellikle de Türkiye’de yargı bağımsızlık ve tarafsızlığının ortadan kalktığı göz önünde bulundurulduğunda dokunulmazlığın önemi daha da artmaktadır. Bu bağlamda komisyon, talebin siyasi saiklere dayanıp dayanmadığını değerlendirmek zorundadır. Aksi halde iktidara eklenmiş yargının verdiği talimatlı, siyasi kararlar ile iktidar bloğunun dokunulmazlıkların kaldırılması sürecini art niyetli olarak kendi lehine işletmesi kaçınılmaz olacaktır.

Maalesef Türkiye, dokunulmazlığın korumaya çalıştığı demokratik ilkelerin ve korumanın tam aksine süreçlere şahitlik etmiştir. Dokunulmazlıklar, Türkiye siyasetinde Kürt Siyasi Hareketi ile Türkiye devrimci ve demokrasi güçlerini demokratik siyaset sahnesinden men etmek için bir araç olarak kullanılmıştır.

Nitekim, DEP’ten HDP’ye kadar seçilmişlere yönelik saldırıları ve demokratik siyaseti tasfiye uygulamalarını kısaca özetleyecek olursak;

- 4 Eylül 1993 tarihinde DEP’in Mardin milletvekili Mehmet Sincar Batman’da öldürüldü. Batmandaki silahlı saldırı sonucu Sincar’la birlikte yaşamını yitiren Metin Özdemir’in cenazesi devlet yetkilileri tarafından gece gizlice gömülmüştü. Sincar’ın Kızıltepe’deki taziye evine bombalı saldırı düzenlendi. Saldırının düzenlendiği anda taziye evinde DEP Diyarbakır Milletvekili Leyla Zana da vardı. Bu saldırı, hedefteki ismin Leyla Zana olduğu yönünde yorumlandı.
- 17 Eylül 1993 yılında DEP Genel Başkanı Yaşar Kaya tutuklandı.
- Leyla Zana’nın Mecliste Kürtçe yemin etmesiyle başlayan kriz 1994’te dokunulmazlıkların kaldırılmasına kadar devam etti. DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasından 10 gün önce dönemin Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş, "Eşkıyayı Bekaa’da aramaya gerek yok. Maalesef bunların bir kısmı Yüce Meclis’in çatısı altındadır" diyerek, DEP’lileri hedef gösterdi. 2 Mart 1994’te Hatip

Dicle, Leyla Zana, Orhan Doğan, Ahmet Türk, Sırrı Sakık, ve Şırnak bağımsız milletvekili Mahmut Alınak'ın dokunulmazlığı kaldırıldı.

- Aynı gün Orhan Doğan ve Hatip Dicle meclisten çıkarken gözaltına alındı. Leyla Zana, Ahmet Türk, Sırrı Sakık, Sedat Yurttaş, Selim Sadak, Mahmut Alınak, Hatip Dicle, Orhan Doğan 16 Mart'ta DGM tarafından tutuklanarak Ankara Merkez Cezaevi'ne gönderildi. Dokunulmazlıkların kaldırılmasına dayanak oluşturan Ankara DGM Başsavcılığı iddianamesinde, milletvekilleri vatan hainliği ile suçlanıyordu. DEP milletvekilleri daha sonra 10 yıl hapis hanesinde kaldı.
- Anayasa Mahkemesi DEP'i 16 Haziran 1994'te kapattı.
- 11 Mayıs 1994 tarihinde kurulan Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) Genel Başkanı Murat Bozlak 1994 yılında uğradığı silahlı saldırıdan yaralı olarak kurtuldu, 3 yıl yaklaşık bir süre hapis hanesinde kaldı.
- Anayasa Mahkemesi, 13 Mart 2003'de HADEP'i kapattı, parti yöneticilerine de beş yıl siyaset yasağı verildi.
- 24 Ekim 1997'de kurulmuş olan Demokratik Halk Partisi (DEHAP) ise "örgütlenmesini tamamlamadan seçime girdiği" iddiası üzerine 2002'de Anayasa Mahkemesi tarafından kapatma davası açıldı. DEHAP, 19 Kasım 2005'de kendini feshetti.
- DEP milletvekilleri Hatip Dicle, Orhan Doğan, Selim Sadak ve Leyla Zana 10 hapis yattıktan sonra 9 Haziran 2004'te hapis hanesinden çıktılar ve 2005'de Demokratik Toplum Hareketi'nin öncülüğünü yaptılar.
- 2007 yılında "Bin Umut Adayları" adıyla seçime bağımsız giren DTP, aralarında Selahattin Demirtaş, Gülten Kışanak, Leyla Zana gibi isimlerle Meclise girdi. Anayasa Mahkemesi, 16 Kasım 2007 yılında, DTP hakkında kapatma davası açtı. DTP Genel Başkanı Ahmet Türk'ün aralarında olduğu 221 parti üyesi için beş yıl siyaset yasağı istendi.
- 11 Aralık 2009'da Anayasa Mahkemesi oybirliği ile DTP'nin kapatılmasına ve 37 kişiye beş yıl siyaset yasağı uygulamasına, Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliklerinin düşürülmesine karar verdi. Böylece Kürt Siyasetinin Kürt Sorunu ve demokrasi meselesini parlamento zeminine taşıma arayışları bir kez daha vesayet duvarına çarptı, yargı vesayetinin aracı haline getirildi.
- Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliğinin düşmesiyle, DTP'nin meclisteki grubu da düşmüş oldu. İstanbul bağımsız milletvekili Ufuk Uras'ın katılımıyla grup

kurmak için yeterli sayı olan 20 milletvekiline ulaşıncı, 2 Mayıs 2008'de mecliste Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) adıyla yeni bir grup kuruldu.

- BDP, 2011 Genel seçimlerinde 61 bağımsız aday ile seçime girdi. 6,58 oy oranıyla 36 milletvekili çıkardı. YSK, o tarihte 2011 yılında KCK davasından beş yıl tutuklu bulunan, Hatip Dicle'nin kesinleşmiş yaklaşık iki yıllık hapis cezası olduğu gerekçesiyle milletvekilliğini düşürünce sayı 35'e düştü. Dicle'nin yerine AKP adayı Oya Eronat meclise girdi. Ancak siyasi yasağı olan vekiller bağımsız kalınca, BDP 29 milletvekiliyle mecliste grup kurdu.

27 Ekim 2013 tarihinde Ertuğrul Kürkçü ve Sebahat Tuncel Eş Başkanlığında, Halkların Demokratik Partisi (HDP) kuruldu.

Barış ve Demokrasi Partisi, Devrimci Sosyalist Parti, Ezilenlerin Sosyalist Partisi, Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisi, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi, Sosyalist Dayanışma Platformu Halkların Demokratik Partisi altında birleşti. Böylece Kürt siyasi hareketi ile Türkiye solunun bazı parti ve örgütleri, HDP çatısı altında bir araya geldi. 28 Nisan 2014'de BDP milletvekilleri HDP'ye geçti, BDP'li belediye başkanları ve yerel yöneticiler partilerinde kaldılar. HDP, 7 Haziran 2015 seçimlerinde yaklaşık 6 milyon kişinin desteğiyle oyların yüzde 13,12'sini alarak 80 milletvekili çıkarttı 7 Haziran seçimlerinde iktidar seçimi kaybetti ve tek başına iktidar olamadı. Bunun üzerine iktidar çözüm sürecine son vererek HDP'ye yönelik saldırılarını başlattı. Partimiz, 1 Kasım 2015'de yenilenen seçimde ise 10,76 alarak 59 milletvekili çıkarttı. Bu süreçten sonra partimize yönelik saldırı dalgası yoğunlaştı.

- Bölge illerinde yerel seçimleri iki dönem üst üste kazanan belediyelere kayyumlar atandı, seçilmiş belediye başkanları tutuklandı.
- 20 Mayıs 2016'da muhalefetin de olumlu oy kullandığı ve Meclis'te kabul edilen teklif, 24 Mayıs günü Cumhurbaşkanlığına gönderildi. Ve Cumhurbaşkanı tarafından dokunulmazlıkların kaldırılmasını onayladı.
- 4 Kasım 2016 tarihinde Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri, Şırnak ve Van illerindeki savcılıklarca HDP'li milletvekilleri hakkında gözaltı kararı verildi. 12 milletvekili önceden hazırlanmış uçak, helikopter ve araçlar ile Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri ve Şırnak Emniyet Müdürlüklerine götürüldüler. Aynı gün çıkarıldıkları mahkemelerde HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile HDP Grup Başkanvekili ve Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ile milletvekilleri Abdullah Zeydan, Ferhat Encü, Gülser Yıldırım, Leyla Birlik, Nihat Akdoğan, Nursel Aydoğan,

Selma Irmak tutuklanırken; İmam Taşçier, Ziya Pir, Sırrı Süreyya Önder denetimli serbestlik hükümleri uygulanarak serbest bırakıldı.

- 2018’de Ahmet Yıldırım, İbrahim Ayhan ve Osman Baydemir’in vekilliği düşürüldü. Devamsızlık gerekçe gösterilerek Leyla Zana, Tuğba Hezer Öztürk ve Faysal Sarıyıldız’ın vekillikleri düşürüldü, 2019’da ise Leyla Güven ve Musa Farisoğulları’nın vekillikleri düşürüldü. Sonrasında Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun vekilliği düşürülmüş, AYM kararı üzerine tekrar iade edilmiştir. En son olarak ise Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’in vekilliği düşürülmek istenmektedir. 26 ve 27. Dönem boyunca 13 HDP milletvekilinin vekilliği düşürüldü. Bugün itibarıyla de önceki dönemde parlamentoda görev yapmış beş HDP’li vekil tutukludur.

Kısaca özetlemeye çalıştığımız Kürt Siyasal Hareketi ve bileşenlerinin maruz kaldığı saldırılarda, 30 yılda devletin çözümsüzlük konusundaki tavrının değişmediğini, Kürt Siyasal Hareketi ve bileşenlerinin demokratik siyasetten tasfiye edilmek istendiğini görmekteyiz. 93 yılından günümüze kadar olan tarihsel sürecin her aşamasında iktidarların aynı propaganda ve hedef gösterme yöntemleri ile halkın iradesiyle temsiliyet kazanan seçilmişler demokratik siyasetten tasfiye edilmeye çalışılmıştır. Son 30 yıllık tarihsel süreci ele aldığımızda dokunulmazlıkların kaldırılması ve milletvekillerinin vekilliklerinin düşürülmesi ile hiçbir sorun çözülememiştir. Çünkü sorun milletvekillerinin dokunulmazlığı değil, Kürt sorunudur. Kürt sorunu çözülmedikçe ülke siyaseti fasit bir daire içerisinde sıkışıp dönüp durmaya devam edecektir.

Türkiye’nin Çözüm Bekleyen Bir Kürt Sorunu Vardır; Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’in vekilliğinin düşürülmesine yönelik hazırlanan dosya Kürt sorunun çözümsüzlüğünden yana alınan tutumun doğurduğu sonuçlardan yalnızca bir tanesidir.

Türkiye’nin en temel sorunu olan Kürt sorunu, Cumhuriyetin temellerine kadar inen yüzyıllık bir sorundur. Kürt sorunu doğru tanımlanmadığı müddetçe çözümün mümkün olmadığı tarihsel deneyimler ile sabittir. Kürt sorununun tanımı ise sorunun nasıl ortaya çıktığı ile ilişkilidir.

Kürt sorunu, Kürtlerin inkârı, toplumsal gerçekliklerinin derinden bölünerek kendileri olmaktan çıkarılmaları, siyasi iradelerine ket vurulmasıdır. Kürt sorunu, devletlerin inkârcı yöntemlerle boyun eğmeye zorlanmaları, kendi öz kimliklerine dayalı bir varlık haline gelmelerine fırsat ve yasal statü tanınmamasıdır. Kürt sorunu, çağdaş eğitim araçları ve uygulamalarından mahrum bırakılmaları, tüm bu alanların bütünlüklü uygulamalarıyla öz varlıkları ve kimliklerinin yok sayılmasıdır.

İşte tüm bunlar, Kürt sorununun temelini oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle Kürt sorunu Kürtlerin kimliklerinin ve kolektif haklarının yok sayılması sorunudur. Kürt sorunu bu bağlamda aynı zamanda bir demokrasi sorunudur. Soruna demokratik olmayan tüm yaklaşımlar sorunu büyütmeden başka bir işe yaramayacaktır. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Kürt sorununa yönelik güvenlikçi yaklaşım günümüzde de maalesef devam etmekte ve bu şekilde ülkenin bir yüzyılı daha ipotek altına alınmaktadır.

Bu sorunun demokratik yol ve yöntemlerle çözümü mümkündür. Bunun için olması gereken bir zihniyet değişikliğidir. Halkları ve inançları dışlayan tekçi yönetim anlayışı Kürt sorununu asla çözemeyecektir. Tekçi ulus-devlet anlayışı bu kadim toprakları bir kültürler ve halklar mezarlığına çeviren temel anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuk, eşitlik ve özgürlüğü hiçe sayan, baskıcı, halkları ve inançları karşı karşıya getirebilen ulus devlet anlayışının milliyetçilik, mezhepçilik ve erkek egemen ideolojiyi kendisine kalkan ederek büyük yıkımlara ve felakete yol açtığı sadece Ortadoğu'da yaşananlar düşünüldüğünde bile açıkça ortadadır. Bu noktada barışı ve kardeşliği yeniden inşa etmenin yolu halkların eşit ve özgür birlikteliğinden geçmektedir.

Bu gerçekler ışığında bakıldığında Kürt sorunu; ülkenin kuruluş sürecinde yapılan hata ve yok saymalardan kaynaklı olarak günümüze kadar gelmiş, ağırlığını 90'lı yıllardan bu yana toplumsal, siyasal, ekonomik olarak hissettiren bir sorun olarak çözülmeyi beklemektedir.

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Türkiye halkları ile stratejik bir birlikteliği esas alarak ortak vatan idealini yaşatmak isteyen Kürtler, eşit haklar temelinde ortak yaşamı kabul etmiştir. Ancak bu birliktelik 1924 anayasası ile tekçi ve katı ulus inşasının kurbanı olmuştur. Teklik üzerine inşa edilen ulus yaratma politikasının mağduru sadece Kürtler olmamıştır. Bu tekçi ve baskıcı, toplumu homojenleştirici politikalarından diğer halklar, kültürler ve inançlar da nasibini almıştır. Türklük potası içinde eritilmek istenen halklar ve inançlara yaşama hakkı tanınmamıştır. Bu tarihsel zulüm nedeni ile Kürtler, Lazlar, Boşnaklar, Araplar, Asuri-Süryani, Ermeni, Gürcü, Alevi, Hristiyan, Musevi, Arap, Çerkez, Türkmen, Mıhellemi, Ezidi, Romanlar gibi halklar ve kültürler ile özellikle kadınlar büyük baskı cenderesi altına alınmıştır.

Tarihin en ağır yıkımlarından birini yaşamış olan Kürt Halkı ise kendisine uygulanan bu tarihsel kötülöklere karşı bugün gelinen noktada her şeye rağmen demokratik, çoğulcu ve halkların birlikteliğini esas alan bir toplumsal yaşamda ısrar etmektedir. Kökenlerini neredeyse iki yüzyıllık bir tarihsel ve siyasal gerçeklikten alan Kürt sorunun doğru bir analizinin yapılması

için bütün tarihsel, ekonomik, siyasal ve kültürel süreçlerin objektif bir gözle ele alınması elzemdir.

1980 ve sonrasına gidersek; bu zaman zarfında iktidara gelen hükümetler, Kürt sorununa tamamen güvenlik eksenli politikaların etkisi altında bakmışlardır. Güvenlikçi uygulamalar konsepti askeri vesayetin altında sorunun sivilleşmesine ve demokratik mekanizmaların işletilmesinin önündeki en büyük engele dönüşmüş durumdadır.

90'lar boyunca Kürt sorununu şiddet temelinde ve güvenlikçi politikalarla çözme yöntemi askerin siyaset üzerindeki vesayetini güçlendirmiş ve orduyu siyasetin üzerinde bir konuma yerleştirmiştir. Bu güvenlikçi anlayış içerisinde 'güvenlik' mefhumu içerisinde 'devlet' yeniden ve yeniden üretilmiştir. 90'larda yoğun çıplak şiddet ve kontrgerilla faaliyetleri kullanılmıştır. Faili meçhuller, Hizbullah gibi yapıları canlı tutma işlevi görmüştür.

Özellikle, 1992-1993 yıllarında Kürt sorununun militarizasyonunda bir eşik aşıldı, 'düşük yoğunluklu çatışma stratejisi' çerçevesinde, bölgede 1987'den beri devam eden OHAL yönetiminin yanı sıra, formel-enformel ve legal-illegal bağlantılarıyla paramiliter bir makine inşa edildi. Öyle bir makine ki ülkeyi adeta yiyip, bitirdi.

Kürt sorununun güvenlikçi politikalarla çözülemeyeceği, demokratik yol ve yöntemlerle çözümlenmesi gerektiği bir kez daha açığa çıkmıştır.

Kürt sorunu siyaset kurumunun önünde çözülmeyi beklemektedir. Şiddetle çözülemeyeceği çok açık olan bu sorunun çözümünün tek yolu demokratik yol ve yöntemlerdir.

Şimdilerde "Düşünmezseniz bu sorun olmaz diyen" Cumhurbaşkanı Erdoğan ne demişti? Diyarbakır'da yaptığı konuşmada "Sorunun adını doğru koyalım. Bu sorun Kürt Sorunudur, sadece Kürtlerin değil hepimizin sorunudur. Bunu çözmek boynumuzun borcudur!"

Başka ne demişti? "Bu mesele sadece askeri tedbirlerle çözülebilecek bir mesele değildir. Bugün gelinen nokta muhasebe noktasıdır... Asıl büyük yanılgı, yetki ve sorumluluğu elinde bulundurduğu halde, yıllar yılı hamasetle idare edip, sorunu görmezlikten gelen makam sahipleri yapmıştır."

Durum aslında bu kadar açık ve net olmasına rağmen çözümsüzlükte ısrar edenler bu ülkenin iyiliğini istemeyenler iktidarlarının ve sermayenin çıkarlarına bakanlardır. Bu mesele aslında Kürt sorunun çözümsüzlüğü meselesidir. Sadece yakın tarihe baktığımızda bu çözümsüzlük siyasetinin ülkemizden neler götürdüğünü çok rahatlıkla görebiliriz.

Türkiye, demokratik diyalog ve barışçı çözüm yöntemiyle Kürt sorununu çözebilseydi çatışma için harcanan bu paralar eşit ve adil bir ekonomi için harcanabilecek ve birçok toplumsal, ekonomik sorunu daha kısa zaman içinde ve daha rahat bir şekilde çözmüş olacaktı.

2013 yılında başlayan demokratik diyalog ve müzakere süreci sırasında, başta Erdoğan olmak üzere AKP'nin siyasetçileri ve bakanları, emekli generaller, basın, üniversiteler, PKK ile yürütülen düşük yoğunluklu çatışmaların maliyetine ilişkin açıklamalar ve haberler yaptılar. Raporlar hazırladılar. “Kürt sorunu, ilerlemek, sıçrama yapmak isteyen Türkiye'nin ayağındaki bağdır” vaazında bulundular. 90'lı yıllarda yürütülen şiddet politikalarına atfen harcanan trilyon dolarlık maliyete, Türkiye'nin ve bölgenin başta hayvancılık, tarım, ticaret olmak üzere heba edilen ekonomik kaynaklarına dert yandılar.

Bugün gelinen nokta itibariyle Türkiye bütün kurumlarıyla bir enkaz haline dönüşmüş durumdadır. Açlık ve yoksulluğun hüküm sürdüğü bir ekonomik yaşama mahkum edilen Türkiye halkları iktidar tarafından savaş politikaları bahane edilerek susturulmaya çalışılmaktadır. AKP-MHP ittifakı ile yolsuzluk, rant, torpil politikaları savaş çığırtkanlığı tarafından bastırılmaktadır. Barışı, müzakereyi, demokratik yol ve yöntemleri tercih dışı bırakan iktidar anlayışları ile Türkiye geçmişten miras aldığı çözümsüzlük sonucu ortaya çıkan kayıpları geleceğe de bu anlayışla taşımaktadır. İkinci yüzyılda Türkiye, demokratik cumhuriyetin kurulacağı ve barış içinde yaşatılacağı bir Türkiye olacak ise en büyük anahtar Kürt Sorununun demokratik yollarla çözümünün ivedilikle gerçekleştirilmesi olacaktır.

Yukarıda izaha çalıştığımız gerekçelerle Sayın Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin komisyon kararına katılmıyoruz.

10.11.2022

Züleyha Gülüm

İstanbul

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa ve Adalet Komisyonları

Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon

22/11/2022

Esas No: 3/2082

Karar No: 15

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmaması sebebiyle Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzük'ün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas numaralı Başkanlık Tezkeresi'ni Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) 17.10.2022 tarihinde havale etmiştir. Ayrıca, Gaziantep Milletvekili TBMM İdare Amiri Mahmut Toğrul'un Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararının 8'inci maddesi ile ilgili olarak 19.10.2022 tarihinde vermiş olduğu muhalefet şerhi de 20.10.2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına gönderilmiştir.

2) Karma Komisyon, 20.10.2022 tarihli toplantısında gündeme alınan dosyayı incelemek ve konuya ilişkin bir rapor hazırlamak üzere İçtüzük'ün 132'nci maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle Isparta Milletvekili Recep Özel, Konya Milletvekili Gülay Samancı, Balıkesir Milletvekili Pakize Mutlu Aydemir, Antalya Milletvekili Rafet Zeybek ve İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'den oluşan beş kişilik IV. Hazırlık Komisyonunu kurmuştur. Hazırlık Komisyonu, Isparta Milletvekili Recep Özel'i Başkan ve Konya Milletvekili Gülay Samancı'yı ise Kâtip üye olarak seçmiştir.

3) Hazırlık Komisyonu, Karma Komisyon Başkanlığının 20.10.2022 tarihli görevlendirme yazısı üzerine 20.10.2022 tarihinde çalışmalarına başlamış ve 08.11.2022 tarihli üçüncü toplantısıyla da çalışmalarını tamamlayarak raporunu, 10.11.2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Hazırlık Komisyonu Raporunda; Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas Numaralı Başkanlık Tezkeresi ve eki dosyaya ilişkin olarak; Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Anayasa'nın 84'üncü maddesi çerçevesinde milletvekilliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığı Başkanlık Divanınca mevzuata uygun olarak tespit edilmiş olup bu tespitin Hazırlık Komisyonu için de yeterli ve yerinde olduğu görüşüyle; dosyanın Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona sunulmasına, 08.11.2022 tarihinde toplantıya katılanların oy birliğiyle karar verildiği belirtilmiştir.

4) Karma Komisyon Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'e, 10.11.2022 tarihli yazı ile Karma Komisyon toplantısının yapılacağına ve İçtüzük'ün 134'üncü ve 138'inci maddeleri çerçevesinde savunma hakkından yararlanabileceğine ilişkin bilgi vermiştir.

Karma Komisyon, Başkanlık Divanının 13.10.2022 tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile 3/2082 Esas Numaralı Başkanlık Tezkeresi ve eki dosya ile Hazırlık Komisyonu raporunu görüşmek üzere 17.11.2022 tarihinde toplanmıştır.

Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel, Komisyon Başkanlığına yazılı savunma vermemiş ancak İçtüzük'ün 134'üncü ve 138'inci maddeleri uyarınca kendisi adına savunma yapmak üzere Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'yi yazılı olarak yetkilendirmiştir.

Toplantıda, Hazırlık Komisyonu Başkanı Isparta Milletvekili Recep Özel, Hazırlık Komisyonu çalışmaları ve yapılan işlemler hakkında Karma Komisyon üyelerini bilgilendirmiş ve konuya ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Daha sonra Komisyon üyeleri dosya ile ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir.

Tezkere lehinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle;

- Yasama faaliyeti açısından milletvekillerinin gerek komisyon gerekse Genel Kurul çalışmalarına iştirak etmelerinin parlamentonun en temel kuralı olduğu, milletvekillerinin izinli sayılacağı hâllerin de İttüzük ve TBMM Başkanlık Divanı kararlarıyla belirlendiği,

- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 27. Dönem 5. Yasama Yılında iki dosya açısından dokunulmazlığının kaldırıldığı, milletvekilliğinin bu süreçte devam ettiği ve dolayısıyla Genel Kurul çalışmalarına, yasama faaliyetlerine katılmasının ya da katılmadığı durumlarda buna ilişkin mazeret sunmasının gerektiği,

- Başkanlık Divanınca mevzuat ve TBMM uygulamaları çerçevesinde ilgili milletvekilinin 2022 yılında beşi Haziran ayında olmak üzere Genel Kurulun altı birleşimine özürsüz veya izinsiz katılmadığının tespit edildiği ve tüm milletvekillerine gönderildiği gibi şahsa özel devamsızlık cetvelinin ilgili milletvekiline de gönderildiği ancak bu durumun aksini iddia eden bir itirazda bulunmadığı,

- Milletvekili devamsızlıklarını önlemeye ilişkin hükmün ve buna ilişkin yaptırımların Anayasa ve İttüzük'te açıkça düzenlendiği, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in de belirli sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığı ve dolayısıyla Anayasa ve İttüzük'e uygun biçimde devamsızlık tespitinin yapıldığı,

- Hazırlık Komisyonu üyesi İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün sağlık mazeretinin 01.11.2022 tarihli toplantıda dikkate alındığı, kendisinin de katılımını teminen ve savunma için yetkilendirilen milletvekilinin de ek süre talebini karşılamak üzere 08.11.2022 tarihli bir toplantı daha planlandığı ancak 08.11.2022 tarihli toplantıda, sağlık sorununun belirsiz bir süreci içermeye ihtimalinin bulunması ve Hazırlık Komisyonunun İttüzük'ün 132'nci maddesinde öngörülen bir aylık sürede raporunu Karma Komisyona sunması gerektiğinden toplantının ertelenemediği, İttüzük hükümleri çerçevesinde toplantı yapıldığı ve karar alındığı,

ifade edilmiştir.

Tezkere aleyhinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle;

- TBMM Genel Kurul birleşimlerinin başındaki yoklamaların bilinçli olarak belirli bir dönemde ve yalnızca Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in milletvekilliğini düşürme amacıyla yapıldığı ve bunun da eşitlik ve adalet ilkelerine aykırı olduğu, siyasi saikle hareket edildiği; 2018 yılındaki andiçme töreni sonrasında Genel Kurula katılmayan birçok milletvekilinin bulunduğu,

- Genel Kurulda İttüzük'ün 57'nci maddesi kapsamında yoklama için tereddüt edilecek hiçbir durum olmamasına rağmen yalnızca bir kişinin devamsızlık durumunu tespit etmek amacıyla yetkinin kötüye kullanılması suretiyle yoklama yapıldığı,

- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile milletvekili devamsızlık dosyasının birlikte değerlendirilmesi gerektiği, bunların aynı amaç çerçevesinde gündeme alındığı,

- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in Genel Kurula ve komisyonlara aktif olarak katılan, çok sayıda araştırma ve soru önergesi bulunan, yoğun şekilde yasama faaliyeti gerçekleştiren bir milletvekili olduğu ve yalnızca altı gün Genel Kurula katılmadığı gerekçesiyle milletvekilliğinin düşmesinin istendiği,

- Dokunulmazlığının kaldırılması ve sonrasında yapılan açıklamaların kamuoyunda yarattığı etki nedeniyle Genel Kurul çalışmalarına katılmadığı zira can güvenliği tehlikesinin bulunduğu,

- Hazırlık Komisyonu üyesi İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün Covid-19 testinin pozitif çıkması nedeniyle toplantıların ertelenmesi talebinin karşılanmadığı ve dolayısıyla farklı görüş ve düşünceler tartışılmadan, Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uyulmadan karar alınıp rapor hazırlandığı, ifade edilmiştir.

Komisyon toplantısında İçtüzük'ün 134'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “son söz savunmanıdır” hükmü gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel adına savunma yapmak üzere yazılı olarak yetkilendirilen Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'ye söz hakkı verilmiştir.

Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki tarafından yapılan sözlü savunmada özetle;

- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in çalışkan bir milletvekili olduğu ve parlamento çalışmalarına aktif bir şekilde katıldığı, parlamento çalışmalarının yalnızca Genel Kurul ve Komisyon toplantılarına katılmaktan da ibaret olmadığı,

- Genel Kurulda 01.10.2018-18.10.2022 tarihleri arasında 448 birleşim ve 1.985 oturum gerçekleştirdiği ve yalnızca biri açılış olmak üzere toplam onbir yoklama yapıldığı, bu onbir yoklamanın da altısının sadece Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in devamsızlığının tespiti için yapıldığı,

- Genel Kurulda yoklama yapılan bahse konu birleşimlerde İçtüzük'ün 57'nci maddesi kapsamında tereddüde düşülmesini gerektirecek bir durumun bulunmadığı, çünkü 550 milletvekilinin Genel Kurulda hazır bulunduğu ve tereddüde düşülmeden tespit yapılabileceği, ancak yoklama yapılmak suretiyle bir hakkın kötüye kullanıldığı, İçtüzük'ün 57'nci maddesinin ihlal edildiği,

- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in temel bir insan hakkına dayanan can güvenliği gibi önemli bir mazereti bulunması nedeniyle sokağa çıkmamayı tercih ettiği ve TBMM çalışmalarına katılmadığı,

- Anayasa'ya ve İçtüzük'e aykırı şekilde yapılan yoklamalar nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesinin adil ve hakkaniyete uygun olmayacağı, çünkü TBMM çalışmalarına katılmayan, milletvekili yemini ettikten sonra Genel Kurula hiç gelmeyen birçok milletvekilinin bulunduğu, ifade edilmiştir.

Karma Komisyon, söz konusu Tezkere ve eki dosya ile Hazırlık Komisyonu raporunu incelemiş ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki tarafından sözlü savunma yapıldıktan sonra oylama işlemine geçmiştir.

Karma Komisyon, yapılan oylama sonucunda, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in Anayasa'nın 84'üncü maddesi çerçevesinde üyeliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul birleşimlerine katılmadığının sabit olması, devamsızlık durumuna yönelik herhangi bir mazeret ya da itirazının bulunmaması sebebiyle, Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel hakkında Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzük'ün 138'inci maddeleri doğrultusunda işlem yapılması ve milletvekilliğinin düşmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına **oy çokluğu ile** karar vermiştir.

5) Karma Komisyon ve Hazırlık Komisyonu çalışmalarında tam tutanak tutulmuştur.

6) İçtüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca, Raporun Genel Kuruldaki görüşmelerinde Karma Komisyonu temsil etmek üzere, Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir, Bursa Milletvekili Osman Mesten ve Konya Milletvekili Gülay Samancı özel sözcü olarak seçilmişlerdir.

7) Karma Komisyon Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yusuf Beyazıt</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Emine Zeybek</i>
Tokat	Afyonkarahisar	Kocaeli
		(Son toplantıya katılmadı)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>	<i>İbrahim Halil Fırat</i>	<i>Muhammed Fatih Toprak</i>
Mersin	Adıyaman	Adıyaman
(Son toplantıya katılmadı)		
Üye	Üye	Üye
<i>Cengiz Aydoğdu</i>	<i>Mustafa Köse</i>	<i>Belgin Uygur</i>
Aksaray	Antalya	Balıkesir
Üye	Üye	Üye
<i>Pakize Mutlu Aydemir</i>	<i>Osman Mesten</i>	<i>Emine Yavuz Gözgeç</i>
Balıkesir	Bursa	Bursa
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Oğuzhan Kaya</i>	<i>Sabri Öztürk</i>	<i>Abdulkadir Özel</i>
Çorum	Giresun	Hatay
		(Son toplantıya katılmadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Recep Özel</i>	<i>Abdullah Güler</i>	<i>Mahmut Atilla Kaya</i>
Isparta	İstanbul	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Özdemir</i>	<i>Metin Çelik</i>	<i>Ramazan Can</i>
Kahramanmaraş	Kastamonu	Kırıkkale
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Gülay Samancı</i>	<i>Bülent Tüfenkci</i>	<i>İsmail Bilen</i>
Konya	Malatya	Manisa
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Levent Gök</i>
Samsun	Tokat	Ankara
		(Son toplantıya katılmadı)

Üye <i>Rafet Zeybek</i> Antalya	Üye <i>Bülent Tezcan</i> Aydın (Son toplantıya katılmadı)	Üye <i>Süleyman Bülbül</i> Aydın
Üye <i>Aysu Bankoğlu</i> Bartın (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Tufan Köse</i> Çorum (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>İbrahim Özden Kaboğlu</i> İstanbul (Son oylamada bulunamadı)
Üye <i>Zeynel Emre</i> İstanbul	Üye <i>Alpay Antmen</i> Mersin	Üye <i>Abdullah Koç</i> Ağrı (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Mehmet Ruştü Tiryaki</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Erdal Aydemir</i> Bingöl (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Züleyha Gülüm</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Meral Danış Beştaş</i> Siirt (Son toplantıya katılmadı, muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Hüseyin Kaçmaz</i> Şırnak (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Feti Yıldız</i> İstanbul
Üye <i>Hayati Arkaz</i> İstanbul (Son toplantıya katılmadı)	Üye <i>Halil Öztürk</i> Kırıkkale	Üye <i>Muhammed Levent Bülbül</i> Sakarya
Üye <i>Ayhan Erel</i> Aksaray	Üye <i>Feridun Bahşi</i> Antalya (Son oylamada bulunamadı)	

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonların Usulsüz Uygulamalarına İlişkin

Öncelikle, Hazırlık Komisyonun’da komisyon üyesi HDP İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm’ün sağlık sorunu (covid) nedeniyle toplantıya katılamayacağını ve toplantının başka bir güne bırakılması yönünde talebini iletmış olmasına rağmen “çoğunluk var” denilerek zorunlu mazeret kabul edilmemiş, toplantı Züleyha Gülüm’ün yokluğunda yapılmasına karar verilmiştir. Milyonların iradesini temsil eden bir milletvekilinin vekilliğinin düşürülmesi konusunda gerçek bir tartışma yürütme niyetinin olmadığını alınan bu karar açıkça ortaya koymuştur.

Nitekim hazırlık komisyonunda ‘çoğunluk’ denilen üyelerin tamamının aynı görüşte olduğu da süreçten ve karardan açıkça ortada iken; tek muhalif ve farklı görüşe sahip üyenin yokluğunda toplantının yapılmış olması dahi tek başına aslında komisyonun usulen toplandığının, kararın çoktan verildiğinin açık göstergesidir. Kaldı ki, Semra Güzel tutuklu olması nedeniyle savunma hakkını tam olarak kullanamamış ve partimizin milletvekili olan Semra Güzel’e ilişkin bizim açıklamalarımız ve görüşlerimiz de dinlenmemiştir.

Bu nedenle süreç şekli anlamda yerine getirilmiş gibi yapılsa da esasen komisyon görevini yerine getirmemiş, gerçek anlamda bir tartışma yürütmemiştir. Bu nedenle hazırlık komisyon kararının usulsüz olduğunu ve karma komisyonun da bu usulsüz karara rağmen toplandığı belirtmek isteriz.

Öte yandan; 17 Kasım 2022 tarihinde Anayasa ve Adalet Komisyonundan Kurulu Karma Komisyon toplantısında, İç Tüzükte hiçbir dayanak olmadan görsel basın komisyon toplantısının başında dışarıya çıkarılarak komisyona ilişkin halkın haber alma hakkı

engellenmiştir. Komisyon başkanının ‘teamül’ diyerek keyfi suretle basının haber yapma ve yayma hakkını kısıtlaması dosyaya ilişkin usulsüzlüklerin örtülmeye çalışıldığıının bir izahıdır. Komisyonun toplanma konusunun ‘‘devamsızlık’’ olduğu iddia edilse de herkesin de bildiği gibi iktidar tarafından sırf Semra Güzel’in vekillığının düşürülmesine yönelik gerçekleşen özel bir uygulama gerçekleşmektedir.

Örgütlü Linç Süreci

Partimiz Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel, çözüm süreci döneminde, 2014 yılında sözlüsü Volkan Bora ile çekildiği ve sonrasında hukuka aykırı olarak servis edilen fotoğraflar sebebiyle iktidar ve yandaş basın tarafından linç kampanyasına maruz bırakılarak hedef gösterilmiştir. Oysaki bu fotoğraflarla ilgili olarak 2017 yılında soruşturma açılmış, soruşturma dosyasında uzun süre hiçbir işlem yapılmamış, Semra Güzel’in kimliği tespit edilmesine rağmen ifadeye dahi çağrılmaya gerek duyulmamıştır. Yine dosyadaki diğer kişilerle ilgili olarak herhangi bir gözaltı ve tutuklama kararı verilmemiştir. Çünkü ortada bir suç yoktur, dolayısıyla ceza davasını gerektirecek bir durum da yoktur. 2018 yılında milletvekili seçilmesinden sonra, milletvekili olduğuna dair bilgi dosyaya eklenmiştir. Bu bilgi sonrasında da hakkında herhangi bir fezleke düzenlenmemiştir.

Dosyada, tüm siyasi dosyalarda hukuksuz olsa da artık yaygın biçimde uygulanan, Cumhuriyet savcısı tarafından alınan gizlilik kararı bu dosya açısından talep dahi edilmemiştir. Dolayısıyla bu dosya aslında hukuken takipsizlik kararı verilmesi gereken bir dosyadır. Benzer dosyalarda birçok kez takipsizlik kararı veriliyor olmasına rağmen bu dosyada siyasi komplonun malzemesi haline getirilmek üzere harekete geçilmiştir. Komplonun hayata geçirilmesiyle birlikte dosyada gizlilik kararı alınmış, aynı gün fezleke hazırlanmış ve hızlıca devamındaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

8 Ocak 2022’de servis edilen fotoğrafların ardından Semra Güzel hakkındaki süreç oldukça hızlı işletilmiştir. 10 Ocak 2022’de hazırlanan fezleke Adalet Bakanlığı’ndan Cumhurbaşkanlığı’na gönderilmiş, fezleke 12 Ocak 2022’de Karma Komisyona sevk edilmiştir. Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyon’un oluşturduğu Hazırlık Komisyonu, Semra Güzel’in "dokunulmazlığının kaldırılması" yönünde hazırladığı raporu 8 Şubat’ta Karma Komisyon’a sunmuş, 17 Şubat’ta toplanan Karma Komisyon’da, Semra Güzel’in dokunulmazlığının kaldırılması yönünde karar AKP, MHP, CHP ve İYİ Parti’nin oylarıyla kabul edilmiştir. Ülkede bağımsız ve tarafsız bir yargı olmadığı

gerçekliği açıktır. İktidarın talimatı ile hareket edildiği, hukukun yasaların anayasanın askıya alındığı bir dönemden geçtiğimiz çok açıktır. Yargı, iktidarın koltuğunu korumanın bir aracı haline getirilmiştir. İktidar demokratik siyaset yoluyla baş edemediği toplumsal muhalefete ve partilere yönelik yargı sopasını kullanmaktadır. Talimatla soruşturma açtırmakta, gözaltı ve tutuklamalar yaptırmakta, hukuksuz verilmiş ceza kararları ile toplumsal muhalefeti susturmaya ve halkın iradesini temsil eden milletvekillerinin dokunulmazlığını kaldırmaya, vekilliğini düşürmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla yargıdan geldiği iddia edilen fezlekeler aslında saraydan gelmektedir. Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasını istemiyle gelen bu fezleke de böyle bir fezlekedir. Gerçek anlamda hukuka uygun bir fezlekeden söz edilemez.

Meclis Genel Kurulu'nda 1 Mart'ta yapılan oylamada, Semra Güzel'in dokunulmazlığı kaldırılmasının ardından Semra Güzel hakkında yakalama kararı çıkarılmış, Milletvekilimiz Semra Güzel, 2 Eylül 2022 tarihinde İstanbul'da gözaltına alınmış ve ardından tutuklanmıştır. İktidar ve yandaş basını tarafından bu süreç de gerçek dışı haberler ve söylemlerle manipüle edilmiştir.

Devamsızlık Yoklamaları Anayasaya ve İç Tüzüğe Aykırıdır

Kaldırılan dokunulmazlığın ardından Semra Güzel hakkında yargılama yolu açılmasına rağmen Milletvekilliğinin bir an evvel düşürülmesi için genel kurul devamsızlığı araçsallaştırılmış, Semra Güzel'e dönük siyasi saiklerle yapılan saldırılar bizzat meclis eliyle devam etmiştir.

Meclis kürsüsünü en çok kullanan milletvekillerinden biri olan Semra Güzel vekilimizin vekilliği, Meclis çalışmalarına katılmaması gerekçe gösterilerek düşürülmeye çalışılmaktadır. Dayanak olarak İç Tüzük Madde 138/1 gösterilmektedir. Maddeye göre; bir milletvekilinin Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmaması halinde, devamsızlık Başkanlık Divanınca tespit edilerek Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilmektedir.

Semra Güzel'in devamsızlığı Meclis Başkanlığı'nca İç Tüzük'ün 57. Maddesine göre tespit edilmiştir. İç Tüzük'ün ' Yoklama' başlığı taşıyan 57. Maddesi : *'Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar.'* demektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 1 Ekim 2018 tarihinden 18 Ekim 2022 tarihine kadar - yani dört yıllık süre içerisinde - 448 birleşim, 1.985 oturum gerçekleştirilmiştir. Yapılan

448 birleşimde ve 1985 oturumda yalnızca 11 yoklama yapılmıştır. Meclis Başkanlığınca yapılan 11 yoklamanın 6'sı sırf Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi amacıyla yapılmıştır.

Meclis Başkanı'nın İçtüzüğü'nün 57. Maddesine göre tereddüde düşmesine imkan vermeyecek kadar çoğunluğun bulunduğu birleşimlerde Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesi için açıkça kanuna karşı hile yapılmış ve İç Tüzük açıkça kötüye kullanılmıştır.

Zira Anayasanın 96. Maddesindeki '*Türkiye Büyük Millet Meclisi yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir, hükmü açıklar.*

Ancak Semra Güzel'in devamsızlığının tespit edildiği 31 Mayıs 2022, 1 Haziran 2022, 2 Haziran 2022, 7 Haziran 2022, 8 Haziran 2022 ve 9 Haziran 2022 tarihlerinde gerçekleşen Genel Kurul birleşimlerinde açıkça 500'ün üzerinde milletvekili olduğu görülüyorken İç Tüzük 57. Madde'nin koşulları oluşmamasına rağmen bu madde dayanak gösterilerek yoklama alınmıştır. Meclis Başkanlığı yasanın verdiği yetkiyi kötüye kullanarak hem İç Tüzüğü hem de Anayasayı açıkça ihlal etmiştir.

Literatürde; Meşru müdafaa olmaksızın bir hakkın sırf başkasına zarar vermek amacıyla kullanılması hakkın kötüye kullanılmasıdır, denilmektedir. Meclis başkanı birçok seçeneği olmasına rağmen tam da Semra Güzel'in zararına yol açacak biçimde yoklama yapmış ve yetkisini açıkça bir milletvekilinin ve temsil ettiği milyonlarca kişinin zarar görebileceği şekilde kullanmıştır.

Öte yandan İç Tüzüğü'nün 138. Maddesi devamsızlık yapan tüm vekiller için geçerlidir ve tüm vekillere eşit uygulanır. Ancak, devamsızlık üzerinden vekilliğin düşürülmesinde açık bir ayrımcılık yapılmıştır. Ayrımcılık bir kişinin cinsiyeti, ırkı, ten rengi, dini ya da inancı, siyasi görüşü, cinsel yönelimi, yaşı, engelli olması ya da milli, sosyal ya da etnik kökenin sebebiyle ile başkalarından daha kötü muamele görmesini beraberinde getiren haksız bir farklı bir muamele olarak tanımlanmaktadır. Buradaki uygulama ile bir milletvekili diğer milletvekilleri ile benzer davranışları sergilemesine rağmen sırf HDP milletvekili olması sebebiyle farklı bir muameleye tabi tutulmaktadır. Devamsızlık konusunda bazı milletvekillerinin komisyona gönderilmesi, bazılarının bundan muaf tutulması Anayasanın eşitlik prensibine de aykırı bir durum teşkil etmektedir.

Can Güvenliği Tehdidi Bir ‘Özür’ Değil midir?

İç tüzük madde 138’e göre; bir milletvekilinin Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmaması halinde, devamsızlık Başkanlık Divanınca tespit edilerek Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilmektedir.

Buradaki ‘özür’ mazeretinin, aylarca gerek sosyal medyada gerekse iktidar ve çevresi tarafından linç edilen, hedef gösterilen, can güvenliği tehdit edilen Semra Güzel vekilimiz için neden geçerli olmadığı merak konusudur. Fotoğrafları binlerce kez afişe edilerek tehditlere, küfürlere, hakaretlere maruz bırakılan ve sokağa çıktığı anda can güvenliği tehlikesi veya tutuklanma riski bulunan bir milletvekilinin Meclis çalışmalarına katılmaması bahane edilerek vekilliğinin düşürülmeye çalışılması akıl ve mantıkla izah edilebilir değildir.

Türkiye’nin yakın siyasi tarihi linç kampanyaları ve hedef göstermelerin ardından katledilenlerin ve faili meçhul cinayetlerin öyküsüyle kapkaranlıktır. Tahir Elçi ve Hrant Dink bunun en acı örneklerindedir. İktidar hem kendi marifetiyle Semra Güzel vekilin can güvenliği tehdit altına sokmuş hem de Semra Güzel’in kendini koruyabilmek için sokağa çıkamayarak Meclise gelememesini bahane edip vekilliğini düşürmek istemektedir. Bu durum neresinden ele alınırsa alınsın bir hukuk skandalıdır.

AKP’li Komisyon Üyesi Hukuksuzluğu İtiraf Etmiştir

Karma Komisyon toplantısında söz alan AKP’li Komisyon üyesi Ramazan Can; *‘Bu süreç belirleme yetkisi demin de söyledim, açık ve net söylüyorum bu siyasi iradenin kararıdır, siyasi irade bunu yapmıştır’* diyerek eşitsiz ve hukuksuz kararın Semra Güzel vekil özelinde uygulandığını komisyon tutanaklarında da görüleceği üzere açıkça itiraf etmiştir. Yine; CHP’li, İyi Partili, MHP’li ve AKP’li üyelerden kimi devamsızlığa dair ayrımcı uygulama ve usulsüzlükleri beyan ederek kimi kısmen onaylayarak kabul etmiş olmalarına rağmen hukuka aykırı bir oylama ile vekilliğin düşürülmesi yönünde oylama yapmışlardır. Bu durum Türkiye’deki hukuksuzluğun ve ‘hukuka aykırı ama olsun’ anlayışının ne denli yaygınlaştığının apaçık örneklerinden biri olmuştur.

Milletvekilliği Faaliyetleri Genel Kurul’da Bulunmaktan İbaret Değildir

Milletvekilimiz Semra Güzel hakkında başlatılan linç kampanyası, hukuksuzca dokunulmazlığının kaldırılması ve ardından tutuklanmasıyla devam eden süreçte bir milletvekili olarak faaliyet yürütmesi her açıdan engellenmiştir. Cumhurbaşkanından siyasi

parti liderlerine, milletvekillerinden sosyal medyadaki ‘trol’ ordusuna kadar doğrudan hedef gösterilen, lekelenmeme hakkı ihlal edilen, can güvenliği ortadan kaldırılan Semra Güzel’in Genel Kurul’da bulunmamasının bahane edilerek vekilliğinin düşürülmesi halkın iradesine karşı gösterilen açık bir düşmanlık örneğidir.

Son derece ağır bedellerle örülü Kürt Siyasi Mücadele tarihinin birçok aşamasında iktidar kesimlerinin hedef göstermesiyle yüzlerce siyasetçinin faili “meçhul” cinayetlerle katledildiği, gözaltına alınıp tutuklandığı bir atmosferde Semra Güzel’in, söz konusu örgütlü linç sürecinde Meclis çalışmalarına katılamaması oldukça haklı bir gerekçedir.

Bu örgütlü linç kampanyasına kadar olan süreçteki Meclis faaliyetleri incelendiğinde Semra Güzel’in, parlamentonun en disiplinli ve çalışkan Milletvekillerinden biri olduğu rahatlıkla görülecektir.

Semra Vekil, asgari ücretin vergi dışı bırakılması, 8 Mart’ın resmi tatil olması, evde bakım teknikerlerinin meslek tanımının yapılarak güvenceli bir şekilde istihdam edilmeleri, korona virüsün meslek hastalığı sayılması gibi konularda toplam 6 adet kanun teklifi vermiştir.

Kadına yönelik erkek şiddeti, şiddetle mücadele, yolsuzlukla mücadele, işsizlik, yoksulluk, enflasyon ve hayat pahalılığı, ekolojik tahribatlar, çiftçilerin ve esnafların sorunları, emekçilerin işçilerin sorunları, engelli yurttaşların sorunları, gençliğin sorunları, uyuşturucu ile mücadele, çocuk hakları, Diyarbakır halkının sorunları, hapishanelerde yaşanan hak ihlalleri gibi daha bir çok konuda toplam 273 adet soru, 46 adet araştırma önergesi vermiştir.

Üyesi olduğu Sağlık Komisyonu ve alt komisyon çalışmalarına bir kere dahi devamsızlık yapmadan eksiksiz katılım sağladığı ilgili devamsızlık cetvellerinde açıkça görülmektedir. ALS, SMA, DMD, MS gibi tedavisi bilinmeyen hastalıkların araştırılması ve çözüm yollarının geliştirilmesi için kurulan araştırma komisyonunda büyük bir emek ve çaba sarf etmiştir. Bu emek ve çabayı gören hasta yakınları ve ilgili dernekler basın, mail ve birebir ziyaret yoluyla onlarca kez teşekkür etmişlerdir.

Semra vekil, seçim bölgesi olan Diyarbakır’da sivil toplum kurumlarını, emek ve meslek örgütlerin, işçi ve emekçileri, özellikle tarım işçilerini yüzlerce kez ziyaret etmiş, kadın buluşmalarında yüzlerce kez kadınlarla bir araya gelmiş, gençlerin, kadınların bir bütün halkın toplumun sorunlarını dinlemiş, Meclis çatısı altında sayısız kez bunları gündeme getirmiştir. Yapılan tüm ziyaretlerin fotoğrafları, belgeleri sosyal medya hesaplarında mevcuttur. Diyarbakır’da nerede bir haksızlık, nerede bir zulüm nerede bir yangın varsa, Semra vekil

oradaydı. Semra vekil gerek seçim bölgesi olan Diyarbakır’da, gerek Türkiye’deki kadın mücadelesi içerisinde çokça sevilen, geleceğin başarılı siyasetçilerinden biridir.

27.yasama döneminin başladığı yemin töreninin ardından bu güne kadar 106’sı AKP’li olmak üzere 131 milletvekilinin Meclis genel kurulunda hiç konuşmadığı, bazılarının tek bir soru veya araştırma önergesi vermediği bir yasama döneminde Meclis “çalışmalarına katılmadığı gerekçesiyle” Semra Güzel’in milletvekilliğinin sona erdirilmek istenmesi siyasi bir kumpastan başka bir şey değildir. 2018’de yemin töreninden sonra çoğunluğu AKP’li olan birçok vekilin Meclis Genel Kurulu’nda hiç sesi çıkmamış, el kaldırmanın dışında hiçbir faaliyet yürütmemişken Semra Güzel’in meclis faaliyetlerine katılmadığı bahanesiyle, İç Tüzüğe karşı hile yapılmak suretiyle milletvekilliğinin düşürülmesi ne hukuka ne vicdana sığmamaktadır.

HDP’li Vekiller Yasama Muafiyetinden Muaf Mı?

Yasama muafiyetleri esas olarak bir ayrıcalık değildir. Halkın iradesinin meclise tam ve özgür olarak yansımaları sağlamak, parlamenterlik görevinin her türlü baskı ve kaygıdan uzak, güvenceli bir biçimde yapılmasına olanak tanımak için getirilmiş güvencelerdir. Yasama dokunulmazlığı; parlamenterlerin, parlamento çatısı altında açıkladıkları düşünceler, söyledikleri sözler ve kullandıkları oylardan sorumlu olmamaları sonucunu doğuran yasama sorumsuzluğundan farklı olarak, keyfi kovuşturma ve cezaları önleme amacına yöneliktir.

Parlamentoda çoğunluğa sahip olan iktidar grupları her zaman, siyasi nüfuzlarını kullanarak veya siyasi tuzaklar kurarak özellikle muhalefete mensup milletvekillerinin yasama faaliyetine katılmasını engellemeye, bu milletvekillerini kontrol altında tutmaya ve giderek bunları siyasi alanın dışına itmeye çalışabilirler. Anayasalar ve onları tamamlayan yasalar, parlamenterleri dokunulmazlık zırhıyla donatarak bu ihtimali ortadan kaldırır.

Böylece demokratik sistemin işlemesi için vazgeçilmez bir unsur olan muhalefet işlevlerini gereği gibi yerine getirebilir. Tam da bu sebeple Anayasanın “Yasama dokunulmazlığı” başlıklı 83üncü maddesine göre; yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekillerini keyfi ve asılsız ceza kovuşturmalarından ve tutuklamalardan korumaktır. Yine Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş olan bir kararda da bu kurumun amacı; “*Yasama dokunulmazlığı bir amaç olmayıp, milletvekillerinin halkın iradesini, Meclise tam olarak yansıtarak, milli iradenin eksiksiz gerçekleşmesini sağlamalarının aracıdır*”, demiştir.

Yine, Anayasa Mahkemesi, çok yakın tarihli, HDP milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun başvurusu üzerine verdiği 1.7.2021 tarih ve Bireysel Başvuru No: 2019/10634 sayılı kararında yasama dokunulmazlığı ile ilgili çok ayrıntılı değerlendirmelerde bulunmuştur:

“ *Kamu otoritelerinin kanuna dayalı olarak ve anayasal açıdan meşru birtakım amaçlarla siyasi faaliyetlere çeşitli sınırlamalar getirmesi mümkündür. Ancak milletvekillerinin yasama faaliyetleri Anayasa'da özel olarak koruma altına alınmıştır. Anayasa koyucu bu hükümlerle halkın siyasi iradesinin engellenmemesini ve hakkın özünün etkisiz hâle getirilmemesini hedeflemiştir (Kadri Enis Berberoğlu (2), § 60; Mustafa Ali Balbay, § 129; Sebahat Tuncel (2), § 42; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, § 72).*

Demokratik temsil değerlerinin hayata geçirilebilmesi bakımından oldukça önemli güvenceler olan yasama bağımsızlıkları yüzyıllar süren anayasal mücadeleler sonucunda elde edilmiş anayasal kazanımlardır (AYM, E.2017/124, K.2018/9, 14/2/2018) . Bu güvencelerden yasama dokunulmazlığı, Meclisin rızası olmaksızın gözaltına alma ve tutuklama gibi ağır müdahaleler de dâhil olmak üzere ceza muhakemesi işlemlerinin uygulanmasına karşı suç işledikleri iddia edilen parlamento üyelerine tanınmaktadır. Hukukumuzda ilk kez 1876 Kanun-i Esasisi'nin 79. maddesi ile giren yasama dokunulmazlığı kurumu, geçirdiği bazı değişikliklere karşın 1921 Teşkilât-ı Esasiye Kanunu hariç sonraki anayasaların tamamında korunmuştur (Kadri Enis Berberoğlu (2), § 73).

Yasama dokunulmazlığı ile ilgili kuralların varlığı her şeyden önce temsili demokrasi ilkesini koruma ihtiyacına dayanmaktadır. Dokunulmazlık asıl olarak milletvekillerine bir ayrıcalık sağlamayı değil onların şahsında yasama işlevinin korunmasını ve böylece kamu yararının sağlanmasını amaçlar (AYM, E.2017/124, K.2018/9, 14/2/2018; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 75).

Diğer yandan, yasama dokunulmazlığı özellikle Mecliste azınlıkta kalan ve muhalif milletvekillerinin keyfi bir ceza kovuşturması ile geçici bir süre için de olsa yasama çalışmalarını yapmaktan alıkonulabilmesinin önüne geçmeyi amaçlar ve halkın seçilmiş temsilcileri olarak gereksiz müdahale kaygı ve baskısı taşımaksızın demokratik işlevlerini güvenceli bir biçimde ve gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlar.

Böylece milletvekillerinin halkın iradesini Meclise tam olarak yansıtarak millî iradenin eksiksiz gerçekleşmesi sağlanmaya çalışılır (AYM, E.1994/21, K.1994/40, 21/3/1994; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 74).

Anayasal bir kurum olan yasama dokunulmazlığı milletvekillerinin bir engelle karşılaşmadan yasama faaliyetlerine serbestçe katılmalarını sağlamaya yönelik bir koruma mekanizması sunduğundan bunun temsili demokrasinin işleyişi bakımından önemli bir işleve sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple anayasa yargısına hâkim olması gereken hak eksenli yaklaşım yasama dokunulmazlıklarına ilişkin anayasal kuralların yorumlanması için de geçerli olmalıdır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi önceki kararlarında bu yaklaşımının bir sonucu olarak Anayasa'nın 83. maddesine getirilen istisnaların -Anayasa'nın 67. maddesinde güvence altına alınan seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı da dikkate alındığında- dar ve özgürlük lehine yorumlanması gerektiğini ifade etmiştir (Mustafa Ali Balbay, § 114; Mehmet Haberal, B. No: 2012/849, 4/12/2013, § 99; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 91).”

Öte yandan, Anayasa ve İçtüzük hükümleri gereğince kurulan komisyonlar inceleme konusu talebin siyasi saiklere dayanıp dayanmadığını incelemek, yetki ve görevlerinde olup olmadığını tetkik etmek zorundadır. Ancak işbu komisyonda da yapıldığı gibi öncelikli olarak; uzun zamandır elinde bulundurduğu sayısal çoğunluğu olması gereken çoğulcu demokrasi anlayışının tersine çoğunluğun hegemonyasına dönüştürme anlayışı uygulanmıştır.

Özellikle de Türkiye’de yargı bağımsızlık ve tarafsızlığının ortadan kalktığı göz önünde bulundurulduğunda dokunulmazlığın önemi daha da artmaktadır. Bu bağlamda komisyon, talebin siyasi saiklere dayanıp dayanmadığını değerlendirmek zorundadır. Aksi halde iktidara eklenmiş yargının verdiği talimatlı, siyasi kararlar ile iktidar bloğunun dokunulmazlıkların kaldırılması sürecini art niyetli olarak kendi lehine işletmesi kaçınılmaz olacaktır.

Maalesef Türkiye, dokunulmazlığın korumaya çalıştığı demokratik ilkelerin ve korumanın tam aksine süreçlere şahitlik etmiştir. Dokunulmazlıklar, Türkiye siyasetinde Kürt Siyasi Hareketi ile Türkiye devrimci ve demokrasi güçlerini demokratik siyaset sahnesinden men etmek için bir araç olarak kullanılmagelmiştir.

Nitekim, DEP’ten HDP’ye kadar seçilmişlere yönelik saldırıları ve demokratik siyaseti tasfiye uygulamalarını kısaca özetleyecek olursak;

- 4 Eylül 1993 tarihinde DEP’in Mardin milletvekili Mehmet Sincar Batman’da öldürüldü. Batmandaki silahlı saldırı sonucu Sincar’la birlikte yaşamını yitiren Metin Özdemir’in cenazesi devlet yetkilileri tarafından gece gizlice gömülmüştü. Sincar’ın Kızıltepe’deki taziye evine bombalı saldırı düzenlendi. Saldırının düzenlendiği anda taziye evinde DEP

Diyarbakır Milletvekili Leyla Zana da vardı. Bu saldırı, hedefteki ismin Leyla Zana olduğu yönünde yorumlandı.

- 17 Eylül 1993 yılında DEP Genel Başkanı Yaşar Kaya tutuklandı.
- Leyla Zana'nın Mecliste Kürtçe yemin etmesiyle ile başlayan kriz 1994'te dokunulmazlıkların kaldırılmasına kadar devam etti. DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasından 10 gün önce dönemin Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş, "Eşkiyayı Bekaa'da aramaya gerek yok. Maalesef bunların bir kısmı Yüce Meclis'in çatısı altındadır" diyerek, DEP'lileri hedef gösterdi. 2 Mart 1994'te Hatip Dicle, Leyla Zana, Orhan Doğan, Ahmet Türk, Sırrı Sakık, ve Şırnak bağımsız milletvekili Mahmut Alınak'ın dokunulmazlığı kaldırıldı.
- Aynı gün Orhan Doğan ve Hatip Dicle meclisten çıkarken gözaltına alındı. Leyla Zana, Ahmet Türk, Sırrı Sakık, Sedat Yurttaş, Selim Sadak, Mahmut Alınak, Hatip Dicle, Orhan Doğan 16 Mart'ta DGM tarafından tutuklanarak Ankara Merkez Cezaevi'ne gönderildi. Dokunulmazlıkların kaldırılmasına dayanak oluşturan Ankara DGM Başsavcılığı iddianamesinde, milletvekilleri vatan hainliği ile suçlanıyordu. DEP milletvekilleri daha sonra 10 yıl hapis hane kaldı.
- Anayasa Mahkemesi DEP'i 16 Haziran 1994'te kapattı.
- 11 Mayıs 1994 tarihinde kurulan Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) Genel Başkanı Murat Bozlak 1994 yılında uğradığı silahlı saldırıdan yaralı olarak kurtuldu, 3 yıla yaklaşık bir süre hapis hane kaldı.
- Anayasa Mahkemesi, 13 Mart 2003'de HADEP'i kapattı, parti yöneticilerine de beş yıl siyaset yasağı verildi.
- 24 Ekim 1997'de kurulmuş olan Demokratik Halk Partisi (DEHAP) ise "örgütlenmesini tamamlamadan seçime girdiği" iddiası üzerine 2002'de Anayasa Mahkemesi tarafından kapatma davası açıldı. DEHAP, 19 Kasım 2005'de kendini feshetti.
- DEP milletvekilleri Hatip Dicle, Orhan Doğan, Selim Sadak ve Leyla Zana 10 hapis yattıktan sonra 9 Haziran 2004'te hapis hane den çıktılar ve 2005'de Demokratik Toplum Hareketi'nin öncülüğünü yaptılar.
- 2007 yılında "Bin Umut Adayları" adıyla seçime bağımsız giren DTP, aralarında Selahattin Demirtaş, Gültan Kışanak, Leyla Zana gibi isimlerle Meclise girdi. Anayasa Mahkemesi, 16 Kasım 2007 yılında, DTP hakkında kapatma davası açtı. DTP Genel Başkanı Ahmet Türk'ün aralarında olduğu 221 parti üyesi için beş yıl siyaset yasağı istendi.

- 11 Aralık 2009'da Anaya Mahkemesi oybirliği ile DTP'nin kapatılmasına ve 37 kişiye beş yıl siyaset yasağı uygulamasına, Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliklerinin düşürülmesine karar verdi. Böylece Kürt Siyasetinin Kürt Sorunu ve demokrasi meselesini parlamento zeminine taşıma arayışları bir kez daha vesayet duvarına çarptı, yargı vesayetinin aracı haline getirildi.
- Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliğinin düşmesiyle, DTP'nin meclisteki grubu da düşmüş oldu. İstanbul bağımsız milletvekili Ufuk Uras'ın katılımıyla grup kurmak için yeterli sayı olan 20 milletvekiline ulaşınca, 2 Mayıs 2008'de mecliste Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) adıyla yeni bir grup kuruldu.
- BDP, 2011 Genel seçimlerinde 61 bağımsız aday ile seçime girdi. 6,58 oy oranıyla 36 milletvekili çıkardı. YSK, o tarihte 2011 yılında KCK davasından beş yıl tutuklu bulunan, Hatip Dicle'nin kesinleşmiş yaklaşık iki yıllık hapis cezası olduğu gerekçesiyle milletvekilliğini düşürünce sayı 35'e düştü. Dicle'nin yerine AKP adayı Oya Eronat meclise girdi. Ancak siyasi yasağı olan vekiller bağımsız kalınca, BDP 29 milletvekiliyle mecliste grup kurdu.

27 Ekim 2013 tarihinde Ertuğrul Kürkçü ve Sebahat Tuncel Eş Başkanlığında, Halkların Demokratik Partisi (HDP) kuruldu.

Barış ve Demokrasi Partisi, Devrimci Sosyalist Parti, Ezilenlerin Sosyalist Partisi, Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisi, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi, Sosyalist Dayanışma Platformu Halkların Demokratik Partisi altında birleşti. Böylece Kürt siyasi hareketi ile Türkiye solunun bazı parti ve örgütleri, HDP çatısı altında bir araya geldi. 28 Nisan 2014'de BDP milletvekilleri HDP'ye geçti, BDP'li belediye başkanları ve yerel yöneticiler partilerinde kaldılar. HDP, 7 Haziran 2015 seçimlerinde yaklaşık 6 milyon kişinin desteğiyle oyların yüzde 13,12'sini alarak 80 milletvekili çıkarttı 7 Haziran seçimlerinde iktidar seçimi kaybetti ve tek başına iktidar olmadı. Bunun üzerine iktidar çözüm sürecine son vererek HDP'ye yönelik saldırılarını başlattı. Partimiz, 1 Kasım 2015'de yenilenen seçimde ise 10,76 alarak 59 milletvekili çıkarttı. Bu süreçten sonra partimize yönelik saldırı dalgası yoğunlaştı.

- Bölge illerinde yerel seçimleri iki dönem üst üste kazanan belediyelere kayyumlar atandı, seçilmiş belediye başkanları tutuklandı.
- 20 Mayıs 2016'da muhalefetin de olumlu oy kullandığı ve Meclis'te kabul edilen teklif, 24 Mayıs günü Cumhurbaşkanlığına gönderildi. Ve Cumhurbaşkanı tarafından dokunulmazlıkların kaldırılmasını onayladı.

- 4 Kasım 2016 tarihinde Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri, Şırnak ve Van illerindeki savcılıklarca HDP'li milletvekilleri hakkında gözaltı kararı verildi. 12 milletvekili önceden hazırlanmış uçak, helikopter ve araçlar ile Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri ve Şırnak Emniyet Müdürlüklerine götürüldüler. Aynı gün çıkarıldıkları mahkemelerde HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile HDP Grup Başkanvekili ve Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ile milletvekilleri Abdullah Zeydan, Ferhat Encü, Gülser Yıldırım, Leyla Birlik, Nihat Akdoğan, Nursel Aydoğan, Selma Irmak tutuklanırken; İmam Taşçier, Ziya Pir, Sırrı Süreyya Önder denetimli serbestlik hükümleri uygulanarak serbest bırakıldı.
- 2018'de Ahmet Yıldırım, İbrahim Ayhan ve Osman Baydemir'in vekilliği düşürüldü. Devamsızlık gerekçe gösterilerek Leyla Zana, Tuğba Hezer Öztürk ve Faysal Sarıyıldız'ın vekillikleri düşürüldü, 2019'da ise Leyla Güven ve Musa Farisoğulları'nın vekillikleri düşürüldü. Sonrasında Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun vekilliği düşürülmüş, AYM kararı üzerine tekrar iade edilmiştir. En son olarak ise Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in vekilliği düşürülmek istenmektedir. 26 ve 27. Dönem boyunca 13 HDP milletvekilinin vekilliği düşürüldü. Bugün itibarıyla de önceki dönemde parlamentoda görev yapmış beş HDP'li vekil tutukludur.

Kısaca özetlemeye çalıştığımız Kürt Siyasal Hareketi ve bileşenlerinin maruz kaldığı saldırılarda, 30 yılda devletin çözümsüzlük konusundaki tavrının değişmediğini, Kürt Siyasal Hareketi ve bileşenlerinin demokratik siyasetten tasfiye edilmek istendiğini görmekteyiz. 93 yılından günümüze kadar olan tarihsel sürecin her aşamasında iktidarların aynı propaganda ve hedef gösterme yöntemleri ile halkın iradesiyle temsiliyet kazanan seçilmişler demokratik siyasetten tasfiye edilmeye çalışılmıştır. Son 30 yıllık tarihsel süreci ele aldığımızda dokunulmazlıkların kaldırılması ve milletvekillerinin vekilliklerinin düşürülmesi ile hiçbir sorun çözülememiştir. Çünkü sorun milletvekillerinin dokunulmazlığı değil, Kürt sorunudur. Kürt sorunu çözülmedikçe ülke siyaseti fasit bir daire içerisinde sıkışıp dönüp durmaya devam edecektir.

Türkiye'nin Çözüm Bekleyen Bir Kürt Sorunu Vardır; Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in vekilliğinin düşürülmesine yönelik hazırlanan dosya Kürt sorunun çözümsüzlüğünden yana alınan tutumun doğurduğu sonuçlardan yalnızca bir tanesidir.

Türkiye'nin en temel sorunu olan Kürt sorunu, Cumhuriyetin temellerine kadar inen yüzyıllık bir sorundur. Kürt sorunu doğru tanımlanmadığı müddetçe çözümün mümkün olmadığı tarihsel deneyimler ile sabittir. Kürt sorununun tanımı ise sorunun nasıl ortaya çıktığı ile ilişkilidir.

Kürt sorunu, Kürtlerin inkârı, toplumsal gerçekliklerinin derinden bölünerek kendileri olmaktan çıkarılmaları, siyasi iradelerine ket vurulmasıdır. Kürt sorunu, devletlerin inkârcı yöntemlerle boyun eğmeye zorlanmaları, kendi öz kimliklerine dayalı bir varlık haline gelmelerine fırsat ve yasal statü tanınmamasıdır. Kürt sorunu, çağdaş eğitim araçları ve uygulamalarından mahrum bırakılmaları, tüm bu alanların bütünlük uygulamalarıyla öz varlıkları ve kimliklerinin yok sayılmasıdır.

İşte tüm bunlar, Kürt sorununun temelini oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle Kürt sorunu Kürtlerin kimliklerinin ve kolektif haklarının yok sayılması sorunudur. Kürt sorunu bu bağlamda aynı zamanda bir demokrasi sorunudur. Soruna demokratik olmayan tüm yaklaşımlar sorunu büyütme başka bir işe yaramayacaktır. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Kürt sorununa yönelik güvenlikçi yaklaşım günümüzde de maalesef devam etmekte ve bu şekilde ülkenin bir yüzyılı daha ipotek altına alınmaktadır.

Bu sorunun demokratik yol ve yöntemlerle çözümü mümkündür. Bunun için olması gereken bir zihniyet değişikliğidir. Halkları ve inançları dışlayan tekçi yönetim anlayışı Kürt sorununu asla çözemeyecektir. Tekçi ulus-devlet anlayışı bu kadim toprakları bir kültürler ve halklar mezarlığına çeviren temel anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuk, eşitlik ve özgürlüğü hiçe sayan, baskıcı, halkları ve inançları karşı karşıya getirebilen ulus devlet anlayışının milliyetçilik, mezhepçilik ve erkek egemen ideolojiyi kendisine kalkan ederek büyük yıkımlara ve felaketlere yol açtığı sadece Ortadoğu'da yaşananlar düşünüldüğünde bile açıkça ortadadır. Bu noktada barışı ve kardeşliği yeniden inşa etmenin yolu halkların eşit ve özgür birlikteliğinden geçmektedir.

Bu gerçekler ışığında bakıldığında Kürt sorunu; ülkenin kuruluş sürecinde yapılan hata ve yok saymalardan kaynaklı olarak günümüze kadar gelmiş, ağırlığını 90'lı yıllardan bu yana toplumsal, siyasal, ekonomik olarak hissettiren bir sorun olarak çözülmeyi beklemektedir.

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Türkiye halkları ile stratejik bir birlikteliği esas alarak ortak vatan idealini yaşatmak isteyen Kürtler, eşit haklar temelinde ortak yaşamı kabul etmiştir. Ancak bu birliktelik 1924 anayasası ile tekçi ve katı ulus inşasının kurbanı olmuştur. Teklik üzerine inşa edilen ulus yaratma politikasının mağduru sadece Kürtler olmamıştır. Bu tekçi ve baskıcı, toplumu homojenleştirici politikalarından diğer halklar, kültürler ve inançlar da nasibini

almıştır. Türklük potası içinde eritmek istenen halklar ve inançlara yaşama hakkı tanınmamıştır. Bu tarihsel zulüm nedeni ile Kürtler, Lazlar, Boşnaklar, Araplar, Asuri-Süryani, Ermeni, Gürcü, Alevi, Hristiyan, Musevi, Arap, Çerkez, Türkmen, Mihellemi, Ezidi, Romanlar gibi halklar ve kültürler ile özellikle kadınlar büyük baskı cenderesi altına alınmıştır.

Tarihin en ağır yıkımlarından birini yaşamış olan Kürt Halkı ise kendisine uygulanan bu tarihsel kötülüklerle karşı bugün gelinen noktada her şeye rağmen demokratik, çoğulcu ve halkların birlikteliğini esas alan bir toplumsal yaşamda ısrar etmektedir. Kökenlerini neredeyse iki yüzyıllık bir tarihsel ve siyasal gerçeklikten alan Kürt sorunun doğru bir analizinin yapılması için bütün tarihsel, ekonomik, siyasal ve kültürel süreçlerin objektif bir gözle ele alınması elzemdir.

1980 ve sonrasına gidersek; bu zaman zarfında iktidara gelen hükümetler, Kürt sorununa tamamen güvenlik eksenli politikaların etkisi altında bakmışlardır. Güvenlikçi uygulamalar konsepti askeri vesayetinin altında sorunun sivilleşmesine ve demokratik mekanizmaların işletilmesinin önündeki en büyük engele dönüşmüş durumdadır.

90'lar boyunca Kürt sorununu şiddet temelinde ve güvenlikçi politikalarla çözme yöntemi askerin siyaset üzerindeki vesayetini güçlendirmiş ve orduyu siyasetin üzerinde bir konuma yerleştirmiştir. Bu güvenlikçi anlayış içerisinde 'güvenlik' mefhumu içerisinde 'devlet' yeniden ve yeniden üretilmiştir. 90'larda yoğun çıplak şiddet ve kontrgerilla faaliyetleri kullanılmıştır. Faili meçhuller, Hizbullah gibi yapıları canlı tutma işlevi görmüştür.

Özellikle, 1992-1993 yıllarında Kürt sorununun militarizasyonunda bir eşik aşıldı, 'düşük yoğunluklu çatışma stratejisi' çerçevesinde, bölgede 1987'den beri devam eden OHAL yönetiminin yanı sıra, formel-enformel ve legal-illegal bağlantılarıyla paramiliter bir makine inşa edildi. Öyle bir makine ki ülkeyi adeta yiyip, bitirdi.

Kürt sorununun güvenlikçi politikalarla çözülemeyeceği, demokratik yol ve yöntemlerle çözülmesi gerektiği bir kez daha açığa çıkmıştır.

Kürt sorunu siyaset kurumunun önünde çözülmeyi beklemektedir. Şiddetle çözülemeyeceği çok açık olan bu sorunun çözümünün tek yolu demokratik yol ve yöntemlerdir.

Şimdilerde “Düşünmezseniz bu sorun olmaz diyen” Cumhurbaşkanı Erdoğan ne demişti? Diyarbakır'da yaptığı konuşmada “Sorunun adını doğru koyalım. Bu sorun Kürt Sorunudur, sadece Kürtlerin değil hepimizin sorunudur. Bunu çözmek boynumuzun borcudur!”

Başka ne demişti? “Bu mesele sadece askeri tedbirlerle çözülebilecek bir mesele değildir. Bugün gelinen nokta muhasebe noktasıdır... Asıl büyük yanıışı, yetki ve sorumluluğu elinde bulundurduğu halde, yıllar yılı hamasetle idare edip, sorunu görmezlikten gelen makam sahipleri yapmıştır.”

Durum aslında bu kadar açık ve net olmasına rağmen çözümsüzlükte ısrar edenler bu ülkenin iyiliğini istemeyenler iktidarlarının ve sermayenin çıkarlarına bakanlardır. Bu mesele aslında Kürt sorununun çözümsüzlüğü meselesidir. Sadece yakın tarihe baktığımızda bu çözümsüzlük siyasetinin ülkemizden neler götürdüğünü çok rahatlıkla görebiliriz.

Türkiye, demokratik diyalog ve barışçı çözüm yöntemiyle Kürt sorununu çözebilseydi çatışma için harcanan bu paralar eşit ve adil bir ekonomi için harcanabilecek ve birçok toplumsal, ekonomik sorunu daha kısa zaman içinde ve daha rahat bir şekilde çözmüş olacaktı.

2013 yılında başlayan demokratik diyalog ve müzakere süreci sırasında, başta Erdoğan olmak üzere AKP'nin siyasetçileri ve bakanları, emekli generaller, basın, üniversiteler, PKK ile yürütülen düşük yoğunluklu çatışmaların maliyetine ilişkin açıklamalar ve haberler yaptılar. Raporlar hazırladılar. “Kürt sorunu, ilerlemek, sıçrama yapmak isteyen Türkiye'nin ayağındaki bağdır” vaazında bulundular. 90'lı yıllarda yürütülen şiddet politikalarına atfen harcanan trilyon dolarlık maliyete, Türkiye'nin ve bölgenin başta hayvancılık, tarım, ticaret olmak üzere heba edilen ekonomik kaynaklarına dert yandılar.

Bugün gelinen nokta itibariyle Türkiye bütün kurumlarıyla bir enkaz haline dönüşmüş durumdadır. Açlık ve yoksulluğun hüküm sürdüğü bir ekonomik yaşama mahkum edilen Türkiye halkları iktidar tarafından savaş politikaları bahane edilerek susturulmaya çalışılmaktadır. AKP-MHP ittifakı ile yolsuzluk, rant, torpil politikaları savaş çıkırtkanlığı tarafından bastırılmaktadır. Barışı, müzakereyi, demokratik yol ve yöntemleri tercih dışı bırakan iktidar anlayışları ile Türkiye geçmişten miras aldığı çözümsüzlük sonucu ortaya çıkan kayıpları geleceğe de bu anlayışla taşımaktadır. İkinci yüzyılda Türkiye, demokratik cumhuriyetin kurulacağı ve barış içinde yaşatılacağı bir Türkiye olacak ise en büyük anahtar Kürt Sorununun demokratik yollarla çözümünün ivedilikle gerçekleştirilmesi olacaktır.

Yukarıda izaha çalışığımız gerekçelerle Sayın Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin komisyon kararına katılmıyoruz.

22.11.2022

Abdullah Koç
Ağrı
Erdal Aydemir
Bingöl

Züleyha Gülüm
İstanbul
Meral Danış Beştaş
Siirt

Mehmet Ruştı Tiryaki
Batman
Hüseyin Kaçmaz
Şırnak

TBMM Basımevi - 2022